

Y r k a n d e n

Näringsfrihetsrådet (skr. 23/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 2 000 kronor.

Anslagspost	Nettoutgift 1955/56	Omkostnads- stat 1956/57	Näringsfrihetsrådets förslag 1957/58
Expenser	2 996	4 000	6 000 (+ 2 000)

M o t i v

Det ökade medelsbehovet motiveras bl. a. med expenspostens otillräcklighet till följd av den ökade arebtsbördan vid rådet. Bl. a. anses det ofrånkomligt att rådet får tillgång till en modern dupliceringsapparat. I anledning av rådets utvidgade verksamhet från och med den 1 januari 1957 har för senare hälften av budgetåret 1956/57 expensmedlen uppräknats med 1 000 kronor (prop. 97/1956, s. 43). För budgetåret 1957/58 bör ske en ytterligare uppräknings med samma belopp.

Departementschefen

Jag har ingen erinran mot näringsfrihetsrådets förslag till höjning av anslagsposten till expenser. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med (9 200 + 2 000 =) 11 200 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Näringsfrihetsrådet: Omkostnader* för budgetåret
1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 11 200 kronor.

[12] 9. Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	114 600	124 575
1956/57 (statsliggaren s. 922)	178 500	
1957/58 (förslag)	238 600	

Y r k a n d e

Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor (skr. 29/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 60 000 kronor.

Kostnaderna för avlöningar till den personal, som enligt beslut av 1956 års riksdag skall finnas vid ämbetet från och med den 1 januari 1957 (prop. 97, s. 46—49, SU 123, s. 40—41, Rskr 281), beräknas för nästa budgetår till 238 506 kronor, vilket belopp med 60 000 kronor överstiger anslaget för innevarande budgetår.

Ämbetet har icke något att erinra mot näringsfrihetsrådets förslag, att en kanslibiträdestjänst och en befattning som biträde i reglerad befordringsgång på halvtid placeras hos rådet från och med budgetåret 1957/58 (jfr p. 7).

Departementschefen

I enlighet med vad jag föreslagit vid behandlingen av näringsfrihetsrådets avlöningsanslag bör liksom hittills biträdesgöromålen vid rådet fullgöras av personal med placering vid ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor.

Anslaget bör till följd av beslutad personalförstärkning samt höjningen av statstjänstemännens löner år 1956 uppräknas med 60 100 kronor för nästa budgetår.

Anslaget beräknas sålunda:
avlöningar till icke-ordinarie personal 183 600 (+ 53 900) kronor;
rörligt tillägg 55 000 (+ 24 200) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (183 600 + 55 000 =) 238 600 (+ 60 100) kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	183 600
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	55 000

Summa kronor 238 600

b) till *Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor*:
Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 238 600 kronor.

[13] 10. *Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	13 200	11 912
1956/57 (statsliggaren s. 923)	19 200	
1957/58 (förslag)	25 200	

Y r k a n d e n

Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor (skr. 29/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 6 000 kronor.

Anslagspost	Nettoutgift 1955/56	Omkostnads- stat 1956/57	Ämbetets förslag 1957/58	
1. Resersättningar	4 815	7 000	8 000	(+ 1 000)
2. Expenser	7 000	12 000	17 000	(+ 5 000)
				(+ 6 000)

M o t i v

Med anledning av den år 1956 beslutade förstärkningen av ämbetets personal från och med den 1 januari 1957 ökades medelsanvisningen till resersättningar och expenser för innevarande budgetår med 1 000 respektive

5 000 kronor. Ifrågavarande belopp avsågs för verksamheten allenast under halva budgetåret. I följd härav bör anslaget för nästa budgetår uppräknas med samma belopp eller sammanlagt 6 000 kronor.

Departementschefen

Jag har icke något att erinra mot ombudsmannaämbetets förslag och tillstyrker i enlighet härmed, att anslaget för nästa budgetår uppföres med (19 200 + 6 000 =) 25 200 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 25 200 kronor.

[14] 11. Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar

	Anslag
1956/57 (statsliggaren s. 923)	661 400
1957/58 (förslag)	1 434 600

De sammanlagda avlöningskostnaderna vid statens pris- och kartellnämnd, som trädde i verksamhet den 1 januari 1957, har för helt budgetår uppskattats till 1 322 800 kronor (jfr prop. 97/1956, SU 123/1956, Rskr 281/1956). Av nämnda belopp har beräknats 20 000 kronor för arvoden och ersättningar till styrelsen, 1 282 800 kronor för avlöningar av nämndens personal samt 20 000 kronor för vikariats- och övertidsersättningar m. m. Det för innevarande budgetår anvisade anslaget av 661 400 kronor är avsett för nämndens verksamhet under tiden den 1 januari—den 30 juni 1957. Av anslaget hänför sig 27 600 kronor till avlöningar till ordinarie tjänstemän, 10 000 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 496 200 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 127 600 kronor till rörligt tillägg.

Då det för innevarande budgetår uppförda avlöningsanslaget av 661 400 kronor till pris- och kartellnämnden är avsett för verksamheten allenast under ett halvt år, bör anslaget för budgetåret 1957/58 i första hand uppräknas med ett lika stort belopp som det för innevarande budgetår anvisade.

Flertalet tjänster vid pris- och kartellnämnden har numera blivit tillsatta. Frågan om de olika befattningshavarnas placering i löneklass har emellertid ännu inte slutligt prövats. Redan nu kan förutses, att åtskilliga tjänstemän kommer att erhålla högre löneklassplacering än som förutsatts vid anslagsberäkningen för budgetåret 1956/57. Som en följd därav ökas medelsbehovet för nästa budgetår med 29 400 kronor. I anledning av 1956 års höjning av statstjänstemännens löner bör anslaget uppräknas med 52 400 kronor. Det kan vidare förutses, att nämnden för särskilda arbetsuppgifter behöver anlita utomstående expertis. Med hänsyn härtill vill jag föreslå, att ett belopp av 30 000 kronor beräknas för ersättningar till experter och sakkunniga.

Med hänsyn till vad sålunda anförts bör alltså avlöningsanslaget för nästa budgetår höjas med (661 400 + 29 400 + 52 400 + 30 000 =) 773 200 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 62 800 (+ 35 200) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 20 000 (+ 10 000) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 036 900 (+ 540 700) kronor;
rörligt tillägg 314 900 (+ 187 300) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (62 800 + 20 000 + 1 036 900 + 314 900 =) 1 434 600 (+ 773 200) kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens pris- och kartellnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	62 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	20 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 036 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	314 900
	Summa kronor 1 434 600

b) till *Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 434 600 kronor.

[15] 12. *Statens pris- och kartellnämnd: Omkostnader*

	Anslag
1956/57 (statsliggaren s. 924)	150 000
1957/58 (förslag)	272 000

De sammanlagda omkostnaderna vid statens pris- och kartellnämnd har för helt budgetår uppskattats till 272 000 kronor (jfr prop. nr 97/1956, SU 123/1956, Rskr 281/1956). Av nämnda belopp hänför sig till sjukvård m. m. 8 000 kronor, till reseersättningar 40 000 kronor, till expenser 164 000 kronor och till publikationstryck 60 000 kronor. Det för innevarande budgetår anvisade anslaget av 150 000 kronor är avsett för nämndens verksamhet under tiden den 1 januari—den 30 juni 1957. I anslaget ingår ett belopp av 14 000 kronor för vissa engångsanskaffningar i samband med inrättandet av nämnden.

Några särskilda medel för engångsanskaffningar vid pris- och kartellnämnden bör inte anvisas för budgetåret 1957/58. I överensstämmelse med den i det föregående angivna beräkningen för omkostnaderna vid nämnden under helt år, bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 272 000 kronor. Den erforderliga anslagsökningen utgör sålunda 122 000 kronor.

Jämlikt kungörelse den 19 oktober 1956 (nr 519) med vissa föreskrifter enligt lagen den 1 juni 1956 (nr 245) om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden äger den som efter kallelse inställer sig vid pris- och kartellnämnden uppbära ersättning därför av allmänna medel. Ersättningen skall bestämmas enligt de grunder, som gäller för ersättning av allmänna medel till vittnen. De kostnader, som kan komma att uppstå till följd av nu angivna bestämmelser, torde få bestridas från nämndens omkostnadsanslag. Några särskilda medel för ifrågavarande ändamål bör emellertid inte beräknas för nästa budgetår.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens pris- och kartellnämnd: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 272 000 kronor.

C. Bergsbruk, industri, hantverk, teknisk forskning m. m.

[16] 1. Sveriges geologiska undersökning: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	989 400	1 073 813
1956/57 (statsliggaren s. 924)	1 069 000	
1957/58 (förslag).....	1 200 000	

Y r k a n d e n

Sveriges geologiska undersökning (skr. 31/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 250 750 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Nya tjänster:		
a) 1 statsgeolog Ce 32.....	25 704	
b) 1 förste byråsekreterare Ce 29; 1 kameralt biträde in- drages	22 632	4 080
c) 1 assistent Ce 25	18 492	
d) 2 kartörer Ce 21	29 568	
e) 1 assistent Ce 21	14 784	
f) 1 tekniker Ce 17	12 264	
g) 2 laboratoriebiträden Ce 13	21 288	
2. Uppflyttning i lönegrad:		
a) 1 avdelningschef Ce 29—Ce 32	2 376	
b) 1 gruvfogde Ce 20—ingenjör Ce 23.....	2 040	
c) 1 tekniker Cg 19—ingenjör Ce 21	1 128	
3. Ändrad anställningsform:		
a) 2 geologer Cg 27—Ce 27	—	
b) 1 geofysiker Cg 27—Ce 27	—	
c) 1 förste laboratoriebiträde Cg 15—Ce 15	—	
d) 2 ritbiträden Cg 11—Ce 11	—	
4. Överflyttning från anslaget till malmletning:		
a) 1 instrumentmakare Cg 15—Ce 15.....	12 264	
b) 2 förmän (arvode)—Ce 15	24 528	
c) 1 tekniskt biträde (arvode)—Ce 15	12 264	
5. Ytterligare medel till extra personal	20 000	
6. Höjda arvoden m. m.	6 972	
7. Löneklassändringar m. m.		2 072
8. Rörligt tillägg	30 598	
	<hr/>	
	256 902	6 152
	<hr/>	
	+ 250 750	

Härjämte anmäler undersökningen att medel för avlöning av ett kon-torsbiträde bör överföras från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

I riksstaten för innevarande budgetår har såsom inkomster vid Sveriges geologiska undersökning upptagits 150 000 kronor. Under budgetåret 1955/56 uppgick inkomsterna till 203 827 kronor; för nästa budgetår beräknas de av undersökningen till 200 000 kronor.

M o t i v

1 a) Tjänsten avses för uranprospektering. En befattningshavare vid un-dersökningen bör helt få ägna sig åt den geologiska grundforskningen be-träffande uran och dess praktiska tillämpning. En huvuduppgift blir därvid att sammanställa erfarenheterna från Sverige och utlandet till hjälp vid det framtida prospekteringsarbetet.

1 b) Undersökningens sekreterare är en statsgeolog, som i det kamerala arbetet biträdes av en kassör samt en deltidstjänstgörande kameralt utbil-dad tjänsteman. Den totala omslutningen av undersökningens kassarörelse uppgick 1950/51 till ca 2 076 000 kronor och utgjorde under närmast före-gående budgetår i runt tal 5 274 000 kronor. De kamerala och ekonomiskt-administrativa ärendena är nu så omfattande att en särskild tjänst erford-ras för deras handläggning.

1 c) Assistenten skall fortlöpande ordna och systematisera observations-material och tekniska data från malmletningsavdelningen.

1 d) För att öka takten i kartarbetet bör anställas särskilda kartörer; dessa bör ha grundläggande geologisk utbildning samt praktik från geo-logiska fältarbeten.

1 e—f) Befattningshavarna skall arbeta på undersökningens hydrogeolo-giska avdelning; avdelningens arbetsuppgifter avseende grundvattenfrågor har kraftigt ökat.

1 g) Den ena tjänsten avses för malmanalyser, den andra för bergarts-analyser.

2 a) Innehavaren av befattningen — en bergsingenjör — utövar ledningen av borrhings- och undersökningsarbetena för malmletningen i övre Norrland.

2 b) Då några underjordsarbeten inte längre bedrivs av undersökningen bör gruvfogdebefattningen vid ämbetsverket omvandlas till en ingenjörs-tjänst. Ingenjören skall utöva tillsyn över malmletningsavdelningens motor-fordon och borrhmaskiner samt svara för reservdelslagret m. m.

2 c) Innehavaren av tjänsten handhar bearbetningen och kartframställ-ningen av observationsmaterialet från de geofysiska fältmätningarna.

3 a—d) Stadigvarande behov av dessa tjänster föreligger.

4 a) Tjänsten är av permanent karaktär.

4 b—c) Innehavarna av dessa befattningar har varit anställda hos un-dersökningen sedan 1926 resp. 1932 och 1939. För att i fortsättningen trygga rekryteringen bör befattningarna omvandlas till tjänster i Ce 15.

5. Yrkandet föranledes av ökad uppdragsverksamhet (till extra personal anvisades för budgetåret 1956/57 30 000 kronor; belastningen å anslagsposten var under 1955/56 50 427 kronor).

6. För höjda arvoden till extrageologer under fältarbeten erfordras 2 000 kronor samt för avtalsenlig höjning av ersättningen till museivakterna 500 kronor. För ytterligare ersättning till tillfälliga biträden (bl. a. arvoden till f. d. statsgeologer för vissa arbeten) m. m. erfordras 4 472 kronor.

Y t t r a n d e n

Statens lönenämnd har icke funnit tillräckliga skäl anförda för uppflyttning av befattningen som avdelningschef från Ce 29 till Ce 32. De föreslagna nya tjänsterna som förste byråsekreterare och assistent bör placeras i 27 resp. 23 lönegraden. Frågan om lönegradsplaceringen för instrumentmakaren och de föreslagna båda nya tjänsterna som laboratoriebiträde torde böra bedömas i samråd med en pågående utredning om teknisk biträdespersonal. Övriga förslag till nya tjänster eller om överflyttning från malmletningsanslaget har icke givit lönenämnden annan anledning till erinran än att befattningen som tekniskt biträde bör benämnas förman.

Delegationen för atomenergifrågor tillstyrker förslaget att inrätta en tjänst som statsgeolog, vars innehavare skall leda undersökningens arbete i samband med uranprospektering.

Riksräkenskapsverket har inte något att erinra mot förslaget att inrätta en förste byråsekreterartjänst i Ce 29. Om förslaget genomföres bör dock undersökningens kassörstjänst placeras i Ca 15.

Departementschefen

Jag biträder geologiska undersökningens förslag om inrättande av en ny befattning som statsgeolog i Ce 32 för uranprospektering.

Såsom chefen för civildepartementet anfört i bil. 2 till statsverkspropositionen bör en tjänst som gruvfogde i Ce 20 utbytas mot en tjänst som ingenjör i Ce 23 samt en tjänst som tekniker i Cg 19 omvandlas till en extra ordinarie tjänst som ingenjör i Ce 21.

I enlighet med undersökningens förslag bör två geologbefattningar i 27 lönegraden och två befattningar som ritbiträde i 11 lönegraden överföras på extra ordinarie stat. Vidare bör, såsom undersökningen föreslagit, fyra befattningshavare, som f. n. avlönas från malmletningsanslaget, från och med nästa budgetår erhålla extra ordinarie anställning samt avlönas från förevarande anslag. Därvid bör de nuvarande tjänsterna som förman och tekniskt biträde omvandlas till tjänster såsom förman i Ce 15 samt en instrumentmakartjänst, såsom chefen för civildepartementet anfört i bil. 2 till statsverkspropositionen, placeras i Ce 14.

Nu angivna förändringar innebär en merkostnad för nästa budgetår av 79 600 kronor, däri inberäknat medel för kallortstillägg till sistnämnda fyra befattningshavare. Övriga förslag angående nya tjänster eller uppflyttning i lönegrad kan jag icke tillstyrka. Jag är icke heller beredd att nu förorda

undersökningens förslag att en geofysiker och ett förste laboratoriebiträde skulle erhålla extra ordinarie anställning.

Posten till extra personal bör — till följd av den vidgade uppdragsverksamheten — höjas med det av undersökningen föreslagna beloppet, 20 000 kronor. För höjda arvoden m. m. beräknar jag 3 900 kronor.

I enlighet med undersökningens förslag bör anslaget till följd av löneklassändringar m. m. nedräknas med 2 100 kronor. Till rörligt tillägg bör anvisas ytterligare 29 600 kronor.

Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppräknas med (79 600 + 20 000 + 3 900 + 29 600 — 2 100 =) 131 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 381 900 (— 6 700) kronor;
 avlöningar till extra personal 50 000 (+ 20 000) kronor;
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 524 500 (+ 70 400) kronor;
 rörligt tillägg 243 600 (+ 47 300) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (381 900 + 50 000 + 524 500 + 243 600 =) 1 200 000 kronor.

I personalförteckningen för ämbetsverket bör uppföras en befattning som statsgeolog i Ce 32 samt 2 befattningar som geolog i Ce 27, varjämte i enlighet med förslag av undersökningen en befattning som kontorsbiträde i Ca 8 bör utgå.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Sveriges geologiska undersökning, som angivits i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för Sveriges geologiska undersökning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	381 900
2. Avlöningar till extra personal, <i>förslagsvis</i>	50 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	524 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	243 600
	Summa kronor 1 200 000

c) till *Sveriges geologiska undersökning*: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

[17] 2. Sveriges geologiska undersökning: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	275 500	317 252
1956/57 (statsliggaren s. 925)	312 000	
1957/58 (förslag)	378 700	

Y r k a n d e n

Sveriges geologiska undersökning (skr. 31/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 88 200 kronor.

Anslagspost (delpost)	Nettoutgift 1955/56	Omkostnadsstat 1956/57	Undersökningens förslag 1957/58
1. Sjukvård m. m.	2 050	3 500	2 000 (— 1 500)
2. Övriga expenser	52 400	54 000	94 200 (+ 40 200)
3. Omkostnader i anledning av uppdrag	69 502	48 500	70 000 (+ 21 500)
4. Publikationstryck	144 920	175 000	203 000 (+ 28 000)
			(+ 88 200)

M o t i v

2. För arkivaskar för borrprov m. m. vid den hydrogeologiska avdelningen avses 4 000 kronor. Flyttningskostnaderna vid inflyttningen i de nya lokalerna i Frescati beräknas till 19 500 kronor. Vid ingången av nästa budgetår beräknas ny telefonväxel vara klar för inkoppling; härvid ökar abonnemangskostnaderna med 5 500 kronor. Enligt gällande kollektivavtal ökar städningskostnaderna under innevarande budgetår med 600 kronor; för nästa budgetår motses samma höjning. Genom tillkomsten av nya lokaler vid Frescati beräknas städningskostnaderna öka med ytterligare 10 000 kronor.

3. Ökningen sammanhänger med den stegrade uppdragsverksamheten.

4. Under nästa budgetår blir ett antal kartor färdiga för tryckning. Härigenom ökas medelsbehovet till publikationstryck.

Departementschefen

Posten till sjukvård m. m. torde i enlighet med undersökningens förslag kunna nedräknas med 1 500 kronor.

Med anledning av höjda telefonavgifter vid inkoppling av ny telefonväxel samt ökade städningskostnader bör posten till övriga expenser höjas med härför yrkade belopp, sammanlagt 16 700 kronor. I övrigt kan jag icke tillstyrka annan uppräknings av posten än med 15 000 kronor för flyttningskostnader.

Undersökningens förslag om ökning av posten till omkostnader i anledning av uppdrag med 21 500 kronor biträder jag.

För tryckning av kartor torde posten till publikationstryck böra höjas med 15 000 kronor.

Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med ett belopp av (312 000 — 1 500 + 16 700 + 15 000 + 21 500 + 15 000 =) 378 700 (+ 66 700) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning*: *Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 378 700 kronor.

[18] 3. Sveriges geologiska undersökning: Resor och fältarbeten

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	125 000	113 603
1956/57 (statsliggaren s. 926)	130 000	
1957/58 (förslag)	145 000	

Geologiska undersökningens kostnader för resor och fältarbeten bestrides från olika anslag. Sålunda bestrides dylika kostnader, som uppkommer i samband med malmetning, djupborrning efter salt och olja samt inventering av torvmossor från de för respektive ändamål särskilt anvisade anslagen. Samtliga de omkostnader, däribland även resekostnader, vilka är hänförliga till undersökningens uppdragsverksamhet, belastar ämbetsverkets omkostnadsanslag. Övriga kostnader för resor och fältarbeten bestrides från förevarande anslag.

Sveriges geologiska undersökning (skr. 31/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 37 300 kronor enligt följande sammanställning.

	Ökning
1. Traktamentshöjning år 1956	11 000
2. Höjning av hantlangarlöner år 1956	1 050
3. Höjning av järnvägstaxor	3 250
4. Ökade resekostnader i anledning av föreslagen personalförstärkning med två kartörer	22 000
	<hr/>
	37 300

Departementschefen

Vid anmälan av geologiska undersökningens avlöningsanslag för nästa budgetår har jag icke ansett mig kunna tillstyrka, att medel beräknas för inrättande av två kartörstjänster. Med hänsyn härtill bör under anslaget till resor och fältarbeten icke upptagas några medel för resekostnader för kartörer. I övrigt tillstyrker jag, att medel anvisas i huvudsaklig överensstämmelse med geologiska undersökningens förslag. Anslaget bör för nästa budgetår uppräknas med ett till 15 000 kronor avrundat belopp och sålunda uppföras med (130 000 + 15 000 =) 145 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Resor och fältarbeten* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 145 000 kronor.

[19] 4. Sveriges geologiska undersökning: Utrustning

	Anslag
1955/56	200 000
1956/57 (statsliggaren s. 926)	180 000
1957/58 (förslag)	230 000

Under ett särskilt anslag, benämnt Sveriges geologiska undersökning: Inredning och utrustning av nya lokaler, har för budgetåret 1955/56 anvisats 10 000 kronor samt för innevarande budgetår 239 200 kronor.

Y r k a n d e n

Sveriges geologiska undersökning (skr. 31/8 1956) hemställer *dels* att anslaget till utrustning höjes med 44 000 kronor till 224 000 kronor, *dels* att under anslaget till Sveriges geologiska undersökning: Malmletning anvisas 94 000 kronor för viss ersättningsanskaffning, *dels ock* att anslag till inredning och utrustning av nya lokaler uppföres med 25 900 kronor. För nu angivna ändamål äskas sålunda för nästa budgetår (224 000 + 94 000 + 25 900 =) 343 900 kronor.

	Medelsbehov
1. Kvarstående laboratorietrustningsbehov i nybyggnad vid Frescati	104 460
2. Ytterligare utrustning för kemiska laboratoriet	25 540
3. Ny utrustning för malmletningsverksamheten	94 000
4. Ersättningsanskaffning av utrustning för malmletningsverksamheten	94 000
5. Skåp för observationsmaterial m. m.	25 900
	343 900

M o t i v

1. I *petita* för innevarande budgetår upptog undersökningen ett medelsbehov av 186 455 kronor för laboratorietrustning i nybyggnaden vid Frescati. Av de medel, som anvisats för inredning och utrustning av de nya lokalerna, har dock endast 82 000 kronor kunnat användas för laboratoriernas räkning.

2. Den föreslagna utrustningen är bl. a. i hög grad arbets- och tidsbesparande.

3. För mätningar i borrhål erfordras geofysiska instrument för 25 000 kronor. För att effektivisera borrhålsarbetena i otillgängliga trakter bör anskaffas en terränglastbil jämte släpvagn för en sammanlagd kostnad av 30 000 kronor samt två jeepar jämte utrustning för tillhoppa 29 000 kronor. För närvarande hyr undersökningen fyra jeepar av armén; dessa kan emellertid disponeras endast under ca 4 månader om året. Härjämte behövs för verksamheten i Malåträsk och kringliggande arbetsområden inom Skelleftefältet ett lätt service- och transportfordon; en skåpbil för 10 000 kronor bör därför anskaffas.

4. Malmletningsavdelningens materiel förslites snabbt. För ersättning av elektrisk djupmätningens utrustning erfordras 25 000 kronor, för ersättning av en bandtraktor 30 000 kronor samt för ersättning av baracker ävensom malmkrossar och malmkvarnar 24 000 resp. 15 000 kronor.

5. För uppläggning av sådant observationsmaterial, som influtit under senaste år, erfordras åtta större skåp till en kostnad av sammanlagt 16 000 kronor. Tre äldre väggfasta skåp för ritningar har i samband med änd-

ringsarbetena måst kasseras; för inköp av tre nya skåp äskas 4 900 kronor. För inredning av ett flygkartarkiv beräknas 5 000 kronor.

Departementschefen

Förevarande anslag torde böra avses även för ersättningsanskaffning av utrustning för malmletningsverksamheten samt för inköp av vissa skåp m. m., för vilka ändamål undersökningen äskat medel under andra anslag.

Såsom jag framhöll vid anmälan av detta anslag föregående år är det angeläget, att undersökningens utrustning moderniseras och kompletteras i så snabb takt som möjligt. Jag förordar därför, att anslaget höjes med 50 000 kronor och alltså för nästa budgetår uppföres med 230 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Utrustning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 230 000 kronor.

[20] 5. Sveriges geologiska undersökning: Malmletning

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	771 000	772 015
1956/57 (statsliggaren s. 926)	853 000	
1957/58 (förslag)	1 000 000	

Y r k a n d e n

Sveriges geologiska undersökning (skr. 31/8 och 19/10 1956) hemställer att anslaget för nästa budgetår höjes med 592 000 kronor enligt följande sammanställning.

	Beräknat för 1956/57	Undersökningens förslag för 1957/58	
1. Geologiska arbeten	194 000	262 000	(+ 68 000)
2. Geofysiska arbeten	212 000	540 000	(+ 328 000)
3. Diamantbörningar	420 000	432 000	(+ 12 000)
4. Grävning och sprängning.....	17 000	17 000	
5. Analyser	10 000	26 000	(+ 16 000)
6. Tillfälliga transportleder		50 000	(+ 50 000)
7. Ersättningsanskaffning av utrustning....		94 000	(+ 94 000)
8. Vissa löneökningar		24 000	(+ 24 000)
	853 000	1 445 000	(+ 592 000)

M o t i v

Beträffande malmletningsverksamheten under *fältsäsongen 1956* anföres bl. a. följande.

I *Norrbottnens län* har inom Kirunaområdet i vidsträckt mening bedrivits geologiska karteringar, blockletning och geofysiska mätningar. Vid Svappa-

vaara har en utbredd kopparmineralisering med goda kopparhalter indikerats. Öster om Jukkasjärvi har fynd av kisleförande block gjorts inom fyra olika områden; beträffande två av dessa har elektriska mätningar utförts.

I *fjälltrakterna* inom södra delen av *Västerbottens län* och norra delen av *Jämtlands län* har — i likhet med föregående år — utförts omfattande geologiska arbeten, geofysiska undersökningar och diamantborrningar. Vid blockletningen, som huvudsakligen varit koncentrerad till området mellan Remdalens och Daningens statsgruvefält, har ett flertal goda kopparförande svavelkisleblock framkommit i trakten av Lasterfjäll och söder därom. Diamantborrningarna har varit koncentrerade till Stekenjokks statsgruvefält, där — sedan motsvarande redogörelse lämnades år 1955 — 20 borrhål med en sammanlagd längd av 3 200 meter färdigstälts. Inom den nu undersökta delen av fyndigheten kan malmkvantiteten preliminärt beräknas till ca 2,5 milj. ton med i genomsnitt 20 procent svavel, 1,6 procent koppar och 3,8 procent zink.

På *Skelleftefältet* har malmletningsarbetena huvudsakligen bedrivits inom det s. k. Adakfältet, i Maurlidentrakten och i området öster om Stora Skeppsträsket. De sedan ett par år pågående diamantborrningarna på djupmalmen inom Adakfältet nordost om Lindsköldsgruvan har kompletterats med ytterligare 11 borrhål. Här finnes sannolikt ca 1 milj. ton brytvärd kopparmalm med en genomsnittlig kopparhalt av 1,5 procent. Borrningar har vidare påbörjats mellan Adakgruvan och Brännmyran. Vid Maurliden har 20 nya borrhål gjorts. Malmkvantiteten uppskattas här till 1,7 milj. ton med en genomsnittlig svavelhalt av 33 procent; borrningarna är ännu ej tillräckliga för att den genomsnittliga kopparhalten skall kunna beräknas. I trakten av Stora Skeppsträsket har lovande fynd av malmblock förekommit.

För *nästa budgetår* bör bl. a. följande arbetsuppgifter upptagas.

Sedan den geologiska karteringen över urbergsområdet i *Norrbottnens län* färdigstälts, kan de malmförande formationerna angivas och avgränsas. Genom blockfynd har man fått betydelsefulla upplysningar om sättet för sulfidmineraliseringens uppträdande. Nu erfordras en geofysisk översiktskartering från flygplan av de malmförande formationerna. De geologiska arbetena i Svappavaaratrakten och öster om Jukkasjärvi bör fortsättas.

I *Västerbottens läns fjälltrakter* och norra delen av *Jämtlands län* bör prospekteringstakten ökas. En malm av den storlek, som påträffats här, torde knappast komma att ligga outnyttjad under någon längre tid; dessutom är det allttjämt goda möjligheter att finna flera malmer. Innan man kan planera gruvdrift, kommunikationer m. m. i dessa f. n. helt öde trakter bör i varje fall de större brytvärda malmerna inom området vara uppborrade. F. n. arbetar här två borrhåmaskiner under sex månader varje år. För att få till stånd en översiktlig uppborrning under de närmaste 10 åren skulle behövas fyra eller fem borrhåmaskiner under åtta månader årligen.

Inom *Skelleftefältet* bör borrningarna fortsättas på Adakfältet (Lindsköldsgruvan, Brännmyran och Långreven, d. v. s. området mellan Adak-

gruvan och Brännmyran) samt inom Maurlidenområdet. Den planerade utbyggnaden i Skellefteälven gör det nödvändigt, att de geofysiska mätningarna intensifieras. Dammbyggnader kan nämligen omöjliggöra undersökningsarbetena, varjämte blivande högspänningsförande kraftlinjer kommer att förhindra elektriska mätningar inom vida områden.

Vad härefter angår *anslagsberäkningen* för nästa budgetår framhåller geologiska undersökningen, att enbart de automatiska utgiftsökningarna i förhållande till anslaget för innevarande budgetår kan beräknas till 292 000 kronor. Undersökningen har vid sin beräkning utgått från att verksamheten icke utvidgas och att ingen nyanställning sker. Däremot ingår i beloppet de medel, som äskas för tillfälliga transportleder (50 000 kronor) och ersättningsanskaffning (94 000 kronor).

Undersökningen anmäler, att malmletningsavdelningens bokföring omlagts. Tidigare har kostnaderna för de geologer, som bearbetat borrhningsresultaten, liksom för geofysiska mätningar i borrhålen bokförts på posten för diamantborrningar. Numera påföres emellertid varje avdelning inom malmletningen (geologi, geofysik och diamantborrning) sina totala kostnader. Anslagsäskandena har nu avpassats till det nya redovisningssystemet.

Beträffande yrkandena i den tidigare återgivna sammanställningen anföres i huvudsak följande.

1. Arbetena beräknas för i stort sett samma omfattning som föregående år.

2. Av ökningen avser 277 000 kronor kostnader vid utvidgad verksamhet (geofysiska mätningar dels från flygplan i Norrbottens län, dels inom de områden, som beröres av utbyggnaden av Skellefteälvens vattenkraft).

3. Liksom föregående år äskas medel för drift av tre bormaskiner jämte medel för drift och underhåll av undersökningens gruvkontor i Malåträsk. För drift av de tre bormaskiner, som arbetar för den statliga legodriften, erhålles medel genom kommerskollegium. De automatiska utgiftsökningarna för löner, materiel och frakter beräknas till 47 000 kronor. 1951 hade diamantborrningsavdelningen två bormaskiner, huvudsakligen sysselsatta inom Skelleftefältet. Nu har avdelningen sex maskiner med arbetsuppgifter såväl i fjälltrakterna som över Norrbottens och Västerbottens urbergsområde. Trots denna expansion har personalen för ledning och kontroll icke ökats utan består blott av en avdelningschef och en gruvfogde (sistnämnda tjänst föreslås under avlöningsanslaget ombildad till en ingenjörstjänst). Avdelningen bör förstärkas med en verkmästare för reparation av bormaskiner och ledning av borrhningar på nya områden samt en förrådsman, som skall handha reservdelslagret m. m.; lönekostnaderna för dessa beräknas till 23 000 kronor.

Till följd av omläggningen av bokföringen skall vissa kostnader icke längre bokföras under denna post; den totala ökningen av medelsbehovet för diamantborrningar nästa budgetår kan därför begränsas till 12 000 kronor.

5. Höjningen föranledes av de alltjämt stegrade nyfynden av malm liksom av den stegrade effekten hos bormaskinerna.

6. Bandfordonen är ej tillräckligt snabba för att i fjälltrakterna — jämsides med flyttningar av bormaskiner, baracker och tyngre utrustning — hinna med lättare transporter med mat, reservdelar och personal. För att kunna utföra dessa transporter med jeep eller terränglastbil måste provisoriska basvägar röjas; för nästa budgetår räknar undersökningen med röjning av ca 10 km vägar till en kostnad av 5 kronor per meter.

7. Malmletningens materiel förslites snabbt under fältförhållanden. Följande materiel bör ersättas, nämligen elektrisk djupmätningstrustning för 25 000 kronor, bandtraktor för 30 000 kronor, baracker för 24 000 kronor samt malmkrossar och malmkvarnar för 15 000 kronor.

8. Det angivna beloppet av 24 000 kronor beräknas preliminärt för lönehöjningar under 1957.

Y t t r a n d e

Kommerskollegium erinrar om att malmletningen kan ge underlag för gruvdrift med goda sysselsättningstillfällen just i trakter, där sysselsättningsunderlaget eljest är svagt. Malmletningen är också betydelsefull därigenom att genom densamma ett väsentligt bidrag kan erhållas till försörjningen med metalliska råvaror. Sveriges kända och bearbetade tillgångar av koppar- och volframmalmer är otillräckliga för landets behov. Vad angår de särskilt för stältillverkningen viktiga metallerna finnes endast lågvärdiga manganmalmer, medan några brytvärda tillgångar av malmer innehållande nickel, krom eller molybden icke är kända. Tillgångarna av malmer innehållande den industriellt yngsta metallen titan är ofullständigt undersökta. Det finnes sålunda väsentliga luckor i den inhemska försörjningen, vilka i någon mån skulle kunna fyllas genom en framgångsrik malmletning. Även om utsikterna ter sig små i fråga om vissa metallmalmer, kan man i andra fall ha goda förhoppningar att nå värdefulla resultat. Särskilt gäller detta beträffande kopparmalm, varav förekomster påvisats i berggrunden på många platser i landets norra delar. Att närmare utforska dessa förekomster och lokalisera de med hänsyn till kopparhalten brytvärda tillgångar, som med all sannolikhet finnes, synes vara ett av malmletningens mest aktuella arbetsmål. Den försörjningsmässiga betydelsen härav framgår av att kopparimportens värde år 1955 uppgick till 225 miljoner kronor samt kopparproduktionen ur svensk malm endast täckte något över 20 procent av konsumtionen.

Vidare erinrar kollegium om de inkomster som tillföres staten vid exploateringen av malmfyndigheter, vilka påvisats vid geologiska undersökningens malmletning. Legodriften vid statens gruvor inom Adakfältet har hittills givit staten en ren nettoinkomst av 26 milj. kronor och vinstutsikterna är goda även för kommande år. Statens nettoinkomst av legodriften har under de senaste årens goda kopparkonjunkturer uppgått till omkring 6 miljoner kronor årligen, och man har anledning förvänta ett gott ekonomiskt utbyte även vid sänkta kopparpriser.

Sammanfattningsvis anför kollegium att malmletningen har en mycket

omfattande arbetsuppgift med goda utsikter till resultat, som kan bli av stort samhällligt och ekonomiskt värde. Vidare framhålles att staten har direkta inkomster av sin gruvegendom, som flerfald överstiger kostnaderna för malmletningen. Alla skäl talar sålunda enligt kollegium för att malmletningsverksamheten bör drivas i erforderlig omfattning för att skapa underlag ej blott för att utbrutna malmtillgångar skall kunna successivt ersättas utan om möjligt även för en ökad utvinning av vissa malmer. Härpå arbetar visserligen även många enskilda företag, delvis i ganska stor skala, men Sveriges geologiska undersökning bör i det allmännas intresse upprätthålla en ledande ställning på området, och fältet är tillräckligt stort för att ge rum för allas insatser. Kollegium tillstyrker därför den av geologiska undersökningen äskade höjningen av anslaget till malmletning.

I detta sammanhang torde även få anmälas, att *Sveriges geologiska undersökning* (skr. 31/8 1956) gjort framställning om ytterligare medel för djupborrning efter salt och olja i Skåne. För detta ändamål anvisades för budgetåret 1947/48 ett reservationsanslag av 3 045 000 kronor samt för budgetåret 1951/52 ett nytt anslag av 100 kronor, till vilket behållningen å det tidigare anslaget överfördes. Härefter beviljades för budgetåret 1955/56 ytterligare 630 000 kronor.

Geologiska undersökningen har gjort två borrhål i Höllviken, ett i Trelleborg, ett i Svedala och ett i Ljunghusen. Borrhålet i Trelleborg är 1 200 meter djupt; på denna nivå framkommer vatten med en salthalt av 160 gram per liter. Borrhålet i Ljunghusen har drivits ned till 2 280 meters djup. Här håller vattnet en salthalt av 175 gram per liter. Om borrhålet i Trelleborg fördjupas, befinnes måhända den genomsnittliga salthalten bli lika stor som och kanske större än i Ljunghusen. Detta kan innebära, att en saltindustri med större utsikt till framgång bör placeras i eller intill Trelleborg än vid Ljunghusen. Undersökningen föreslår att Trelleborgshålet fördjupas 800 meter. Kostnaden härför beräknas till 500 000 kronor. Av tidigare beviljade medel återstår ca 170 000 kronor, varav 100 000 kronor beräknas åtgå för bearbetning under innevarande och nästa budgetår av resultaten från tidigare djupborrning. Återstående 70 000 kronor bör få användas för kompletterande geofysiska och geologiska arbeten.

Undersökningens förslag om medel för fördjupning av borrhålet i Trelleborg tillstyrkes av *kommerskollegium*. *Kommerserådet I. Sahlén, professor O. Stelling och direktören H. Almeby*, åt vilka under hand uppdragits att följa djupborrningsarbetet särskilt med hänsyn till möjligheten av ett industriellt utnyttjande av därvid erhållna resultat, anser sig icke f. n. kunna fatta ställning till frågan huruvida saltvattensfyndigheterna kan eller bör industriellt utnyttjas. Vid bedömande av dessa frågor är det av central betydelse att kunna fastställa var en eventuell fabriksanläggning bäst skulle kunna placeras. Det är högst angeläget att genom fördjupning av borrhålet i Trelleborg få klarhet, om man där kan få ännu högre saltkoncentration än vid Ljunghusen. De sakkunniga tillstyrker därför geologiska undersökningens förslag.

Departementschefen

Ur såväl försörjningsmässiga som sociala och beredskapsmässiga synpunkter är geologiska undersökningens malmletningsverksamhet i Norrland — såsom kommerskollegium understrukit i sitt yttrande — av betydelse. Härjämte kan i detta sammanhang framhållas att statsverket, genom exploatering av de fyndigheter, som undersökningen påträffat, tillföres avsevärda årliga inkomster. Jag finner det därför angeläget, att malmletningsverksamheten i fortsättningen kan bedrivas minst lika intensivt som hittills.

På grund av prisstegringar och löneförhöjningar bör malmletningsanslaget höjas, om icke verksamheten skall behöva begränsas.

Jag kommer senare denna dag att föreslå, att till malmletning anvisas 162 400 kronor på tilläggsstat för innevarande budgetår. Även för nästa budgetår synes en väsentlig höjning av anslaget böra ske. Med hänsyn till angelägenheten av att begränsa statens utgifter kan jag dock icke tillstyrka, att anslaget för nästa budgetår höjes med mera än 147 000 kronor och sålunda uppföres med ett belopp av 1 000 000 kronor. I anslutning härtill bör erinras om att avlöningskostnaderna för fyra befattningshavare föreslagits för nästa budgetår bli överförda från malmletningsanslaget till geologiska undersökningens avlöningsanslag samt att undersökningens hemställen om medel från förevarande anslag för ersättningsanskaffning behandlats vid anmälan av anslaget till utrustning.

Vad härefter angår undersökningens djupborrningar i Skåne må framhållas, att den föreslagna fördjupningen av borrhålet i Trelleborg givetvis kan ha viss betydelse för bedömning av lönsamheten av en inhemsk saltindustri. Samtidigt finnes det emellertid enligt min mening vissa skäl antaga, att en dylik industri i och för sig skulle kunna baseras på de resultat, som redan vunnits genom tidigare djupborrning. Då likväl förutsättningarna för en inhemsk saltproduktion inte ännu klarlagts anser jag mig icke kunna förorda ytterligare medelsanvisning till djupborrningar. Däremot har jag intet att erinra mot att de medel, som vid utgången av budgetåret 1956/57 kvarstår å det särskilda djupborrningsanslaget, disponeras för geofysiska och geologiska arbeten, som äger samband med djupborrningarna.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Malmletning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

[21] 6. *Sveriges geologiska undersökning: Inventering av torvmossar*

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	60 000	69 996
1956/57 (statsliggaren s. 926)	50 000	
1957/58 (förslag)	60 000	

Anslaget har, med hänsyn till den vid ingången av budgetåret 1955/56 förefintliga reservationen å detsamma, nedräknats från 60 000 kronor för nyssnämnda budgetår till 50 000 kronor för budgetåret 1956/57 (jfr X ht 1956, p. 17).

I enlighet med förslag av *Sveriges geologiska undersökning* (skr. 31/8 1956), bör anslaget, för att möjliggöra att arbetet med inventering av torvmossar under budgetåret 1957/58 skall kunna bedrivas i samma omfattning som tidigare, för sistnämnda budgetår ånyo uppföras med ett belopp av 60 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Sveriges geologiska undersökning: Inventering av torvmossar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

[22] 7. Vissa kostnader för statens gruvegendom

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	30 000	29 537
1956/57 (statsliggaren s. 926)	30 000	
1957/58 (förslag)	30 000	

Från anslaget bestrids kostnader för förvaltningen av Ruotivare gruvaktiebolag samt för den gruvegendom, som står under kommerskollegiets förvaltning, däribland kostnader för kontroll av legodriften vid vissa staten tillhöriga gruvor i Västerbottens län.

Kommerskollegium (skr. 25/8 1956) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 31 750 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen på anslaget torde detta för nästa budgetår bära uppföras med oförändrat belopp, 30 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Vissa kostnader för statens gruvegendom* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[23] 8. Statens provningsanstalt: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	1 659 700	1 767 958
1956/57 (statsliggaren s. 926)	1 836 600	
1957/58 (förslag)	1 971 600	

Inkomsterna vid statens provningsanstalt uppgick under budgetåret 1955/56 till 2 003 900 kronor. I riksstaten för innevarande budgetår har de upptagits till 2 200 000 kronor. För nästa budgetår räknar anstalten med samma inkomstbelopp som förutsetts för innevarande budgetår.

Y r k a n d e n

Styrelsen för statens provningsanstalt (skr. 31/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 244 200 kronor.

	Ökning
1. Nya tjänster:	
a) 1 byrådirektör Ce 31	24 696
b) 1 förste avdelningsingenjör Ce 29	22 632
c) 1 ingenjör Ce 23	16 584
d) 2 ingenjörer Ce 21	29 568
2. Lönegradsuppflyttningar:	
a) 1 förste byråsekreterare Ca 27—byrådirektör Ca 31	1 008
b) 6 ingenjörer Ce 23—avdelningsingenjörer Ce 25	5 100
c) 1 biträdande ingenjör Ce 19—ingenjör Ce 21	1 452
d) 1 kassör Ce 17—Ce 21	2 628
e) 1 expeditionsföreståndare Ce 17—biträdande ingenjör Ce 19 ...	624
f) 2 instrumentmakare Ce 16—förste instrumentmakare Ce 18 ...	1 932
g) 1 biblioteksassistent Ca 15—förste biblioteksassistent Ca 19 ...	1 068
h) 2 laboratoriebiträden Ca 13—förste laboratoriebiträden Ca 15 ...	864
i) 1 kanslibitråde Ce 11—kontorist Ce 13	708
j) 3 provberedare Ce 13—tekniker Ce 15	2 304
3. Tillfälliga biträden	24 842
4. Löneklassändringar	8 190
5. Rörligt tillägg	<u>103 232</u>
	244 200

M o t i v

1 a) Den byggnadstekniska avdelningens brandtekniska laboratorium, som för närvarande står under avdelningschefens personliga ledning, bör med hänsyn till det ständigt ökade antalet provningsuppdrag få en särskild föreståndare. Då anstalten har att författningsenligt godkänna och klassificera byggnadsmateriel och konstruktioner ur brandteknisk synpunkt, kräves av befattningshavaren kvalificerade tekniska kunskaper jämte stor praktisk erfarenhet.

1 b) Tjänsten avses för kemisk-tekniska avdelningens målningslaboratorium. Samma förslag har tidigare framförts, senast i petita för innevarande budgetår (X ht 1956, s. 24). Tidigare ställningstagande till förslaget har inneburit, att erforderlig förstärkning av personalen på målningslaboratoriet måst ske med anlitanande av posten till avlöningar till tillfälliga biträden. Det har emellertid visat sig omöjligt att förvärva kompetent person, om denne själv skall svara för sina pensioneringskostnader. Det framhålles, att anstaltens verksamhet på det målningstekniska området i avsaknad av kompetent ledning numera är praktiskt taget nedlagd.

1 c—d) Inrättandet av tjänsterna skulle förbättra befordringsmöjligheterna för vid provningsanstalten anställda läroverks- och instituttsingenjörer och därmed öka anstaltens möjligheter att behålla dem.

2 a) Innehavaren av befattningen är chef för kontorsavdelningen. Arbetsuppgifterna har med den efter hand ökade verksamheten vid anstalten blivit alltmera administrativt och ekonomiskt inriktade.

2 b) Liknande förslag framfördes i fjol beträffande tre ingenjörstjänster (X ht 1956, s. 24).

2 c) Befattningshavaren, som tjänstgör på den byggnadstekniska avdelningen, handhar självständigt provningsuppdrag inom det trätekniska området.

2 d) Då chefen för kontorsavdelningen fått alltmer ekonomiskt och administrativt inriktade uppgifter, har ansvaret för det kamerala arbetet i stor utsträckning kommit att åvila kassörskan.

2 e) Vederbörande ombesörjer expeditionerna vid betonglaboratoriet och avfattar dessutom intyg över rutinprovningar.

2 f) Vid vissa andra statliga institutioner tillkommer motsvarande arbetsuppgifter befattningshavare i lönegrad 18.

2 g—j) Liknande förslag framfördes i föregående års petita (X ht 1956, s. 24).

Yttrande

Statens lönenämnd har icke något att erinra mot att vid anstalten inrättas en tjänst som förste avdelningsingenjör i lönegrad 29 med placering vid byggnadstekniska avdelningens brandtekniska laboratorium, en tjänst som ingenjör i Ce 23 och två tjänster som ingenjör i Ce 21. Icke heller har lönenämnden något att erinra mot att tjänsten som förste byråsekreterare uppflyttas till Ca 29 eller att en tjänst som biträdande ingenjör i Ce 19 vid byggnadstekniska avdelningens trälaboratorium utbytes mot en tjänst som ingenjör i Ce 21. Däremot har lönenämnden icke funnit skäl tillstyrka förslagen om uppflyttning i lönegrad av sex ingenjörstjänster i Ce 23 eller tjänsterna som kassör och expeditjonsföreståndare i Ce 17.

Departementschefen

I överensstämmelse med vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör tjänsten som förste byråsekreterare i Ca 27 uppflyttas till Ca 29 samt tjänsten som biblioteksassistent i Ca 15 omvandlas till en tjänst som förste biblioteksassistent i Ca 17. Härigenom ökar medelsbehovet för nästa budgetår med 1 500 kronor.

Vad styrelsen i övrigt föreslagit beträffande inrättande av nya tjänster samt lönegradsuppflyttningar kan jag icke tillstyrka.

För viss arvodeshöjning beräknar jag ett ytterligare medelsbehov av 300 kronor.

Det ökade medelsbehovet för avlöningar till tillfälliga biträden i anledning av anstaltens utvidgade verksamhet beräknar jag till 24 900 kronor. För löneklassändringar torde i enlighet med styrelsens förslag få anvisas 8 200 kronor. Posten till rörligt tillägg bör uppräknas med 100 100 kronor.

Den sammanlagda höjningen av avlöningsanslaget uppgår sålunda till (1 500 + 300 + 8 200 + 24 900 + 100 100 =) 135 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 412 400 (— 2 400) kronor;
 arvode, bestämt av Kungl. Maj:t 1 500 (+ 300) kronor;
 avlöningar till tillfälliga biträden 376 400 (+ 24 900) kronor;
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 749 800 (+ 9 900) kronor;
 rörligt tillägg 431 500 (+ 102 300) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (412 400 + 1 500 + 376 400 + 749 800 + 431 500 =) 1 971 600 (+ 135 000) kronor.

I personalförteckningen för provningsanstalten bör tjänsten som förste byråsekreterare uppföras i Ca 29 i stället för Ca 27. Vidare bör tjänsten som biblioteksassistent i Ca 15 utbytas mot en befattning som förste biblioteksassistent i Ca 17.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens provningsanstalt, som angivits i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens provningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	412 400
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 500
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i> ..	376 400
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	749 800
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	431 500

Summa kronor 1 971 600

c) till *Statens provningsanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 971 600 kronor.

[24] 9. *Statens provningsanstalt: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	310 200	345 029
1956/57 (statsliggaren s. 927)	360 200	
1957/58 (förslag)	376 500	

Y r k a n d e n

Styrelsen för statens provningsanstalt (skr. 31/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 20 800 kronor.

Anslagspost (delpost)	Nettoutgift 1955/56	Omkostnadsstat 1956/57	Styrelsens förslag 1957/58
1. Övriga expenser	60 420	67 500	75 000 (+ 7 500)
2. Publikationstryck	3 000	4 000	5 000 (+ 1 000)
3. Förbrukningsartiklar m. m.	128 248	125 000	135 000 (+ 10 000)
4. Överdragskläder samt tvätt därav	4 532	4 500	4 800 (+ 300)
5. Bibliotek	4 000	4 000	6 000 (+ 2 000)
			(+ 20 800)

Motiv

1. Højningen sammanhänger dels med ökade städkostnader och dels med behovet att nyanskaffa kontorsutrustning.

2. Vissa nya publikationer planeras. En väsentlig del av utgifterna väntas bli täckta genom inkomster vid publikationernas försäljning.

3 och 4. Posterna föreslås höjda med hänsyn till belastningen.

5. Det nuvarande anslaget räcker icke till litteraturanskaffning och tidsskriftsprenumeration i önskvärd utsträckning.

Departementschefen

Beträffande posterna till övriga expenser och till bibliotek anser jag mig icke kunna förorda större højning än med 4 000 respektive 1 000 kronor. I övrigt biträder jag styrelsens förslag. Anslaget bör sålunda uppföras med (360 200 + 4 000 + 1 000 + 10 000 + 300 + 1 000 =) 376 500 (+ 16 300) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens provningsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 376 500 kronor.

[25] 10. Statens provningsanstalt: Utrustning

	Anslag
1955/56	200 000
1956/57 (statsliggaren s. 928)	150 000
1957/58 (förslag)	200 000

Styrelsen för statens provningsanstalt (skr. 31/8 1956) hemställer, att anslaget uppräknas med 665 000 kronor.

I *petita* för budgetåret 1954/55 föreslog styrelsen ett anslag av 687 100 kronor för komplettering och modernisering av provningsanstaltens utrustning enligt en särskild förteckning. För att anskaffa återstående utrustning enligt denna förteckning samt möjliggöra under åren 1955/56 och 1956/57 icke tillgodosedda behov av underhållsarbeten kräves 297 000 kronor. Dessutom erfordras för nytillkommande utrustningsbehov ett belopp av 488 000 kronor, vilket är avsett att fördelas mellan de olika avdelningarna inom anstalten enligt följande uppställning:

Mekaniska avdelningen	42 000
Byggnadstekniska avdelningen	97 000
Elektriskt-fysikaliska avdelningen	128 000
Bergskemiska avdelningen	3 000
Kemiskt-tekniska avdelningen	218 000

Summa kronor 488 000

Härtill kommer 30 000 kronor för reparationer och underhåll av anstaltens utrustning under budgetåret 1957/58.

Departementschefen

Då det är önskvärt, att provningsanstaltens utrustning kompletteras och moderniseras i snabbare takt, torde anslaget enligt min mening böra höjas. Jag kan dock icke tillstyrka så stor anslagshöjning som anstalten föreslagit utan vill föreslå, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 200 000 kronor, vilket innebär en höjning med 50 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens provningsanstalt: Utrustning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[26] 11. Flygtekniska försöksanstalten: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	3 091 400	3 791 112
1956/57 (statsliggaren s. 928)	3 570 000	
1957/58 (förslag)	4 076 700	

Y r k a n d e n

Styrelsen för flygtekniska försöksanstalten (skr. 23/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 930 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Nya tjänster:		
a) 1 avdelningschef Cp 13 (chef för verksamheten vid den supersoniska vindtunnelanläggningen; inrättandet av tjänsten medför bortfall av ett till den nuvarande föreståndaren utgående tilläggsarvode av 2 700 kronor)	33 156	2 700
b) 1 laborator högst Cs 13	33 156	—
c) 2 laboratorer Cs 10	59 496	—
d) 5 avdelningsingenjörer Ce 27	102 660	—
e) 2 försöksledare Ce 25	36 984	—
2. Lönegradsuppflyttningar:		
a) 1 överdirektör Cp 17—Cp 19	2 496	—
b) 2 avdelningschefer Cp 10—Cp 13	6 816	—
3. Överförande till extra ordinarie anställning:		
a) 1 forskningsingenjör Cg 29—Ce 29	—	—

	Ökning	Minskning
b) 1 avdelningsingenjör Cg 27—Ce 27	—	—
c) 1 försöksledare Cg 25—Ce 25	—	—
d) 1 ingenjör (regl. befordringsgång) Cg 23-avdelningsingenjör Ce 25	477	—
e) 1 försöksledare Cg 23—Ce 23	—	—
f) 1 assistent (regl. befordringsgång) Cg 19—Ce 21	1 089	—
g) 1 verkmästare Cg 21—Ce 21	—	—
h) 1 laboratoriebiträde Cg 11—Ce 11	—	—
i) 1 kanslibitråde Cg 11—Ce 11	—	—
j) 1 expeditionsvakt Cg 10—Ce 10	—	—
k) 2 ingenjörer Cg 21—Ce 21	—	—
l) 6 ritare Cg 19—Ce 19	—	—
m) 3 ingenjörbiträden Cg 17—Ce 17	—	—
4. Extra tjänstemän, verkstadsarbetare och tillfälliga biträden	574 800	—
5. Löneklassändringar m. m.	31 600	—
6. Rörligt tillägg	50 000	—
7. Avrundning	—	30
	<u>932 730</u>	<u>2 730</u>
	+ 930 000	

Motiv

I den för innevarande budgetår fastställda utgiftsramen för anstalten beräknades inkomsterna av beställningsverksamheten till 3 600 000 kronor och nettoutgiften för den egna forskningen, d. v. s. summan av anstaltens utgifter å avlönings- och omkostnadsanslagen minskad med anstaltens inkomster, till 1 200 000 kronor.

För att anstalten skall kunna fylla sin uppgift måste såväl omfattningen som inriktningen av dess verksamhet anpassas efter den oerhört snabba utvecklingen på det flygtekniska området. Arbetet med de nu aktuella forskningsuppgifterna måste sålunda intensifieras, samtidigt som nya projekt införes på programmet. En sådan anpassning förutsätter en väsentlig utvidgning av anstaltens utgiftsram. Vad beträffar inkomsterna av beställningsverksamheten under nästa budgetår, beräknas dessa komma att öka med 1 000 000 kronor till 4 600 000 kronor. Även nettoutgiften för den egna forskningen bör emellertid höjas. I anslutning härtill framhåller styrelsen, att den självständigt bedrivna forskningen ofta är en förutsättning för att de alltmer komplicerade undersökningarna i samband med utvecklandet av nya flygplanstyper skall kunna genomföras. Möjligheterna att förvärva kvalificerade forskare till anstalten förbättras också väsentligt, om visst utrymme finns för obunden forskningsverksamhet. Även om en större medelstilleddning i och för sig vore önskvärd, vill styrelsen med hänsyn till lämnade besparingsdirektiv icke föreslå en större ökning av nettoutgiften än med 550 000 kronor till 1 750 000 kronor.

En förutsättning för att anstalten skall kunna genomföra det utvidgade arbetsprogrammet är, att personalen, som för närvarande uppgår till 280 man, utökas med ca 40 man. Då en tredjedel av de nyanställda måst utgöras av kvalificerade tekniker, bör ett antal tjänster med fast anställningsform och i erforderligt hög lönegrad inrättas. Vad beträffar den nuvarande personalen, är det vidare angeläget att en lönegradsupplyftning kommer till stånd i vissa fall och att ett antal tjänster överföres på extra ordinarie stat.

Till stöd för de särskilda yrkandena anför styrelsen bl. a.

1 a) Vid tillkomsten av den supersoniska vindtunnelanläggningen bestämdes, att denna icke skulle inordnas i den aerodynamiska avdelningen utan bilda en särskild sektion direkt underställd överdirektören. Enligt styrelsen har en uppdelning av den aerodynamiska verksamheten visat sig ändamålsenlig. På grund härav samt då den aerodynamiska avdelningen och vindtunnelsektionen såväl beträffande personalens storlek som beställningsverksamhetens omfattning är varandra i det närmaste likvärdiga, bör vindtunnelsektionen nu omvandlas till en avdelning. Chefen för denna bör med hänsyn till de stora krav som ställes på honom i lönehänseende likställas med chefen för den aerodynamiska avdelningen och inplaceras i lönegrad Cp 13.

1 b—c) Anstaltens möjligheter att på ett effektivt sätt fullgöra de ofta mycket krävande forsknings- och provningsuppdragen och att nå några mera väsentliga resultat i den egna forskningsverksamheten är i hög grad beroende av den vetenskapliga skickligheten hos de ledande teknikerna. Tjänster bör därför inrättas, som gör det möjligt att förvärva kvalificerade forskare. För närvarande finnes vid anstalten — bortsett från avdelningschefsbefattningarna — inga forskartjänster i högre lönegrad än Ce 33.

1 d) Inrättandet av tjänsterna skulle öka möjligheterna för anstalten att förvärva lämpliga tekniker — antingen civilingenjörer med några års praktik eller läroverksingenjörer med långvarig erfarenhet — för ledning av undersökningsuppdrag eller för konstruktionsarbete.

1 e) Av de båda befattningshavarna skall den ene tjänstgöra vid den supersoniska vindtunnelanläggningen med uppgift att svara för genomförandet av vindtunnelundersökningar och den andre vid mättekniska avdelningen med uppgift att utföra elektroniska utvecklingsarbeten.

2 a) Överdirektörens löneställning har icke omprövats, sedan försöksanstalten inrättades år 1940. En omprövning anses nu motiverad med hänsyn till den utveckling, som verksamheten vid anstalten undergått. Från att ursprungligen ha omfattat två forskningsavdelningar har anstalten numera fyra forskningsavdelningar — den supersoniska vindtunnelsektionen medräknad — och en driftsavdelning. Samtidigt har personalen, som ursprungligen beräknades komma att uppgå till 45 man, ökats till ungefär 280 man. Den snabba utvecklingen på det flygtekniska området har också ställt allt större krav på överdirektörens förmåga att leda och samordna forskningsarbetet. Med hänsyn till dels att verksamheten är mycket kostnadskrävande och dels att anstaltens tekniska och personella resurser är ytterst begrän-

sade i förhållande till forskningsområdets storlek, gäller det sålunda att utvälja de angelägnaste forskningsobjekten och att utnyttja de begränsade resurserna på ett så effektivt sätt som möjligt.

2 b) Av de båda befattningshavarna förestår den ene mättekniska avdelningen och den andre driftsavdelningen. Vad beträffar mättekniska avdelningen, har utvecklingen på de aerodynamiska och hållfasthetstekniska områdena nödvändiggjort en väsentligt mera komplicerad mätteknisk apparatur och metodik än tidigare. Driftsavdelningen har haft att tillgodose ständigt nya krav på förbättringar och kompletteringar av anstaltens provningsanordningar, modelltillverkningsmetoder m. m. Med hänsyn till att verksamheten i båda fallen förutsätter en betydande konstruktiv och administrativ förmåga hos ledningen, bör tjänsterna placeras i lönegrad Cp 13.

3 a—b) Befattningarna inrättades 1954. Innehavarna svarar för vissa experimentella undersökningar på det aerodynamiska området.

3 c—e) Befattningarna inrättades 1954 och är placerade vid den supersersoniska vindtunnelanläggningen.

3 f) Befattningen inrättades 1956.

3 g) Befattningen, vars innehavare arbetar i snickeriverkstanen, inrättades 1951.

3 h—j) Befattningarna inrättades resp. 1951, 1952 och 1954.

3 k—m) Vid ingången av 1957 har 28 läroverks- eller institutingenjörer i lönegrad 21 eller lägre varit anställda vid försöksanstalten på extra stat minst 2 år. Samtliga dessa tjänster bör successivt överföras till extra ordinarie stat; nu föreslås endast, att elva av tjänsterna ombildas till extra ordinarie.

4) För att kunna utföra beställningar och egen forskning i föreslagen omfattning erfordras ytterligare personal.

Y t t r a n d e n

Flygförvaltningen framhåller, att det är av mycket stor betydelse för den flygtekniska utvecklingen i vårt land, att anstalten beredes ekonomiska möjligheter att angripa de aktuella forskningsproblem, som angivits i anstaltens petitaskrivelse. Nettoutgiften bör därför höjas. Flygförvaltningen har icke ansett sig böra i detalj gå in på anstaltens förslag rörande avlöningsanslaget men understryker angelägenheten av att åtgärder vidtages, som förbättrar anstaltens möjligheter att anställa och behålla kvalificerad personal.

Statens lönenämnd har icke något att erinra mot att en tjänst som avdelningschef i Cp 13 inrättas. Innehavaren av befattningen skall förestå verksamheten vid den supersersoniska vindtunnelanläggningen. Däremot anser sig nämnden icke kunna tillstyrka en lönegradsuppflyttning för avdelningscheferna vid den mättekniska resp. driftsavdelningen. Vad beträffar de föreslagna laboratoristjänsterna, anför nämnden, att — därest ytterligare forskartjänster befinnes erforderliga — dessa bör placeras i högst lönegrad 33. Yrkandet om inrättande av fem avdelningsingenjörstjänster i Ce 27 och två försöksledartjänster i Ce 25 föranleder ingen erinran, icke heller förslaget om extra-ordinariesättning av vissa tjänster.

Departementschefen

Vid anmälan av flygtekniska försöksanstaltens anslag till avlöningar och omkostnader i statsverkspropositionen föregående år (X ht 1956 p. 22 och 23) beräknades anstaltens inkomster av beställningsverksamhet för budgetåret 1956/57 till 3 600 000 kronor. Samtidigt fastställdes nettoutgiften för anstaltens egen forskning till 1 200 000 kronor. Med utgångspunkt härifrån framlades i statsverkspropositionen förslag om medelsanvisning under avlönings- och omkostnadsanslagen av (3 570 000 + 1 230 000 =) 4 800 000 kronor eller samma belopp som de beräknade inkomsterna och nettoutgiften tillsammans.

För nästa budgetår beräknar styrelsen, att inkomsterna av beställningsverksamheten skall stiga till 4 600 000 kronor eller med 1 000 000 kronor utöver det belopp, som upptagits för innevarande budgetår. Styrelsen har vidare begärt, att anstaltens möjligheter till egen forskning av mera grundläggande natur väsentligt måtte förbättras, och i enlighet härmed föreslagit, att nettoutgiften för nästa budgetår uppräknas med 550 000 kronor till 1 750 000 kronor.

Styrelsens beräkning av beställningsverksamheten torde böra godtagas. En förutsättning för att inkomsterna skall kunna öka i den angivna omfattningen är emellertid, att anstaltens utgiftsram blir i motsvarande mån utvidgad. Jag förordar därför, att anstaltens avlönings- och omkostnadsanslag höjes med sammanlagt det belopp, varmed inkomsterna av beställningsverksamheten väntas öka, eller sålunda med 1 000 000 kronor. Någon höjning av nettoutgiften för egen forskning anser jag mig däremot icke kunna tillstyrka.

Styrelsens yrkande om inrättande av nya tjänster och förbättrad lönegradsplacering för vissa befattningshavare anser jag mig kunna biträda endast såvitt angår inrättandet av en avdelningschefstjänst i Cp 13. Innehavaren av tjänsten skall förestå verksamheten vid den supersoniska vindtunnelanläggningen, som alltsedan sin tillkomst bildat en särskild sektion och nu organisatoriskt bör få samma ställning som övriga forskningsavdelningar. Inrättandet av tjänsten — i samband varmed det hittills utgående tilläggsarvodet till föreståndaren för anläggningen bortfaller — medför ett ökat medelsbehov av 30 500 kronor.

Styrelsens förslag om överförande av ett antal tjänster på extra ordinarie stat är jag beredd att tillstyrka utom vad gäller en avdelningsingenjör i Cg 27, en försöksledare i Cg 25, två ingenjörer i Cg 21, fyra ritare i Cg 19 och två ingenjörbiträden i Cg 17. Två tjänster, nämligen en som ingenjör i lönegrad 23 och en som assistent i lönegrad 19, bör placeras i reglerad befordringsgång och därvid, såsom chefen för civildepartementet anfört i bil. 2 till statsverkspropositionen, upptagas som avdelningsingenjör i Ce 25 respektive ingenjör i Ce 21.

Det ökade medelsbehovet för extra tjänstemän, verkstadsarbetare och tillfälliga biträden i anledning av anstaltens utvidgade verksamhet beräknar jag till 337 000 kronor. För löneklassändringar och höjning av det rörliga tillägget torde få anvisas resp. 34 300 och 101 900 kronor. Härjämte beräk-

nar jag för viss höjning av arvoden till anstaltens styrelse ett belopp av 3 000 kronor.

Den sammanlagda höjningen av avlöningsanslaget uppgår sålunda till (30 500 + 337 000 + 34 300 + 101 900 + 3 000 =) 506 700 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 165 100 (+ 25 700) kronor;

arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t 18 000 (+ 300) kronor;

avlöningar till extra tjänstemän, verkstadsarbetare och tillfälliga biträden 1 940 000 (+ 192 100) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 300 800 (+ 141 800) kronor; rörligt tillägg 652 800 (+ 146 800) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (165 100 + 18 000 + 1 940 000 + 1 300 800 + 652 800 =) 4 076 700 (+ 506 700) kronor.

I personalförteckningen för försöksanstalten bör uppföras en tjänst som avdelningschef i Cp 13 samt — i anledning av vad nyss förordats beträffande överförande av viss personal till extra ordinarie stat — en tjänst som forskningsingenjör i Ce 29.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för flygtekniska försöksanstalten vidtaga de ändringar, som angivits i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för flygtekniska försöksanstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	165 100
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	18 000
3. Avlöningar till extra tjänstemän, verkstadsarbetare och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	1 940 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 300 800
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	652 800

Summa kronor 4 076 700

c) till *Flygtekniska försöksanstalten*: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 4 076 700 kronor.

[27] 12. Flygtekniska försöksanstalten: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	1 060 000	1 130 669
1956/57 (statsliggaren s. 929)	1 230 000	
1957/58 (förslag)	1 723 300	

Y r k a n d e n

Styrelsen för flygtekniska försöksanstalten (skr. 23/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 620 000 kronor.

Anslagspost (delpost)	Nettoutgift 1955/56	Omkostnads- stat 1956/57	Styrelsens förslag 1957/58
1. Ersättningar vid utrikes resor	—	6 000	20 000 (+ 14 000)
2. Övriga reseersättningar	14 383	14 500	19 500 (+ 5 000)
3. Bränsle, elektrisk energi och vatten	295 005	335 000	390 000 (+ 55 000)
4. Övriga expenser	146 765	154 000	290 000 (+136 000)
5. Anskaffning och underhåll av försöks- och verkstadsutrust- ning	630 375	661 200	1 081 200 (+420 000)
6. Viss engångskostnad	—	10 000	— (— 10 000)
			(+620 000)

M o t i v

Utgifterna på flertalet poster i omkostnadsanslaget står i huvudsak i direkt proportion till verksamhetens omfattning. Beträffande vissa yrkanden anför styrelsen bl. a. följande.

1. Det är av utomordentlig betydelse att snabbt erhålla så fullständiga informationer som möjligt om den flygtekniska utvecklingen i utlandet. Endast genom personliga kontakter kan initierade uppgifter erhållas om de senaste forskningsresultaten. Sådana uppgifter kan medföra, att dyrbara undersökningar slopas eller gives en annan inriktning än som planerats.

4. Genom den föreslagna höjningen möjliggöres bl. a. inrättandet av en maskincentral för hålkortsbearbetning vid anstalten. Hålkortsbearbetningen har hittills huvudsakligen skett hos statistiska centralbyrån. Då utvärderingsarbetet framdeles kommer att få en betydligt större omfattning, framför allt i samband med verksamheten vid den supersoniska vindtunnelanläggningen, kan emellertid förefintliga maskincentraler icke väntas kunna tillgodose anstaltens behov på ett tillfredsställande sätt. Det har nu visat sig möjligt att hyra en anläggning för en årsavgift av 73 000 kronor, vartill kommer en engångskostnad av ca 30 000 kronor i samband med förtullningen av maskinerna vid införseln till landet. Då den planerade maskincentralen huvudsakligen kommer att användas för utvärderingar i samband med beställda undersökningar, blir kostnaderna för anläggningen till största delen återdebiterade på uppdragsgivarna.

5. Storleken av denna delpost är direkt avhängig av den experimentella forsknings- och provningsverksamhetens omfattning. Då denna verksamhet förutses dels starkt öka i omfattning, dels avse sådana områden, som kräver särskilt stora anskaffningar av försöks- och verkstadsutrustning, är en kraftig uppräknig av posten motiverad.

Y t t r a n d e

Flygförvaltningen har ej detaljgranskat styrelsens förslag beträffande omkostnadsanslaget men har icke något att erinra mot medelsberäkningen.

Departementschefen

Som jag framhållit under föregående punkt, bör med hänsyn till den förväntade uppgången i anstaltens beställningsverksamhet avlönings- och omkostnadsanslagen höjas med tillhoppa 1 000 000 kronor. Under avlöningsanslaget har utgiftsökningar föreslagits å sammanlagt 506 700 kronor. Omkostnadsanslaget bör sålunda, i enlighet med vad nyss anförts, höjas med (1 000 000 — 506 700 =) 493 300 kronor. Därvid torde posterna till ersättningar vid utrikes resor, till övriga reseersättningar samt till bränsle, energi och vatten böra höjas med respektive 6 000, 5 000 och 25 000 kronor. För övriga expenser föreslår jag en uppräknig med 136 000 kronor. Huvuddelen av sistnämnda belopp eller 103 000 kronor avses för inrättandet av en maskincentral för hålkortsbearbetning vid anstalten. För anskaffning och underhåll av försöks- och verkstadsutrustning m. m. vill jag med hänsyn till den kraftiga stegringen av beställningsverksamheten tillstyrka en höjning med 331 300 kronor. En post å 10 000 kronor avseende viss engångsanskaffning under innevarande budgetår utgår.

Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med ett belopp av (1 230 000 + 493 300 =) 1 723 300 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygtekniska försöksanstalten*: *Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 723 300 kronor.

[28] 13. **Flygtekniska försöksanstalten: Utrustning**

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 200 000 kronor (statsliggaren s. 929).

Y r k a n d e n

Styrelsen för flygtekniska försöksanstalten (skr. 23/8 1956) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 1 500 000 kronor.

1. Komplettering av utrustning till låghastighets- och höghastighetstunnlarna:
 - a) Tryckluftsanläggning i låghastighetstunneln 300 000
 - b) Komplettering av höghastighetstunneln med utrustning för transoniska mätningar 280 000
2. Komplettering av utrustning till de supersoniska tunnlarne:
 - a) Utrustning för mätning av instationära tryck 45 000
 - b) Ny vakuumpump m. m. 180 000
3. Komplettering av hållfasthetsavdelningens utrustning:
 - a) Utrustning för snabbuppvärmning av provföremål 200 000
 - b) Drag-tryckprovmaskin 28 000

c) Hissmaskineri för fallhammare	25 000
4. Komplettering av verkstadens maskinutrustning	342 000
5. Diverse utrustning	100 000
	<hr/>
	1 500 000

Motiv

1 a) För att undersökningar angående gränsskiktsskontroll och strålinterferens vid modeller till readrivna flygplan skall kunna genomföras, kräves ökad tillgång till tryckluft. Den planerade anordningen är även avsedd att betjäna höghastighetstunneln med tryckluft.

1 b) Från flygförvaltningen och flygindustrien har framhållits, att forskningsuppdragen på det aerodynamiska området i allt större utsträckning kommer att avse vindtunnelundersökningar inom det transsoniska hastighetsområdet. Sådana undersökningar kan för närvarande endast utföras vid de supersoniska vindtunnlarna, vilka utrustats med särskilda anordningar för ändamålet. Då den supersoniska anläggningens kapacitet är otillräcklig, bör höghastighetstunneln kompletteras med utrustning, som möjliggör forskning inom det transsoniska hastighetsområdet.

2 a) Flygindustrien kommer enligt uppgift att i ökad omfattning göra anspråk på att vindtunnelprov skall kunna utföras beträffande instationära luftkrafter. För att kunna genomföra och analysera sådana prov är viss ny utrustning nödvändig.

2 b) För evakuering av det till den supersoniska anläggningen hörande bergrummet finnes nu tre vakuumpumpar. Den totala effektiva blåstiden per dag är direkt proportionell mot antalet pumpar. Installationen av ytterligare en pump skulle sålunda innebära en väsentlig höjning av kapaciteten. Med hänsyn till vakuumpumparnas särskilda egenskaper är det icke möjligt att helt undvika driftstörningar. För att tiden för driftsavbrott skall kunna nedbringas bör därför också en sats reservdelar anskaffas.

3 a) Vid hållfasthetsprov av konstruktionsenheter till snabba flygplan och robotar är det nödvändigt att på mycket kort tid uppvärma provföremålen till höga temperaturer. Den nuvarande utrustningen har visat sig helt otillräcklig.

3 b) För bestämning av dimensioneringsunderlag för flygplan avsedda för överljuds fart är det nödvändigt att utföra s. k. korttidsbrottprov i värme med materialprovstavar och mindre provföremål såsom nit-, lim- och bultförband. Med hänsyn till provningarnas omfattning och karaktär har den nuvarande utrustningens kapacitet visat sig otillräcklig.

3 c) Den hissordning, som användes vid fallhammarprov med landningsställ, har i ökad utsträckning kommit att användas för andra ändamål. För att undvika störande avbrott i fallhammarproven bör ett särskilt hissmaskineri anskaffas för dessa.

4. Åtskilliga maskiner är nu så gamla och förslitna, att de måste utbytas mot nya. Vidare bör utrustningen i vissa fall kompletteras. Sålunda erfordras fräsmaskiner för sammanlagt 272 500 kronor, en filmaskin och en hydrau-

lisk limpress för tillhoppa 20 000 kronor, en shaping-maskin för 12 500 kronor och svarvar för 37 000 kronor.

5. Den snabba flygtekniska utvecklingen gör det svårt att nu förutse hela anskaffningsbehovet under budgetåret 1957/58. Kostnaderna för dylika oförutsedda utrustningsbehov bör beräknas till 100 000 kronor.

Y t t r a n d e

Flygförvaltningen tillstyrker styrelsens förslag.

Departementschefen

Mot bakgrunden av den snabba utvecklingen på flygteknikens område synes yrkandet om medel till en upprustning av flygtekniska försöksanstaltens maskin- och apparatbestånd vara i och för sig motiverat. Jag anser mig därför böra tillstyrka en höjning av anslaget och föreslår, att detta för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 300 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygtekniska försöksanstalten: Utrustning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

[29] 14. Statens hantverksinstitut: Avlöningar till viss personal

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	427 200	449 214
1956/57 (statsliggaren s. 930)	517 000	
1957/58 (förslag)	545 700	

Y r k a n d e n

Styrelsen för statens hantverksinstitut (skr. 30/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 89 200 kronor.

	Ökning
1. Nya tjänster:	
a) 1 värme- och sanitetsingenjör Ce 31	24 696
b) 1 institutionsvaktmästare Ce 12	10 284
c) 1 expeditivsvakt Ce 10	9 528
2. Lönegradsuppflyttningar:	
a) 1 kamrerare Ca 27—förste byråsekreterare Ca 29	2 016
b) 2 byråingenjörer Ce 27—förste byråingenjörer Ce 29	2 124
c) 1 bokföringskonsulent Ce 23—Ce 25	1 068
d) 3 verkmästare Ca 21—Ca 23	2 880
e) 2 verkmästare Ce 21—Ce 23	1 920
f) 1 förste kansliskrivare Ce 17—kontorsskrivare Ce 19	1 716
3. Vikariatslöneförordnande å tjänst såsom kontorist i Ca 13	10 644
4. Löneklassändringar	1 808

	Ökning
5. Rörligt tillägg	20 500
6. Avrundning	16
	89 200

Motiv

1 a—c) och 2 a—b). Samma förslag framfördes i petita för innevarande budgetår (X ht 1956, s. 37).

2 c). Befattningen som bokföringskonsulent, vilken tidigare avlönats av medel som institutet disponerat för kursverksamhet m. m., överfördes i föl på extra ordinarie stat och placerades därvid i lönegrad 23. Styrelsen vill med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter, som åvilar befattningshavaren och för vilka redogörelse lämnats i petita för innevarande budgetår, upprepa sitt tidigare yrkande om tjänstens placering i lönegrad 25.

2 d—e). Ifrågavarande befattningshavare, som fick sin nuvarande löneställning år 1955, har att under respektive avdelningschefer svara för ordningen på verkstäderna samt för underhåll av utrustning, apparatur och annan materiel. Vidare medverkar de i kursverksamheten, där de i stor utsträckning självständigt planerar och genomför kurser av olika slag, samt i informations- och provningsverksamheten.

2 f). Innehavaren av befattningen tjänstgör som registrator och kassörska vid institutet.

3. Medel är icke beräknade för vikarie å ifrågavarande tjänst under den tid innehavaren av denna har förordnande å den under 2 f) nämnda befattningen som extra ordinarie förste kansliskrivare.

Yttrande

Statens lönenämnd, som tidigare yttrat sig om vissa av styrelsens yrkanden, finner icke skäl tillstyrka, att tjänsterna som verkmästare uppflyttas i lönegrad 23 eller att tjänsten som förste kansliskrivare i Ce 17 utbytes mot en befattning som kontorsskrivare i Ce 19.

Departementschefen

Jag anser mig icke kunna förorda, att anslaget uppräknas för avlöning till ytterligare tjänster vid institutet. Däremot bör — i överensstämmelse med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av de för flera huvudtitlar gemensamma frågorna — tre verkmästartjänster i Ca 21 och två verkmästartjänster i Ce 21 uppflyttas till Ca 23 resp. Ce 23 och i samband därmed erhålla benämningen konsulenter. Härigenom ökar medelsbehovet med 4 800 kronor. Tjänsten som kamrerare vid institutet bör i fortsättningen benämnas förste byråsekreterare och benämningen bokföringskonsulent ändras till konsulent.

Vad styrelsen i övrigt föreslagit i fråga om lönegradsuppflyttningar är jag icke beredd tillstyrka.

Arvodena till vissa styrelseledamöter m. fl. torde böra höjas; härför beräknar jag för nästa budgetår ett belopp av 800 kronor. För löneklassänd-

ringar torde i enlighet med styrelsens förslag få anvisas 1 800 kronor. För höjning av posten till rörligt tillägg beräknar jag 21 300 kronor. Den sammanlagda höjningen av anslaget uppgår sålunda till (4 800 + 800 + 1 800 + 21 300 =) 28 700 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 173 000 (+ 3 400) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t 6 900 (+ 800) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 242 300 (+ 1 600) kronor;
rörligt tillägg 123 500 (+ 22 900) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (173 000 + 6 900 + 242 300 + 123 500 =) 545 700 (+ 28 700) kronor.

I personalförteckningen för hantverksinstitutet bör dels tre tjänster som verkmästare i Ca 21 utbytas mot tre befattningar som konsulenter i Ca 23 dels tjänsten som kamrerare erhålla benämningen förste byråsekreterare.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens hantverksinstitut, som angivits i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens hantverksinstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	173 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	6 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	242 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	123 500

Summa kronor 545 700

c) till Statens hantverksinstitut: Avlöningar till viss personal för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 545 700 kronor.

[30] 15. Statens hantverksinstitut: Vissa omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	56 000	67 153
1956/57 (statsliggaren s. 930)	56 000	
1957/58 (förslag)	66 000	

Styrelsen för statens hantverksinstitut (skr. 30/8 1956) hemställer, att anslaget uppräknas med 10 000 kronor på grund av ökade bränsle Kostnader och sålunda för nästa budgetår uppföres med 66 000 kronor.

Departementschefen

Styrelsens beräkning av anslaget för nästa budgetår torde böra godtagas. Jag hemställer i enlighet härmed, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statens hantverksinstitut: Vissa omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 66 000 kronor.

[31] 16. *Statens hantverksinstitut: Bidrag till kursverksamheten m. m.*

Under denna rubrik har för budgetåret 1956/57 anvisats ett reservationsanslag av 270 000 kronor (statsliggaren s. 931). Kostnaderna för kursverksamheten under samma budgetår beräknas i övrigt kunna täckas genom kursavgifter å tillhoppa 400 000 kronor, bidrag från näringsorganisationer å sammanlagt 45 000 kronor samt inkomster av publikationstryck och informationsverksamhet om 335 000 kronor.

Y r k a n d e n

Styrelsen för statens hantverksinstitut (skr. 30/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 80 000 kronor.

1. Ökade löne- och pensionskostnader	15 000
2. Anordnande av vissa längre fortbildningskurser	35 000
3. Kursverksamhetens utsträckning till nya yrkes- eller fackområden ...	30 000
	<hr/>
	80 000

M o t i v

1. Lönerna till personalen inom institutets icke statliga del har följt den allmänna lönerörelsen under år 1956. Härav föranledda kostnadsstegringar anser sig styrelsen icke kunna täcka genom höjda kursavgifter.

2. Samma förslag har tidigare framförts av styrelsen, senast i petita för innevarande budgetår (X ht 1956, s. 40).

3. Den tekniska och ekonomiska utvecklingen motiverar, att kursverksamheten ytterligare differentieras samt utsträcker till nya yrkes- eller fackområden. Angelägna arbetsuppgifter anmäler sig bl. a. på det elektrotekniska området, där icke bara televisionen utan även andra teletekniska företeelser bör upptagas på kursprogrammet. Utvecklingen av automatiska förfaranden bör även uppmärksammas. En annan betydelsefull uppgift är — med tanke på jordbrukets snabba mekanisering — omskolningen och upprustningen av det s. k. lantbrukssmidet.

Y t t r a n d e

Överstyrelsen för yrkesutbildning understryker angelägenheten av att de föreslagna fortbildningskurserna kommer till stånd. Sådana kan visserligen i princip anordnas inom ramen för den kommunala yrkesskoleverksamheten, men skolornas begränsade ekonomiska resurser lägger ofta hinder i

vägen härför. Då de ifrågavarande kurserna dessutom avses stå öppna för personer från hela landet, bör de handhavas av en central utbildningsanstalt. Härvidlag torde hantverksinstitutet i första hand komma i fråga. Vad beträffar den planerade utvidgningen av kursverksamheten till nya yrkes- eller fackområden, betonas vikten av att institutets program anpassas med hänsyn till den tekniska och ekonomiska utvecklingen. Överstyrelsen anser därför, att medel bör anvisas, som gör det möjligt för hantverksinstitutet att förverkliga de framlagda förslagen.

Departementschefen

Med hänsyn till inträffade pris- och lönestegringar samt för att viss utvidgning av kursprogrammet enligt styrelsens riktlinjer skall bli möjlig, vill jag tillstyrka, att bidraget till hantverksinstitutets kursverksamhet höjes med 30 000 kronor. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 300 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hantverksinstitut: Bidrag till kursverksamheten m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

[32] 17. Statens hantverksinstitut: Utrustning och inredning

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	35 000	39 437
1955/56	70 000	66 988
1956/57 (statsliggaren s. 931)	100 000	
1957/58 (förslag)	100 000	

Y r k a n d e

Styrelsen för statens hantverksinstitut (skr. 30/8 1956) hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes till 180 000 kronor.

M o t i v

Styrelsen erinrar om att institutet i tekniskt hänseende skall vara vägledande och förebildande för hantverket och den mindre industrien. Utrustningen företer emellertid väsentliga brister, och ett anslag av nuvarande storleksordning möjliggör icke återanskaffning i erforderlig utsträckning av föråldrad och utsliten materiel och den nyanskaffning, som är behövlig med hänsyn till den tekniska utvecklingen.

Det årliga förnyelsebehovet, beräknat efter en avskrivningsgrad av fem procent på utrustningens återanskaffningsvärde, uppskattas till 100 000 kronor. Ett lika stort belopp kräves för nyanskaffning av sådan utrustning, som är motiverad med hänsyn till den tekniska utvecklingen. Även om sålunda

ett anslag av 200 000 kronor skulle erfordras, anser sig styrelsen under förhandenvarande förhållanden böra begränsa sitt yrkande till 180 000 kronor.

Departementschefen

Anslaget har under de senaste budgetåren undergått en jämförelsevis kraftig höjning. Någon ytterligare anslagshöjning är jag icke beredd att förorda. För nästa budgetår torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp 100 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Statens hantverksinstitut: Utrustning och inredning*
för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av
100 000 kronor.

[33] 18. Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien: Akademien

	Anslag
1955/56	200 000
1956/57 (statsliggaren s. 931)	200 000
1957/58 (förslag)	200 000

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har 135 000 kronor avsetts som bidrag till akademien samt 65 000 kronor som bidrag till akademiens försöksstation.

Y r k a n d e

Ingenjörsvetenskapsakademien (skr. 31/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 70 000 kronor.

M o t i v

Det totala medelsbehovet för akademiens centrala verksamhet under nästa budgetår beräknas till 520 000 kronor. Vid tillämpning av de principer angående kostnadernas fördelning på staten, industrien och akademiens stiftelse, vilka akademien anser böra gälla och vilka närmare utvecklats i *petita* för budgetåret 1955/56 (X ht 1955, s. 56), skulle staten tillskjuta hälften av ifrågavarande belopp.

Akademien framhåller i sin skrivelse, att dess verksamhet i stor utsträckning är baserad på ledamöternas frivilliga insatser. För att denna deras medverkan skall kunna utnyttjas på ett effektivt sätt kräves emellertid tillgång till tekniskt utbildad sekreterarpersonal, som kan förbereda och bearbeta de behandlade frågorna samt verkställa fattade beslut. För avlöning av en sekreterare inom området teknisk fysik jämte biträdeskostnader beräknas för nästa budgetår ca 40 000 kronor, varav hälften eller 20 000 kronor bör täckas av statsmedel.

Statens andel i kostnaderna för akademiens verksamhet beräknas sålunda i princip till (260 000 + 20 000 =) 280 000 kronor. Med hänsyn främst

till de bidrag, som kan erhållas från industrien torde emellertid statsbidraget för nästa budgetår kunna begränsas till 200 000 kronor, vilket innebär en ökning med 65 000 kronor.

Vid akademiens försöksstation har tillämpats den principen, att de allmänna driftskostnaderna till hälften täckes genom avgifter från de i stationen arbetande forskningsgrupperna och till hälften genom statsbidrag. För nästa budgetår bör statsbidraget på grund av ökade driftskostnader höjas med 5 000 kronor till 70 000 kronor.

Sammanlagt yrkas sålunda för akademins centrala verksamhet och akademins försöksstation bidrag av statsmedel med (200 000 + 70 000 =) 270 000 kronor.

I detta sammanhang torde få anmälas, att Ingenjörsvetenskapsakademien, sedan 1950 års riksdag i anledning av väckta motioner anhållit om undersökning av problemet rörande rökskadorna från industrier m. m. (Rskr 359) och min företrädare i ämbetet hemställt till akademien att verkställa en förberedande undersökning, med skrivelse den 21 februari 1956 överlämnat en redogörelse för den numera slutförda utredningen i ämnet.

Utredningen har avsett att kartlägga omfattningen av skador och obehag, som förekommer i omgivningarna till vissa industrianläggningar på grund av rökgaser och andra avgaser. Dessutom har utarbetats en översikt över svensk och utländsk lagstiftning på området jämte en sammanställning av uppgifter om den skadliga inverkan, som olika slag av luftföroreningar kan ha på människor, djur, växter, metaller, byggnadsmateriel etc. Av redogörelsen framgår, att skadliga och besvärande rökgaser — i flertalet fall svavelhaltiga gaser men även gaser innehållande fluorföreningar, klor och klorväte — förekommer vid åtskilliga slag av industrianläggningar. Några allvarigare fall av skadegörelse eller andra störningar har dock endast i ett fåtal fall konstaterats. De mest omfattande skadeverkningarna förekommer omkring Svenska skifferoljeaktiebolagets anläggningar i Kvarntorp.

I sin skrivelse framhåller akademien, att förhållandena i Sverige såvitt angår rökgasskadorna måste anses vara förhållandevis tillfredsställande. Orsakerna härtill anges vara dels att Sverige är ett relativt glest befolkat land och att industriföretagen därför i stor utsträckning kunnat förläggas till platser, där de icke verkar störande för omgivningen, samt dels att de berörda industrierna i regel vidtagit åtgärder för att motverka olägenheterna. Enligt akademien finns det icke heller någon anledning förvänta, att den industriella föroreningen av atmosfären i framtiden skall öka i någon mera väsentlig grad. Tillkomsten av nya fabrikationsprocesser, återvinningsmetoder och reningsförfaranden torde motverka en sådan utveckling. Med hänsyn härtill och då industrien i allmänhet med uppmärksamhet följer ifrågasvarande spörsmål, anses lagstiftningsåtgärder icke behöva tillgripas.

Akademien understryker emellertid angelägenheten av att rökgasproblemet även i fortsättningen uppmärksammas och att åtgärder vidtages för att förbättra de atmosfäriska förhållandena i industriorterna. Härvidlag finner akademien, att ett permanent rådgivande organ i rökskadefrågor skulle ha

en betydelsefull funktion att fylla. Till detta organ kunde vid förekommande fall av skadegörelse eller andra störningar de berörda parterna vända sig med sina problem. Förutom rådgivande verksamhet skulle ifrågavarande organ även ha information och dokumentation på sitt program. Forsknings- och utvecklingsarbete på rökgasreningens område förekommer nämligen på många håll utomlands, och även i Sverige bearbetas problemet vid olika industriföretag. Det är angeläget, att de framsteg, som härvid göres, kommer till allmän kännedom.

Med hänsyn till vad sålunda anförts, har akademien beslutat att tillsätta en särskild nämnd (Ingenjörsvetenskapsakademiens nämnd för rökgasfrågor), bestående av högst åtta personer, varav en sakkunnig på växtskyddsfrågor, en skogssakkunnig, en hälsovårdsman eller läkare, en jurist, två tekniker samt en representant för naturskyddet. Kostnaderna för nämndens verksamhet beräknas till ca 14 000 kronor per år. Akademien hemställer, att nämnda belopp anvisas av statsmedel.

Över utredningen och de i anslutning därtill framlagda förslagen har efter remiss utlåtanden avgivits av statskontoret, medicinalstyrelsen, domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen, statens provningsanstalt, styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök, styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut, styrelsen för statens växtskyddsanstalt, Jernkontoret, Sveriges industriförbund, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Svenska naturskyddsföreningen samt Svenska skifferoljeaktiebolaget.

Statskontoret och *Sveriges lantbruksförbund* avstyrker medelsanvisning för inrättandet av en rökgasnämnd för rökgasfrågor. *Statskontoret* framhåller, att enligt utredningen allvarigare fall av skadegörelse eller andra störningar förekommit i endast begränsad utsträckning och att förhållandena i Sverige konstaterats vara bättre än i många andra industriländer. Ämbetsverket har därför icke blivit övertygat om behovet av en dylik nämnd. Enligt hälsovårdsstadgan åligger det vederbörande hälsovårdsmyndigheter att ingripa i de fall varom här är fråga. Det torde också ligga i industriföretagens eget intresse att genom förbättringar av reningsmetoderna i möjligaste mån minska olägenheterna av förekommande rökgasutsläpp. — Liknande synpunkter framföres av *Sveriges lantbruksförbund*.

I övriga remissyttranden tillstyrkes akademiens förslag. Det konstateras i dessa yttranden i huvudsak, att även om rökskadeproblemet icke har någon större räckvidd i vårt land, så är det angeläget att frågan ägnas tillbörlig uppmärksamhet. Forskningen bör intensifieras och den tekniska utrustningen för rökgasrening ytterligare utvecklas. Ett organ av rådgivande och informerande karaktär med den av akademien föreslagna sammansättningen förutsättes ha en betydelsefull uppgift att fylla. Några remissinstanser vill — med hänsyn till de intressen de har att företräda — tillföra nämnden viss ytterligare expertis.

Medicinalstyrelsen framhåller, att luftföroreningsproblemen ägnats alltför liten uppmärksamhet i vårt land. Det gäller härvidlag icke blott de luft-

föreningar som beror på rökgaser av känt ursprung inom industrien utan överhuvud taget sådana, som står i samband med utvecklingen i det moderna samhället. En brett upplagd utredning om luftföreningarnas betydelse för folkhälsan bör därför enligt styrelsens mening komma till stånd och ett organ inrättas för luftföreningsskadornas bekämpande. Organet bör ingå i hälsovårdsadministrationen men få ett starkt tekniskt inslag. I avvaktan på genomförandet av en sådan utredning och tillkomsten av det av styrelsen förordade organet finner emellertid även medicinalstyrelsen en nämnd av den typ akademien föreslagit fylla ett behov som rådgivare åt industrien i rökskadefrågor.

Departementschefen

Någon höjning av förevarande anslag är jag icke beredd att tillstyrka. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 200 000 kronor.

Den av Ingenjörsvetenskapsakademien verkställda undersökningen av rökskadorna från industrier synes visa, att ifrågavarande skador, bortsett från något enstaka fall, icke är av någon större omfattning i vårt land. Denna uppfattning har även i stort sett bestyrkts vid remissbehandlingen av akademiens redogörelse för undersökningsresultatet. Man torde vidare kunna förutsätta, att industriföretagen skall finna angeläget att vidtaga erforderliga åtgärder för att i möjligaste mån minska ifrågavarande olägenheter. Bl. a. i dylika sammanhang torde ett organ för rådgivning och upplysning i rökgasfrågor enligt akademiens förslag kunna vara till gagn för utvecklingen. Ehuru alltså vissa skäl kan tala för att ett sådant organ inrättas, är jag icke beredd biträda förslaget att verksamheten skulle bekostas enbart av statsmedel. Frågan om organets finansiering torde därför böra ytterligare övervägas varvid möjligheterna att erhålla bidrag jämväl från annat håll än staten bör närmare undersökas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien: Akademien* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 200 000 kronor.

[34] 19. Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien: Tekniskt-vetenskaplig och industriell representation i utlandet

	Anslag
1955/56	57 600
1956/57 (statsliggaren s. 931)	57 600
1957/58 (förslag)	57 600

Från anslaget bestrides en del av kostnaderna för en teknisk kontaktman i Amerikas förenta stater.

I enlighet med förslag av Ingenjörsvetenskapsakademien (skr. 31/8 1956) torde anslaget uppföras med oförändrat belopp, 57 600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien: Tekniskt-vetenskaplig och industriell representation i utlandet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 57 600 kronor.

[35] 20. Statens tekniska forskningsråd

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	77 000	70 972
1956/57 (statsliggaren s. 931)	81 300	
1957/58 (förslag)	89 600	

Y r k a n d e n

Statens tekniska forskningsråd (skr. 30/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 17 400 kronor.

	Ökning
1. Höjda arvoden åt ordförande och ledamöter	10 000
2. Höjda resekostnadsersättningar åt ordförande och ledamöter	1 000
3. Sekreteraren Cg 29—Ce 34 (dock med möjlighet för honom att — därest han så önskar — erhålla arvode motsvarande lönegrad 34 jämte pensionsförsäkring i Svenska personal-pensionskassan)	2 600
4. 1 kontorsbiträde Cg 8—kanslibiträde Cg 11	1 200
5. Expenser	2 600
	<hr/>
	17 400

M o t i v

1. Liknande förslag framfördes i petita för innevarande budgetår (X ht 1956, s. 47).

2. Posten, som upptagits med oförändrat belopp sedan budgetåret 1952/53, bör uppräknas med hänsyn till de ökade resekostnaderna och höjningen av de statliga traktamentena.

3. Rådet har tidigare vid upprepade tillfällen — under hänvisning till arten och omfattningen av sekreterarens arbetsuppgifter — föreslagit lönegradsuppflyttning och extra ordinariesättning av tjänsten.

4. De medel, som anvisats för anställning av ett kontorsbiträde, användes för avlöning av ett deltidsanställt extra kanslibiträde. Med hänsyn till den ökade arbetsbelastningen och arbetsuppgifternas delvis kvalificerade karaktär bör medel beräknas för ett heltidstjänstgörande kanslibiträde.

5. En uppräkning är motiverad med hänsyn till dels den allmänna kostnadsstegringen och dels den ökade omfattningen av rådets verksamhet.

Rådet erinrar vidare om att för kanslipersonalen vid statens medicinska forskningsråd och statens naturvetenskapliga forskningsråd från och med innevarande budgetår fått inrättas extra ordinarie tjänster, aspiranttjänster och extra tjänster i högst lönegrad 15, varvid det ankommit på Kungl. Maj:t att bestämma antalet dylika tjänster och lönegradsplaceringen för dessa. Rådet hemställer, att åtgärder nu vidtages för motsvarande förbättring av anställningsförhållandena för dess personal.

Departementschefen

Då sekreteraren nyligen fått sin pensionsfråga ordnad försäkringsvägen i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller inom näringslivet och i samband härmed ansetts böra erhålla arvodesanställning, är jag icke beredd att förorda någon ändring beträffande sekreterarens anställningsförhållanden. Ej heller kan jag biträda förslaget om ökad medelsanvisning under detta anslag för en höjning av sekreterarens arvode.

Vad härefter angår anställningsförhållandena för övrig kanslipersonal vid tekniska forskningsrådet, vill jag, i enlighet med rådets förslag och under hänvisning till att motsvarande anordning vidtagits beträffande vissa andra forskningsråd (jfr VIII ht 1956, p. 352 m. fl.), förorda, att för kanslipersonal vid tekniska forskningsrådet får inrättas extra ordinarie tjänster, aspiranttjänster och extra tjänster i högst 15 lönegraden. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare prövning bestämma antalet dylika tjänster och lönegradsplaceringen för dessa.

I fråga om rådets övriga yrkanden vill jag föreslå en uppräknig av anslaget för arvoden åt ordförande och ledamöter med 4 700 kronor samt — i enlighet med rådets yrkanden — för resekostnadsersättningar och traktementen åt ordförande och ledamöter med 1 000 kronor och för expenser med 2 600 kronor.

Anslaget uppföres alltså med $(81\ 300 + 4\ 700 + 1\ 000 + 2\ 600 =) 89\ 600$ kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tekniska forskningsråd* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 89 600 kronor.

[36] 21. Tekniskt-vetenskaplig forskning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	1 395 000	1 212 193
1956/57 (statsliggaren s. 932)	1 470 000	
1957/58 (förslag)	2 000 000	

Y r k a n d e n

Statens tekniska forskningsråd (skr. 30/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 2 000 000 kronor.

Härjämte hemställer forskningsrådet, att 1953 års fond för teknisk forskning förstärkes med 1 500 000 kronor.

Motiv

Av forskningsrådets redogörelse framgår bl. a., att under budgetåret 1955/56 inkom ansökningar om bidrag från anslaget å sammanlagt mer än 2,9 miljoner kronor. De under sagda budgetår beviljade bidragen, tillhoppa ca 1,4 miljon kronor, avsåg till ett belopp av omkring 0,9 miljon kronor pågående forskningsarbeten, till vilka fortsatt stöd ansågs böra lämnas. För nya forskningsprojekt återstod sålunda ett förhållandevis ringa belopp; det samma kan förutses bli fallet under budgetåret 1956/57. Vid ingången av sistnämnda budgetår stod i runt tal 1 471 000 kronor till förfogande å anslaget. Redan före budgetårets början hade emellertid reservationsvis beviljats bidrag å tillhoppa något mer än 1 058 000 kronor. Dessutom förelåg icke slutbehandlade ansökningar, avseende belopp å sammanlagt ca 402 000 kronor.

Av de aktuella forskningsområden, där medelstildning från anslaget bör ske i ökad utsträckning, nämner forskningsrådet särskilt biotekniken, studiet av förlopp i starka magnetfält, regleringstekniken och automationen, arbetsfysiologi och arbetspsykologi samt vattenförsörjnings- och avloppsvattenforskning.

1953 års fond för teknisk forskning, som inrättats genom avsättning av överskottsmedel i vissa clearingkassor, har enligt forskningsrådet givit möjlighet att tillgodose angelägna forskningsändamål av engångsnatur, för vilka utrymme saknas inom ramen för anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. Av fonden, som tillförts ett kapital av 5 miljoner kronor är f. n. ett belopp av ca 2,5 miljoner kronor icke disponerat. Med hänsyn till behovet av ytterligare medel för dyrbar forskningsapparat och andra investeringar eller stödåtgärder på den tekniskt-vetenskapliga forskningens område förordar forskningsrådet, att fonden förstärkes.

Vidare torde här böra anmälas, att *statens tekniska forskningsråd* (skr. 30/8 1956) samt styrelsen för *Svenska forskningsinstitutet för cement och betong vid tekniska högskolan i Stockholm* (skr. 31/8 1956) ånyo framlagt förslag att avtal skulle träffas mellan staten och institutets stiftelse om bl. a. årligt statsbidrag till institutet från anslag å riksstaten.

Departementschefen

I likhet med tekniska forskningsrådet finner jag det angeläget att ökade medel ställs till förfogande för den tekniskt-vetenskapliga forskningen. Jag vill därför nu förorda en väsentlig höjning av anslaget och föreslår, att detta för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 2 000 000 kronor.

Jag kan däremot icke tillstyrka att anslag för förstärkning av 1953 års fond för teknisk forskning uppföres å riksstaten. Ej heller kan jag biträda förslaget om träffande av avtal med stiftelsen för cement- och betongforskningsinstitutet om årligt statsbidrag till institutet och om särskild medelsanvisning å riksstaten till institutets verksamhet.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniskt-vetenskaplig forskning m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

[37] 22. Statens institut för konsumentfrågor: Avlöningar

	Anslag
1956/57 (statsliggaren s. 932)	288 400
1957/58 (förslag)	597 700

Föredraganden

Statens institut för konsumentfrågor har trätt i verksamhet den 1 januari 1957 i överensstämmelse med riksdagens beslut (prop. 105/1956, SU 124/1956, Rskr. 282/1956). Anslaget för innevarande budgetår är avsett för verksamheten under allenast halva budgetåret. För nästa budgetår bör anslaget uppföras med dubbla beloppet, 576 800 kronor, ökat med 20 900 kronor till följd av 1956 års höjning av statstjänstemännens löner, eller sålunda med tillhoppa ($576\ 800 + 20\ 900 =$) 597 700 kronor. De i avlöningsstaten för innevarande budgetår under olika poster upptagna beloppen bör för nästa budgetår fördubblas och posten till rörligt tillägg härutöver ökas med 20 900 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för konsumentfrågor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	467 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	128 300
	Summa kronor 597 700

b) till *Statens institut för konsumentfrågor: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 597 700 kronor.

[38] 23. Statens institut för konsumentfrågor: Omkostnader

	Anslag
1956/57 (statsliggaren s. 932)	85 500
1957/58 (förslag)	171 000

Föredraganden

Det för innevarande budgetår anvisade anslaget är avsett att täcka institutets omkostnader under tiden den 1 januari—den 30 juni 1957. För nästa budgetår bör anslaget uppföras med dubbla beloppet eller ($2 \times 85\,500 =$) 171 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Statens institut för konsumentfrågor: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 171 000 kronor.

[39] 24. Statens konsumentråd

	Anslag
1956/57 (statsliggaren s. 933)	21 600
1957/58 (förslag)	44 100

Föredraganden

Statens konsumentråd har trätt i verksamhet den 1 januari 1957 i överensstämmelse med riksdagens beslut (pröp. 105/1956, SU 124/1956, Rskr. 282/1956). Anslaget för innevarande budgetår är avsett för verksamheten under allenast halva budgetåret. För nästa budgetår bör anslaget upptagas med dubbla beloppet, 43 200 kronor, ökat med 900 kronor till följd av 1956 års höjning av statstjänstemännens löner. Anslaget för budgetåret 1957/58 bör sålunda uppföras med ($43\,200 + 900 =$) 44 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Statens konsumentråd* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 44 100 kronor.

[40] 25. Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning

	Anslag
1956/57 (statsliggaren s. 933)	300 000
1957/58 (förslag)	400 000

Föredraganden

Anslaget för innevarande budgetår är avsett för verksamheten under allenast halva budgetåret. Behovet av ökad konsumentvaruforskning och konsumentupplysning, för vilket redogjordes i propositionen 105/1956 (s. 44—45), är stort. Då emellertid en del av de från överskotten av vissa clearingkassor härrörande medel, vilka överförts till handels- och sjöfartsfonden att användas för forskning samt försöks- och upplysningsarbete av betydelse för konsumenterna, ännu icke tagits i anspråk, anser jag mig böra föreslå, att anslagshöjningen begränsas till 100 000 kronor och att anslaget sålunda för budgetåret 1957/58 uppföres med ($300\,000 + 100\,000 =$) 400 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[41] 26. Bidrag till Svenska träforskningsinstitutet

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	858 200	928 309
1956/57 (statsliggaren s. 933)	901 700	
1957/58 (förslag)	956 200	

Enligt avtal med Stiftelsen Svensk träforskning skall av statsmedel lön eller arvode till befattningshavare vid Svenska träforskningsinstitutet utgå med högst vissa i avtalet angivna belopp. Jämte lön skall vidare av statsmedel utgå särskilt lönetillägg enligt de grunder, som gäller för närmast jämförlig statlig befattningshavare med lön enligt statens allmänna avlöningsreglemente. Staten skall dessutom svara bl. a. för kostnaderna för städning av institutets lokaler. — Beträffande avtalet må hänvisas till prop. 95/1954.

Styrelsen för Svenska träforskningsinstitutet (skr. 9/7 1956) hemställer, att anslaget uppräknas med 51 270 kronor. Av nämnda belopp avses 17 220 kronor för höjd avlöning i enlighet med avtalet åt en avdelningschef vid institutet, vilken icke tillika är professor vid statlig högskola eller institution. Vidare beräknas 2 000 kronor för ökade städningskostnader samt 32 050 kronor för höjda lönetillägg enligt grunderna för 1956 års höjning av statstjänstemännens löner.

Departementschefen

Styrelsens förslag föranleder icke någon erinran från min sida. Anslaget bör i enlighet härmed höjas med ett till 51 300 kronor avrundat belopp. Härjämte bör för höjning av arvodena till styrelseledamöter och revisorer, förordnade av Kungl. Maj:t, samt till institutets styresman beräknas ett belopp av 3 200 kronor. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med (901 700 + 51 300 + 3 200 =) 956 200 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Svenska träforskningsinstitutet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 956 200 kronor.

[42] 27. Bidrag till Svenska textilforskningsinstitutet

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	130 000	132 650
1956/57 (statsliggaren s. 934)	143 000	
1957/58 (förslag)	146 500	

Enligt avtal mellan Kungl. Maj:t och Stiftelsen Svensk textilforskning skall av statsmedel lön eller arvode till befattningshavare vid Svenska textilforskningsinstitutet utgå med högst vissa i avtalet angivna belopp. Jämte lön skall av statsmedel utgå särskilt lönetillägg enligt de grunder, som gäller för närmast jämförlig statlig befattningshavare med lön enligt statens allmänna avlöningsreglemente. Vissa befattningshavare vid institutet är enligt avtalet berättigade till pension i Svenska personal-pensionskassan. Pensionsavgifterna för dessa bekostas av statsmedel. — Beträffande avtalet må hänvisas till prop. 117/1955.

Styrelsen för Svenska textilforskningsinstitutet (skr. 28/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 3 500 kronor till 146 500 kronor. De särskilda lönetilläggen till vissa befattningshavare har i följd av den år 1956 vidtagna höjningen av statstjänstemännens löner ökat med 4 020 kronor. Samtidigt har emellertid pensionskostnaderna till följd av sänkta avgifter minskat med 520 kronor.

Departementschefen

Styrelsens förslag föranleder icke någon erinran från min sida. Jag tillstyrker sålunda, att anslaget för nästa budgetår höjes med 3 500 kronor till 146 500 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till Svenska textilforskningsinstitutet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 146 500 kronor.

[43] 28. Bidrag till Metallografiska institutet

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	23 700	19 112
1956/57 (statsliggaren s. 935)	20 000	
1957/58 (förslag)	20 000	

Enligt avtal, som träffats med Stiftelsen Svensk järn- och metallforskning, skall staten svara för kostnaderna för arvoden till ordföranden och av Kungl. Maj:t förordnad ledamot i styrelsen för Metallografiska institutet samt för uppvärmning av institutets byggnad.

I enlighet med yrkande av *föreståndaren för Metallografiska institutet* (skr. 3/8 1956) samt under framhållande, att det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser om förekommande arvoden, föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till Metallografiska institutet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

[44] 29. Bidrag till Institutet för konserveringsforskning

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 510 100 kronor (statsliggaren s. 935).

Enligt avtal med Stiftelsen Svensk konserveringsforskning skall av stats-

medel utgå lön eller arvode till befattningshavare vid Institutet för konserveringsforskning med högst vissa i avtalet angivna belopp. Jämte lön skall av statsmedel utgå särskilt lönetillägg enligt de grunder, som gäller för närmast jämförlig befattningshavare med lön enligt statens allmänna avlöningsreglemente. Vissa befattningshavare vid institutet är berättigade till pension i Svenska personal-pensionskassan. Pensionsavgifterna skall helt bekostas av statsmedel. Staten skall vidare bidra till täckandet av omkostnaderna vid institutet med ett visst belopp. — Beträffande avtalet hänvisas till prop. 58/1956.

Enligt tidigare avtal med förenämnda stiftelse har staten förbundet sig att uppföra för institutet erforderliga byggnader (se prop. 140/1946).

I detta sammanhang torde få anmälas, att *statsutskottet* i utlåtande nr 177/1956 i anledning av väckta motioner om ökat stöd åt forskningen beträffande framställning av alkoholfria drycker av frukt och bär anfört i huvudsak följande.

Den i motionerna berörda frågan är enligt utskottets mening av stor betydelse. Såsom utskottet tidigare framhållit är det en viktig förutsättning för främjandet av ett alkoholfritt umgängesliv, att alkoholfria drycker marknadsföres i någorlunda rikligt urval och i goda kvaliteter. Härvid är det angeläget att de svenska råvaruprodukterna kan komma till sin rätt vid sidan av de utländska. Skall detta kunna ske med utsikt till framgång torde emellertid forskningen på ifrågavarande område behöva effektiviseras och stödjas. Utskottet ställer sig alltså positivt till huvudtanken i de föreliggande motionerna. Av det yttrande i ärendet som avgivits av institutet för konserveringsforskning framgår emellertid, att sedan år 1951 frågan om intensifierad forskning rörande fruktjuice finnes upptagen på institutets arbetsprogram men ej kunnat fullföljas på grund av att erforderliga medel saknats. Det torde kunna förväntas att Kungl. Maj:t följer utvecklingen på detta område och även utan en särskild begäran från riksdagen vidtar de åtgärder som kan anses påkallade.

Vad utskottet sålunda anfört har riksdagen givit Kungl. Maj:t till känna (skr. 365/1956).

Y r k a n d e n

Styrelsen för Institutet för konserveringsforskning (skr. 18/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 8 000 kronor till 518 100 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Sänkta pensionsavgifter	—	4 030
2. Särskilda lönetillägg	14 616	—
3. Vissa installationsarbeten	9 175	—
4. Viss engångskostnad budgetåret 1956/57	—	11 800
5. Avrundning	39	—
	<hr/>	<hr/>
	23 830	15 830
	<hr/>	<hr/>
	8 000	

Det under punkten 3 upptagna yrkandet avser kostnader för vissa installationsarbeten, vilka utförts i samband med att ett till institutet hörande analyslaboratorium inrymts i institutetsbyggnaden.

Y t t r a n d e n

Byggnadsstyrelsen har icke funnit skäl till erinran mot den av styrelsen angivna kostnaden, 9 175 kronor, för inredning av analyslaboratoriet. *Statskontoret* framhåller, att då det avtalsmässigt torde ankomma på staten att svara för kostnaderna för ifrågakvarande arbeten, läser medel för ändamålet få ställas till institutets förfogande.

Departementschefen

Någon medelsanvisning till ökat stöd åt forskningen beträffande framställning av alkoholfria drycker av frukt och bär är jag icke f. n. beredd att föreslå. Spörsmålet torde få övervägas i samband med institutets anslagsäskanden för budgetåret 1958/59.

I enlighet med styrelsens förslag torde för nästa budgetår anslaget böra höjas med 8 000 kronor till 518 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Institutet för konserveringsforskning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 518 100 kronor.

[45] 30. Bidrag till Institutet för optisk forskning

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	88 000	93 771
1956/57 (statsliggaren s. 936)	100 400	
1957/58 (förslag)	100 100	

Enligt avtal, som träffats med Stiftelsen Svensk optikforskning, skall staten svara för avlöning av befattningshavare vid Institutet för optisk forskning med vissa i avtalet angivna belopp. Jämte lönen skall av statsmedel utgå särskilt lönetillägg enligt de grunder, som gäller för närmast jämförlig statlig befattningshavare, underkastad statens allmänna avlöningsreglemente. Befattningshavare med lön av statsmedel, som är anställd vid institutet sedan minst två år, må enligt institutetsstyrelsens bedömning komma i åtnjutande av pensionsrätt i viss omfattning enligt Svenska personalpensionskassans normalplan. Pensionsavgifterna bekostas helt av statsmedel. — Beträffande avtalet hänvisas till prop. 70/1955.

Styrelsen för Institutet för optisk forskning (skr. 29/8 1956) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 100 100 kronor, vilket innebär en minskning med 300 kronor. De särskilda lönetilläggen beräknas i följd av 1956 års höjning av statstjänstemännens löner öka med 2 490 kronor under det att avlöningskostnaderna i övrigt samt pensionskostnaderna beräknas minska med respektive 1 940 och 850 kronor.

Departementschefen

Anslaget för nästa budgetår torde böra beräknas i enlighet med styrelsens förslag. Jag hemställer följaktligen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Institutet för optisk forskning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[46] 31. *Bidrag till Svenska silikatforskningsinstitutet*

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 100 000 kronor (statsliggaren s. 936).

Enligt avtal med Stiftelsen för silikatforskning skall staten lämna ett årligt bidrag till verksamheten vid institutet med 100 000 kronor, varav 50 000 kronor är avsedda för avlöningskostnader och 50 000 kronor för övriga kostnader. I fråga om bidraget till avlöningar gäller, att vid förändringar i lönesättningen för befattningshavare, som är underkastade statens allmänna avlöningsreglemente, bidraget skall anpassas i motsvarande mån. — Beträffande avtalet hänvisas till prop. 53/1956.

Styrelsen för Svenska silikatforskningsinstitutet (skr. 31/8 1956) hemställer under återopande av den under 1956 företagna höjningen av stats-tjänstemännens löner, att anslaget uppräknas med 2 000 kronor till 102 000 kronor.

Departementschefen

Mot styrelsens förslag har jag icke något att erinra. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med (100 000 + 2 000 =) 102 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Svenska silikatforskningsinstitutet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 102 000 kronor.

[47] 32. *Delegationen för atomenergifrågor*

Delegationen för atomenergifrågor har inrättats med stöd av beslut av 1956 års riksdag (prop. 176, L³U 22, Rskr 344). Instruktion för delegationen utfärdades den 1 juni 1956 (SFS: 309). Delegationen skall ingående följa utvecklingen på atomenergiområdet och uppdraga de allmänna riktlinjerna för atomenergi-verksamheten mot bakgrunden av det allmänna bränsle- och kraftförsörjningsläget i landet. Vidare skall delegationen yttra sig i konse-ssionsärenden samt lagstiftnings- och sekretessfrågor ävensom beträffande statsanslagen till atomenergi-verksamheten. Härjämte skall den bereda de alltmer omfattande frågorna angående det internationella atomenergisamarbetet.

Y r k a n d e n

Delegationen för atomenergifrågor (skr. 28/8 1956) hemställer, att ett anslag å 130 000 kronor uppföres å riksstaten för budgetåret 1957/58.

1. Arvoden åt ordförande och ledamöter	13 000
2. Arvoden åt experter	4 000
3. Ersättning åt sekreterare och annan personal, expenser m. m. . .	48 000
4. Reseersättningar	15 000
5. Särskilda utredningar	50 000
	130 000

M o t i v

1—2. Enligt beslut av Kungl. Maj:t skall ersättning utgå till ordföranden med 5 000 kronor för år samt till var och en av delegationens övriga fyra ledamöter med 2 000 kronor. Experterna uppbär ersättning i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen. Härför beräknas ett belopp av 4 000 kronor.

3. Till delegationens sekreterare skall enligt beslut av Kungl. Maj:t utgå arvode med belopp motsvarande lön enligt löneklass 33, för närvarande ca 27 000 kronor. För skrivhjälp beräknas ca 9 000 kronor, motsvarande årslön åt ett biträde i löneklass 8, och för utgifter av expenskaraktär ca 12 000 kronor.

4. Rese- och traktamentsersättningar beräknas för varje sammanträde med delegationen uppgå till 6—700 kronor. För övriga in- och utrikes resor beräknas ett medelsbehov av 8 000 kronor. Då delegationen kan väntas hålla ungefär tio sammanträden om året, blir den årliga kostnaden ca 15 000 kronor.

5. Posten avses huvudsakligen disponerad för en inom delegationen tillsatt reaktorförläggningskommitté. Vad beträffar förläggningsfrågornas betydelse framhålles, att det potentiella faromomentet vid reaktordrift är, att radioaktiviteten i samband med en olycka, exempelvis vid överhettning av ett bränsleelement, sprides över bebyggda områden. Större reaktorer bör därför placeras på sådant avstånd från bebyggelse, att följderna av en olycka med säkerhet begränsas. Vid en spridning av radioaktivt stoft kan det bli nödvändigt att för en längre eller kortare tid utrymma de berörda områdena. Detta kan medföra mycket stora kostnader. Vidare uppgår anläggningskostnaderna för de reaktorer, vilkas lokalisering det här gäller, till mellan 50 och 200 miljoner kronor. Vad beträffar de närmast aktuella projekten, beräknas enbart de ledningar som fordras vid förläggning av värmeverksreaktorer på ett visst avstånd från bebyggda områden att medföra icke oväsentliga merkostnader. Det är under nu angivna förhållanden angeläget, att reaktorförläggningsfrågorna snarast utredes. Härvidlag gäller det givetvis att i så stor utsträckning som möjligt draga nytta av det arbete, som bedrivs i andra länder och inom olika internationella organisationer. Resultaten av de undersökningar, som göres utomlands, är emellertid många gånger icke tillgäng-

liga, och det är därför nödvändigt att inom landet bedriva ett självständigt utredningsarbete. Detta motiveras också av att den hos oss planerade förläggningen av reaktorer i bergrum torde sakna motsvarighet på andra håll.

Departementschefen

Kostnaderna för den verksamhet, som bedrivs av delegationen för atomenergifrågor, bestrids f. n. från tionde huvudtitelns kommittéanslag. Med hänsyn till att ifrågavarande kostnader kan väntas bli förhållandevis stora och då vidare verksamheten får anses vara av permanent karaktär torde ett särskilt anslag för ändamålet böra uppföras å riksstaten.

Mot delegationens beräkning av kostnaderna för sin verksamhet har jag icke något att erinra. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 130 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Delegationen för atomenergifrågor* för budgetåret
1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 130 000 kronor.

[48] 33. Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi

	Anslag
1955/56	18 000 000
1956/57 (statsliggaren s. 936)	36 700 000
1957/58 (förslag)	63 500 000

Riktlinjer för utvecklingsarbetet på atomenergiområdet

I december 1955 tillkallades särskilda sakkunniga — 1955 års atomenergiutredning — med uppgift att verkställa utredning och avgiva förslag beträffande arbetsuppgifterna inom atomenergiområdet m. m. Sedan utredningen avlämnat betänkande med förslag rörande atomenergien (SOU 1956: 11) underställdes hithörande spörsmål riksdagens prövning genom prop. nr 176/1956. Vidare framlades i prop. nr 178/1956 förslag till lag om rätt att utvinna atomenergi m. m. (atomenergilag).

Riksdagens beslut i dessa frågor innebar i korthet följande. I syfte att trygga energiförsörjningen i framtiden bör vårt land göra en självständig insats för en utveckling på atomenergiområdet, anpassad efter våra förhållanden. Det fortsatta utvecklingsarbetet bör under den närmaste perioden inriktas på atomdrivna värmeverk, varav vissa med elgenerering. I andra hand bör verksamheten avse stora elkraftverk. Den svenska uranproduktionen bör ökas. Framställningen av uran och atombränslen samt tillverkningen av bränsleelement och behandlingen av använt bränsle skall tills vidare handhas endast av Aktiebolaget Atomenergi; staten har aktiemajoriteten i detta bolag samt har anvisat betydande belopp till dess verksamhet. Under det första utvecklingsskedet anses en koncentration av resurserna under enhetlig ledning erforderlig. Med hänsyn till de betydande kostnaderna för utveck-

lingsarbetet måste huvudansvaret i ekonomiskt hänseende komma att åvila staten. Aktiebolaget Atomenergi bör därför tills vidare få ett avgörande inflytande på utvecklingsarbetets uppläggning och bedrivande. Ett mycket nära samarbete förutsättes äga rum mellan bolagets expertis och den tekniska sakkunskapen hos de företag, som kan komma att tillverka reaktorer.

Enligt den av riksdagen antagna atomenergilagen fordras särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t för bl. a. förvärv och innehav av atombränsle samt för uppförande, innehav och drift av atomreaktor. Sådana tillstånd beträffande reaktorer anses under vissa förutsättningar kunna beviljas såväl statliga organ som kommunala och enskilda företag.

I enlighet med Kungl. Maj:ts av riksdagen biträdda förslag har år 1956 inrättats en särskild delegation för atomenergifrågor med uppgift att uppdraga riktlinjer för atomenergiverksamheten, avge yttranden i koncessions- och tillståndsärenden samt i anslagsfrågor ävensom bereda frågor om det internationella samarbetet på atomenergiområdet.

I juni 1956 träffades en överenskommelse mellan staten och de övriga aktieägarna i Aktiebolaget Atomenergi rörande de allmänna huvudprinciperna för bolagets verksamhet. Enligt denna överenskommelse skall bolaget — utan att avkall ges på kravet på koncentration av de svenska resurserna — verka för ett mycket nära samarbete med den enskilda industrien. Enskilda och kommunala företag eller institutioner skall beredas möjlighet att likaledes utan avkall på nämnda koncentrationskrav bedriva eget forsknings- och utvecklingsarbete på atomenergiområdet samt i konkurrens för leverans i Sverige få offerera egna eller på licens utförda konstruktioner; de bör också — under beaktande av de föreskrifter, som kan komma att utfärdas rörande atombränsle m. m. — få på export leverera reaktorer eller reaktordelar. Under den närmast förestående utvecklingsperioden krävs finansiella bidrag av en storleksordning, som endast staten har resurser att betala. Med hänsyn bl. a. härtill gäller för en tid av tre år, att huvudansvaret för konstruktion och — i den mån så erfordras för att vinna erfarenhet — uppförande av prototypreaktorer skall åvila atombolaget. Härvid förutsättes, att bolaget i största möjliga utsträckning uppdrager konstruktion och tillverkning av reaktordelar åt svenska industriföretag.

Aktiebolaget Atomenergi

Bolaget har f. n. ett aktiekapital av 14 milj. kronor, varav staten tecknat fyra sjundedelar eller 8 milj. kronor samt ett 70-tal kommunala och enskilda intressenter resterande tre sjundedelar eller 6 milj. kronor. Bolaget har i Stockholm — förutom huvudkontor och en försöksreaktor, kallad R 1 — bl. a. laboratorier och en fabrik för rening av uran samt för metallframställning. Uran erhålles från bolagets uranextraktionsverk i Kvarntorp. Vidare har bolaget förvärvat ett område vid Studsvik norr om Nyköping, där en andra reaktor, R 2, skall uppföras. Överenskommelse om inköp av denna reaktor från ett företag i Förenta Staterna har nyligen träffats. Vid Studsvik pågår för närvarande olika anläggningsarbeten.

Till atomenergiverksamhet inom bolaget har från dess tillkomst år 1947 till och med innevarande budgetår anvisats sammanlagt 98,15 milj. kronor. Föregående års riksdag har vidare lämnat ett beställningsbemyndigande avseende material m. m. för R 2 inom en kostnadsram av 25 milj. kronor. Antalet anställda inom bolaget uppgår för närvarande till ca 460.

Närmare uppgifter om bolaget har redovisats i prop. nr 99/1956.

Y r k a n d e n

Aktiebolaget Atomenergi (skr. 19/9 1956) hemställer att på tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas 15 milj. kronor samt att för nästa budgetår uppföres ett anslag till bolagets verksamhet med 68,5 milj. kronor, innebärande en ökning av det för innevarande budgetår anvisade anslaget med 31,8 milj. kronor.

Ändamål	Åskanden för 1956/57	Ökning för 1957/58
1. Studsviksanläggningen		5,5
2. R 3	9,5	18,0
3. Uranproduktion		5,0
4. Tungt vatten	5,5	
5. Prospektering		0,3
6. Utvecklingsarbeten		2,3
7. Administration m. m.		0,7
	15,0	+ 31,8

Härjämte hemställer bolaget att få lägga ut beställningar avseende R 3 för 7,5 milj. kronor.

M o t i v

Bolaget framhåller inledningsvis, att den ökade vikt, som numera tillmätas atomenergifrågorna, gör att man skulle vilja forcera programmet för den svenska atomenergiverksamheten. Ett avgörande hinder är emellertid bristen på kvalificerad personal; bolaget hoppas dock att samarbetet med industrier och kraftproducenter skall kunna medverka till en viss lättnad.

Om målsättningen för bolagets verksamhet anföres i huvudsak följande. Reaktorer för central bostadsuppvärmning kan byggas med de erfarenheter, som nu står till buds; de första anläggningarna bör därför planeras för detta ändamål. Här lämpar sig reaktorer med naturligt uran och tungt vatten väl. Bolaget har förutsatt att till år 1960 färdigställes två dylika reaktorer om ca 75 MW (megawatt), varav en för samtidig produktion av elkraft genom mottrycksdrift. Under perioden 1961—1966 bör man räkna med att årligen i medeltal en reaktor för bostadsuppvärmning tages i drift.

Den största betydelsen kommer atomenergien att få för den framtida elkraftproduktionen. Avsevärda svårigheter är emellertid förknippade med att uppföra atomkraftverk för elproduktion; ett atomkraftverk om ca 100 MW

elproduktion torde kunna färdigställas först omkring år 1963. Ytterligare ett atomelverk av ungefär dubbla storleken bör vara färdigt 3—4 år senare. Dessa båda anläggningar förutsättes baserade på naturligt uran och tungt vatten.

Vid driften av dessa reaktorer framkommer som biprodukt plutonium; i början av 1960-talet torde dylikt material finnas tillgängligt i sådana mängder, att man kan börja bygga anrikade reaktorer — exempelvis reaktorer för fartygdrift eller breederreaktorer — som utnyttjar detta sekundära atombränsle.

Till stöd för bolagets medelsäskanden anföres i övrigt bl. a. följande.

1. Studsviksanläggningen

Den planerade materialprovningsreaktorn vid Studsvik — R 2 — skall arbeta med bränsleelement, innehållande anrikat uran, samt med lätt vatten som moderator och kylmedel. Genom att den nu icke avses för tungt vatten nedgår kostnaderna — inklusive byggnader — från tidigare beräknade 40 milj. kronor till ca 25 milj. kronor. Omfattande arbeten måste påbörjas nästa budgetår för de förberedande experiment, som skall företagas i reaktorn, vilken beräknas kunna tagas i drift under senare hälften av år 1958. För driften av R 2 erfordras ett 40-tal personer, som i huvudsak bör vara anställda under nästa budgetår. En väsentlig del av kostnaderna för Studsvik kommer att bestridas av aktiekapitalet. Detta gäller framför allt byggnader och anläggningar av normal karaktär, medan specialbyggnader och utrustning skall bekostas med anslagsmedel. Kostnaderna för Studsvikprojektet beräknas under nästa budgetår öka med 5,5 milj. kronor, varav 4,3 milj. kronor för personal, inventarier och omkostnader samt 1,2 milj. kronor för reningsverk för aktivt avfall samt andra byggnadsarbeten. I medelsberäkningarna ingår som delkostnad för R 2 10 milj. kronor.

2. R 3

Inom bolaget har utarbetats konstruktioner för en reaktor, R 3a, som under en första period kan ingå i ett rent fjärrvärmeverk, men som senare genom en ombyggnad kan kompletteras så att den samtidigt med att den producerar värme också kan generera viss elkraft i form av mottryckskraft, R 3b. R 3a beräknas kunna tagas i drift 1960. En möjlighet har nu framträtt att gå direkt på projektet R 3b; även detta projekt skulle kunna färdigställas till 1960. Förhandlingar pågår med Stockholms elverk om en anläggning av typen R 3b för Farstaområdet. Bolaget avses skola svara för konstruktion och uppförande av själva reaktorn med tillbehör fram till värmeväxlare; under en försökstid skall bolaget också handha driften. Elverket skall svara för pumpanläggningar, rörsystem m. m. samt anskaffa erforderliga markområden. Sammanlagda kostnaden för bolagets andel beräknas till drygt 40 milj. kronor. I detta belopp ingår kostnader för uran och eget konstruktionsarbete, varför det särskilda medelsbehovet för R 3-projektet beräknas till 35 milj. kronor. Härav begäres på tilläggsstat för innevarande

budgetår 9,5 milj. kronor (tungt vatten 5,5 milj. kronor och begynnelsearbeten 4 milj. kronor) samt för nästa budgetår 18 milj. kronor; dessutom hemställas om bemyndigande att få utlägga beställningar för resterande 7,5 milj. kronor.

Tillsammans med vattenfallsstyrelsen undersöker bolaget möjligheterna att uppföra ett värmeverk (Adam) i Västerås.

3. Uranproduktion

För närvarande uppgår uranproduktionen i Kvarntorp till 5 ton per år. Vårt lands uranbehov beräknas år 1960 till ca 20 ton per år, omkring år 1965 till 75 ton per år samt i slutet av 1960-talet till ett par hundra ton årligen. Förberedelsearbetena för en utökad uranproduktion bör påbörjas senast under nästa budgetår. En ny anläggning med en kapacitet av 75—100 ton uran per år bör vara klar i början av 1960-talet. I föregående års anslagsäskanden anmälde bolaget, att man borde något skjuta på en utbyggnad av extraktionsverket i Kvarntorp. Fortsatta undersökningar har visat, att det är möjligt att genom viss omändring uppnå en fördubbling av produktionen till 10 ton per år; denna ökning bör komma till stånd. Åtgärder bör också vidtagas för att höja produktionen vid uranfabriken i Stockholm. Av dessa anledningar ökar medelsbehovet med sammanlagt ca 5 milj. kronor.

4. Tungt vatten

Med stöd av ett beställningsbemyndigande å 15 milj. kronor år 1953 har bolaget hos Norsk Hydro köpt 10 ton tungt vatten, som kommer att slutlevereras under nästa budgetår. Av detta vatten kommer hälften att användas för R 3-projektet samt andra hälften för vissa försök i Studsvik. Å tilläggsstat för innevarande budgetår erfordras för nämnda inköp 11 milj. kronor; härav har 5,5 milj. kronor redovisats i det föregående i samband med anslagsberäkningarna för R 3. Vidare ingår i kostnaderna för R 3 nästa budgetår inköp av tungt vatten från Förenta staterna.

5. Prospektering

Bolaget strävar efter att i samarbete med Sveriges geologiska undersökning och enskilda företag få till stånd en utökad prospektering efter radioaktiva mineral. För ytterligare tekniska utrustningar m. m. erfordras en ökning av medelsanvisningen med 0,3 milj. kronor.

6. Utvecklingsarbeten vid avdelningarna för fysik och kemi

I bolagets petita framhålles, att preliminärt konstruktionsarbete har utförts för ett atomelverk, R 4. Utvidgade undersökningar behövs beträffande värmeöverföringsfrågor. Anslag begäres vidare för arbeten med flytande metall som kylmedel. Arbetskraft bör avdelas för undersökning av reaktorer för fartygsdrift. De intensifierade arbetena på R 2 och R 3 har medfört, att en allt större del av bolagets tekniker blivit inkopplad på dessa uppgifter, vilket i sin tur medfört minskad aktivitet på vissa forskningsuppgifter, t. ex. inom

neutronfysik, elektronik och strålskydd. Ett flertal akademiker bör därför anställas. Den metallurgiska forskningsverksamheten förutses öka starkt, främst beträffande bränsleelementfrågor. Medelsbehovet för utvecklingsarbeten m. m. på avdelningarna för fysik och kemi beräknas för nästa budgetår öka med ca 2,3 milj. kronor.

7. Administration m. m.

I samband med utvidgningen av bolagets verksamhet måste bolagsledningen förstärkas. Vidare behövs en utökning av personalen för utredningar av teknisk och ekonomisk karaktär för det svenska atomenergiprogrammet liksom i det internationella samarbetet. Kostnaderna för administration m. m. beräknas öka med 0,7 milj. kronor.

Sammanfattning av medelsbehovet för budgetåret 1957/58

Bolagets personal beräknas under nästa budgetår öka med omkring 140 till 600. Medelsbehovet för löpande utgifter — för innevarande budgetår beräknat till 21 757 000 kronor — upptages till följande belopp:

	Kronor
Studsviksanläggningen	5 520 000
Uranproduktion och kemiska utvecklingsarbeten m. m.	12 041 000
Reaktortekniska utvecklingsarbeten m. m.	12 096 000
Prospektering	1 240 000
Administration	1 440 000
	32 337 000

För sådana engångsutgifter, som inte är avsedda att täckas av aktiekapitalet — vilka utgifter för budgetåret 1956/57 beräknats till 16 010 000 kronor — angives dessa belopp:

	Kronor
Anläggningsarbeten i Studsvik	4 980 000
R 2, Studsvik	10 000 000
R 3	18 000 000
Uranproduktion m. m.	3 125 000
	36 105 000

Det totala medelsbehovet för nästa budgetår beräknas sålunda till i runt tal (32 337 000 + 36 105 000 =) 68 500 000 kronor.

Yttrande av delegationen för atomenergifrågor

Efter att ha berört utvecklingen av energibehoven och energiförsörjningen konstaterar delegationen, att atomenergien kommer att erbjuda den både kvantitativt och kostnadsmässigt enda möjligheten att begränsa Sveriges beroende av importerat bränsle, d. v. s. främst olja. På kort sikt kännetecknas vår atomenergisituation av att vi — i olikhet med de flesta andra länder

— redan nu har möjligheter att på ett ekonomiskt motiverat sätt utnyttja atomenergin, nämligen i värmeverk. Genom att till värmeverken ansluta mottrycksanläggningar för produktion av elkraft kan vi också på ett ekonomiskt motiverat sätt få erfarenheter av reaktorkonstruktioner för högre tryck och temperaturer. Det långsiktigare målet för atomenergiteknikens utveckling — att om ca 20 år svara för huvuddelen av de betydande årliga tillskotten av elkraft — kan således hållas i sikte redan i atomenergiprogrammets tidigaste stadium. Utländska erfarenheter från föregångsländer på området eller från internationella organ för atomenergisamarbete kan leda till väsentliga besparingar av tid och kostnader för det svenska utvecklingsprogrammet. Tyngdpunkten i exempelvis Förenta staternas program ligger emellertid på reaktorkonstruktioner baserade på anrikat uran, medan den för vår del mest aktuella typen — reaktorer med naturligt uran och tungt vatten — huvudsakligen synes komma att utvecklas i Canada och Sverige.

Delegationen erinrar i sitt yttrande om att vattenfallsstyrelsen i petita för nästa budgetår begärt medel för en värmereaktor i Västerås samt för en reaktor för elproduktion. I total investeringskostnad beräknas för värmeverket 42 milj. kronor samt för elkraftverket 180 milj. kronor. Härav äskas för nästa budgetår 22 resp. 18 milj. kronor. Beträffande värmeverket har mellan atombolaget och vattenfallsstyrelsen träffats en överenskommelse, enligt vilken bolaget åtager sig att svara för konstruktionen av reaktordelen samt att anskaffa bränsleelement och tungt vatten; bolaget skall även övervaka uppförandet samt svara för att reaktorn sättes i drift. Bolaget skall i samråd med vattenfallsstyrelsen lämna vissa uppdrag till industrier och andra företag.

Beträffande utvecklingsprogrammet anför delegationen bl. a. följande. Om vi vill minska beroendet av en snabbt växande oljeimport från Mellersta Östern, varmed följer betydande störningsrisker, måste det praktiska utvecklingsarbetet på atomvärmeverk startas redan nu. Vidare måste ett större atomkraftverk kunna färdigställas till mitten av 1960-talet. För att förverkliga ett sådant program kräves samverkan mellan alla resurser. Delegationen finner det därför tillfredsställande att ett samarbetsavtal kommit till stånd mellan atombolaget och vattenfallsstyrelsen rörande projektet om ett värmeverk i Västerås samt att ett antal industriföretag tillfrågats om medverkan.

Det konkreta program för de närmaste årens verksamhet, som atombolaget framlagt i sina petita för nästa budgetår, finner delegationen väl avvägt och ägnat att fullfölja de riktlinjer, som statsmakterna har uppdragit. Medelsbehovet för Studsviksanläggningen följer av redan tidigare fattade beslut och kan knappast ändras utan allvarliga rubbningar i verksamheten. R 3-reaktors olika delar torde kunna tillverkas inom landet. Arbetsfördelningen mellan atombolaget och Stockholms elverk rörande denna reaktor tillstyrkes, och medel bör anvisas i enlighet med atombolagets förslag. Beträffande den av vattenfallsstyrelsen föreslagna värmereaktorn i

Västerås anser delegationen det önskvärt, att den ges en från R 3-reaktorn avvikande konstruktion. Det synes vidare tveksamt om tillgängliga personalresurser medger, att Västeråsprojektet genomföres helt samtidigt med R 3b. Det bör genom fortsatta överväganden klarläggas, vilken reaktorkonstruktion som atombolaget ur teknisk utvecklingssynpunkt finner böra utföras närmast efter R 3. Västeråsprojektet bör därför uppskjutas något, varigenom det för nästa budgetår av vattenfallsstyrelsen för detta ändamål äskade anslaget kan reduceras från 22 till 10 milj. kronor.

I fråga om vattenfallsstyrelsens förslag om en atomdriven elkraftstation föreligger f. n. mycket ofullständiga hållpunkter. Inom atombolaget har hittills endast utförts preliminära studier av en dylik reaktorkonstruktion. Man bör därför inte ännu taga ställning till frågan om nästa utvecklingssteg efter R 3b-reaktorn i riktning mot ett större elkraftverk, och några medel för ett elkraftverk bör ej anvisas f. n.

Vad atombolaget i övrigt anfört om utvidgad uranproduktion m. m. tillstyrkes av delegationen, som biträder bolagets förslag om medelsanvisning samt om beställningsbemyndigande.

Departementschefen

Riktlinjerna för utvecklingsarbetet på atomenergiområdet underställdes föregående år riksdagens prövning. Riksdagen uttalade därvid, att det uppenbarligen förelåg ett behov av en samordnande och koncentrerad verksamhet inom landet i syfte att på snabbaste och rationellaste sätt nyttiggöra de finansiella, tekniska och personella resurser, som fanns. Även det läge vari frågan om energiförsörjningen befann sig, aktualiserade på ett alldeles särskilt sätt problemet med atomenergiens nyttiggörande. Det framstod som klart — anförde statsutskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande — att en viss koncentration av krafterna var erforderlig; sålunda borde Aktiebolaget Atomenergi ensamt svara för utvinningen av uranmetall, framställningen av bränsleelement och behandlingen av använt atombränsle. Den av statsmakterna godtagna målsättningen för den svenska atomenergiverksamheten innebar, att fem à sex atomdrivna värmeverk borde uppföras under den närmaste 10-årsperioden samt att ett första atomkraftverk färdigställdes ungefär år 1963. Redan under utbyggnadsskedet borde strävandena också inriktas på reaktorer för andra ändamål, exempelvis fartygsdrift. Även om det för Sveriges del tedde sig naturligt, att intresset främst knöts till anläggningar i vilka kombinationen uran—tungt vatten kom till användning, borde dock möjligheterna att utveckla även på annat sätt konstruerade reaktorer icke lämnas å sido.

Enligt den överenskommelse, som efter riksdagsbehandlingen angående atomenergiverksamheten förra året ingicks mellan staten och de enskilda aktieägarna i atombolaget, skall bolaget — som nämnts i det föregående — verka för ett mycket nära samarbete med industrien. Med hänsyn bl. a. till att under den närmaste utvecklingsperioden krävs betydande statliga bidrag skall under en tid av tre år huvudansvaret för konstruktion och — om så

erfordras för att vinna erfarenhet — uppförande av prototypreaktorer åvila atombolaget.

Med beaktande av de uppgifter, som enligt det här i korthet antydda programmet skall ankomma på atombolaget, har bolaget i petitaframställningen för nästa budgetår redogjort för den planerade verksamheten. Bolaget har med stöd av det beställningsbemyndigande, som riksdagen lämnade föregående år, köpt en materialprovningsreaktor — R 2 — som skall uppföras på bolagets område vid Studsvik. I samband härmed måste Studsviksområdet byggas ut betydligt. Programmet omfattar också en anläggning för behandling av använt reaktorbränsle. För nästa budgetår har bolaget beräknat som delkostnad för R 2 10 milj. kronor samt för utbyggnad av Studsvik 10,5 milj. kronor, varjämte på tilläggsstat för innevarande budgetår äskas 5,5 milj. kronor för inköp av tungt vatten för vissa försök i Studsvik. Bolaget har vidare helt nyligen slutit avtal med Stockholms elektricitetsverk om uppförande av en värmeverksreaktor — R 3 — som avses skola färdigställas år 1960. Uppförandet av denna reaktor inom den nyss angivna tiden — vilket överensstämmer med de av statsmakterna uppdragna riktlinjerna — innebär enligt bolagets beräkningar ett medelsbehov för innevarande budgetår på tilläggsstat av 9,5 milj. kronor, bl. a. för inköp av tungt vatten, samt för nästa budgetår av 18 milj. kronor.

Av redogörelsen i det föregående framgår, att vårt lands behov av uran ökar mycket kraftigt. För en utökning av uranproduktionen och därmed sammanhängande kemiska utvecklingsarbeten yrkar bolaget för nästa budgetår 15,2 milj. kronor. För prospektering efter radioaktiva mineral begär bolaget 1,2 milj. kronor. Bolaget har vidare understrukit behovet av intensifierade reaktortekniska utvecklingsarbeten m. m.; härför äskas 12,1 milj. kronor. Slutligen begäres för administration m. m. 1,5 milj. kronor. Bolagets sammanlagda medelsäskande för nästa budgetår uppgår således till i runt tal 68,5 milj. kronor, vilket innebär en höjning av det för innevarande budgetår anvisade anslaget med 31,8 milj. kronor.

Bolagets förslag till fortsatt verksamhet och till medelsanvisning har tillstyrkts av delegationen för atomenergifrågor.

För egen del vill jag anföra följande. Under den korta tid som förflutit sedan föregående års riksdag godkände riktlinjerna för utvecklingen på atomenergiområdet, har angelägenheten av att atomenergien snabbt nyttiggöres ytterligare understrukits. Händelserna i samband med Suezkrisen har medfört betydande rubbningar i oljetillförseln i vårt land och samtidigt belyst, hur beroende vårt land är av en tryggad energiförsörjning. Bränsleutredningen 1951 har också i sitt nyligen avgivna betänkande slagit fast, att bränsleproblemets lösning först och främst förutsätter, att den aktiva energipolitiken inriktas på ett snabbt tillgodogörande av atomenergien. För den fortsatta utvecklingen är det betydelsefullt, att atombolaget nu förvärvat en materialprovningsreaktor samt träffat avtal med elverket i Stockholm om uppförande av ett atomvärmeverk, liksom att bolaget tillsammans med vattenfallsstyrelsen planlägger ett annat atomvärmeverk. Det är också glädjan-

de att aktieägargruppen efter höjningen av bolagets aktiekapital föregående år vidgats avsevärt och nu omfattar ett 70-tal enskilda och kommunala intressenter. Det intensifierade samarbete mellan bolaget och den övriga industrien, som nu synes komma till stånd, bör likaledes hälsas med tillfredsställelse.

Vad härefter angår atombolagets medelsbehov förutsätter det av bolaget för nästa budgetår yrkade beloppet en avsevärd höjning — nästan en fördubbling — av det för innevarande budgetår hittills anvisade anslaget. Jag vill emellertid erinra om att jag förra året vid anmälan av detta anslag framhöll, att bolagets medelsbehov under följande budgetår kunde väntas öka ytterligare.

Med hänsyn till det särskilt för vårt land betydande samhällseliga intresset av en snabb utveckling på atomenergiområdet biträder jag i likhet med atomenergidelegationen i allt väsentligt det program för verksamheten, som atombolaget lagt fram. På några punkter synes emellertid bolagets anslagsberäkningar böra jämkas. Sålunda torde de medel, som under nästa budgetår erfordras för R 2, kunna begränsas till 5 milj. kronor i stället för det av bolaget beräknade beloppet 10 milj. kronor. Bolaget har tidigare erhållit ett bemyndigande att beställa material till R 2 för 25 milj. kronor. Härav har för innevarande budgetår anvisats 10 milj. kronor. Resterande (25 — 10 = 15) 15 milj. kronor torde böra anvisas för budgetåret 1958/59. Viss del av den kvantitet tungt vatten, för vars inköp bolaget begärt 11 milj. kronor å tilläggsstat, kommer icke att levereras förrän under nästa budgetår. På grund härav torde för detta ändamål å tilläggsstat böra anvisas endast 6 milj. kronor.

Bolagets beräkning av det särskilda anslagsbehovet för R 3, sammanlagt 35 milj. kronor, föranleder ej erinran från min sida. Av detta belopp borde enligt bolaget på tilläggsstat anvisas dels 5,5 milj. kronor för tungt vatten, dels ock 4 milj. kronor för begynnelsearbeten. Av vad jag nyss nämnt framgår, att medelsanvisningen för tungt vatten delvis kan uppskjutas till nästa budgetår. Anslagsbehovet för begynnelsearbeten för innevarande budgetår torde kunna begränsas till 1 milj. kronor. Med beaktande av att R 3 skall vara klar 1960 beräknar jag — av det sammanlagda medelsbehovet av 35 milj. kronor — å tilläggsstat för budgetåret 1956/57 1 milj. kronor, för nästa budgetår 18 milj. kronor samt för ett vart av budgetåren 1958/59 och 1959/60 8 milj. kronor. Bolaget bör nu erhålla bemyndigande att lägga ut beställningar avseende denna reaktor å tillhoppa (8 + 8 = 16) 16 milj. kronor.

I övrigt har jag icke funnit anledning till erinran mot bolagets anslagsberäkningar. Mitt förslag till medelsanvisning innebär — som jag förut antytt — att jag i princip tillstyrker det program för verksamheten, som atombolaget angivit, ehuru jag anser det möjligt att på ett par avsnitt ställa anslag till förfogande först vid en senare tidpunkt än bolaget föreslagit. I enlighet med vad jag här anfört bör således till atomenergiverksamhet inom bolaget anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår (6 + 1 = 7) 7 milj. kronor samt för nästa budgetår (68,5 — 5 = 63,5) 63,5 milj. kronor.

Atombolaget har i sitt program förutsatt, att två atomdrivna värmeverk färdigställas år 1960, nämligen utöver R 3 för Farsta-området det av vattenfallsstyrelsen planerade värmeverket i Västerås. Dessa båda projekt är dock icke likvärda ur utvecklingsprogrammets synpunkt. R 3-reaktorn, som bygges för produktion av såväl värme som elkraft, bedömes av atombolaget ge de största erfarenheterna för de fortsatta utvecklingsarbetena inom landet och bolaget avser därför att i första hand koncentrera sina resurser på detta projekt. Därtill kommer att från kommunalt håll uttalats ett betydande intresse just för en sådan kombinerad funktion. Atomenergidelegationen har för sin del biträtt atombolagets uppfattning härvidlag samt förordat, att värmeverket i Västerås ges en från R 3 avvikande konstruktion och att Västeråsprojektet bl. a. med hänsyn till de knappa personalresurserna uppskjutes något. För egen del vill jag instämma i bolagets och delegationens uppfattning, att det för det fortsatta utvecklingsarbetet är angeläget att i första hand R 3-reaktorn färdigställs. Vid sidan härav bör i andra hand vattenfallsstyrelsens anläggning i Västerås komma till stånd så snabbt som personal- och investeringsresurser medger; härigenom kan bl. a. en ur många synpunkter önskvärd minskning av bränsleimporten uppnås. Här torde få nämnas, att chefen för kommunikationsdepartementet senare denna dag kommer att hemställa, att Kungl. Maj:t föreslår årets riksdag att till påbörjande av ett värmeverk i Västerås för nästa budgetår anvisa 2 milj. kronor.

Delegationen har vidare anfört, att man icke nu bör fatta beslut om nästa utvecklingssteg efter R 3-reaktorn i riktning mot ett större elkraftverk; i stället förutsättes att ett fortlöpande samarbete rörande detta projekt äger rum mellan atombolaget och vattenfallsstyrelsen. Jag biträder vad delegationen i denna del anfört, desto mer som ett uppskov i denna fråga torde kunna ske utan att därigenom möjligheten äventyras att få ett sådant elverk färdigt till mitten av 1960-talet.

Senare denna dag kommer jag att hemställa, att på tilläggsstat anvisas 7 milj. kronor. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar avseende material för Aktiebolaget Atomenergi inom en kostnadsram av 16 000 000 kronor;

b) till *Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 63 500 000 kronor.

[49] 34. Bidrag till Aktiebolaget Svensk torvförädling för torvforskning

	Anslag
1955/56	300 000
1956/57 (statsliggaren s. 936)	300 000
1957/58 (förslag)	300 000

Kungl. Maj:t har den 6 juli 1956 beviljat Aktiebolaget Svensk torvförädling bidrag ur fonden för försöksverksamhet och forskning på bränsleområdet med 190 000 kronor, att av bolaget under budgetåret 1956/57 användas för bolagets ordinarie forskningsverksamhet samt för drift av bolagets försöksanläggning för våtkolning och därmed sammanhängande arbeten. För innevarande budgetår har sålunda av anslags- och fondmedel anvisats sammanlagt 490 000 kronor för bolagets forsknings- och utvecklingsarbete på torvområdet.

Y r k a n d e

Aktiebolaget Svensk torvförädling (skr. 30/8 1956) hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes till 700 000 kronor.

M o t i v

Det äskade beloppet av 700 000 kronor motsvarar beräknade kostnader under nästa budgetår för bolagets forskningsverksamhet och för driften av bolagets försöksanläggning för våtkolning av torv. Nämnade kostnader överstiger med 150 000 kronor de kostnader som beräknats för föregående budgetår. Ökningen beror huvudsakligen på väntade kostnader vid ersättning och komplettering av vissa delar av våtkolningsanläggningens apparatur. Erfarenheten vid provdrift av anläggningen har nämligen givit vid handen, att vissa ändringar bör vidtagas i valet av teknisk utrustning för att möjliggöra en rationell drift. Möjlighet beräknas föreligga vid slutet av budgetåret 1957/58 att bedöma våtkolningsmetodens räntabilitet i industriell skala.

Departementschefen

Jag anser mig i avvaktan på de överväganden, som kommer att äga rum i anslutning till bränsleutredningens nyligen avgivna betänkande, icke beredd att föreslå någon höjning av förevarande anslag. Detta bör alltså för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 300 000 kronor. Därest bolaget är i behov av ytterligare medel för sin forsknings- och försöksverksamhet under nästa budgetår, torde det framdeles, efter förnyad framställning från bolaget, få prövas huruvida bidrag av fondmedel bör beviljas för verksamheten.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Aktiebolaget Svensk torvförädling för torvforskning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

[50] 35. Bidrag till företagareföreningar m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	900 000	856 925
1956/57 (statsliggaren s. 936)	1 000 000	
1957/58 (förslag)	1 450 000	

För verksamheten inom företagareföreningarna ställs statsmedel till förfogande *dels* i form av lån från det å kapitalbudgeten, statens utlåningsfonder, uppförda anslaget till Lån till företagareföreningar m. fl., *dels* såsom bidrag och subventioner från förevarande anslag.

Nyssnämnda lån och subventioner till företagareföreningarna är avsedda för den av föreningarna bedrivna utlåningen till hantverk och småindustri. Till ifrågavarande låneverksamhet har hittills av statsmedel utgått följande belopp.

Utanordnat belopp:

	Lån	Subventioner	Summa
T. o. m. år 1955	19 509 450	3 570 850	23 080 300
År 1956	14 582 000	213 500	14 795 500
T. o. m. år 1956	34 091 450	3 784 350	37 875 800

Till lån till företagareföreningar m. fl. har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats 3 000 000 kronor. Å tilläggsstat I till riksstaten för samma budgetår har för ändamålet härjämte anvisats ett belopp av 30 000 000 kronor (prop. 197/1956, SU 223/1956, Rskr 410/1956). Genom sistnämnda medelsanvisning för ökad utlåning genom företagareföreningarna har avsetts att bereda hantverks- och småindustriföretag viss lättnad i de svårigheter, som de fått vidkännas på grund av åtstramningen på kreditmarknaden. Av det anvisade beloppet å 30 000 000 kronor har hittills 11 500 000 kronor disponerats för lån till företagareföreningar.

Subventionerna är i huvudsak avsedda för att bereda företagareföreningarna möjlighet att täcka de förluster föreningarna kan komma att få vidkännas i samband med sin utlåning. Av det under förevarande anslag å riksstaten för innevarande budgetår anvisade beloppet har 300 000 kronor beräknats för nämnda ändamål. I samband med nyssnämnda anvisning av lånemedel å tilläggsstat upptogs icke några medel till subventioner. Det ansågs nämligen i detta sammanhang, att företagareföreningarna genom en anpassning av sin utlåningsränta efter marknadsläget skulle kunna erhålla medel för de ändamål, som eljest avsetts skola täckas av subventionsmedel.

De bidrag, som i övrigt utgår till företagareföreningarna från förevarande anslag, är avsedda för täckande av administrationskostnader. För innevarande budgetår har å riksstaten anvisats ett belopp av 665 000 kronor för ifrågavarande ändamål. Å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår har härjämte i samband med förenämnda tilläggsanvisning av lånemedel anvisats 250 000 kronor för samma ändamål. Därvid har anförts, att den väsentligt vidgade låneverksamheten torde nödvändiggöra eu förstärkning av företagareföreningarnas organisation. Medel för en dylik förstärkning skulle visserligen i och för sig kunna tillföras föreningarna genom att dessa, på sätt förut angivits, beredde sig ökade ränteinkomster. Då emellertid någon ökning av ränteinkomsterna icke ansågs kunna påräknas under den första tiden, syntes det ofrånkomligt att staten i det dåvarande läget lämnade föreningarna ett ökat bidrag till administrationskostnader.

Beträffande syftet med företagareföreningarna m. m. torde få hänvisas till vad som härom anförts i samband med tidigare medelsäskanden, senast i prop. nr 197/1956. I detta sammanhang torde få erinras om att en utredningsman tillkallats för att företaga en översyn och samordning av det statliga kreditstödet åt hantverk och småindustri eller därmed jämförlig småföretagsamhet.

Av det å anslaget anvisade beloppet för innevarande budgetår har slutligen 35 000 kronor beräknats för bidrag till vissa sammanslutningar på hantverkets och småindustriens område.

Y r k a n d e

Kommerskollegium (skr. 31/8 1956) hemställer, att till bidrag till företagareföreningarnas administrationskostnader samt till Sveriges hantverks- och småindustriorganisation och till Svensk industriförening för nästa budgetår anvisas ett belopp av 775 000 kronor.

M o t i v

Från företagareföreningarna och småföretagarenämnden i Västmanlands län har inkommit ansökningar om bidrag till administrationskostnader för budgetåret 1957/58 å sammanlagt 864 154 kronor. Sveriges hantverks- och småindustriorganisation och Svensk industriförening har för nästa budgetår anhållit om bidrag med 35 000 respektive 20 000 kronor.

Departementschefen

I detta sammanhang torde först få upptagas frågan om storleken av de låne- och subventionsbelopp, som för nästa budgetår bör ställas till förfogande för utlåning genom företagareföreningarna till hantverks- och småindustrieföretag. Vid bedömningen av detta spörsmål kan man visserligen å ena sidan icke bortse från den omständigheten, att för innevarande budgetår ett förhållandevis avsevärt belopp — 30 miljoner kronor — anvisats för ändamålet. Det bör emellertid å andra sidan erinras om att nämnda medelsanvisning, såsom framgår av vad som anförts i prop. nr 197/1956, är av engångsnatur och äger samband med det aktuella läget på kreditmarknaden. Vidare bör framhållas, att ifrågavarande förstärkning av företagareföreningarnas utlåningsmöjligheter kan väntas medföra en motsvarande ansvällning av de anspråk, som ställs på föreningarna. Med hänsyn till nu angivna omständigheter anser jag, att storleken av det sedan någon tid årligen återkommande lånemedelsanslaget bör bestämmas efter de grunder, som vanligen tillämpas. Härvid kan framhållas, att ännu icke alla företagareföreningar, särskilt icke de senast bildade, kommit i åtnjutande av statligt stöd åt sin låneverksamhet i sådan utsträckning, att syftet med verksamheten kunnat tillgodoses i önskvärd grad. Då det här gäller ett syftemål av stort samhällligt intresse — jag erinrar främst om att företagareföreningarnas verksamhet är ett användbart instrument för en aktiv lokaliseringspolitik — och då vidare även de äldre föreningarna anmält behov av ytterligare medel, vill

jag förorda en höjning av lånemedelsanslaget för nästa budgetår med 1 000 000 kronor till 4 000 000 kronor.

Beträffande medelsanvisningen till subventioner för företagareföreningarnas låneverksamhet finner jag, i stort sett av liknande skäl som de nyss anförda, att de regler som hittills gällt för anslagsberäkningen även i fortsättningen tills vidare bör tillämpas. Med hänsyn till den höjning av lånemedelsanslaget, jag i det föregående förordat, vill jag föreslå att för subventioner under förevarande anslag för nästa budgetår beräknas ett med 100 000 kronor höjt belopp och att alltså för ifrågavarande ändamål upptages sammanlagt 400 000 kronor.

Vad slutligen angår de från anslaget bestridda bidragen till företagareföreningarnas administrationskostnader och till vissa sammanslutningar på hantverkets och småindustriens område har ansökningar inkommit om dylika bidrag för nästa budgetår med sammanlagt 919 154 kronor, vilket belopp med i runt tal 220 000 kronor överstiger det å riksstaten för innevarande budgetår anvisade beloppet. Ifrågavarande ansökningar gjordes emellertid, innan det blivit aktuellt med en förstärkning av företagareföreningarnas organisation till följd av den tidigare berörda utvidgningen av utlåningsverksamheten. Visserligen torde föreningarna under nästa budgetår kunna påräkna ökade ränteinkomster genom den vidgade utlåningen, men dessa inkomster kan beräknas inflyta huvudsakligen först under senare delen av budgetåret. Ett visst fortsatt stöd till nyssnämnda organisationsförstärkning synes därför befogat även under nästa budgetår. Med beaktande av nu anförda omständigheter förordar jag, att för bidrag till företagareföreningarnas administrationskostnader och till vissa sammanslutningar upptages ett med 350 000 kronor höjt belopp, vilket innebär en medelsanvisning för ändamålet av tillhoppa ($665\ 000 + 35\ 000 + 350\ 000 =$) 1 050 000 kronor.

Anslaget bör alltså enligt vad jag i det föregående förordat uppföras med ($1\ 000\ 000 + 100\ 000 + 350\ 000 =$) 1 450 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om fördelningen av anslagsmedlen mellan de olika föreningarna och småföretagarenämnden samt organisationerna på hantverkets och småindustriens område.

Jag kommer senare denna dag att hemställa, att förslag avlåtes till riksdagen om medelsanvisning under kapitalbudgeten till lån till företagareföreningar m. fl. Nu hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till företagareföreningar m. fl.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 1 450 000 kronor.

[51] 36. Täckande av förluster i anledning av statlig garanti för lån till hantverks- och småindustriföretag m. m.

	Anslag
1956/57 (statsliggaren s. 936)	1 000
1957/58 (förslag)	100 000

Under denna punkt torde få anmälas, utom frågan om anslag till täckande av förluster i anledning av statlig garanti för lån till hantverks- och småindustriföretag, jämväl frågan angående medgivande att under budgetåret 1957/58 bevilja dylik garanti.

Efter förslag av Kungl. Maj:t har riksdagen medgivit, att statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag må för vart och ett av budgetåren 1954/55, 1955/56 och 1956/57 beviljas intill ett belopp av 10 000 000 kronor. Beträffande garantigivningens syfte och riktlinjerna för densamma torde få hänvisas till prop. nr 210/1954 och den av Kungl. Maj:t utfärdade kungörelsen med bestämmelser i ämnet (SFS 1954: 409; ändr. 1956: 319).

Med stöd av riksdagens förenämnda medgivande har statsgaranti, varom nu är fråga, beviljats för lån å belopp av under budgetåret 1954/55 7 926 000 kronor, under budgetåret 1955/56 7 543 000 kronor samt hittills under innevarande budgetår 4 772 000 kronor.

I avvaktan på resultatet av den under föregående punkt omnämnda utredningen avseende en allmän översyn och samordning av det statliga kreditstödet till hantverk och småindustri eller därmed jämförlig företagsamhet bör enligt min mening möjligheten att meddela statsgaranti för lån till företag inom nämnda näringsgrenar fortfarande bibehållas. Den av riksdagen medgivna ramen för garantigivningen, 10 000 000 kronor, synes mot bakgrunden av de beviljade garantibeloppen lämpligt avvägd. Hos riksdagen torde sålunda böra utverkas medgivande att jämväl under budgetåret 1957/58 statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag må beviljas intill ett belopp av 10 000 000 kronor.

Vad härefter angår förevarande anslag kan framhållas, att någon förlust i anledning av beviljad statsgaranti icke var aktuell, då anslaget för innevarande budgetår uppfördes på riksstaten. Ej heller har sedan dess anspråk på infriande av någon statens garantiförpliktelse framkommit. Under hand har emellertid anmälts, att ett mindre antal statsgaranterade lån blivit nödlidande. I vissa fall torde förluster icke kunna undvikas. Med hänsyn till storleken av dessa förlustrisker torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med ett belopp av 100 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Täckande av förluster i anledning av statlig garanti för lån till hantverks- och småindustriföretag m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor;

b) medgiva, att statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag må under budgetåret 1957/58 beviljas intill ett belopp av 10 000 000 kronor.

[52] 37. Befrämjande av hemslöjden

	Anslag
1955/56	55 000
1956/57 (statsliggaren s. 937)	55 000
1957/58 (förslag)	55 000

Kungl. Maj:t har den 7 september 1956 bemyndigat kommerskollegium att under budgetåret 1956/57 av manufakturförlagslånefonden använda 1 000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbunds verksamhet och 165 000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för avlöning åt hemslöjdskonsulenter. För innevarande budgetår har sålunda av anslags- och fondmedel anvisats sammanlagt 221 000 kronor för hemslöjdsändamål.

Y r k a n d e

Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund (skr. 25/8 1956) hemställer att anslaget för nästa budgetår höjes till 281 000 kronor.

M o t i v

Såsom bidrag till sin egen verksamhet, till de provinsiella hemslöjdsföreningarna samt till särskilda hemslöjdsändamål äskar riksförbundet för budgetåret 1957/58 samma belopp (sammanlagt 56 000 kronor), som av anslags- och fondmedel beviljats för innevarande budgetår. Detta innebär att medelsanvisningen å anslaget skulle ökas med 1 000 kronor.

Kostnaderna för hemslöjdskonsulenternas verksamhet uppgår enligt riksförbundet till omkring 550 000 kronor för år. Verksamheten finansieras — förutom genom bidrag från staten och i vissa fall genom bidrag från lands- ting och hushållningssällskap — med anlitan- de av överskottet på hemslöjdsföreningarnas försäljning av hemslöjdsalster. De ökade omkostnaderna för denna försäljning, främst lönekostnaderna, har emellertid medfört, att de belopp av föreningarnas egna medel, som står till förfogande för föreningarnas ideella verksamhet, minskar. Riksförbundet hemställer därför, att statens bidrag till konsulentverksamheten under nästa budgetår utgår med 200 000 kronor.

Riksförbundet upprepar slutligen ett tidigare framfört yrkande om bidrag med 25 000 kronor till kostnaderna för en särskild konsulent för partiellt arbetsföras hemslöjdsarbeten.

Y t t r a n d e

Arbetsmarknadsstyrelsen framhåller, att styrelsen i tidigare utlåtande funnit behov föreligga av en konsulent för partiellt arbetsföras hemslöjdsarbete. Sedan dess har hos kommerskollegium inrättats en befattning som förste hemslöjdskonsulent, vars innehavare bl. a. skall handha verksamheten för de partiellt arbetsföras sysselsättande med hemslöjdsarbete. Denna anordning torde komma att innebära en intensifiering av ifrågavarande

verksamhet. Styrelsen förutskickar dock, att en förstärkning av verksamheten torde bli nödvändig inom en snar framtid.

Departementschefen

Frågan om bidrag till kostnaderna för en särskild hemslöjdskonsulent för de partiellt arbetsföra torde få anstå i avvaktan på att närmare erfarenheter framkommer av den verksamhet, som handhas av förste hemslöjdskonsulenten hos kommerskollegium. Någon höjning av förevarande anslag för nästa budgetår kan jag ej förorda. Anslaget bör uppföras med oförändrat belopp. Kungl. Maj:t torde senare, efter särskild ansökan, få pröva frågan om ytterligare bidrag till verksamheten av fondmedel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Befrämjande av hemslöjden* för budgetåret 1957/58
anvisa ett reservationsanslag av 55 000 kronor.

[53] 38. **Bidrag till Svenska slöjdföreningen**

	Anslag
1955/56	50 000
1956/57 (statsliggaren s. 937)	50 000
1957/58 (förslag)	50 000

Y r k a n d e

Styrelsen för Svenska slöjdföreningen (skr. 30/8 1956) hemställer, att anslaget höjes till 80 000 kronor.

M o t i v

Styrelsen framhåller, att realvärdet av statsanslaget starkt minskat genom penningvärdets nedgång och att föreningens ekonomiska situation är bekymmersam. Föreningen har på grund av brist på medel tvingats inskränka sin verksamhet.

Departementschefen

Jag kan inte tillstyrka någon höjning av förevarande anslag. Detta torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Det må erinras om att slöjdföreningen av de medel, som överförts till handels- och sjöfartsfonden att användas för forskning samt försöks- och upplysningsverksamhet av betydelse för konsumenterna, under innevarande budgetår tilldelats bidrag med 45 000 kronor för viss forskning m. m. inom möbelområdet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Bidrag till Svenska slöjdföreningen* för budgetåret
1957/58 anvisa ett anslag av 50 000 kronor.

[54] 39. Bidrag till standardiseringsverksamheten

1955/56	625 000
1956/57 (statsliggaren s. 937)	660 000
1957/58 (förslag)	695 000

Y r k a n d e

Sveriges standardiseringskommission (skr. 31/8 1956) hemställer, att anslaget för budgetåret 1956/57 höjes med 110 000 kronor.

M o t i v

Till följd av ökade arbetsuppgifter för standardiseringskommissionens kansli i samband med standardiseringsarbetet inom områden, där särskilda standardiseringsorgan ännu icke bildats, och med det ökade internationella standardiseringsarbetet äskas en höjning av statsbidraget med 47 000 kronor. De till kommissionen anslutna standardiseringsorganen hemställer om ökning av bidragen med sammanlagt 91 400 kronor. Varudeklarationsnämnden framhåller att under verksamhetsåret 1956/57 deklarerade varor i betydande utsträckning kommer att finnas tillgängliga för allmänheten samt att ytterligare ett stort antal formulär till varudeklarationer kommer att fastställas av nämnden under verksamhetsåret 1957/58. Den ökade tillgången på deklarerade varor nödvändiggör en breddning och intensifiering av nämndens informationsverksamhet. Den vidgade verksamheten kommer också att medföra viss ökning av nämndens kanslikostnader. Nämnden hemställer att statens bidrag till verksamheten höjes med 35 000 kronor.

Departementschefen

Jag anser mig endast såtillvida kunna biträda standardiseringskommissionens hemställan, att jag, efter samråd med statsrådet Lindström, vill föreslå en höjning av statsbidraget till varudeklarationsnämnden med det begärda beloppet av 35 000 kronor. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med ett belopp av (660 000 + 35 000 =) 695 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till standardiseringsverksamheten* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 695 000 kronor.

[55] 40. Bidrag till Tekniska nomenklaturcentralen

	Anslag
1956/57 (statsliggaren s. 937)	15 000
1957/58 (förslag)	15 000

Y r k a n d e

Tekniska nomenklaturcentralen (skr. 27/6 1956) hemställer, att anslaget för budgetåret 1957/58 höjes till 40 000 kronor.

M o t i v

Enligt Tekniska nomenklaturcentralens stadgar, som fastställts av Kungl. Maj:t, skall centralen åstadkomma en för svenska förhållanden lämpad teknisk nomenklatur, varmed förstås allt som rör teknikens språkliga och grafiska uttrycksmedel samt dessas innebörd.

Under de senaste åren har centralens ekonomi försämrats. För att täcka de löpande utgifterna har reserverade medel måst tillgripas. Personalen på centralens sekretariat har måst reduceras. Svårigheten att fullgöra de centralen ålagda uppgifterna är nu starkt kännbar. Igångsatta arbeten har förseknats och nytillkommande arbetsuppgifter kan ej angripas med erforderlig snabbhet. Även centralens medverkan i det internationella nomenklaturarbetet har lidit avbräck.

Departementschefen

Jag kan inte tillstyrka någon höjning av förevarande anslag. Detta bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Tekniska nomenklaturcentralen* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

D. Sjöfart och handel**Sjöfartsverket****[56] 1. Sjöfartsstyrelsen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1/1—30/6 1956	1 688 000	1 798 916
1956/57 (statsliggaren s. 938)	3 644 000	
1957/58 (förslag)	3 841 800	

Y r k a n d e n

Sjöfartsstyrelsen (skr. 27/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 365 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Nya tjänster:		
a) 1 biträdande sjöåklagare Ce 29	24 696	3 000
b) 1 byrådirektör Ce 31	26 556	
c) 1 byråingenjör Ce 25	20 532	
2. Tilläggsarvode åt en officer Ma 27	780	
3. Ytterligare behov av extra personal	50 000	
4. Ytterligare medelsbehov för bestridande av sjötillägg och sjömätartillägg	105 000	
5. Rörligt tillägg	140 000	
6. Avrundning	436	
	<hr/>	<hr/>
	368 000	3 000
	<hr/>	
	+ 365 000	

M o t i v

Sjöfartsstyrelsen framhåller inledningsvis, att det visat sig svårt att inom nuvarande organisationsram fullgöra alla de uppgifter som tillkommer verket. Arbetets omfattning inom vissa områden har sålunda visat sig större än beräknat, vilket medfört en betungande arbetsbörda på vissa avdelningar. Styrelsen anser det uppenbart att det — även sedan ett övergångsskede passerats — torde bli ogörligt att med den organisation som bestämts för styrelsen medhinna arbetsuppgifterna. Även om sålunda vissa brister i verkets organisation redan kunnat konstateras, har styrelsen inte — annat än i några undantagsfall som betingas av särskilda skäl — velat framlägga förslag till nya tjänster eller ändrade lönegradsplaceringar. Först bör en sådan erfarenhet vinnas av verkets hela förvaltningsområde, som erfordras för att säkert kunna bedöma, hur organisationen mera i detalj bör vara utformad för att verket på ett effektivt sätt skall kunna fullgöra sina uppgifter. I detta

syfte har statens organisationsnämnd, efter överenskommelse med styrelsen, påbörjat en översyn av verksamheten. Översynen beräknas kunna vara slutförd inom sådan tid att styrelsen i nästa års petita kan återkomma till berörda frågor.

1 a) Den nuvarande sjöåklagaren hos styrelsen bör beredas lättnad i sin arbetsbörda, vilken till följd av sjömålens i många fall komplicerade och svårbemästrade natur blivit alltför stor. Inrättas den föreslagna tjänsten som biträdande sjöåklagare bortfaller behovet av de medel, 3 000 kronor, som hittills beräknats för ersättning till juridiskt biträde åt sjöåklagaren.

1 b—c) Ledningen av statens isbrytarverksamhet utövas av sjöfartsstyrelsen. Driften och vården av isbrytarfartygen handhas av marinförvaltningen. I samband med beslutet om inrättandet av sjöfartsverket har förutsetts, att denna anordning skulle bibehållas under en övergångstid — förslagsvis till utgången av år 1957 — men att ansvaret för isbrytarfartygen därefter skulle övertagas av sjöfartsstyrelsen (prop. 124/1955 s. 58—59, SU 146/1955, Rskr. 324/1955). För utförande av de arbetsuppgifter, som sammanhänger med driften och vården av isbrytarfartygen, erfordras förstärkning av fartygsbyråns personal med minst två tekniskt utbildade befattningshavare. Den ena av de föreslagna tjänsterna bör avses för en tekniker med högre utbildning och inte placeras lägre än som byrådirektör i Ce 31. Som biträde bör anställas en byråingenjör i Ce 25.

2. På försvarskontoret skall finnas anställd bl. a. en officer i Ma 27. Dennes befattning motsvarar en vid det förutvarande sjökarteverkets militärkartografiska sektion befintlig marinassistenttjänst, som vid sjöfartsverkets tillkomst överflyttades till försvarskontoret (prop. 124/1955 s. 112). Styrelsen anser det emellertid föreligga ett oundgängligt behov av en tjänstgörande officer för militärkartografiska uppgifter på sjökartebyrån. Med hänsyn därtill har styrelsen i särskild skrivelse den 5 mars 1956 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte förordna ytterligare en officer i Ma 27 att tjänstgöra hos styrelsen och att denne utöver lön tillerkännes ett arvode av 780 kronor.

3. Under avlöningsanslaget har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 50 000 kronor, avsett för anställande av extra personal under en övergångstid (X ht 1956 s. 69). Arbetsbördan inom vissa delar av styrelsen är f. n. mycket betungande. Behovet av ytterligare amanuenspersonal på den ekonomiska sektionen är trängande. För vissa kontroll- och granskningsuppgifter erfordras förstärkning av personalen på kamerala sektionen. Vidare bör byggnadsbyrån tillföras extra arbetskraft för biträdesgöromål. Därrest styrelsen från och med år 1958 skall övertaga vården av statsisbrytarna, uppkommer ökat behov av biträdespersonal på fartygsbyrån och kanslibyrån.

I avvaktan på slutförandet av den inledningsvis omnämnda översynen av sjöfartsstyrelsens verksamhet har styrelsen inte ansett sig böra för närvarande framlägga några förslag till nya tjänster eller tjänsteförändringar. Med hänsyn till det redan nu föreliggande behovet av ytterligare arbetskraft hemställer emellertid ämbetsverket, att i stället medelsanvisningen till extra

personal för nästa budgetår höjes med 50 000 kronor. Av styrelsens petitaframställning framgår, att ca 18 500 kronor av detta belopp hänför sig till ökat medelsbehov för löneklassuppflyttningar m. m.

4. Från anslagsposten till särskilda löneförmåner bestrides sjötillägg och sjömätartillägg m. m. till personalen på sjömätningsskartygen. Till följd av höjningen av dessa tillägg från och med den 1 juli 1956 bör posten uppräknas med 55 000 kronor. Av styrelsen framlagda förslag angående förlängning av sjömätningssäsongen och utökning av antalet sjömätningsskartygen — för vilka förslag närmare redogöres under anslaget till mätning- och rekognosceringsverksamhet (p. 73) — beräknas innebära ett ytterligare medelsbehov under denna anslagspost av 30 000 respektive 20 000 kronor.

Y t t r a n d e n

Statskontoret anser, att frågan om inrättande av en tjänst som biträdande sjöåklagare inte bör närmare övervägas, förrän resultatet av organisationsnämndens översyn av verksamheten vid sjöfartsstyrelsen föreligger. För att vinna avlastning i sjöåklagarens arbetsbörda föreslår ämbetsverket, att det belopp som disponeras för biträde åt denne befattningshavare uppräknas till 10 000 kronor. — I fråga om den för ärenden rörande isbrytarmaterielen avsedda byråingenjörstjänsten bör enligt statskontoret tillämpas lönesättningsgrunderna för rekryteringspersonal med ingenjörsutbildning. — Statskontoret vill inte motsätta sig, att medelsanvisningen för extra personal ökas till 75 000 kronor. — Beträffande anslagsposten till särskilda löneförmåner anser statskontoret inte annan uppräkningspåkallad än den som föranleds av de höjda sjötilläggen m. m. eller med 55 000 kronor.

Statens lönenämnd har ingen erinran mot sjöfartsstyrelsens förslag beträffande nya tjänster.

Riksåklagarämbetet ifrågasätter, huruvida anledning för närvarande finns att inrätta en tjänst som biträdande sjöåklagare. Behovet av biträde åt sjöåklagaren synes lämpligen böra tillgodoses antingen genom att en befattningshavare med juridisk utbildning hos sjöfartsstyrelsen biträder sjöåklagaren eller genom arbetskraft från den allmänna åklagarorganisationen.

I detta sammanhang torde få anmälas ett av särskilt tillkallade utredningsmän — ledamoten av riksdagens andra kammare T. Andersson och förutvarande byråchefen, finanssekreteraren C. O. Sommar — den 14 februari 1956 avgivet *betänkande angående sjöfartsstyrelsens förläggning*. Enligt direktiven skulle utredningen redovisa fördelar och nackdelar vid en *förläggning av styrelsen utanför Stockholm* såväl ur allmän lokaliseringsynpunkt som med hänsyn till önskvärdheten av en rationell administration och förvaltning. Oavsett den slutsats utredningsmännen kunde komma till i nämnda hänseenden, skulle de framlägga förslag om vilken eller vilka kuststäder som i främsta rummet borde komma i fråga, därest en förläggning av styrelsen utanför Stockholm skulle bli beslutad.

Av betänkandet framgår att utredningsmännen i den första frågan haft olika meningar. Sålunda förordar Andersson med hänsyn till lokaliseringssynpunkter, att sjöfartsstyrelsen förläggas till annan stad än Stockholm. Sommar däremot avstyrker att styrelsen flyttas från Stockholm. Som skäl därför anför Sommar bl. a., att en sådan utflyttning skulle medföra betydande olägenheter ur både statens och sjöfartsnäringens synpunkter utan att några däremot svarande fördelar vinnes. Beträffande den lämpligaste förläggningsorten vid en utflyttning av ämbetsverket har utredningsmännen föreslagit Gävle, Hälsingborg och Karlskrona, med förord för Gävle.

Yttranden över betänkandet har avgivits av arbetsmarknadsstyrelsen, statskontoret, fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök, sjöfartsstyrelsen, 1954 års ö-utredning, Tjänstemännens centralorganisation, Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Sveriges redareförening, Statsverkens ingenjörsförbund, Svenska maskinbefälsförbundet, Svenska sjöfolksförbundet, Sveriges fartygsbefälsförening och Sveriges segelfartygsförening.

Det övervägande flertalet remissinstanser har uttalat sig för att sjöfartsstyrelsen fortfarande skall vara förlagd till Stockholm. Såsom huvudsaklig motivering därför anföres, att en utflyttning av ämbetsverket kan väntas medföra betydande olägenheter ur administrativa synpunkter. Vidare betonas de svårigheter som kommer att uppstå i fråga om personalen. *Arbetsmarknadsstyrelsen* anser emellertid, att en förläggning av styrelsen till annan stad än Stockholm är så betydelsefull ur allmänna lokaliseringssynpunkter, att betänkligheterna mot en dylik förläggning får anses vara av mindre vikt. Vad angår lämpligaste förläggningsort, därest en utflyttning skulle beslutas, förordar *arbetsmarknadsstyrelsen* Gävle och *statskontoret* Karlskrona samt *sjöfolksförbundet* Göteborg. *Ö-utredningen* anser, att Visby bör övervägas som förläggningsort. *Sjöfartsstyrelsen* finner, att inte någon av de tre städer, som utredningsmännen angivit, bör ifrågakomma såsom förläggningsort för styrelsen.

Departementschefen

Sjöfartsstyrelsens förslag om inrättande av en ny tjänst som biträdande sjöåklagare anser jag mig, bl. a. med hänsyn till vad riksåklagarämbetet anfört, icke böra tillstyrka. Till frågan om att överflytta ansvaret för driften och vården av isbrytarmaterielen från marinförvaltningen till sjöfartsstyrelsen torde ställning icke lämpligen böra tagas, förrän den nyligen framlagda utredningen angående isbrytarverksamheten blir föremål för slutlig prövning; därvid ges tillfälle att i ett sammanhang pröva de organisatoriska, tekniska och ekonomiska frågorna med avseende å denna verksamhet. Då sålunda den tilltänkta omorganisationen bör anstå ännu någon tid, kan jag icke biträda förslaget att hos styrelsen inrätta två nya tjänster för isbrytarfrågorna.

Jag har icke något att erinra mot att under förevarande anslag beräknas

medel för arvode åt en officer med militärkartografiska arbetsuppgifter på sjökartebyrån. Anslaget bör för nämnda ändamål höjas med 780 kronor. Någon höjning av det för extra personal under en övergångstid avsedda beloppet kan jag icke förorda. För löneklassändringar m. m. torde emellertid en uppräknig med 10 000 kronor böra ske.

Till följd av vidtagna höjningar av sjötilläggen och sjömätartilläggen bör posten till särskilda löneförmåner i enlighet med styrelsens förslag uppräknas med 55 000 kronor. Enär jag inte är beredd att tillstyrka någon särskild medelsanvisning för en förlängning av sjömätningssäsongen eller utökning av antalet sjömätningssenheter, bör någon ytterligare höjning av ifrågavarande anslagspost inte äga rum.

Ökningen av posten till rörligt tillägg i anledning av 1956 års lönehöjning för statstjänstemännen beräknar jag till 132 000 kronor.

Vad slutligen gäller frågan om sjöfartsstyrelsens förläggning, finner jag det ur allmänna synpunkter önskvärt att från Stockholm avlastas sådan förvaltningsverksamhet, som utan betydande olägenheter kan bedrivas på annat håll. En alltför stark koncentration av de centrala organen till huvudstaden är av bl. a. befolkningspolitiska och samhällsekonomiska skäl olämplig och bör inte främjas. Det bör därför eftersträvas att förlägga såväl statliga som enskilda institutioner och företag till andra orter än Stockholm.

Det är emellertid inte möjligt att bortse från att en förläggning av en central verksstyrelse till plats utanför huvudstaden medför vissa olägenheter. Sålunda torde tidsutdräkt i arbetet samt ökade rese- och telefonkostnader inte kunna undvikas för styrelsen eller för de talrika centrala organ av olika slag, som finns i Stockholm och som behöver uppehålla en mera intim kontakt med styrelsen. Vad särskilt angår sjöfartsstyrelsen må framhållas, att detta ämbetsverk uppkommit genom sammanslagning av förvaltningsenheter, vilka sedan gammalt varit förlagda till Stockholm. Det kan vidare erinras om att sjöfartsverket redan är starkt decentraliserat. Sålunda finns i Stockholm endast de delar av verket — omfattande knappt en tiondel av verkets hela personal — vilka med hänsyn till behovet av snabb och fortlöpande kontakt med andra myndigheter m. fl. icke lämpligen bör vara förlagda till annan ort. Ett ytterligare skäl för att bibehålla styrelsen i Stockholm är att lokaler för densamma här står till förfogande, medan på andra platser, som kan komma i fråga, ganska omfattande ny- eller ombyggnadsföretag skulle erfordras.

De skäl, som sålunda kan anföras beträffande spörsmålet om sjöfartsstyrelsens förläggning, är enligt min mening inte tillräckliga för ett slutligt ställningstagande i den ena eller den andra riktningen. De med förläggningsfrågan sammanhängande problemen är i viss utsträckning av generell natur. Jag anser därför, att frågan bör anstå tills vidare för att upptagas i samband med en allmän utredning om lokaliseringen av statliga ämbetsverk.

I anledning av vad jag föreslagit i det föregående bör avlöningsanslaget för nästa budgetår uppräknas med (780 + 10 000 + 55 000 + 132 000 =) i runt tal 197 800 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 398 200 (oförändrat) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 3 600 (+ 800) kronor;

avlöningar till icke-ordinarie personal 1 440 800 (+ 10 000) kronor;
särskilda löneförmåner 160 000 (+ 55 000) kronor;

rörligt tillägg 839 200 (+ 132 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (1 398 200 + 3 600 + 1 440 800 + 160 000 + 839 200 =) 3 841 800 (+ 197 800) kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för sjöfartsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 398 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	3 600
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 440 800
4. Särskilda löneförmåner, <i>förslagsvis</i>	160 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	839 200
	Summa kronor 3 841 800

b) till *Sjöfartsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 3 841 800 kronor.

[57] 2. *Sjöfartsstyrelsen*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1/1—30/6 1956	440 600	481 686
1956/57 (statsliggaren s. 939)	847 700	
1957/58 (förslag)	879 700	

Y r k a n d e n

Sjöfartsstyrelsen (skr. 27/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 109 000 kronor.

Anslagspost (delpost)	Nettout- gift 1/1— 30/6 1956	Omkost- nadsstat 1956/57	Styrelsens förslag 1957/58	
1. Sjukvård m. m.	5 081	22 000	12 000	(— 10 000)
2. Resekostnadsersättningar och traktamenten m. m.	72 069	171 400	188 400	(+ 17 000)
3. Mässpenningar, representations- penningar samt portionskostnader för personal å sjömätningarfartyg	93 566	200 000	300 000	(+ 100 000)
4. Övriga expenser för eget behov .	166 898	197 800	199 800	(+ 2 000)
				(+ 109 000)

Motiv

2. Med hänsyn till höjningen av resetraktamenten bör delposten uppräknas.

3. Från denna delpost bestrides mässpenningar, representationspenningar samt portionskostnader till den personal, som deltar i mätningarbetena till sjöss. Sjömätningssäsongen omfattar f. n. ca 150 dagar och den sammanlagda personalstyrkan utgöres av ca 250 personer. Av dessa åtnjuter ca 80 mässpenningar (i genomsnitt kr 8: 50 för man och dag) och ca 170 skeppsportion in natura (skeppsportionspriset ca kr 5: 30 för dag). Enligt dessa grunder kan medelsbehovet uppskattas till 237 000 kronor. Med hänsyn till vissa uppehåll i mätningarna, semestrar o. dyl. bör detta belopp reduceras till 220 000 kronor. För ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats 200 000 kronor. Vid oförändrad sjömätningssyftsamhet erfordras sålunda en uppräknings av posten med 20 000 kronor. Av styrelsen framlagda förslag angående förlängning av sjömätningssäsongen och utökning av antalet sjömätningssenheter — vilka förslag närmare redovisas under anslaget till mätning- och rekognosceringssyftsamhet — beräknas innebära ett ökat medelsbehov av 45 000 respektive 35 000 kronor.

4. Delposten bör uppräknas i anledning av höjda städningskostnader.

Yttrande

Statskontoret anser, att delposten till mässpenningar m. m. bör uppräknas endast med det belopp av 20 000 kronor, som erfordras vid oförändrad sjömätningssyftsamhet.

Departementschefen

En nedräkning med 10 000 kronor av anslagsposten till sjukvård m. m. bör med hänsyn till belastningen å posten godtagas. Till följd av höjning av traktamentena bör posten till reskostnadsersättningar och traktamenten m. m., såsom sjöfartsstyrelsen föreslagit, ökas med 17 000 kronor. Därjämte vill jag föreslå, att sistnämnda post uppräknas med ytterligare 3 000 kronor i anledning av höjda biljettpreiser för järnvägsresor. — Jag har ingen erinran mot styrelsens beräkning av medelsbehovet för mässpenningar m. m.

vid oförändrad sjömättningsverksamhet. Anslaget bör sålunda för detta ändamål ökas med 20 000 kronor. Då jag inte är beredd att tillstyrka en förlängning av sjömätningssäsongen eller utökning av antalet sjömätningseenheter, bör någon ytterligare höjning av posten till mässpenningar m. m. inte ifrågakomma. — Med hänsyn till fördyrade städningskostnader bör medelsanvisningen för övriga expenser för eget behov ökas med 2 000 kronor.

Sjöfartsstyrelsens omkostnadsanslag bör sålunda för nästa budgetår uppföras med (847 700 — 10 000 + 17 000 + 3 000 + 20 000 + 2 000 =) 879 700 (+ 32 000) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjöfartsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1957/
58 anvisa ett förslagsanslag av 879 700 kronor.

[58] 3. Lots- och fyrstaten: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	16 151 700	17 760 622
1956/57 (statsliggaren s. 940) ..	17 511 500	
1957/58 (förslag)	18 933 600	

Y r k a n d e n

Sjöfartsstyrelsen (skr. 27/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 1 220 000 kronor.

	Ökning
1. Uppräkning av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän	60 000
2. Erforderlig personalökning till följd av beslutad tjänstefrihet för fyrskeppspersonal m. fl.	200 000
3. Uppräkning av anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal	460 000
4. Rörligt tillägg	500 000
	+ 1 220 000

M o t i v

1. Uppräkningen är motiverad av belastningen å anslagsposten.
2. Kungl. Maj:t har den 29 juni 1956 meddelat vissa föreskrifter angående tjänstefrihet för fyrskeppspersonal och personal på Ölands södra grund (jfr prop. 158/1956 s. 4—6, SU 119/1956, Rskr. 272/1956). Bestämmelserna innebär i huvudsak att berörda tjänstemän skall äga att utöver semester åtnjuta tjänstefrihet med oavkortad lön under högst trettio dagar. För att befattningshavarna skall kunna utnyttja den beslutade tjänstefriheten erfordras enligt sjöfartsstyrelsen en viss personalökning. Kostnaden därför uppskattas till ca 200 000 kronor för år. Av detta belopp beräknas

170 000 kronor hänföra sig till anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal och 30 000 kronor till posten till rörligt tillägg.

3. Från denna anslagspost utbetalas bl. a. lotspersonalen tillkommande lotslott och lotslottersättning. Under budgetåret 1955/56 uppgick dessa förmåner till sammanlagt ca 2 300 000 kronor. Taxorna för lotsningsersättning har från och med den 1 juli 1956 höjts med tjugo procent. Denna höjning medför en motsvarande ökning av lotslotter och lotslottersättningar.

Departementschefen

Jag har icke något att erinra mot den begärda uppräkningsanslag med 60 000 kronor av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Det ökade medelsbehovet till följd av utvidgad tjänstefrihet för fyrskeppspersonal m. fl. torde i överensstämmelse med sjöfartsstyrelsens förslag kunna uppskattas till 200 000 kronor för år. Även yrkandet om ytterligare medelsanvisning i anledning av höjda taxor för lotsningsersättning bör godtagas. Anslagsposten till särskilda löneförmåner bör på grund därav uppräknas med 460 000 kronor.

Vid anmälan av lots- och fyrstatens avlöningsanslag i föregående års statsverksproposition (X ht 1956, p. 50) redogjordes för ett av en särskild utredningsman framlagt förslag angående reglering av arbetstiden för båt- och tjänstefartygspersonal vid lotsverket m. m. Kungl. Maj:t har numera utfärdat kungörelse med bestämmelser om dylik arbetstidsreglering (SFS 1956: 550). Såsom framhållits vid förslaget framläggande, medför arbetstidsregleringen behov av ytterligare båtmanpersonal. Med hänsyn därtill vill jag föreslå, att medel för tio nya extra båtmanstjänster i lönegrad 11, eller tillhoppa 104 000 kronor, anvisas under förevarande anslag.

Ökningen av anslagsposten till rörligt tillägg i anledning av 1956 års lönehöjningar beräknar jag till 598 100 kronor.

I anledning av vad sålunda föreslagits bör avlöningsanslaget för lots- och fyrstaten uppräknas med (60 000 + 200 000 + 460 000 + 104 000 + 598 100 =) 1 422 100 kronor till 18 933 600 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 6 631 400 (+ 60 000) kronor ;

avlöningar till icke-ordinarie personal 5 708 200 (+ 250 000) kronor ;

särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal 3 379 500 (+ 460 000) kronor ;

rörligt tillägg 3 214 500 (+ 652 100) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (6 631 400 + 5 708 200 + 3 379 500 + 3 214 500 =) 18 933 600 (+ 1 422 100) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för lots- och fyrstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	6 631 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	5 708 200
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 379 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 214 500
Summa kronor	18 933 600

b) till *Lots- och fyrstaten*: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 18 933 600 kronor.

[59] 4. Lots- och fyrstaten: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	4 513 000	5 008 199
1956/57 (statsliggaren s. 943)	4 533 000	
1957/58 (förslag)	4 978 000	

Y r k a n d e n

Sjöfartsstyrelsen (skr. 27/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 504 000 kronor.

Anslagspost (delpost)	Nettoutgift 1955/56	Omkostnads- stat 1956/57	Styrelsens förslag 1957/58
1. Sjukvård m. m.	33 944	55 000	35 000 (— 20 000)
2. Reseersättningar	120 944	121 000	133 000 (+ 12 000)
3. <i>Expenser</i>			
a) Renhållning och städning av distriktsexpeditionernas lokaler	8 801	8 000	9 000 (+ 1 000)
b) Städning av sjöfartsverkets lokaler å lotsplatserna	22 500	22 500	25 200 (+ 2 700)
4. Förbrukningsartiklar	999 429	925 000	1 000 000 (+ 75 000)
5. Reparation och underhåll av obehakade fyror, fasta sjömärken, apparater, maskiner och inventarier inom lotsdistrikten	389 954	320 000	400 000 (+ 80 000)

Anslagspost (delpost)	Nettoutgift 1955/56	Omkostnads- stat 1956/57	Styrelsens förslag 1957/58
6. Reparation och underhåll av fyrskepp, lotsdistrikts- fartyg och därmed jäm- ställda fartyg samt sjö- fartsverket tillhöriga tjän- stebåtar vid lots- och fyr- staten	964 918	965 000	1 050 000 (+ 85 000)
7. Legor för lotsbåtar	775 883	600 000	750 000 (+ 150 000)
8. Drift av lotsbåtar	295 458	280 000	300 000 (+ 20 000)
9. Resor i samband med lots- ning m. m.	732 364	700 000	750 000 (+ 50 000)
10. Bojar och prickar	401 716	350 000	375 000 (+ 25 000)
11. Anordnande av vissa för- varingsutrymmen	—	—	23 300 (+ 23 300)
			<u>23 300 (+ 23 300)</u> (+ 504 000)

M o t i v

2. Posten bör uppräknas i anledning av höjningen av resetraktamenten.
- 3 a) Förslaget motiveras med höjda arbetslöner och belastningen under föregående budgetår.
- 3 b) Delposten har upptagits med oförändrat belopp de två senaste bud-
getåren. En uppräknings är erforderlig som en följd av 1955 och 1956 års
löneförhöjningar för städpersonal.
4. Medelsanvisningen för förbrukningsartiklar bör ökas med hänsyn till
belastningen på delposten.
5. För att reparation och underhåll av här ifrågavarande materiel skall
kunna ombesörjas i erforderlig omfattning bör delposten inte upptagas till
lägre belopp än det föreslagna.
6. Den yrkade höjningen är betingad av stegrade varvspriser.
- 7—8. Förslagen om ytterligare medelsanvisning för dessa ändamål moti-
veras med belastningen under föregående budgetår.
9. På grund av belastningen på delposten och till följd av höjda trakta-
menten enligt resereglementet för lots- och fyrstaten bör posten uppräknas.
10. Delposten bör med hänsyn till belastningen inte upptagas till lägre
belopp än det föreslagna.
11. Det yrkade beloppet erfordras för att — i enlighet med av civilför-
svarsstyrelsen utfärdade anvisningar — anordna ändamålsenliga förva-
ringsutrymmen för hemliga handlingar vid lots- och fyrplatserna.

Y t t r a n d e

Statskontoret anser, att i avvaktan på särskild utredning någon ökad me-
delsanvisning inte bör ifrågakomma för städning av sjöfartsverkets lokaler
på lotsplatserna. Beträffande delposterna till förbrukningsartiklar samt till

reparation och underhåll av obebakade fyrrar m. m. synes de föreslagna uppräkningsarna — i avvaktan på ytterligare erfarenheter av anslagsbelastningen — böra begränsas till 35 000 respektive 40 000 kronor. Ämbetsverket vill inte motsätta sig, att delposten till legor för lotsbåtar uppräknas med 50 000 kronor. Delposterna till reparation och underhåll av fyrskepp m. m. samt till drift av lotsbåtar bör enligt statskontoret uppföras med oförändrade belopp.

Departementschefen

I enlighet med sjöfartsstyrelsens förslag bör sjukvårdsposten nedräknas med 20 000 kronor. Yrkandet om höjning av posten till reseersättningar med 12 000 kronor bör godtagas. Dessutom vill jag föreslå, att sistnämnda post uppräknas med ytterligare 2 000 kronor i anledning av de höjda biljettpriserna för järnvägsresor. Jag har ingen erinran mot den begärda anslagshöjningen med 1 000 kronor till renhållning och städning av distriktsexpeditionernas lokaler. Däremot är jag inte beredd tillstyrka ökad medelsanvisning till städning av sjöfartsverkets lokaler på lotsplatserna. Såsom styrelsen föreslagit bör posterna till förbrukningsartiklar samt till reparation och underhåll av obebakade fyrrar m. m. höjas med 75 000 respektive 80 000 kronor. För reparation och underhåll av fyrskepp m. m. kan jag emellertid inte förorda större ökning än med 50 000 kronor. Styrelsens beräkning av övriga anslagsposter föranleder ingen erinran från min sida. Sålunda bör omkostnadsanslaget höjas med 150 000 kronor för legor för lotsbåtar, 20 000 kronor för drift av lotsbåtar, 50 000 kronor för resor i samband med lotsning m. m. samt 25 000 kronor för bojar och prickar. Däremot anser jag mig inte kunna biträda yrkandet om medel för anordnande av särskilda förvaringsutrymmen för hemliga handlingar.

Anslaget bör i överensstämmelse med vad sålunda anförts för nästa budgetår uppföras med (4 533 000 — 20 000 + 12 000 + 2 000 + 1 000 + 75 000 + 80 000 + 50 000 + 150 000 + 20 000 + 50 000 + 25 000 =) 4 978 000 (+ 445 000) kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Lots- och fyrstaten: Omkostnader* för budgetåret
1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 4 978 000 kronor.

[60] 5. Fartygsinspektionen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1/1—30/6 1956	483 700	511 185
1956/57 (statsliggaren s. 944)	1 034 700	
1957/58 (förslag)	1 087 200	

Y r k a n d e n

Sjöfartsstyrelsen (skr. 27/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 64 500 kronor.

	Ökning
1. Uppräkning av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän	18 000
2. Rörligt tillägg	46 500
	64 500

Motiv

1. Belastningen på anslagsposten för tiden den 1 januari—den 30 juni 1956 överstiger det för samma tid anvisade beloppet med ca 8 000 kronor. Överskridandet skulle ha blivit ca 1 000 kronor större, om personalen under ifrågavarande tid hade varit fulltalig. Överskridandet sammanhänger med den summariska omräkning av posten, som verkställdes för budgetåret 1955/56 med hänsyn till vidtagna ändringar av grundlönebeloppen.

2. Anslagsposten till rörligt tillägg bör räknas upp med hänsyn till belastningen för första halvåret 1956 och höjningen av statstjänstemännens löner.

Departementschefen

Jag har ingen erinran mot den föreslagna uppräknigen av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Den erforderliga höjningen av posten till rörligt tillägg beräknar jag till 34 500 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

- avlöningar till ordinarie tjänstemän 510 000 (+ 18 000) kronor;
- arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t 7 200 (oförändrat) kronor;
- avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 330 000 (oförändrat) kronor;
- rörligt tillägg 240 000 (+ 34 500) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (510 000 + 7 200 + 330 000 + 240 000 =) 1 087 200 (+ 52 500) kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att
 a) godkänna följande avlöningsstat för statens fartygsinspektion, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	510 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	7 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	330 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	240 000
	Summa kronor 1 087 200

b) till *Fartygsinspektionen*: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 087 200 kronor.

[61] **6. Fartygsinspektionen: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1/1—30/6 1956	68 000	80 242
1956/57 (statsliggaren s. 945)	150 900	
1957/58 (förslag)	172 900	

Y r k a n d e n

Sjöfartsstyrelsen (skr. 27/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 20 000 kronor.

Anslagspost (delpost)	Nettoutgift 1/1—30/6 1956	Omkostnads- stat 1956/57	Styrelsens förslag 1957/58	
1. Reseersättningar	60 380	113 000	130 000	(+ 17 000)
2. Övriga expenser	18 284	33 500	36 500	(+ 3 000)
				<u>(+ 20 000)</u>

M o t i v

1. Det kan förväntas, att tjänsteresor inom fartygsinspektionen kommer att under budgetåret 1957/58 företagas i samma utsträckning som under tiden den 1 januari—den 30 juni 1956. Med hänsyn till belastningen under sistnämnda tid erfordras en uppräknig av posten till reseersättningar med 7 000 kronor. Vidare medför företagen höjning av resetraktamentena och en ökning av antalet inspektioner beträffande sjöfartsverkets egna fartyg ett med 10 000 kronor ökat medelsbehov.

2. Det ökade medelsbehovet för övriga expenser är motiverat av höjda städerskelöner samt belastningen under första halvåret 1956.

Departementschefen

De av sjöfartsstyrelsen yrkade höjningarna föranleder ingen erinran från min sida. Anslaget bör dessutom med hänsyn till höjda järnvägstaxor höjas med ytterligare 2 000 kronor och sålunda för nästa budgetår uppföras med (150 900 + 20 000 + 2 000 =) 172 900 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fartygsinspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 172 900 kronor.

Sjöbefälsskolorna[62] **7. Sjöbefälsskolorna: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	1 377 300	1 406 881
1956/57 (statsliggaren s. 945)	1 497 500	
1957/58 (förslag)	1 578 300	

Y r k a n d e n

• Sjöfartsstyrelsen (skr. 3/9 och PM 9/10) hemställer, att anslaget uppräknas med 115 300 kronor.

	Ökning	Minskning
1. 1 lektor Ca 31; lön till 1 adjunkt Cg 23 bortfaller	24 696	16 584
2. Lön för en vakant adjunktstjänst Ca 27; lön till 1 adjunkt Cg 25 bortfaller	20 532	18 492
3. Lön för en vakant lektorstjänst Ca 31; vikariatsersättning till 1 adjunkt Ca 27 och lön till 1 adjunkt Cg 27 bortfaller	23 988	22 211
4. Lön till 1 adjunkt Cg 27 på grund av att 1 adjunktstjänst Ca 29 ej kan besättas	19 836	21 924
5. 1 extralärare Cg 24 — adjunkt Cg 27	2 988	
6. Ökat medelsbehov för		
a) timlärare och ersättningar för tilläggstimmar	58 400	
b) skrivhjälp på rektorsexpeditionerna	2 000	
c) extra lärare, extra undervisning och semestervikarier	1 400	
7. Löneklassändringar m. m.	6 500	
8. Rörligt tillägg	34 100	
9. Avrundning	71	
	194 511	79 211
	+ 115 300	

M o t i v

1. Vid sjöbefälsskolan i Stockholm är för närvarande anordnad en extra sjökaptensklass, som bekostas av medel från handels- och sjöfartsfonden. Då behovet av denna sjökaptensklass är stadigvarande, bör klassen göras till ordinarie. Motsvarande yrkande framfördes av sjöfartsstyrelsen i petita för innevarande budgetår (se X ht 1956, p. 54). Då sjökaptensklassen göres ordinarie, bör en ny lektorstjänst i navigation m. m. inrättas i överensstämmelse med tidigare uttalad princip att en sådan lektor bör finnas för varje sjökaptensklass. En befattning som adjunkt i Cg 23 kan därvid indragas.

2. En sedan flera år vakant adjunktstjänst i Stockholm kan förutses vara besatt av ordinarie innehavare eller genom vikariatslöneförordnande under nästa budgetår. Under sådana förhållanden bortfaller behovet av en extra adjunktstjänst i lönegrad 25.

3. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 16 augusti 1955 skall den lektorstjänst i navigation m. m. vid sjöbefälsskolan i Göteborg, som f. n. innehas av rektorn vid sjöbefälsskolan i Malmö, tills vidare hållas vakant samt den med tjänsten förenade undervisningsskyldigheten uppehållas av vikarie mot vikariatsersättning. Då även en lektorstjänst vid sjöbefälsskolan i Malmö skall hållas vakant (se X ht 1956, s. 84), synes det emellertid inte längre finnas skäl att lektorstjänsten i Göteborg skall vara obesatt. Styrelsen har i skrivelse den 24 augusti 1956 hemställt om medgivande att tillsätta sistnämnda tjänst.

4. En adjunkt vid sjöbefälsskolan i Härnösand är tjänstledig för att uppehålla lektorstjänst vid annan läroanstalt. Adjunktstjänsten har hittills inte kunnat besättas med vikariatslöneförordnande. Tjänsten antages tills vidare bli ersatt av en extra lärartjänst.

5. En extra lärartjänst vid sjöbefälsskolan i Malmö, som måst inrättas på grund av att en lektorstjänst vid skolan skall hållas vakant, torde kunna besättas med adjunktskompetent lärare. Denne bör inte placeras lägre än i Cg 27.

6 a) Det ökade medelsbehovet för timlärare och ersättning för tilläggs-timmar föranleds till största delen av 1956 års arvodeshöjningar. Ett belopp av 23 600 kronor avses för ersättningar till lärare vid den föreslagna nya ordinarie sjökaptensklassen.

6 b) Till följd av 1956 års arvodeshöjningar bör det för skrivhjälp åt rektorerna anvisade beloppet, 23 100 kronor, höjas med i runt tal 1 000 kronor. För att avlasta rektorerna rutinmässigt kontorsarbete bör vidare ytterligare 1 000 kronor anvisas.

6 c) Kostnaderna för extra lärarkrafter och extra undervisning beräknas stiga med 600 kronor samt medelsbehovet för semestervikarier med 800 kronor.

Sjöfartsstyrelsen (skr. 3/9 1956) har vidare föreslagit, att en navigationslärarkurs anordnas under nästa budgetår samt att för ändamålet anvisas ett särskilt anslag av 22 210 kronor. Till stöd för sin framställning anför styrelsen att under de nästa åtta åren sammanlagt sex lärare med nautisk utbildning samt rektorer vid sjöbefälsskolorna kommer att inträda i pensionsåldern. Styrelsen anser det därför nödvändigt att snarast möjligt anordna en ny navigationslärarkurs.

Departementschefen

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 juni 1956 har särskilda sakkunniga tillkallats med uppgift att verkställa utredning och avge förslag rörande sjöbefälsutbildningens organisation och vissa därmed sammanhängande frågor. Enligt direktiven bör bl. a. undersökas möjligheterna att centralisera utbildningen, som nu är splittrad på fem särskilda skolor. Utredningen bör därvid även överväga den av 1943 års sjöbefälssakkunniga förordade organisationen med en skola för högre fartygsbefälsutbildning samt överförande av den högre maskinbefälsutbildningen till de tekniska läroverken och den lägre utbildningen till yrkesskolorna. En omprövning bör även ske av gällande undervisningsplaner och utbildningstidens längd.

I avvaktan på resultatet av den pågående utredningen kan jag icke tillstyrka att den extra sjökaptensklassen i Stockholm göres ordinarie eller att en ny ordinarie lektorstjänst inrättas. Däremot har jag icke något att erinra mot att medel beräknas för en tidigare vakant adjunktstjänst i Ca 27 vid sjöbefälsskolorna i Stockholm i stället för en extra lärarbefattning i lönegrad 25. I anledning därav bör anslaget uppräknas med 2 000 kronor. Be-

träffande den vakanta lektorstjänsten i navigation m. m. vid sjöbefälsskolan i Göteborg vill jag framhålla, att Kungl. Maj:t den 26 oktober 1956 funnit skäl medgiva, att tjänsten åter må besättas. Därigenom ökar medelsbehovet med 1 800 kronor. Jag biträder sjöfartsstyrelsens förslag att, så länge en adjunktstjänst i Ca 29 vid sjöbefälsskolan i Härnösand är vakant, medel i stället beräknas för lön till en adjunkt i Cg 27. Därvid torde anslaget kunna nedräknas med 2 100 kronor. Vidare anser jag mig böra tillstyrka, att en extra lärartjänst i lönegrad 24 vid sjöbefälsskolan i Malmö utbytes mot en befattning som adjunkt i Cg 27. Till följd därav bör ytterligare 3 000 kronor anvisas.

Enär jag, såsom framgår av det föregående, inte ansett mig kunna biträda förslaget att inrätta ytterligare en ordinarie sjökaptensklass, synes den erforderliga ökningen av medelsanvisningen till timlärare och ersättningar för tilläggstimmar kunna begränsas till 34 800 kronor. I fråga om skrivhjälp på rektorsexpeditionerna är jag inte beredd tillstyrka större anslagshöjning än med 1 000 kronor till följd av arvodeshöjningar. Till bestridande av kostnader för extra lärare, extra undervisning och semestervikarier bör såsom styrelsen föreslagit anvisas ytterligare 1 400 kronor. Det beräknade medelsbehovet av 6 500 kronor för löneklassändringar m. m. torde böra godtagas. Ökningen av anslagsposten till rörligt tillägg på grund av 1956 års lönehöjningar för statstjänstemän uppskattar jag till 32 400 kronor.

I anledning av vad sålunda föreslagits bör sjöbefälsskolornas avlöningsanslag för nästa budgetår uppräknas med $(2\ 000 + 1\ 800 - 2\ 100 + 3\ 000 + 34\ 800 + 1\ 000 + 1\ 400 + 6\ 500 + 32\ 400 =)$ 80 800 kronor till 1 578 300 kronor.

Frågan om anordnande av en ny navigationslärarkurs torde kunna anstå ytterligare någon tid. Något anslag för ändamålet torde icke böra anvisas för nästa budgetår.

Förevarande anslag beräknas sålunda:

Utgifter

avlöningar till ordinarie tjänstemän 682 200 (+ 20 700) kronor;
arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, 10 600 (oförändrat) kronor;
avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 686 600 (+ 25 200) kronor;
rörligt tillägg 214 900 (+ 34 900) kronor.

Särskilda uppbördsmedel

hyror och hyresersättningar 16 000 (oförändrat) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till $(682\ 200 + 10\ 600 + 686\ 600 + 214\ 900 - 16\ 000 =)$ 1 578 300 (+ 80 800) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för sjöbefälsskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

*Avlöningsstat**Utgifter*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	682 200
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	10 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	686 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	214 900
	<hr/>
	Summa kronor 1 594 300

Särskilda uppbördsmedel

Hyror och hyresersättningar	16 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 1 578 300

b) till *Sjöbefälsskolorna*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 578 300 kronor.

[63] 8. *Sjöbefälsskolorna*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	48 300	69 941
1956/57 (statsliggaren s. 947)	54 100	
1957/58 (förslag)	54 100	

Yrkanden

Sjöfartsstyrelsen (skr. 3/9 1956) hemställer, att anslaget höjes med 2 800 kronor.

Anslagspost (delpost)	Nettoutgift 1955/56	Omkostnads- stat 1956/57	Styrelsens förslag 1957/58	
1. Utgifter:				
Övriga expenser	38 100	41 600	47 000	(+ 5 400)
	Nettoinkomst 1955/56			
2. Särskilda uppbördsmedel:				
Elevavgifter m. m.	33 550	38 000	40 600	(— 2 600)
				(+ 2 800)

Motiv

1. Städningkostnaderna beräknas öka med ca 1 300 kronor till följd av att nytt ramavtal för städningpersonal träffats. För erforderlig anställning av ytterligare städerskor beräknas 2 000 kronor. Med hänsyn till allmänna kostnadsstegringar bör posten uppräknas med 1 500 kronor. Slutligen yrkas en höjning med 600 kronor för transport av nyinskrivna elever

vid sjöbefälsskolan i Härnösand till centraldispensären i Nyland för skärmbildsfotografering.

2. Inkomsterna av elevavgifter m. m. beräknas öka med 2 600 kronor.

Departementschefen

I enlighet med sjöfartsstyrelsens förslag bör delposten till övriga expenser uppräknas med 1 300 kronor till följd av ökade lönekostnader för städpersonal. I övrigt är jag inte beredd tillstyrka höjning av denna post med mer än sammanlagt ytterligare 1 300 kronor för att möjliggöra förbättrad städning och för att täcka prisstegringar. Den beräknade ökningen med 2 600 kronor av särskilda uppbördsmedel bör godtagas. Omkostnadsanslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med ett oförändrat belopp av $(54\ 100 + 1\ 300 + 1\ 300 - 2\ 600 =) 54\ 100$ kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjöbefälsskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 54 100 kronor.

[64] 9. Sjöbefälsskolorna: Materiel, böcker m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	60 000	59 173
1956/57 (statsliggaren s. 947)	60 000	
1957/58 (förslag)	60 000	

Y r k a n d e n

Sjöfartsstyrelsen (skr. 3/9 1956) hemställer, att anslaget höjes med 140 000 kronor.

M o t i v

Sjöbefälsskolornas undervisningsmateriel är i stort behov av modernisering och upprustning. För undervisningen i elektroteknik med apparatlära måste diverse mät- och testinstrument anskaffas. Vidare bör navigeringsinstrument av föråldrad typ utbytas mot moderna apparater. Den påbörjade upprustningen av maskinlaboratorierna bör fortsättas. Fysik-, elektroteknik- och kemilaboratorierna måste tillföras modern materiel o. s. v. Styrelsen föreslår att den planerade materielanskaffningen — som dock inte närmare specificerats i petitaframställningen — påbörjas så snart som möjligt och alltså ej uppskjutes tills resultatet av pågående utredning om sjöbefälsutbildningen föreligger.

Departementschefen

Såsom framgår av vad jag anfört vid behandlingen av sjöbefälsskolornas avlöningsanslag har utredning påbörjats rörande sjöbefälsutbildningens organisation m. m. I avvaktan på resultatet av denna utredning anser jag mig inte kunna förorda någon höjning av förevarande anslag för nästa budgetår.

Anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp. Därest anslaget skulle visa sig icke räcka till för anskaffning av materiel och utrustning, som oundgängligen erfordras för undervisningen, kan övervägas att, efter särskild framställning av sjöfartsstyrelsen, disponera tillgängliga fondmedel för ändamålet.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Sjöbefälsskolorna: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

[65] 10. **Sjöbefälsskolorna: Kompletteringskurs vid högre tekniskt läroverk**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	7 100	7 440
1956/57 (statsliggaren s. 948)	8 000	
1957/58 (förslag)	8 300	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 3/9 1956) hemställer, att anslaget höjes med 275 kronor. Ökningen är betingad av de under år 1956 vidtagna höjningarna av timlärararvodena.

Departementschefen

Sjöfartsstyrelsens beräkningsgrund för en höjning av anslaget torde böra godtagas. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med (8 000 + 300 =) 8 300 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Sjöbefälsskolorna: Kompletteringskurs vid högre tekniskt läroverk* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 8 300 kronor.

Säkerhetsanstalter för sjöfarten m. m.

[66] 11. **Säkerhetsanstalter för sjöfarten**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	2 890 000	2 875 549
1956/57 (statsliggaren s. 948)	1 570 000	
1957/58 (förslag)	1 700 000	

Till säkerhetsanstalter för sjöfarten anvisas årligen anslag även på kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond. Nämnade anslag uppfördes för budgetåret 1955/56 med 480 000 kronor och är under innevarande budgetår upptaget med 400 000 kronor.

Y r k a n d e n

Sjöfartsstyrelsen (skr. 27/8 1956) hemställer, att till säkerhetsanstalter för sjöfarten under budgetåret 1957/58 anvisas på driftsbudgeten 3 879 000 kronor och på kapitalbudgeten 1 125 000 kronor, eller sammanlagt 5 004 000 kronor.

M o t i v

Sjöfartsstyrelsen har framlagt förslag angående upprustning, modernisering och effektivisering av verkets materiella resurser, vilket omfattar bl. a. en tioårsplan för utbyggnad av fasta säkerhetsanordningar för sammanlagt 22 100 000 kronor, en treårsplan för upprustning av sjöfartsverkets fartygsbestånd för 9 160 000 kronor och en tioårsplan för byggande av hamnar, tjänstelokaler, bostäder m. m. inom lotsdistrikten för tillhoppa 5 700 000 kronor. Härjämte föreslås anskaffning under en femårsperiod av radiotelefonanläggningar för sammanlagt 570 000 kronor. Nu angivna kostnader bör enligt styrelsens förslag bestridas från anslaget till säkerhetsanstalter, dock med undantag av vissa i upprustningsplanen för fartyg upptagna belopp av tillhoppa 1 210 000 kronor, som avses för sjömättningsfartyg och som föreslås anvisat under andra anslag. Enligt styrelsen skulle sålunda till säkerhetsanstalter för sjöfarten anvisas sammanlagt 36 320 000 kronor. Av detta belopp hänför sig 5 004 000 kronor till budgetåret 1957/58. Den i det följande återgivna sammanställningen (s. 112) utvisar de ändamål, för vilka den begärda medelsanvisningen för nästa budgetår avses och hur kostnaderna föreslås uppdelade mellan driftbudgeten och kapitalbudgeten. I sammanställningen upptages även erforderliga avskrivningsanslag.

Sjöfartsstyrelsens 10-årsplan rörande fasta säkerhetsanordningar innebär i huvudsak följande.

Vid den översyn, som styrelsen företagit, har konstaterats ett starkt behov av ytterligare säkerhetsanordningar samt förbättring av redan befintliga men otidsenliga sådana anordningar. Detta gäller främst norrlandskusten. För att tillgodose dessa behov föreslår styrelsen att de nuvarande utsjöfyrskuppen — där så är möjligt — successivt ersättes med fasta fyranläggningar. Ett genomförande av detta förslag innebär flera fördelar. Medan byggnadskostnaden för en bemannad fast fyr, 3,5—4 milj. kronor, är ungefär densamma som för ett motsvarande fyrskepp, är de årliga årskostnaderna för en sådan fyr, ca 100 000 kronor, endast hälften av årskostnaderna för ett fyrskepp. Därtill kommer att fyren i förhållande till ett fyrskepp ger starkare fyrljus av större höjd och har avskärningsmöjligheter. Dessutom är fyrens funktion inte beroende av isförhållandena. Av de tolv nuvarande utsjöfyrskuppen har tre sådant läge, att de inte lämpligen kan ersättas med fasta fyranläggningar. Av de återstående nio utsjöfyrskuppen bör ett ersättas med en obemannad, fjärrmanövrerad fyr och åtta med bemannade fyranläggningar. Utbyggnaden av sistnämnda slag av fyranläggningar bör bedrivas i sådan takt att en fyr färdigställs vart fjärde år och utbyggnadsprogrammet sålunda genomföres till år 1990.

Ändamål	Anslag å drift- budgeten Kronor	Anslag å kapitalbud- geten		Summa anslag å drift- och kapi- talbud- geterna Kronor	Avskriv- nings- anslag Kronor
		till bostads- och upp- passnings- hus Kronor	till övri- ga anlägg- ningar Kronor		
Fasta säkerhetsanordningar					
1. Bemannad fyranläggning på Dittmansgrund, delkostnad	—	—	500 000	500 000	500 000
2. Fjärrmanövrerad fyranläggning på Södergrundan, delkostnad ...	400 000	—	—	400 000	—
3. Obevakad fyr på Argos grund...	200 000	—	—	200 000	—
4. Elektrifiering samt anordnande av radiofyr och förbättrad mist-signalering vid Stora Fjäderäggs fyrplats, delkostnad.....	150 000	—	50 000	200 000	50 000
5. Elektrifiering samt anordnande av radiofyr och förbättrad mist-signalering vid Tylo fyrplats ..	100 000	—	30 000	130 000	30 000
6. Anordnande av mist-signalering vid Gåshällans fyr och elektrifi-ering av fyren jämte Gåsholma lotsuppassning	100 000	—	—	100 000	—
7. Modernisering av obemannade fyror	50 000	—	—	50 000	—
8. Nya ledfyror.....	50 000	—	—	50 000	—
9. Landfast radarutmärkning	30 000	—	—	30 000	—
10. Fyranläggning på Kungsgundet, fyllnadsmedel	250 000	—	—	250 000	—
11. Fyranläggning på grundet Nygrån, fyllnadsmedel.....	300 000	—	—	300 000	—
Fartyg, båtar, m. m.					
12. Renoverings- och reparations- arbeten m. m. å fyrskepp	535 000	—	—	535 000	—
13. Nytt, isbrytande lotsdistriktsfartyg för övre norra lotsdistriktet, delkostnad.....	750 000	—	—	750 000	—
14. Nytt arbetsfartyg för fyrbyggnadsarbeten, delkostnad	250 000	—	—	250 000	—
15. Anskaffning av reservlotskuttrar, delkostnad	250 000	—	—	250 000	—
16. Ombyggnad och modernisering av fyrskeppet nr 6 Almagrundet, fyllnadsmedel	150 000	—	—	150 000	—
17. Ny motorjakt för gasning av och underhållsarbeten å ledfyror, fyllnadsmedel	200 000	—	—	200 000	—
Hamnar, tjänstelokaler, bostäder, m. m.					
18. Kajanläggning m. m. vid lotsdistriktsförrådet i Kalmar	—	—	150 000	150 000	150 000
19. Förbättring av upppassningslokalerna vid vissa lotsplatser....	—	100 000	—	100 000	50 000
20. Bostadsförbättringar vid Söderarms lotsuppassning	—	100 000	—	100 000	50 000
21. Hamnanläggning vid Malörens lotsuppassning, fyllnadsmedel ..	—	—	100 000	100 000	100 000

Ändamål	Anslag å drift budgeten Kronor	Anslag å kapitalbud- geten		Summa anslag å drift- och kapi- talbud- geterna Kronor	Avskriv- nings- anslag Kronor
		till bostads- och upp- passnings- hus Kronor	till övri- ga anlägg- ningar Kronor		
22. Bostadsförbättringar vid Arkö lotsplats, fyllnadsmedel	—	25 000	—	25 000	12 500
23. Skola och lärarbostad å Lands- ort, fyllnadsmedel	—	70 000	—	70 000	35 000
Diverse					
24. Radiotelefonanläggningar	114 000	—	—	114 000	—
Summa	3 879 000	295 000	830 000	5 004 000	977 500
		1 125 000			

1. Styrelsens tioårsplan för fasta säkerhetsanordningar innefattar tre bemannade fyranläggningar, avsedda att uppföras i Bottenhavet, nämligen en fyr på Dittmansgrund i stället för fyrskeppet Grundkallen samt de två övriga som ersättning för fyrskeppen Västra Banken och Sydostbrodden. De på en tioårsperiod belöpande kostnaderna för planens genomförande beräknas till 10 000 000 kronor. För budgetåret 1957/58 begär styrelsen 500 000 kronor för att påbörja fyrbyggnaden på Dittmansgrund.

2. Det fyrskepp, som enligt vad nyss sagts bör ersättas med en fjärrmanövrerad fast fyr, är Östra Kvarken i huvudfarleden mellan Bottenhavet och Bottenviken. Den nya fyren kan dock inte komma till utförande förrän om ca tre år. Därutöver omfattar planen två liknande fyrar vid östersjö-
kusten och en i Öresund. För de planerade fjärrmanövrerade fyrarna beräknas kostnaderna till sammanlagt 3 800 000 kronor. Av detta belopp yrkas för nästa budgetår 400 000 kronor, avseende en fyr på Södergrunden utanför Sandhamn.

3. Styrelsen föreslår vidare, att under tioårsperioden anlägges sju obemannade och obevakade fyrar, därav tre vid norrlandskusten. Totalkostnaden härför uppskattas till 1 000 000 kronor, av vilket belopp för nästa budgetår beräknas 200 000 kronor för en obevakad fyr på Argos grund i södra Bottenhavet.

4—6. Åtskilliga av de befintliga fyranläggningarna är i behov av modernisering eller utbyggnad. Detta gäller särskilt ett trettiotal s. k. angoringsfyrar. Med hänsyn därtill föreslår styrelsen beträffande ett antal bemannade fyrplatser och angoringsfyrar att i mån av behov följande åtgärder vidtages, nämligen nyelektrifiering, anskaffning av nya linsapparater, anordnande av mistsignalering samt modernisering och effektivisering av redan befintlig mistsignalutrustning. Vidare föreslås, att cirkulära radiofyrar anordnas på sju platser och att en riktad radiofyr anlägges vid Falsterbokanalen. Slutligen bör tre fyrar halvautomatiseras. Kostnaderna för dessa åtgärder under

hela tioårsperioden beräknas till sammanlagt 3 600 000 kronor. För nästa budgetår yrkar styrelsen, att 430 000 kronor anvisas för arbeten vid Stora Fjäderägg i Norra Kvarken, Tylö utanför Halmstad samt Gåshällan mellan Gävle och Söderhamn.

7—8. Förbättrings- och moderniseringsarbeten erfordras också vid åtskilliga av de 750 ledfyror, som finns vid olika inlopp och skärgårdsfarleder. För detta ändamål erfordras enligt tioårsplanen 1 000 000 kronor; för nästa budgetår yrkas för ändamålet 50 000 kronor. — Därjämte bör ledfyrsystemet successivt utbyggas med ett sextiotal fyror. Kostnaderna därför beräknas till sammanlagt 1 200 000 kronor. Av detta belopp äskas 50 000 kronor för nästa budgetår.

9. För landfast radarutmärkning, som fått allt större betydelse, för byggande av nya fasta sjömärken och för andra liknande åtgärder beräknar styrelsen för tioårsperioden ett medelsbehov av 500 000 kronor. Av detta belopp yrkar styrelsen för nästa budgetår 30 000 kronor avseende landfast radarutmärkning.

10—11. I upprustningsplanen för fasta säkerhetsanordningar ingår slutligen ett beräknat medelsbehov av 1 000 000 kronor för två fyranläggningar, beträffande vilka medel redan tidigare anvisats. För nästa budgetår erfordras sålunda 250 000 kronor för färdigställande av fyren på Kungsgrundet vid inloppet till Västervik och 300 000 kronor för fortsatta arbeten vid fyren på grundet Nygrån vid inloppet till Piteå.

Sammanfattningsvis innebär sjöfartsstyrelsens 10-årsplan rörande fasta säkerhetsanordningar, att sammanlagt 22 100 000 kronor erfordras för hela perioden och en tiondel därav, eller 2 210 000 kronor, för budgetåret 1957/58.

Den föreslagna treårsplanen avseende sjöfartsverkets fartyg innebär i huvudsak följande.

Sjöfartsverkets fartyg företer åtskilliga brister, som är föranledda av fartygens höga ålder och på grund av otillräcklig medelsanvisning eftersatt underhåll.

12. Vad angår fyrskeppen är två av dessa i sådant tillstånd att de, sedan i stället fasta fyror byggts, bör utrangeras. För vissa andra fyrskepp erfordras omfattande reparations- och moderniseringsarbeten för att skeppens och de ombordvarandes säkerhet skall kunna anses tillfredsställande. Sålunda är på tre fyrskepp däcksbalkarna starkt avrostade och däcken så otäta att vatten intränger i hytterna. Till ett fyrskepp måste nytt framdrivningsmaskineri anskaffas, då det gamla varit obrukbart i sex år. Bostäderna i nyssnämnda och ytterligare tre fyrskepp måste byggas om, när de inte tillnärmelsevis fyller fartygsinspektionens krav på motsvarande bostäder i andra fartyg. På två fyrskepp måste fyrlysmaterielen moderniseras samt elektrisk belysning och radiotelefon installeras. Dessutom erfordras modernisering av ålderdomligt mistmaskineri på två fyrskepp. Kostnaderna för ifrågakvarande arbeten beräknas för hela treårsperioden till 1 600 000 kronor. För nästa budgetår beräknar styrelsen för ändamålet ett belopp av 535 000 kronor.

13. Det nuvarande tjänstefartyget för övre norra lotsdistriktet, Vega, är byggt år 1901 och befinner sig i så dåligt tillstånd, att det inte längre utan ombyggnad kan fylla sina uppgifter. Ur såväl ekonomisk som teknisk synpunkt anses det emellertid högst olämpligt att reparera och bygga om ett så gammalt fartyg. Därtill kommer att fartygets storlek inte är tillräcklig för sitt ändamål. Med hänsyn till nämnda omständigheter bör fartyget ersättas med ett nytt. Styrelsen framhåller att ett fartyg, som skall betjäna norrlandssjöfarten, bör vara isbrytande och ha betydligt kraftigare maskineri än de senast byggda lotsdistriktsfartygen. Ett fartyg med sådan konstruktion skulle innebära en värdefull och erforderlig förstärkning av isbrytarberedskapen för Norrland. Kostnaden för det planerade fartyget beräknas till 4 500 000 kronor och leveranstiden till tre år. För nästa budgetår yrkar styrelsen, att 750 000 kronor anvisas för ändamålet.

14. För närvarande finns ett specialbyggt arbetsfartyg för fyrrar. Med hänsyn till den i det föregående föreslagna intensifieringen av fyrbyggnadsverksamheten är ytterligare ett sådant arbetsfartyg erforderligt. Anskaffningskostnaderna härför uppskattas till 750 000 kronor. Av detta belopp erfordras 250 000 kronor för budgetåret 1957/58.

15. Vid haverier av lotskuttrar eller då dylika tages ur tjänst för reparationer o. dyl. är det av synnerlig vikt att reservlotskuttrar står till förfogande. För att täcka den brist på sådana fartyg, som för närvarande råder, föreslår styrelsen att under en treårsperiod anskaffas en reservkutter för vart och ett av de sex lotsdistrikten. Den sammanlagda kostnaden härför beräknas till 750 000 kronor. För nästa budgetår bör 250 000 kronor anvisas.

16—17. I treårsplanen för fartygen ingår även beräknade kostnader på 350 000 kronor för slutförande av arbeten, beträffande vilka medel redan tidigare anvisats. Under nästa budgetår erfordras hela detta belopp, varav 150 000 kronor hänför sig till fyrskeppet Almagrundet samt 200 000 kronor till ett nytt fartyg för gasning och underhållsarbeten på ledfyrrar.

Sammanfattningsvis innebär styrelsens 3-årsplan rörande fartyg, att under anslaget till säkerhetsanstalter erfordras sammanlagt 7 950 000 kronor för hela perioden och 2 135 000 kronor för budgetåret 1957/58.

Vad härefter angår styrelsens tioårsplan rörande hamnar, tjänstelokaler, bostäder m. m. inom lotsdistriktet kan bl. a. följande framhållas.

18. Hamnanläggningarna vid ett stort antal lots- och fyrplatser bör förbättras både med hänsyn till tjänstens behöriga fullgörande och för att ge personalen bättre landförbindelser. Även vid vissa distriktsförråd bör hamnförhållandena förbättras för lotsdistriktsfartygen i syfte att underhållet av bojor och annan materiel skall kunna bedrivas på ett effektivt sätt. Vidare blir det aktuellt att under tioårsperioden flytta vissa lotsplatser till andra orter. Därvid uppstår behov av nya hamnar. De sammanlagda kostnaderna för angivna arbeten beräknas till 2 500 000 kronor. Av detta belopp yrkas för nästa budgetår 150 000 kronor avseende en kajanläggning m. m. i Kalmar.

19. Ett antal lotsuppassningshus behöver byggas om eller utbytas mot nya för att de erforderliga tjänstelokalerna skall kunna uppfylla rimliga krav i fråga om utrymme och moderna bekvämligheter. I samband med aktuella förflyttningar av lotsplatser uppstår dessutom behov av ytterligare lotsuppassningshus. För nu nämnda ändamål erfordras sammanlagt 900 000 kronor, varav 100 000 kronor torde anvisas för nästa budgetår.

20. Sjöfartsverkets tjänstebostäder vid lots- och fyrplatser omfattar 160 bostadshus och 283 lägenheter. Mer än hälften av lägenheterna saknar nutida bekvämligheter. Av 1952 års tjänstebostadsutrednings betänkande (SOU 1955: 30) framgår, att standarden i fråga om lots- och fyrstatens tjänstebostäder är avsevärt lägre än som är vanligt inom den statliga bostadssektorn. Ifrågavarande bostäder är sålunda i stort behov av förbättringar. Styrelsen framhåller vidare, att svårigheter uppstått att rekrytera erforderlig personal till vissa avskilt belägna lotsplatser, då familjebostad inte kunnat tillhandahållas. Det är därför nödvändigt att på ett antal lotsplatser uppföra nya personalbostäder. För förbättringar och nybyggnad av tjänstebostäder erfordras enligt styrelsen sammanlagt 2 105 000 kronor. Av detta belopp yrkas för nästa budgetår 100 000 kronor för Söderarms lotsuppassning.

21—23. I tioårsplanen ingår också beräknade kostnader om 195 000 kronor för att slutföra vissa arbeten, till vilka medel redan tidigare anvisats. Under nästa budgetår erfordras hela detta belopp, varav 100 000 kronor avses för Malörens lotsuppassning, 25 000 kronor för Arkö lotsplats och 70 000 kronor för Landsort.

Sammanfattningsvis innebär upprustningsplanen för hamnar, tjänstelokaler och bostäder m. m. att 5 700 000 kronor erfordras för en tioårsperiod. Styrelsen yrkar, att av detta belopp 545 000 kronor anvisas för budgetåret 1957/58.

24. I en av styrelsen framlagd femårsplan rörande sjöräddningsverksamheten föreslås bl. a. att ett antal radiotelefonanläggningar anskaffas (se p. 68). Av de planerade anläggningarna bedöms emellertid 114 ha sin största betydelse för lotsningstjänsten, varför kostnaderna för dessa, sammanlagt 570 000 kronor, bör bestridas från förevarande anslag. För nästa budgetår erfordras 114 000 kronor.

Y t t r a n d e n

Chefen för marinen anser, att en utbyggnad och modernisering av de fasta säkerhetsanordningarna enligt sjöfartsstyrelsens förslag är ett viktigt steg för att tillgodose nutida krav på säker navigering. Utbyggnaden bör i första hand avse de nordliga, hittills eftersatta farvattnen.

Statskontoret framhåller, att styrelsens upprustningsförslag måste ses mot bakgrunden av den allmänna avvägning och sovring av statsutgifterna, som nödvändig göres av rådande ekonomiska läge. Därvid synes enligt statskontorets mening ifrågavarande upprustning knappast intaga någon ur angelägenhetssynpunkt framträdande plats. Ämbetsverket anser sig därför inte

böra räkna med att sjöfartsstyrelsens förslag nu kan genomföras i annan mån än i fråga om fullföljande av företag, till vilka medel redan tidigare anvisats.

Departementschefen

Det är ett samhällsintresse av stor vikt att säkerhetsanstalterna för sjöfarten underhålles och utbygges i sådan omfattning att transporter till sjöss vid våra kuster kan fortgå med all möjlig trygghet och snabbhet. Ett effektivt och tillförlitligt system av säkerhetsanordningar framstår som än mer angeläget, då man beaktar den snabba tekniska utveckling, som äger rum på sjöfartens område och som innebär övergång till allt större, snabbare och mera djupgående fartyg. Det är därför önskvärt att sjöfartsverket — så långt de ekonomiska möjligheterna det tillåter — erhåller resurser för att tillgodose behovet av säkerhetsanstalter. Beträffande de fartyg, som användes i säkerhetstjänsten till sjöss — fyrskepp, lotsdistriktsfartyg o. dyl. — gör sig dessutom ett starkt behov gällande i fråga om anordningar för besättningarnas säkerhet och bekvämlighet. Därjämte är det med hänsyn till personalen angeläget att sjöfartsverkets lokaler och tjänstebostäder på land hålles i sådant skick att de uppfyller rimliga krav på modern standard.

Under hänvisning till konstaterade brister i fråga om olika säkerhetsanordningar för sjöfarten har sjöfartsstyrelsen lagt fram vissa planer för en upprustning och effektivisering på ifrågavarande område. Ett genomförande av dessa planer skulle förutsätta en kraftigt ökad medelsanvisning för nästa budgetår. Med hänsyn till nödvändigheten att så vitt möjligt begränsa investeringarna torde takten i den tillänkta upprustningen få hållas väsentligt lägre än styrelsen förutsatt. Jag vill likväl tillstyrka en avsevärd ökning av medelsanvisningen till säkerhetsanstalter för sjöfarten för nästa budgetår och föreslår, att anslagen på driftbudgeten och kapitalbudgeten för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1957/58 höjes med 530 000 kronor till 2 500 000 kronor. Av nämnda belopp bör 1 700 000 kronor anvisas på driftbudgeten och återstoden, 800 000 kronor, på kapitalbudgeten.

Vid dispositionen av de äskade anslagen bör beaktas att medel i första hand erfordras för redan pågående arbeten och anskaffningar. Vissa av styrelsen framförda större projekt synes med hänsyn till den begränsade tillgången på medel få uppskjutas eller begränsas. Sålunda torde bl. a. uppförandet av någon av de föreslagna fyrarna samt anskaffningen av ett nytt lotsdistriktsfartyg och ytterligare ett arbetsfartyg få anstå tills vidare. Där emot synes det angeläget, att vissa reparationer av fyrskeppen samt de planerade förbättringarna av tjänstebostäderna kommer till stånd. Från förevarande anslag bör slutligen i mån av tillgång på medel bestridas kostnaderna för erforderlig anskaffning av sådana lotsbåtar, som utom för lots-tjänsten även lämpar sig för sjöräddningsuppgifter. Jag hänvisar härutinnan till vad som från riksdagens sida anförts i samband med godkännande av vissa riktlinjer för sjöräddningsväsendet (SU 170/1956, Rskr 362/1956).

Det torde i likhet med vad som f. n. gäller få ankomma på sjöfartsstyrelsen, att med beaktande av nyss anförda synpunkter besluta om anslaget disposition. Om riksdagen inte har någon erinran däremot, bör Kungl. Maj:t ha befogenhet att fatta beslut om påbörjande av företag, även om de medel som under budgetåret står till förfogande inte förslår att täcka hela kostnaden.

Till frågan om medelsanvisning på kapitalbudgeten till säkerhetsanstalter för sjöfarten återkommer jag senare denna dag. Nu hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Säkerhetsanstalter för sjöfarten* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 1 700 000 kronor.

[67] 12. **Säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Därav ej disponerat
1955/56	90 200	25 080	177 294	17 350
1956/57 (statsliggaren s. 881)	85 000			
1957/58 (förslag)	98 200			

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört på nionde huvudtiteln.

Av anslaget skall enligt Kungl. Maj:ts beslut den 11 maj 1956 12 500 kronor disponeras för underhåll och drift av fiskefyrar m. m. Återstoden är avsedd för nyanläggning av säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg, däribland en radiofyr på Klövningarna i Göteborgs och Bohus län (IX ht 1956 p. 162). För att påbörja arbetet med denna fyr får enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 juli 1956 av anslaget disponeras 59 000 kronor.

Y r k a n d e n

Fiskeristyrelsen (skr. 21/8 1956) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 168 200 kronor.

1. Underhåll och drift av fiskefyrar m. m.	12 500
2. Nyanläggningar	
a) ändring av ensfyrarna Tjurkö övre och nedre i Blekinge län	5 000
b) mistsignalanläggning vid Hörviks fiskehamn i Blekinge län	7 000
c) radiofyr på Klövningarna i Göteborgs och Bohus län	161 000
	185 500
3. Avgår odisponerad reservation	17 350
	168 150

M o t i v

1. Anslagsposten till underhåll och drift synes böra uppföras med oförändrat belopp.

2 a) Blekinge läns havsfiskeförening har tidigare begärt, att en fyr anlägges på Djupasund mellan öarna Tjurkö och Sturkö. Sedermera har emellertid framlagts förslag om att bygga en vägbro över sundet, varigenom passagen genom detta kommer att försvåras. I anledning därav har Svenska sydkustfiskarnas centralförbund föreslagit att en fyr i stället placeras på Skälören söder om ifrågavarande sund. Sjöfartsstyrelsen har emellertid ansett sistnämnda plats olämplig och föreslagit att — för tillgodoseende av fiskarens önskemål — fyrbelysningen vid södra inloppet till Djupasund förstärkes genom ändring av ensfyrarna Tjurkö nedre och övre. Fiskeristyrelsen finner sig böra förorda sjöfartsstyrelsens förslag bl. a. med hänsyn till att förstärkningen har betydelse för den vid sundets södra mynning belägna Ekenabbens fiskehamn.

2 b) Hörviks fiskehamnsförening har hos fiskeristyrelsen hemställt, att en mistsignalanläggning anskaffas vid Hörviks fiskehamn. Fiskeristyrelsen anser en dylik anläggning vara till betydande hjälp för fiskarna, då de anlöper hamnen. Sjöfartsstyrelsen har förklarat sig inte vilja motsätta sig förslaget.

2 c) Detta yrkande avser fortsatt medelsanvisning till den inledningsvis omnämnda radiofyren på Klövningarna i Bohus län. Enligt hittillsvarande beräkningar uppskattas den totala anläggningskostnaden för fyren till 220 000 kronor. Då för ändamålet redan anvisats 59 000 kronor, erfordras alltså ytterligare 161 000 kronor.

Y t t r a n d e

Sjöfartsstyrelsen finner inte anledning till erinran mot förslagen om ändring av fyrarna Tjurkö övre och nedre samt anskaffning av en mistsignalanläggning vid Hörviks fiskehamn. I fråga om radiofyren vid Klövningarna förordar styrelsen, att den konstrueras med en förenklad apparatur och en ny typ av sjökabel med plastisolering. En sådan konstruktion kommer att betydligt minska anläggningskostnaderna, bl. a. därigenom att den kräver mindre byggnadsutrymme än den tidigare planerade. Ytterligare kostnadsbesparing kan uppnås genom att placera fyrens reservkraftanläggning på Nordkoster i stället för på själva Klövningarna. Utförd på nu angivet sätt beräknar styrelsen totalkostnaden för fyren till ca 150 000 kronor.

Departementschefen

Fiskeristyrelsens beräkning av medelsbehovet under nästa budgetår för underhåll och drift av fiskefyror m. m. föranleder ingen erinran från min sida.

Jag tillstyrker vidare att fyrbelysningen på ensfyrarna Tjurkö övre och nedre förstärkes samt att en mistsignalanläggning anskaffas vid Hörviks fiskehamn. För dessa ändamål torde såsom fiskeristyrelsen föreslagit anvisas 5 000 respektive 7 000 kronor.

Vad angår radiofyranläggningen på Klövningarna tillstyrker jag sjöfartsstyrelsens förslag, som innebär att anläggningen på grund av vissa förenk-

lingar m. m. kön utföras till lägre kostnad än som tidigare beräknats och likväl, enligt vad jag inhämtat, väntas ge samma effekt som den tidigare planerade anläggningen. F r ändamålet b r, utöver tidigare beviljade medel, anvisas ytterligare (150 000 — 59 000 =) 91 000 kronor.

Då av reservationen på anslaget från föregående budgetår ett belopp av ca 17 300 kronor ej  r disponerat, kan detsamma användas f r nu berörda ändamål. Anslaget f r nästa budgetår b r alltså uppföras med (12 500 + 5 000 + 7 000 + 91 000 — 17 300 =) 98 200 (+ 13 200) kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg*
f r budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av
98 200 kronor.

[68] 13. Viss utrustning för statlig sjöräddningsverksamhet

	Anslag
1957/58 (förslag)	50 000

Enligt beslut av 1956 års riksdag (prop. 149, SU 170, Rskr 362) skall staten böra huvudansvaret för att sjöräddningsväsendet ordnas på ett tillfredsställande sätt. Därmed sammanhängande frågor skall handläggas av sjöfartsstyrelsen. Den speciella sjöräddningstjänsten skall ombesörjas av sjöfartsverket och Svenska sällskapet för räddning av skeppsbrutne. Därvid bör i princip sjöfartsverkets resurser tas i anspråk främst för r ddningsf retag nära kusten (kustr ddning) medan sällskapets verksamhet bör inriktas i huvudsak på räddningsaktioner längre ut till sjöss (utsj r ddning).

Sjöfartsstyrelsen har i sin petitaframställning f r nästa budgetår (skr. 27/8 1956) lagt fram ett detaljerat förslag till organisation av det statliga sjöräddningsväsendet. Vidare har styrelsen framlagt en femårsplan för anskaffning av materiel m. m. f r sjöräddningsverksamheten till en sammanlagd kostnad av 4 545 000 kronor. Styrelsen hemställer, att av detta belopp 910 000 kronor anvisas under ett särskilt anslag för budgetåret 1957/58.

Enligt styrelsens förslag bör den statliga sjöräddningsverksamheten bedrivas från ett antal sj r ddningsstationer, uppdelade i tre grupper. Den första gruppen, grupp A, omfattar 21 s. k. speciella sj r ddningsstationer. Av dessa skall 5 st. vara helt fristående samt utrustas med specialkonstruerade räddningsbåtar och annan erforderlig materiel. De  vriga 16 stationerna skall vara förlagda till lämpliga brandstationer och försedda med enbart raketapparat (raketstationer). I grupp B upptages 26 lotsplatser och 4 fyrplatser, som alltefter behov bör vara utrustade med specialkonstruerade räddningsbåtar, kombinerade lots- och r ddningskuttrar, vanliga lotskutttrar, raketapparater samt annan räddningsmateriel. Till den tredje gruppen, grupp C, hänför styrelsen 26 lotsplatser, som med hänsyn till belägenhet

samt till redan befintlig båtutrustning och räddningsmateriel lämpar sig att deltaga i sjöräddningstjänsten.

I fråga om behovet av utrustning för det statliga sjöräddningsväsendet framhåller styrelsen, att den materiel, som för närvarande står till förfogande är otillräcklig och i stor utsträckning föråldrad. En upprustning och modernisering av materielen är därför ofrånkomlig.

Vad först beträffar båtutrustningen framhåller styrelsen, att sjöräddningsföretagen kräver starka och sjösäkra båtar. I grunduppfyllda områden eller på långgrunda kuststräckor måste tillgång finnas till grundgående och sjöduglig båtmateriel, som kan användas oberoende av årstid och väderleksförhållanden. Dessa krav uppfylles endast av för ändamålet specialkonstruerade sjöräddningsbåtar med inbyggd propeller. Styrelsen föreslår, att 21 dylika specialbåtar till en kostnad av sammanlagt 3 735 000 kronor anskaffas under en femårsperiod.

Vidare föreslås, att redan befintliga raketapparater med tillhörande utrustning moderniseras, så att de blir lättare samt mera hanterliga och lämpade för sitt ändamål. Detta gäller främst i utrustningen ingående vagnar, bårtrossar och räddningsstolar. Kostnaderna beräknas till sammanlagt 125 000 kronor.

Styrelsen framhåller därjämte, att radiotelefonnumera är oundgänglig för sjöräddningstjänsten. Av de föreslagna räddningsstationerna är 12 lotsplatser redan utrustade med radiotelefon. Därutöver bör enligt styrelsen ytterligare 127 radiotelefonanläggningar anskaffas. Av dessa anläggningar är 13 avsedda att användas uteslutande för sjöräddningsverksamhet. Anskaffningskostnaderna för sistnämnda anläggningar beräknas till sammanlagt 65 000 kronor. Övriga 114 anläggningar blir visserligen värdefulla för sjöräddningsverksamheten men får sin största betydelse för lotsningstjänsten. Kostnaderna för sistnämnda anläggningar bör därför bestridas från anslaget till säkerhetsanstalter för sjöfarten.

Slutligen föreslås, att vissa större lots- och fyrplatser samt kuttrar och båtar utrustas med radarmateriel. Radar anses av styrelsen vara ett oundgängligt tekniskt hjälpmedel i en effektiv sjöräddningstjänst och uppges allmänt förekomma inom såväl Svenska sjöräddningssällskapet som motsvarande utländska organisationer. Landbaserad radar är redan ordnad vid fyra lotsplatser och medel har anvisats till ytterligare en sådan anläggning (X ht 1956 p. 58). Behov föreligger av 24 nya radaranläggningar med en anskaffningskostnad av sammanlagt 620 000 kronor.

Y t t r a n d e n

Chefen för marinen tillstyrker, att sjöräddningstjänsten utbygges i den takt och efter de normer som föreslagits av sjöfartsstyrelsen.

Statskontoret finner, att i rådande ekonomiska läge den föreslagna upprustningen knappast synes inta någon ur angelägenhetssynpunkt framträdande plats.

Departementschefen

Mot sjöfartsstyrelsens förslag angående organisationen av den statliga sjöräddningsverksamheten har jag i princip icke något att erinra. Det torde få ankomma på styrelsen att vidtaga de åtgärder, som erfordras för planens genomförande. Jag förutsätter, att detta kommer att ske under samråd med de övriga statliga myndigheter m. fl., som medverkar i sjöräddningstjänsten, samt med sjöräddningssällskapet.

Såsom förutsatts vid utformningen av de allmänna riktlinjer för sjöräddningsväsendet, vilka godkänts av riksdagen, bör för den statliga verksamheten på ifrågavarande område disponeras den båtmaterial, som står till förfogande för bl. a. lotsningstjänsten. Vid nyanskaffning av dylik båtmaterial bör självfallet, där så finnes påkallat, tillses att materialet såvitt möjligt blir lämpad även för sjöräddningsföretag. Kostnaderna bör emellertid i princip bestridas av medel, som i vanlig ordning anvisas för anskaffning av båtar för statens behov. Vad angår sjöfartsverket synes därvid närmast anslaget till säkerhetsantalter för sjöfarten komma i fråga. Någon särskild medelsanvisning över riksstaten för nämnda ändamål kan jag sålunda icke tillstyrka.

Frågan om anskaffning av radarmateriel speciellt för sjöräddningstjänsten torde böra anstå tills vidare i avvaktan på närmare erfarenheter beträffande användningen av redan förefintlig dylik materiel.

Vad angår övrig utrustning för den statliga sjöräddningsverksamheten finner jag, i likhet med styrelsen, att nuvarande raketmateriel bör moderniseras. Likaså bör radiotelefonanläggningar anskaffas i den omfattning, som kan anses erforderlig med hänsyn till behovet av goda förbindelser mellan olika enheter inom sjöräddningstjänsten. För nu angivna ändamål vill jag föreslå, att ett belopp av sammanlagt 50 000 kronor anvisas för nästa budgetår. Den föreslagna medelsanvisningen bör upptagas under ett särskilt reservationsanslag till viss utrustning för statlig sjöräddningsverksamhet. Det torde få ankomma på sjöfartsstyrelsen att närmare besluta, hur anslaget skall fördelas mellan de angivna ändamålen.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t

att till *Viss utrustning för statlig sjöräddningsverksamhet*
för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av
50 000 kronor.

[69] 14. Statens isbrytarverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	3 096 000	7 905 972
1956/57 (statsliggaren s. 948)	3 173 000	
1957/58 (förslag)	3 108 400	

Yrkanden

Marinförvaltningen och sjöfartsstyrelsen (gemensam skr. 15/9 1956) föreslår, att anslaget för nästa budgetår sänkes med 314 600 kronor till 2 858 400 kronor.

Anslagspost	Nettoutgift 1955/56	Stat 1956/57	Ämbetsverkens förslag 1957/58	
1. Drift-, underhålls- och reparationskostnader	2 768 736	1 520 000	1 820 000	(+ 300 000)
2. Reseersättningar	3 978	4 000	4 400	(+ 400)
3. Lön och annan ersättning åt vissa officerare i flottans reserv m. fl.	223 246	132 000	167 000	(+ 35 000)
4. Reparations- och moderniseringsarbeten å statsisbrytaren Ymer	1 200 000	960 000	—	(— 960 000)
5. Inredningsändringar å statsisbrytare	96 000	40 000	50 000	(+ 10 000)
6. Moderniseringsarbeten å statsisbrytarna				
a) Atle	—	—	100 000	(+ 100 000)
b) Ymer	—	—	144 000	(+ 144 000)
c) Thule	—	—	56 000	(+ 56 000)
				(— 314 600)

Motiv

Ämbetsverken framhåller inledningsvis, att kostnaderna för isbrytarverksamheten under det sistförflutna budgetåret blivit betydligt högre än normalt till följd av den osedvanligt långa och stränga vintern 1955/56. Belastningen på anslaget under nämnda budgetår bör därför inte läggas till grund för medelsbehovet framdeles.

1. En uppräknig av denna post är motiverad med hänsyn till inträffade prisstegringar samt till de ökade utgifter, som tillkomsten av statsisbrytaren Oden beräknas komma medföra.

2. Posten bör uppräknas med hänsyn till vidtagen höjning av resetraktamentena.

3. Höjningarna av löner och traktamenten samt av sjö-, isbrytar- och beredskapstillägg förorsakar ökade utgifter under denna post.

5. För budgetåret 1955/56 yrkade marinförvaltningen och kommerskollegium, att sammanlagt 186 000 kronor skulle anvisas för utförande av vissa inredningsändringar på statsisbrytarna Atle och Ymer (prop. 124/1955 s. 142—143). För dessa ändamål har under budgetåren 1955/56 och 1956/57 beviljats tillhoppa 136 000 kronor. Marinförvaltningen och sjöfartsstyrelsen föreslår, att återstoden av det tidigare yrkade beloppet, 50 000 kronor, måtte anvisas för nästa budgetår. Sistnämnda belopp avser de av inred-

ningsändringarna på Ymer, som ursprungligen planerats men ännu ej vidtagits, nämligen anordnande av klädbytescentral, intendenturförråd och två expeditionshytter.

6 a—c) Yrkandena avser modernisering av radioanläggningarna på Atle, Ymer och Thule, automattelefonanläggningarna på Atle och Ymer samt orderhögtalaranläggningen på Ymer. Moderniseringen bedömes vara synnerligen nödvändig, då ifrågavarande materiel är hårt försliten och i viss omfattning omodern. I de yrkade beloppen ingår även kostnader för anskaffning av ny deccamateriel.

I detta sammanhang torde få anmälas, att *sjöfartsstyrelsen* den 11 oktober 1956 avlämnat redogörelse för en på uppdrag av mig inom styrelsen verkställd utredning angående isbrytarverksamheten och isbrytarberedskapen. I redogörelsen föreslås bl. a., att den isbrytarverksamhet, som skall bedrivas av staten, bör i princip omfatta endast havsisbrytning, medan isbrytningen inom skyddat farvatten, lokalisbrytning, bör vara en kommunal eller enskild angelägenhet. Den skillnad mellan sjöfarten för export och för import, som hittills gjorts inom isbrytarverksamheten, bör enligt utredningen inte längre upprätthållas. Vidare föreslås ett effektivare isvarningssystem än det nuvarande. Beträffande administrationen ifrågasätter styrelsen huruvida fortsatt behov av isbrytarnämnden föreligger och huruvida icke statens samverkan med näringslivet i stället kan ske genom lämpliga kontaktmän från intresserade organisationer. Någon ökning av antalet statsisbrytare anses inte påkallad efter tillkomsten av det nya fartyget Oden. Däremot är det angeläget, att för övre norra lotsdistriktet anskaffas ett nytt, isbrytande tjänstefartyg. Vidare har styrelsen funnit isbrytarberedskapen böra stärkas genom tidigare rustning av isbrytarna. Slutligen förordas ett vidgat nordiskt samarbete på isbrytarverksamhetens område. — Utredningen är föremål för remissbehandling.

Departementschefen

Marinförvaltningens och sjöfartsstyrelsens beräkning av anslaget för nästa budgetår — som innebär en nettominskning med 314 600 kronor — synes i huvudsak böra godtagas. Jag kan emellertid icke helt tillstyrka ämbetsverkets förslag om medelsanvisning till vissa moderniseringsarbeten på statsisbrytarna. För detta ändamål torde medelsanvisningen för nästa budgetår få begränsas till 100 000 kronor. Till följd därav bör anslaget sålunda nedräknas med ett nettobelopp av 514 600 kronor.

Statsisbrytarna bemannas med befäl och manskap från marinen. Kostnaderna för avlöningar till denna personal bestrides f. n. — med undantag för löner åt officerare i flottans reserv — från anslag under fjärde huvudtiteln. Reservofficerarnas löner samt de förmåner utöver lön, som tillkommer isbrytarpersonalen i form av bl. a. beredskaps-, isbrytar- och sjötillägg, bestrides emellertid från förevarande anslag. Då den statliga isbrytningen huvudsakligen betjänar den civila sjöfarten, synes det motiverat att kost-

naderna för verksamheten i princip belastar förevarande anslag. Jag anser sålunda, att från och med nästa budgetår jämväl avlöningarna till fast anställda officerare, underofficerare och underbefäl — under den tid dessa tagas i anspråk för isbrytarverksamheten — bör bestridas från sistnämnda anslag. Dessa avlöningskostnader beräknas uppgå till ca 450 000 kronor för år. Vid beräkningen av detta belopp har förutsatts, att under en normal isbrytarsäsong av sex månader användes två statsisbrytare under hela perioden och ytterligare en under hälften av säsongen. I beloppet ingår därjämte kostnaderna för personal för rustning och fortlöpande tillsyn av fartygen.

I anledning av vad jag sålunda föreslagit bör anslaget för nästa budgetår uppföras med (3 173 000 — 514 600 + 450 000 =) 3 108 400 (— 64 600) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens isbrytarverksamhet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 3 108 400 kronor.

[70] 15. Anskaffning av en ny statsisbrytare

	Anslag
1957/58 (förslag)	15 605 000

Anslaget avser medelsanvisning till den nya statsisbrytaren Oden, som är under byggnad vid Wärtsilä-koncernen i Helsingfors (prop. 144/1955, SU 101/1955, Rskr 246/1955; X ht 1956 p. 60).

Enligt det av Kungl. Maj:t den 20 maj 1955 godkända leveranskontraktet mellan marinförvaltningen och Wärtsilä-koncernen utgör köpeskillingen för Oden exklusive framdrivningsmaskiner och viss annan utrustning 27 952 000 kronor. Av detta belopp skall 8 556 513 kronor 44 öre erläggas den 31 december 1957, 5 000 000 kronor den 30 juni 1958, 5 000 000 kronor den 31 december 1958, 5 000 000 kronor den 30 juni 1959 och 4 395 486 kronor 56 öre den 31 december 1959. Det per den 31 december 1957 förfallande beloppet skall av marinförvaltningen erläggas till Sveriges riksbank. För övriga delbelopp skall marinförvaltningen vid mottagandet av fartyget till leverantören överlämna fyra av denne utställda och av marinförvaltningen accepterade växlar, betalbara i Sveriges riksbank och avsedda att diskonteras i Finlands bank. Samtliga dellikvider skall av Sveriges riksbank ställas till riksgäldskontorets förfogande för avräkning mot vissa förfallande finska räntebetalningar och annuiteter, avseende den finska statsskulden till Sverige. Angivna betalningsbestämmelser har godkänts genom skriftväxling mellan Sverige och Finland den 5 april 1955.

Isbrytaren Odens framdrivningsmaskineri m. m. skall enligt vad som anförts i prop. 144/1955 anskaffas av marinförvaltningen från vissa företag i Sverige. Totalkostnaden för dessa anskaffningar beräknas till 14 048 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för hela det nya fartyget kan sålunda

uppskattas till 42 milj. kronor. Oden beräknas vara leveransklart i slutet av år 1957.

Under ifrågavarande anslag har för budgetåren 1954/55, 1955/56 och 1956/57 anvisats sammanlagt 12 milj. kronor, vilket belopp i sin helhet avser marinförvaltningens anskaffningar i Sverige.

Y r k a n d e

Marinförvaltningen (skr. 27/8 1956) hemställer, att under anslaget för budgetåret 1957/58 anvisas 15 605 000 kronor. Av beloppet hänför sig 13 557 000 kronor till dellikvider, som enligt ovannämnda leveranskontrakt förfaller till betalning under nästa budgetår, samt 2 048 000 kronor till återstoden av marinförvaltningens anskaffningar i Sverige.

Y t t r a n d e n

Fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret och statskontoret har inte funnit anledning till erinran mot marinförvaltningens framställning.

Departementschefen

I enlighet med marinförvaltningens förslag torde för nästa budgetår anvisas 15 605 000 kronor för byggandet av statsisbrytaren Oden.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måttte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av en ny statsisbrytare* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 15 605 000 kronor.

[71] 16. Driftkostnader för mät- och avmagnetiseringsstationer

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	400 000	400 000
1956/57 (statsliggaren s. 949)	420 000	
1957/58 (förslag)	200 000	

Under denna punkt torde först få anmälas, att *statsutskottet* i utlåtande nr 94/1956 i anledning av riksdagens år 1955 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverket m. m. anfört i huvudsak följande.

Gjorda iakttagelser beträffande utnyttjandet under senare år av mät- och avmagnetiseringsstationerna synes giva vid handen, att statsverkets organisation för dessa uppgifter bör tagas under övervägande. I vart fall den civila sjöfarten synes nämligen i stor utsträckning ha upphört att utnyttja stationerna i fråga. Enligt vad marinförvaltningen i sitt utlåtande över revisorernas berättelse anför är dock — med hänsyn till den alltjämt rådande minfaran — någon inskränkning av driften vid desamma icke tillräddig. Då stationerna också huvudsakligen utnyttjas av marinens fartyg torde det, såsom revisorerna påpekat, vid förenämnda övervägande även böra prö-

vas, huruvida ej det årliga anslaget till driftkostnaderna för stationerna bör överföras från tionde till fjärde huvudtiteln. Vidkommande formen för den översyn av berörda förhållanden som av utskottet förutsattes komma till stånd torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att taga ställning därtill. Där-est såsom chefen för marinen föreslagit i skrivelse till Kungl. Maj:t den 22 november 1955, en handelsflottans beredskapskommitté tillsättes, synes det utskottet dock lämpligt, att prövningen av berörda frågor sker inom den- samma.

Utskottet har i sitt utlåtande hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört. *Riksdagen* har i skri- velse nr 234/1956 anmält, att riksdagen fattat beslut i överensstämmelse med vad utskottet föreslagit.

Y r k a n d e

Marinförvaltningen (skr. 10/9 1956) föreslår, att anslaget för nästa bud- getår sänkes med 20 000 kronor.

M o t i v

Ehuru under år 1956 endast ett fartyg minsprängts i de nordeuropeiska farvattnen, bedömer marinförvaltningen minrisken fortfarande vara bety- dande. Ämbetsverket hänvisar vidare till att vid sammanträde i London den 19 april 1956 med International Routing and Reporting Authority (IRRA) såsom den svenska regeringens uppfattning framhållits att fartyg, åtmin- stone för ännu någon tid, alltjämt bör tillrådas verkställa viss avmagneti- sering.

Till följd av det minskade antalet avmagnetiseringar har marinförvalt- ningen funnit det möjligt att inskränka personalen vid stationen i Göteborg med tre befattningshavare. Därigenom kan anslaget minskas med 30 000 kronor. Samtidigt medför emellertid den under år 1956 inträffade lönesteg- ringen ett ökat medelsbehov av ca 10 000 kronor.

Vidare har *chefen för minbyrån i marinförvaltningen* (PM 8/12 1956) framfört vissa synpunkter beträffande avmagnetiseringstjänsten samt över- lämnat kostnadsberäkningar avseende i huvudsak det fall, då en av mät- och avmagnetiseringsstationerna hålles i drift främst för marinens räkning och verksamheten vid övriga stationer nedlägges. Sistnämnda stationer förut- sattes därvid skola hållas i materielberedskap med viss löpande tillsyn. Kostnaderna för verksamheten i nämnda fall beräknas till sammanlagt ca 265 000 kronor för år. Härtill kommer under en övergångstid kostnader för personal, som inte omedelbart kan omplaceras eller lämpligen bör entledi- gas.

Departementschefen

Då mät- och avmagnetiseringsstationerna numera i jämförelsevis ringa ut- sträckning utnyttjas av handelsflottan har frågan om organisationen av sta- tionerna och deras verksamhet samt medelsanvisningen för ändamålet ta-

gits under övervägande. Därvid har beaktats den allttjämt bestående minfaran, vilken föranlett ett inför internationellt forum gjort uttalande av innebörd att handelsfartygen ännu för någon tid bör tillrådas verkställa viss avmagnetisering. Vidare ingår frågan om handelsfartygens minskydd genom bl. a. avmagnetisering såsom ett viktigt led i det problemkomplex avseende handelsflottans beredskap, som efter förslag av chefen för marinen gjorts till föremål för särskild utredning enligt Kungl. Maj:ts nyligen givna be- myndigande.

Med hänsyn till nu angivna omständigheter och i avvaktan på resultatet av den nyss igångsatta utredningen anser jag mig icke kunna förorda, att mät- och avmagnetiseringsstationerna helt avföres från handelsdepartementets verksamhetsområde. För att emellertid, såvitt angår utgifterna under tionde huvudtiteln, de besparingar skall kunna göras, som med hänsyn till handelsflottans f. n. ringa utnyttjande av stationerna synes motiverade, vill jag föreslå, att från förevarande anslag skall bestridas kostnader allenast i den utsträckning, som kan vara betingad av att stationerna hålles i beredskap för handelsflottans räkning. Dessa kostnader torde med ledning av de från marinförvaltningens minbyrå erhållna uppgifterna kunna beräknas till omkring 200 000 kronor för år. Från anslaget bör härjämte under en avvecklingsperiod utgå skäliga ersättningar till friställd personal, som icke omedelbart kunnat omplaceras. I vad mån dylika ersättningar kan komma i fråga finner jag icke nu möjligt att bedöma; jag förutsätter, att anslaget skall få överskridas om så blir nödvändigt för att täcka dylika kostnader. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 200 000 kronor.

Därest på grund av marinens behov av att taga någon mät- och avmagnetiseringsstation i anspråk ytterligare medelsanvisning visar sig erforderlig, torde denna böra ske från anslag under fjärde huvudtiteln.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnader för mät- och avmagnetiseringsstationer* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

[72] 17. **Kostnader för handelssjöfartens dirigering**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	20 000	18 201
1956/57 (statsliggaren s. 949)	20 000	
1957/58 (förslag)	20 000	

Av anslaget för budgetåret 1956/57 disponerar marinförvaltningen 11 000 kronor. Beloppet användes dels för att inköpa den av International Routing and Reporting Authority (IRRA) i London utgivna publikationen »Nemedri» med uppgifter om minfarliga områden, dels för svenskt del-

lagande i IRRA:s sammanträden och dels för att utgiva svenska sjökort över vissa minfarliga områden. Återstoden av anslaget, 9 000 kronor, står till sjöfartsstyrelsens förfogande för tillkännagivande i tidskriften »Underrättelser för sjöfarande» av rättelser till nyssnämnda engelska publikation.

Chefen för marinen (skr. 29/8 1956) framhåller, att åtgärder fortfarande erfordras för handelssjöfartens dirigeringsmed hänsyn till den alltför förefintliga minrisken i vissa farvatten, samt hemställer — efter samråd med marinförvaltningen och sjöfartsstyrelsen — att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 20 000 kronor.

Departementschefen

Under denna punkt torde jag få anmäla, att Sveriges representant vid IRRA:s sammanträde i London den 19 april 1956 fäste organisationens uppmärksamhet på att i de nordeuropeiska farvattnen under vartdera av åren 1954 och 1955 åtta fartyg minsprängts. Sprängningarna förklarades med all sannolikhet ha orsakats av avståndsverkande, ofta magnetiska minor. Vidare framhölls, att under samma tidrymd observerats ett betydande antal slitminor och stötminor, vilka till en del oskadliggjorts. I överensstämmelse med direktiv, som jag meddelat den 28 mars 1956, uttalade representanten såsom svenska regeringens uppfattning bl. a. att — med hänsyn till berörda förhållanden — nuvarande av IRRA ordnade system med kungjorda minfarliga områden samt genom dessa anordnade och särskilt utmärkta minsvepta farleder borde bibehållas åtminstone för ännu någon tid.

Under hänvisning till de synpunkter, som från svensk sida sålunda anlagts på IRRA:s fortsatta verksamhet, förordar jag att medel för handelssjöfartens dirigeringsmedel beviljas även under nästa budgetår. I enlighet med chefens för marinen förslag bör för ändamålet anvisas ett oförändrat belopp av 20 000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Kostnader för handelssjöfartens dirigeringsmedel* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

[73] 18. Mättnings- och rekognosceringsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	856 000	802 262
1956/57 (statsliggaren s. 949)	856 000	
1957/58 (förslag)	1 176 000	

Från anslaget bestrides f. n. vissa kostnader för sjömättningsverksamhet, nämligen fältarbeten till sjöss och på land, driften vid det magnetiska observatoriet på Lovö samt rustning, underhåll och komplettering av båtmaterial.

Sjöfartsstyrelsen (skr. 27/8 1956) hemställer, att medelsanvisningen till sjömättningsverksamhet för nästa budgetår ökas med sammanlagt 1 970 000 kronor. Yrkandena avser ett flertal ändamål och ansluter sig till en inom sty-

relsen utarbetad plan, vilken innefattar åtgärder för en intensifiering och upprustning inom sjömättningsverksamheten. Vissa av ifrågavarande yrkanden har tidigare anmälts (punkterna 56 och 57). Jag torde under förvarande punkt få lämna en sammanfattande redogörelse för innebörden av styrelsens förslag rörande sjömättningsverksamheten.

Sjöfartsstyrelsen framhåller, att stora delar av de svenska kust- och utsjöområdena samt de segelbara inlandsvattnen inte är mätta på ett enligt nutida krav tillfredsställande sätt. De hittills utförda mätningarna har till stor del utförts före år 1900 under förutsättningar och med en metodik, som numera inte kan godtagas. Bl. a. ställer ökningen av storlek, djupgående och fart hos handelsfartygen nya krav på sjömätningarnas utförande. Även om nuvarande svenska mätningmetoder är fullt tidsenliga, kommer med de hittills tillgängliga resurserna återstående utsjömätning att ta 35—40 år i anspråk och återstående kustsjömätning minst 75 år. Det nuvarande osäkra hydrografiska underlaget för sjökorten innebär allvarliga olycksrisker för sjötrafiken. Med hänsyn till de stora ekonomiska värden, som står på spel, vill styrelsen inte ta på sitt ansvar, att nuvarande takt ifråga om sjömätningarna bibehålles. Styrelsen anser med hänsyn till det anförda att mättningsarbetet bör forceras. Därvid bör särskild uppmärksamhet ägnas norrlandsfarvattnen, där eftersläpningen är störst och där nya mätningar bl. a. utgör en förutsättning för den av styrelsen föreslagna utbyggnaden av säkerhetsanordningarna.

Den planerade intensifieringen av sjömättningsverksamheten bör ske genom att mätningssäsongen förlänges och att antalet mätningenheter utökas. Därjämte bör viss ny instrumentutrustning anskaffas. Slutligen bör möjligheter beredas styrelsen att genom utredningar och försöksverksamhet förbättra hjälpmedel och arbetsmetoder inom sjömätningen.

Förslaget om en förlängning av sjömätningssäsongen innebär, att tiden för mättningsarbetena utsträcker från för närvarande i medeltal fem månader till ca sex månader per år. De årliga merkostnaderna för denna åtgärd uppskattar styrelsen till 155 000 kronor.

Beträffande förslaget angående en utökning av antalet sjömätningenheter må först nämnas, att ifrågavarande enheter utgöres av särskilda arbetsgrupper. Vid utsjömätningen är flera sådana grupper stationerade på ett större fartyg medan vid kustsjömätning grupperna är utrustade med småbåtar med ett större fartyg som bas.

Styrelsens plan, som avser en tid av tre år, omfattar en ökning av utsjömätningenheter från fem till sju enheter genom ombyggnad av två från marinen överlätna minsvepare. Kostnaderna därför, inberäknat anskaffning av decca- och radarmateriel, uppskattas till sammanlagt 450 000 kronor. I fråga om kustsjömätningen innebär planen att antalet mätningenheter ökas från sexton till tjugo. För sistnämnda enheter skall disponeras ytterligare fyra befintliga mätningbåtar, som bör utrustas med nya motorer för en kostnad av 80 000 kronor och nya ekolod, för vilkas anskaffning erfordras 25 000 kronor. Vidare bör inköpas en monteringsbar barack att användas

av personalen, då den vistas på land. Utgifterna därför uppskattas till 20 000 kronor. För anskaffning av viss ny mätutrustning beräknas 10 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för nu angivna ändamål utgör 585 000 kronor. Styrelsen yrkar, att detta belopp anvisas för budgetåret 1957/58. De årliga merkostnaderna för utökningen av antalet mätningseenheter uppskattar styrelsen till 135 000 kronor.

I fråga om förslaget om anskaffning av viss instrumentutrustning må först nämnas, att den för sjömätningen använda s. k. deccakedjan för närvarande flyttas från östersjökusten för att möjliggöra planerade arbeten i norrlandsfarvatten. För fortsatta mätningar i mellersta och södra Sveriges farvatten bör marinens decca-kedja och den danska deccakedjan utnyttjas. Härför erfordras emellertid sex speciella mottagare. Anskaffningskostnaderna för dessa beräknas till 150 000 kronor. Vidare framhålls, att sjömätningsskiffarna bör vara utrustade med moderna navigatoriska hjälpmedel för att underlätta arbetet. I detta syfte bör anskaffas fem radarapparater, fem fartygsradioanläggningar och två portabla kortvågssändare. Kostnaderna för dessa ändamål uppskattas till respektive 125 000, 25 000 och 15 000 kronor. Därjämte erfordras 25 000 kronor för att anskaffa fyra ekolod i reserv. För viss utökning av reservdels- och tillbehörslager bör beräknas 10 000 kronor. Slutligen föreligger ett starkt behov att anskaffa en ny s. k. koordinatograf på sjökartebyrån som ersättning för ett nu förefintligt fyrtio år gammalt instrument. Kostnaderna därför är 20 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för instrumentanskaffning utgör sålunda 370 000 kronor. Styrelsen yrkar, att 125 000 kronor av beloppet anvisas för budgetåret 1957/58.

Förslaget rörande utrednings- och försöksverksamhet till förbättring av hjälpmedel och arbetsmetoder motiverar styrelsen med angelägenheten av att rationalisera och effektivisera sjömätningens verksamhet. Styrelsen yrkar, att för nästa budgetår anvisas ett särskilt reservationsanslag av 25 000 kronor för ändamålet.

Sammanfattningsvis medför styrelsens plan för en forcerad sjömätningens verksamhet engångskostnader å tillhoppa 955 000 kronor, varav 710 000 kronor skulle anvisas för budgetåret 1957/58. De årliga merkostnaderna för planens genomförande beräknas till 315 000 kronor.

Sjöfartsstyrelsens övriga yrkanden rörande sjömätningen avser åtgärder för att bibehålla kapaciteten hos de materiella resurser, som för närvarande står till förfogande. Styrelsen föreslår fortsatt medelsanvisning till byggande av ett nytt sjömätningsskiffar i stället för det militära sjömätningsskiffen Svalan. För detta ändamål har under budgetåret 1956/57 beviljats ett särskilt anslag av 385 000 kronor, benämnt Nybyggnad av sjömätningsskiffar (X ht. 1956 p. 64). Anskaffningskostnaderna har beräknats till 1 155 000 kronor. Styrelsen överväger en omprojektering av det planerade skiffen, så att det skall kunna användas för fyra mätningseenheter i stället för, som tidigare avsetts, två enheter. Styrelsen yrkar, att för nästa budgetår beviljas ytterligare 385 000 kronor.

Vidare framhåller styrelsen, att tre redan befintliga sjömätningsfartyg företer så allvarliga brister, att de inte utan större reparationer och moderniseringar kan fullgöra sina uppgifter. Sålunda erfordras att däckets på fartyget Gustaf af Klint isoleras för att hindra avrostning och fuktighet i bostadsutrymmen. Vidare måste värmeledningssystemet läggas om. Den av röta angripna masten bör bytas ut samt en ny styr- och navigationshytt anordnas. Kostnaderna för dessa ändamål beräknas till 120 000 kronor. — På fartyget Svensksund intränger vatten i personalhytterna. Dessa måste därför renoveras. Vidare bör en rithytt byggas om och nytt däck inläggas. Också på detta fartyg erfordras ny mast. Medelsbehovet för dessa arbeten uppskattas till 95 000 kronor. — På fartyget Peter Gedda erfordras nytt propellermaskineri, eftersom det gamla maskineriet havererade under år 1955. Därjämte bör fartygets bordläggning, däck- och däckshus förnyas i viss utsträckning. För dessa ändamål kräves en medelsanvisning av tillhoppa 225 000 kronor. — De sammanlagda kostnaderna för angivna renoverings- och reparationsarbeten på de tre fartygen uppgår sålunda till 440 000 kronor. Styrelsen yrkar, att detta belopp anvisas för nästa budgetår.

Vad slutligen särskilt angår anslaget till mättnings- och rekognosceringsverksamheten hemställer sjöfartsstyrelsen, att posterna till fältarbeten till sjöss, rustning och underhåll m. m. samt komplettering av båtmaterial med hänsyn till inträffade prisstegringar höjes med respektive 20 000, 45 000 och 10 000 kronor. Beträffande posten till rustning och underhåll m. m. yrkas dessutom en uppräknig med ytterligare 45 000 kronor för att underhållet av båtar och annan materiel ej skall behöva eftersättas. Nu nämnda yrkanden innebär en anslagshöjning av sammanlagt 120 000 kronor.

Y t t r a n d e n

Chefen för marinen finner det angeläget, även ur sjömilitär synpunkt, att nymätning av de svenska farvattnen påskyndas. Marinchefen tillstyrker därför sjöfartsstyrelsens förslag till ökade anslag.

Statskontoret anser, med hänsyn till rådande ekonomiska läge, att en effektivisering av sjömättningsverksamheten inte för närvarande bör övervägas. Ämbetsverket motsätter sig dock inte att 25 000 kronor anvisas för utrednings- och försöksverksamhet rörande sjömätning. Vidare föreslår statskontoret, att anslaget till mättnings- och rekognosceringsverksamhet höjes med 10 000 kronor för fältarbeten till sjöss, 20 000 kronor för rustning och underhåll m. m. samt 5 000 kronor för komplettering av båtmaterial.

Departementschefen

Såsom sjöfartsstyrelsen framhållit, föreligger behov av intensifiering av sjömättningsverksamheten. Jag kan emellertid tillstyrka ökad medelsanvisning över riksstaten allenast för de ändamål, som i nuvarande läge framstår såsom alldeles särskilt angelägna. Hit räknar jag de av styrelsen föreslagna renoverings- och reparationsarbetena på vissa nu förefintliga sjömätningsfartyg. Av det av styrelsen äskade beloppet torde hälften

eller 220 000 kronor böra anvisas för nästa budgetår. Då det vidare synes vara av vikt att sjömätningsarbetet på längre sikt rationaliseras genom förbättring av hjälpmedel och metoder vill jag biträda styrelsens förslag om anvisande av 25 000 kronor för viss utrednings- och försöksverksamhet. Till följd av inträffade prisstegringar bör i enlighet med styrelsens förslag posten till fältarbeten till sjöss höjas med 20 000 kronor. För rustning och underhåll m. m. vill jag föreslå, att ytterligare 50 000 kronor anvisas för att kompensera kostnadsökningar samt för att möjliggöra bättre underhåll av båtar och annan materiel. Beträffande posten till komplettering av båtmateriel kan jag ej tillstyrka större uppräknig än med 5 000 kronor.

Styrelsens förslag om medelsanvisning för en förlängning av sjömätningssäsongen är jag, som tidigare nämnts (p. 56 och 57), ej beredd att biträda. Ej heller kan jag förorda att medel anvisas över riksstaten för nästa budgetår för en utökning av antalet sjömätningseenheter eller för anskaffning av ytterligare instrumentutrustning för sjömätningen. Frågan om ytterligare medel för anskaffning av ett nytt sjömätningsfartyg såsom ersättning för Svalan torde få anstå i avvaktan på resultatet av omprojekteringen av det planerade fartyget. Med hänsyn därtill bör någon medelsanvisning för nästa budgetår inte ske under reservationsanslaget till Nybyggnad av sjömätningsfartyg.

Med hänsyn till vad nu förordats bör anslaget till mättnings- och rekognosceringsverksamhet för nästa budgetår höjas med (25 000 + 220 000 + 20 000 + 50 000 + 5 000 =) 320 000 kronor och sålunda upptagas med 1 176 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mättnings- och rekognosceringsverksamhet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 1 176 000 kronor.

[74] 19. Bidrag till internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	50 000	98 745
1956/57 (statsliggaren s. 950)	75 000	
1957/58 (förslag)	100 000	

Med hänsyn till anslagsbelastningen under föregående budgetår torde anslaget för nästa budgetår böra uppräknas med 25 000 kronor till 100 000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[75] 20. Bidrag till underhåll av en fyr å Kap Spartel

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	13 000	11 138
1956/57 (statsliggaren s. 950)	13 000	
1957/58 (förslag)	13 000	

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 13 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till underhåll av en fyr å Kap Spartel* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 13 000 kronor.

[76] 21. Bidrag till internationella hydrografiska byrån

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	23 000	21 476
1956/57 (statsliggaren s. 950)	23 000	
1957/58 (förslag)	23 000	

I enlighet med förslag av *sjöfartsstyrelsen* (skr. 27/8 1956) torde anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 23 000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationella hydrografiska byrån* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 23 000 kronor.

Hamnar och farleder

[77] 22. Bidrag till handelshamnar och farleder

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Därav ej disponerat
1955/56	3 000 000	2 637 362	5 176 652	3 082 000
1956/57 (statsliggaren s. 950)	2 000 000			
1957/58 (förslag)	2 000 000			

Från detta anslag utgår bidrag i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 10 augusti 1928 (nr 328) angående statsbidrag till byggande, förbättring och underhåll av allmänna hamnar och farleder. I § 3 av kungörelsen enligt dess nuvarande lydelse stadgas, att statsbidrag kan tilldelas handelshamnar med högst två tredjedelar och farleder med högst nio tiondelar av den beräknade byggnadskostnaden enligt av Kungl. Maj:t fastställd arbetsplan.

Under denna punkt torde få anmälas en av *hamnbidragsutredningen* den 30 december 1955 avlämnad promemoria med förslag till ekonomiskt stöd åt handelshamnar och farleder. Av promemorian framgår i huvudsak följande.

Utredningen har inriktats på de mindre och medelstora hamnarnas problem. Enligt promemorian bör dessa hamnar och infartslederna till desamma i regel vara ekonomiskt självbärande, d. v. s. kostnaderna för anläggningarna — däri inbegripet kapitalkostnader för utbyggnader — bör helt täckas av de olika avgifter, som trafikanterna har att erlagga för att få begagna sig av hamnarna. För att denna s. k. lönsamhetsprincip skall kunna tillämpas måste hamnavgifterna anpassas på ett mera realistiskt sätt än hittills efter den aktuella kostnadsnivån. Detta förutsätter en viss höjning av taxorna för olika avgifter. För att taxemyndigheten — sjöfartsstyrelsen — skall kunna fortlöpande följa hamnarnas utveckling i ekonomiskt avseende föreslår utredningen, att vissa uppgifter därom skall lämnas av hamnmyndigheterna en gång varje år i stället för såsom hittills vart femte år. Vidare anser utredningen det vara av betydelse att få till stånd en ökad taxeamverkan mellan hamnarna för att komma till rätta med sådana konkurrensföreteelser, som inte grundar sig på faktiska kostnadsförhållanden.

Om lönsamhetsprincipen tillämpas i förening med en mera realistisk taxepolitik, anser utredningen det inte längre påkallat att bibehålla nuvarande system med statliga anläggningsbidrag till hamnar och farleder. Med hänsyn därtill föreslås i promemorian att 1928 års hamnbidragskungörelse upphäves. Utredningen finner det emellertid motiverat att ekonomiskt stöd från staten lämnas åt hamnbyggnadsföretag i vissa undantagsfall. Därvid syftar utredningen på sådana investeringar, som från början bedömts fylla lönsamhetskravet men som till följd av förändringar i varutrafikens struktur kommit att medföra oproportionerligt stora kostnader för hamnkommunen, förutsatt att skäliga avgifter bibehålles. För att i dylika fall få till stånd en rimlig riskfördelning föreslår utredningen, att ett särskilt reservationsanslag upptages på driftbudgeten att tjäna som en hamnarnas utjämningsfond. Från anslaget bör kunna beviljas statliga utjämningsbidrag med högst sjuttiofem procent av förekommande underskott på hamnrörelsen. Ekonomiskt stöd från staten anses vidare motiverat för sådana hamnbyggnadsföretag, som inte fyller kravet på lönsamhet men som likväl bedömes vara angelägna av lokaliseringspolitiska skäl eller ock ur beredskaps- eller sysselsättningssynpunkter. För sådana ändamål föreslår utredningen, att statliga lån skall kunna utgå från ett särskilt investeringsanslag på kapitalbudgeten. Lånen bör vara ränte- och amorteringsfria under viss tid men därefter följa de vanliga reglerna för kommunal upplåning.

Yttranden över hamnbidragsutredningens promemoria har avgivits av chefen för marinen, arbetsmarknadsstyrelsen, järnvägsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statskontoret, riksräkenskapsverket, statens sakrevision, kommerskollegium, sjöfartsstyrelsen, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands,

Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Västmanlands, Gävleborgs, Västerorrlands, Västerbottens samt Norrbottens län, Svenska hamnförbundet, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges grossistförbund, Sveriges industriförbund, Sveriges redareförening, Föreningen för inre vattenvägar, Kooperativa förbundet och Sveriges segelfartygsförening. Vid kommerskollegiets yttrande har fogats utlåtanden från samtliga handelskamrar. Därjämte har länsstyrelserna överlämnat yttranden från ett flertal hamnkommuner. Exportföreningen, grossistförbundet och industriförbundet har i sina utlåtanden hänvisat till en inom Näringslivets trafikdelegation upprättad promemoria om hithörande frågor.

Utredningens förslag att lönsamhetsprincipen i förening med en mera realistisk taxepolitik i fortsättning bör tillämpas i fråga om hamnbyggnadsföretag tillstyrkes i princip eller lämnas utan erinran av det övervägande antalet remissinstanser. Endast *Sveriges redareförening* motsätter sig att gällande hamnavgifter höjes. Förslaget om en utvidgad uppgiftsskyldighet för hamnmyndigheterna tillstyrkes av flertalet statliga myndigheter men möter erinringar från de flesta hamnkommunerna och näringslivets organisationer. Det av utredningen förordade taxesamarbetet mellan hamnarna avstyrkes av bl. a. *kommerskollegium*, *Näringslivets trafikdelegation* och *handelskamrarna*. Som motivering framhålles att den föreslagna taxesamverkan innebär risk för en konkurrensbegränsning, som inte överensstämmer med nuvarande näringspolitik.

Förslaget att staten i fortsättningen skall lämna ekonomiskt stöd till hamnar och farleder endast då det kan motiveras av lokaliseringpolitiska skäl eller ock ur beredskaps- eller sysselsättningsynpunkter har i princip vunnit allmän anslutning under remissbehandlingen. I fråga om formerna för det ekonomiska stödet från staten har emellertid i flera yttranden -- bl. a. de som avgivits av *kommerskollegium*, *sjöfartsstyrelsen*, *Svenska hamnförbundet*, *Sveriges redareförening* samt *vissa handelskamrar* och *hamnkommuner* -- befunnits lämpligare att bibehålla nuvarande system med anläggningsbidrag än att, som utredningen föreslår, ersätta dessa med lån eller utjämningsbidrag. *Sjöfartsstyrelsen* förordar sålunda, att 1928 års hamnbidragskungörelse fortfarande skall gälla. Författningen bör emellertid kompletteras med bestämmelser, som ger styrelsen befogenhet att vid behov föreskriva vissa villkor beträffande taxesättningen i syfte att hindra osund konkurrens eller av andra skäl. Anläggningsbidrag bör med beaktande av lönsamhetsprincipen som regel endast komma i fråga i de avgränsade fall, som angivits av hamnbidragsutredningen, nämligen då det gäller utbyggnader som är angelägna av lokaliserings- eller beredskapsskäl eller avsedda att skapa sysselsättningsobjekt vid arbetslöshet. Dessutom föreslår styrelsen, att bidrag även skall kunna lämnas till sådana relativt små hamnar med viktigare upplandsfunktioner, där den hamnägande kommunens bärkraft är ringa och hamnen själv inte har resurser att bibehålla eller förbättra sina anläggningar. Statsbidrag bör enligt styrelsen i regel endast be-

viljas för icke påbörjade arbeten. I undantagsfall synes det dock rimligt att anläggningsbidrag skall kunna utgå även för redan färdigställda anläggningar. Detta bör ske endast när det med hänsyn till hamnkommunernas ekonomiska bärkraft verkligen befinnes påkallat.

Y r k a n d e

Sjöfartsstyrelsen (skr. 27/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 1 000 000 kronor.

M o t i v

För närvarande finns hos sjöfartsstyrelsen oavgjorda ansökningar om bidrag från anslaget beträffande ett fyrtiotal företag med en beräknad sammanlagd byggnadskostnad av 75 milj. kronor. Av detta belopp hänförs sig ca 55 milj. kronor till ansökningar, som före den 1 januari 1956 ingivits till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Återstående 20 milj. kronor avser ansökningar, som under år 1956 inlämnats hos sjöfartsstyrelsen. Utöver nämnda ansökningar har ingivits eller förväntas framställningar om tilläggsbidrag för vissa merkostnader vid tre hamnbyggnadsföretag, beträffande vilka statsbidrag redan beviljats med tillhoppa 8,4 milj. kronor. Ifrågavarande merkostnader har uppskattats till sammanlagt 5,3 milj. kronor.

Sjöfartsstyrelsen erinrar om att styrelsen i sitt yttrande över hamnbidragsutredningens betänkande i princip anslutit sig till utredningens förslag, att statligt stöd till hamninvesteringar endast bör utgå i vissa avgränsade fall, där kravet på att hamnverksamheten skall vara ekonomiskt självbärande på grund av särskilda skäl inte kan uppehållas. Därvid har utredningen avsett sådana utbyggnader, som är angelägna av lokaliserings- eller beredskapsskäl eller avsedda att skapa sysselsättningsobjekt vid arbetslöshet. Styrelsen anser emellertid att statsbidrag kan vara påkallat också i andra fall. Styrelsen syftar främst på relativt små hamnar med upplandsfunktioner, där den hamnägande kommunens ekonomiska bärkraft är ringa och hamnen själv inte har resurser att bibehålla eller förbättra sina anläggningar.

I avvaktan på statsmakternas slutliga ställningstagande till den framtida hamnbidragspolitiken har sjöfartsstyrelsen avvägt sitt yrkande för nästa budgetår med utgångspunkt från de av styrelsen i förenämnda yttrande föreslagna principerna.

Y t t r a n d e

Statskontoret föreslår, att anslaget begränsas till 1 milj. kronor med hänsyn till storleken av den under anslaget förefintliga reservationen.

Departementschefen

I likhet med hamnbidragsutredningen samt flertalet av de över utredningens förslag hörda myndigheterna och organisationerna är jag av den uppfattningen, att hamnarna i princip bör vara ekonomiskt självbärande.

I enlighet härmed anser jag, att hamntaxepolitiken för framtiden bör följa kostnadsutvecklingen på ett mera realistiskt sätt än hittills. Hamnavgifterna bör sålunda anpassas så att kostnaderna för drift och underhåll samt för sådana utbyggnader, som befinnes nödvändiga ur trafiksynpunkt, kommer att bäras av trafikanterna. Med tillämpning av nu angivna lönsamhetsprincip i förening med en mera realistisk taxepolitik torde som regel ekonomiskt stöd från statens sida i fortsättningen inte böra förekomma. I överensstämmelse med utredningens förslag bör emellertid vissa undantag göras från denna huvudregel. Sålunda synes det motiverat, att staten ekonomiskt stödjer sådana hamnbyggnadsföretag som bedömes vara angelägna av lokaliserings- eller beredskapsskäl eller är avsedda att skapa sysselsättningsobjekt vid arbetslöshet. Därjämte bör i enlighet med vad sjöfartsstyrelsen förordat statligt ekonomiskt stöd ifrågakomma också till sådana mindre hamnar, som inte kan finansiera en med hänsyn till vederbörande hamns upplandsfunktioner angelägen utbyggnad utan att höja hamnavgifterna till en oskäligt hög nivå. I fråga om på vad sätt det ekonomiska stödet från staten lämpligen bör utgå i nu nämnda fall finner jag vissa skäl tala för den ordning med utjämningsbidrag och lånegivning, som föreslagits av utredningen. Med hänsyn bl. a. till risken för att ifrågavarande system kan visa sig medföra vissa svårigheter såväl vid den sakliga bedömningen av anspråken på stöd som i administrativt hänseende vill jag emellertid av praktiska skäl — i likhet med bl. a. sjöfartsstyrelsen — föreslå att den hittillsvarande ordningen med anläggningsbidrag bibehålles för de fall då enligt vad nyss anförts statligt stöd bör komma i fråga. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva vilka befogenheter sjöfartsstyrelsen i egenskap av taxemyndighet bör erhålla för att praktiskt kunna följa nu angivna riktlinjer för den statliga hamnpolitiken.

Vad härefter beträffar storleken av förevarande anslag är jag — med hänsyn till nödvändigheten att begränsa utgifterna för investeringsändamål — inte beredd tillstyrka den av sjöfartsstyrelsen föreslagna ökade medelsanvisningen. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 2 milj. kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till handelshamnar och farleder* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

[78] 23. Statliga farledsarbeten

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång	Därav ej disponerat
1955/56	50 000	374 048	494 814	61 000
1956/57 (statsliggaren s. 950)	50 000			
1957/58 (förslag)	50 000			

Sjöfartsstyrelsen (skr. 27/8 1956) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 50 000 kronor. De äskade medlen avses för fortsatta projekteringsarbeten och eventuellt mindre utbyggnader av statliga farleder.

Sjöfartsstyrelsen har numera övertagit den utredning rörande en genomgående inomskärsfarled från Strömstad till Göteborg, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anbefallts verkställa. Återstående projekteringsarbeten avseende farleden beräknas av sjöfartsstyrelsen kunna utföras under innevarande budgetår.

Departementschefen

Anslaget torde i överensstämmelse med sjöfartsstyrelsens förslag för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp av 50 000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statliga farledsarbeten* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[79] 24. Byggnad av fiskehamnar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång	Därav ej disponerat
1955/56	3 000 000	2 510 015	3 860 699	10 000
1956/57 (statsliggaren s. 950) ..	3 000 000			
1957/58 (förslag)	3 000 000			

Anslaget disponeras för bidrag enligt kungörelsen den 17 juni 1948 (nr 525) angående statsbidrag till byggnad av fiskehamnar. Enligt kungörelsen kan dylikt bidrag beviljas bl. a. kommuner, aktiebolag eller ekonomisk förening med som regel högst 90 procent av den verkliga kostnaden för ifrågasvarande byggnadsarbete.

Y r k a n d e

Sjöfartsstyrelsen (skr. 27/8 1956) hemställer att anslaget — i avvaktan på slutförandet av pågående översyn av 1944 års fiskehamnsutredningsbälänkande — för nästa budgetår får utgå med oförändrat belopp, 3 000 000 kronor.

Y t t r a n d e

Statskontoret föreslår, att anslaget begränsas till 2 milj. kronor med hänsyn till storleken av den under anslaget förefintliga reservationen.

Departementschefen

Anslaget bör i enlighet med sjöfartsstyrelsens förslag för nästa budgetår uppföras med ett oförändrat belopp av 3 000 000 kronor.

Under denna punkt torde få erinras om att 1954 års riksdag (motion I: 380 och II: 404, JU 19, Rskr. 200) anhållit, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga

åtgärder i syfte att möjliggöra iordningställande av en fiskehamn vid Hallshuks fiskeläge på Gotland. I anledning av uppdrag av Kungl. Maj:t har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 28 november 1955 överlämnat två förslag till hamnanläggning i Hallshuk, det ena kostnadsberäknat till 625 000 kronor och det andra till 1 milj. kronor. I en av Hallshuks hamnförening u. p. a. år 1953 gjord ansökning har kostnaderna för en liknande anläggning uppskattats till ca 400 000 kronor. Förklaringen till de i styrelsens förslag höga kostnaderna är att Hallshuk är beläget på Gotlands mot havet helt oskyddade nordkust, där förutsättningarna för en hamnanläggning är mycket dåliga. Av styrelsens utredning framgår också, att en eventuell hamn i Hallshuk inte kommer att kunna anlöpas i hårt väder. — Hallshuks hamnförening har den 8 december 1955 anhållit om statsbidrag avseende det dyrare av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag. I yttrande över föreningens ansökning har fiskeristyrelsen ansett det mindre troligt, att det begärda hamnbygget — såsom åsyftat — i och för sig skulle locka ett större antal fiskare att mera regelbundet använda hamnen. En kraftigare utveckling av fisket på platsen, som kan motivera en så dyrbar hamnanläggning som den föreslagna, synes enligt fiskeristyrelsen åtminstone osäker.

Med hänsyn till vad som framkommit vid utredningen av ifrågavarande ärende och under hänvisning till vad jag den 20 mars 1956 anfört vid besvarande av en interpellation i ämnet anser jag mig inte kunna tillstyrka, att statsbidrag utgår till anläggande av den föreslagna fiskehamnen i Hallshuk.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Byggande av fiskehamnar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

[80] 25. Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	195 000	233 151
1956/57 (statsliggaren s. 950)	180 000	
1957/58 (förslag)	180 000	

För underhåll och drift av statens fiskehamnar har Kungl. Maj:t fastställt inkomst- och utgiftsstat att tillämpas tills vidare under budgetåret 1956/57. Vidare har Kungl. Maj:t för samma budgetår fastställt inkomst- och utgiftsstat för underhåll och drift av de under sjöfartsstyrelsens vård och förvaltning stående farleder, för vilka utgifterna skall bestridas från detta anslag. I sistnämnda stat redovisas var för sig Falsterbokanalen, Sotenkanalen och Väddö kanal. För närmare kännedom om här angivna stater hänvisas till statsliggaren.

Y r k a n d e

Sjöfartsstyrelsen (skr. 27/8 1956) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 180 000 kronor.

Motiv

Vissa reparations- och förbättringsarbeten vid Falsterbokanalen har numera slutförts. Ursprungligen har förutsatts att — sedan dessa arbeten genomförts — de årliga underhållskostnaderna vid kanalen skulle kunna nedgå från 100 000 kronor till 50 000 kronor. I den mån de reparerade och ombyggda delarna av anläggningen tagits i bruk har underhållskostnaderna minskat. För budgetåret 1956/57 har sålunda för ändamålet anvisats 60 000 kronor. Till följd av inträffade allmänna prisstegringar anser sig styrelsen emellertid inte kunna beräkna underhållskostnaderna lägre än till sistnämnda belopp. Beträffande övriga farleder och fiskehamnar beräknar styrelsen kostnaderna för drift och underhåll under budgetåret 1957/58 till samma belopp som för innevarande budgetår.

Departementschefen

Sjöfartsstyrelsens beräkningar föranleder ingen erinran från min sida. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 180 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 180 000 kronor.

[81] 26. Bidrag till byggnad och underhåll av mindre hamnar och farleder

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Därav ej dis- ponerat
1955/56	700 000	306 937	1 369 223	179 000
1956/57 (statsliggaren s. 951) ..	700 000			
1957/58 (förslag)	700 000			

Med detta anslag — som för första gången anvisades för budgetåret 1935/36 — har avsetts att såsom kollektiv restitution för erlagd bensinskatt disponera automobilskattemedel för ändamål, som tjänar den mindre sjöfartens intressen.

Yrkande

Sjöfartsstyrelsen (skr. 27/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 300 000 kronor till 1 000 000 kronor, att såsom hittills avräknas mot automobilskattemedlen.

Motiv

Frågan om den skäligen storleken av detta anslag utredes f. n. inom sjöfartsstyrelsen. Styrelsen fullföljer därvid den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på Kungl. Maj:ts uppdrag igångsatta utredningen rörande storleken av den mindre sjöfartens bensinförbrukning samt angående den därpå

belöpande bensinskatten. Utredningen beräknas kunna vara slutförd under första halvåret 1957. Redan nu har emellertid kunnat konstateras, att motorbåtarnas andel av den totala bensinförbrukningen inom landet motsvarar ett betydligt högre belopp än de 700 000 kronor, som under vart och ett av de senaste två budgetåren anvisats under förevarande anslag. Trots att utredningen ännu inte är slutförd, vill styrelsen på basis av nu föreliggande uppgifter och med hänsyn till det stora antal välgrundade framställningar om bidrag från anslaget förorda, att detsamma för budgetåret 1957/58 upptages med 1 milj. kronor.

Y t t r a n d e

Statskontoret föreslår, att anslaget begränsas till 600 000 kronor med hänsyn till storleken av den under anslaget förefintliga reservationen.

Härjämte torde få anmälas, att *Sveriges Motorbåts Union* (skr. 20/11 1956), under framhållande att ifrågavarande återbäring av bensinskatt med hänsyn till de sedan år 1935 vidtagna höjningarna av bensinskatten f. n. borde utgå med 2,3 miljoner kronor, hemställt att förevarande anslag uppräknas till lägst sistnämnda belopp. Dessutom har unionen anhållit, att gällande bestämmelser om bidrag från anslaget jämkas i vissa avseenden.

Departementschefen

I avvaktan på resultatet av pågående utredning anser jag mig icke böra tillstyrka någon höjning av anslaget. Detta bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 700 000 kronor. Den av motorbåtsunionen gjorda framställningen om viss ändring av bestämmelserna om bidrag från anslaget, torde få prövas i samband med utredningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Övriga sjöfartsändamål

[82] 27. Handelsflottans pensionsanstalt: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	47 700	50 293
1956/57 (statsliggaren s. 952)	51 300	
1957/58 (förslag)	54 100	

Y r k a n d e

Direktionen över handelsflottans pensionsanstalt (skr. 30/8 1956) hemställer, under återopande av den år 1956 företagna höjningen av statstjäns-

temännens löner samt inträffade löneklassändringar, att anslaget uppräknas med 2 800 kronor. Vidare föreslår direktionen, att dagarvudet till vikarien för anstaltens direktör, vilket för närvarande utgår med 12 kronor, höjes till 14 kronor.

Direktionen föreslår härjämte, att anslaget till Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 1 600 000 kronor.

Departementschefen

Mot direktionens beräkning av medelsbehovet för löneklassändringar och ökade lönetillägg har jag inte något att erinra. Anslaget bör i enlighet härmed uppräknas med 2 800 kronor och sålunda för nästa budgetår uppföras med $(51\ 300 + 2\ 800 =) 54\ 100$ kronor.

Frågan om höjning av arvudet till vikarie för anstaltens direktör torde i särskild ordning få prövas av Kungl. Maj:t.

Anslaget till Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt bör i enlighet med direktionens förslag för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Hemställan härom göres under tolfte huvudtiteln.

Det under förevarande punkt upptagna anslaget beräknas sålunda:

Utgifter:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 26 500 (oförändrat) kronor;
 arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t 4 000 (oförändrat) kronor;
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 19 800 (+ 400) kronor;
 rörligt tillägg 12 800 (+ 2 400) kronor.

Särskilda uppbördsmedel:

räntor å förvaltningskostnadsfonden samt bötesandelar 9 000 (oförändrat) kronor.

Anslaget uppföres alltså med $(26\ 500 + 4\ 000 + 19\ 800 + 12\ 800 - 9\ 000 =) 54\ 100 (+ 2\ 800)$ kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för handelsflottans pensionsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	26 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	4 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	19 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	12 800

Summa kronor 63 100

Särskilda uppbördsmedel:

Räntor å förvaltningskostnadsfonden samt bötesandelar	9 000
	Nettoutgift kronor 54 100

b) till *Handelsflottans pensionsanstalt: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 54 100 kronor.

[83] 28. Handelsflottans pensionsanstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	6 600	6 799
1956/57 (statsliggaren s. 952)	7 600	
1957/58 (förslag)	7 600	

I enlighet med förslag av *direktionen över handelsflottans pensionsanstalt* (skr. 30/8 1956) uppföres anslaget med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Handelsflottans pensionsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 7 600 kronor.

[84] 29. Statens skeppsprovninganstalt: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	441 300	518 281
1956/57 (statsliggaren s. 953)	517 700	
1957/58 (förslag)	558 400	

Y r k a n d e n

Styrelsen för statens skeppsprovninganstalt (skr. 16/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 66 400 kronor.

	Ökning
1. 1 förste forskningsingenjör Ce 31	24 149
2. Lönegradsuppflyttningar:	
a) 1 driftsingenjör Cp 5—avdelningschef Cp 15 (alternativt kontraktsanställning med arvode motsvarande Cp 15)	11 746
b) 2 avdelningsföreståndare Ce 33—avdelningschefer Ce 37	3 463
c) 1 avdelningsföreståndare Ce 33—avdelningschef Ce 34	858
d) 1 tekniker Ce 17—Ce 19	811
e) 1 förste mekaniker Ce 15—tekniker Ce 17	577
f) 1 modellmakarförman Ce 15—Ce 17	577
g) 1 förste elektriker Ce 15—elektrikerförman Ce 17	523

	Ökning
h) 4 modellmakare Ce 13—förste modellmakare Ce 15	1 779
i) 1 mekaniker Ce 13—förste mekaniker Ce 15	452
j) 1 förste expeditionsvakt Ce 11—institutionsvaktmästare Ce 14	437
3. Ändrad anställningsform:	
a) 1 ingenjör Cg 29—förste avdelningsingenjör Ce 29	680
b) 1 ingenjör (regl. beföringsgång) Cg 23—Ce 25	1 973
c) 1 kanslibitråde Cg 11—Ce 11	233
4. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	600
5. Löneklassändringar	3 058
6. Rörligt tillägg	14 471
7. Avrundning	13
	66 400

Motiv

Beställningsverksamheten vid skeppsprovningensanstalten har under budgetåret 1955/56 visat en markant stegring. Samtidigt som uppdragen ökat i antal, har de fått en alltmer komplicerad karaktär. På grund av uppdragens antal och omfattning har personalen och övriga resurser huvudsakligen måst tagas i anspråk för denna gren av verksamheten, varvid utrymmet för den egna forskningen i motsvarande mån minskat. Den stora belastningen har medfört eftersläpningar i programmet, vilka ytterligare accentuerats genom svårigheterna att vid nuvarande lönesättning förvärva och behålla yrkesskicklig personal. Förbättrade löneförhållanden är enligt styrelsens uppfattning en förutsättning för att anstalten på ett tillfredsställande sätt skall kunna genomföra sina arbetsuppgifter.

Anstaltens inkomster av uppdrag uppgick under budgetåret 1955/56 till 688 300 kronor. Ianspråktagna medel under avlönings- och omkostnadsanslagen utgjorde under samma tid 637 290 kronor.

Beträffande de särskilda yrkandena anför styrelsen bl. a. följande.

1. I och med att uppdragen i allt större utsträckning fått karaktär av målforskning, har behovet av vetenskapligt skolad personal ökat. Innehavaren av den nu föreslagna befattningen skall tjänstgöra på beräkningsavdelningen, där han avses handha avancerade teoretiska forskningsproblem.

2 a) Ifrågavarande befattningshavare har tjänstgjort vid anstalten i aderton år. Han har nyligen för tredje gången blivit förordnad för en sexårsperiod såsom driftsingenjör i lönegrad Cp 5. Med hänsyn till de synnerligen krävande arbetsuppgifter som åvilar honom — såsom föreståndare för drifts- och verkstadsavdelningen har han att svara för konstruktion och tillverkning av mätinstrument och provningsanordningar — bör han få en förbättrad löneställning. För det fall kontraktsanställning anses lämpligare, bör han tillerkännas de förmåner vilka motsvarar den föreslagna lönegradsplacementen.

2 b—c) Styrelsen har tidigare föreslagit uppflyttning av de tre tjänsterna som avdelningsföreståndare från Ce 33 till Ce 34 (X ht 1956, s. 110). Sty-

relsen upprepar nu sitt yrkande om en förbättrad löneställning för befattningarna. Därvid föreslås att de på drifts- och verkstadsavdelningen samt beräkningsavdelningen placerade tjänsterna uppflyttas till lönegrad Ce 37 och den på ritkontorsavdelningen till Ce 34. Som skäl anföres, att de för närvarande har en sämre ställning än motsvarande tjänster vid jämförliga anstalter och institutioner. Föreståndarnas arbete är av synnerligen kvalificerad natur och av grundläggande betydelse för verksamheten. En högre lönegradsplacering är därför motiverad för att kunna förvärva och behålla tillräckligt kompetenta befattningshavare.

2 d—i) Verksamheten vid anstalten har ställt allt större krav på personalen inom drifts- och verkstadsavdelningen. Det har sålunda gällt att konstruera och tillverka nya komplicerade specialmätinstrument och provningsanordningar samt fartygs- och propellermodeller av mer avancerat utförande än tidigare. Med hänsyn härtill bör ett antal tjänster på avdelningen få en förbättrad löneställning.

2 f) Liknande förslag framfördes i petita för innevarande budgetår (X ht 1956, s. 110).

3 a) Befattningen, vars innehavare handhar experimentella forskningsuppgifter på beräkningsavdelningen, inrättades 1955.

3 b) Befattningen, som är placerad på ritkontorsavdelningen, inrättades 1954.

3 c) Befattningen inrättades 1954.

4. Detta yrkande, som avser arvodet till anstaltens biträde i administrativa och kamerala angelägenheter, har framförts tidigare, senast i petita för budgetåret 1956/57 (X ht 1956 s. 110).

Y t t r a n d e

Statens lönenämnd har i fråga om yrkandena om inrättande av en tjänst som förste forskningsingenjör i Ce 31 och utbyte av en tjänst som mekaniker i Ce 15 mot en befattning som tekniker i Ce 17 samt extraordinariesättning av två ingenjörstjänster och en kanslibiträdestjänst icke funnit anledning till erinran mot de föreslagna lönegradsplaceringarna. Däremot finner nämnden icke skäl tillstyrka en uppflyttning av de tre avdelningsföreståndaretjänsterna i Ce 33 till Ce 37 resp. Ce 34 eller en omvandling av tjänsten som förste expeditivvakt i Ce 11 till en befattning som institutionsvaktmästare i Ce 14.

Departementschefen

I överensstämmelse med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan tidigare denna dag av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör befattningen som driftsingenjör, så länge den nuvarande befattningshavaren innehar tjänsten, vara placerad i Cp 13 och benämnas avdelningschef, en tjänst som förste verkmästare i Ce 19 uppflyttas till Ce 21 och en tjänst som tekniker i Ce 17 till Ce 19. De sistnämnda två tjänsterna bör därvid, som chefen för civildepartementet föreslagit, erhålla benämningarna

verkmästare respektive mättekniker. De nu nämnda lönegradsändringarna medför ett ökat medelsbehov av 10 800 kronor. Styrelsens yrkande om omvandling av fyra modellmakartjänster i Ce 13 till befattningar som förste modellmakare i Ce 15 kan icke tillstyrkas. Enligt vad under hand meddelats, har modellmakarna numera övergått till anställning med avlöning enligt kollektivavtal. Detta föranleder en uppräknig av anslaget med 11 400 kronor. Vad styrelsen i övrigt föreslagit beträffande inrättande av en ny befattning, överförande till extra ordinarie stat av vissa tjänster samt lönegradsuppflyttningar kan jag icke tillstyrka. Arvodet till anstaltens biträde i administrativa och kamerala angelägenheter torde böra höjas med 300 kronor. För löneklassändringar och rörligt tillägg beräknar jag 2 200 respektive 16 000 kronor.

För nästa budgetår torde anslaget i överensstämmelse med vad jag här anfört böra uppräknas med $(10\ 800 + 11\ 400 + 300 + 2\ 200 + 16\ 000 =)$ 40 700 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

- avlöningar till ordinarie tjänstemän 57 200 (+ 6 700) kronor;
- arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, 3 300 (+ 300) kronor;
- avlöningar till tillfälliga biträden 172 100 (+ 55 200) kronor;
- avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 237 400 (— 30 300) kronor;
- rörligt tillägg 88 400 (+ 8 800) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till $(57\ 200 + 3\ 300 + 172\ 100 + 237\ 400 + 88\ 400 =)$ 558 400 (+ 40 700) kronor.

I personalförteckningen för skeppsprovninganstalten bör tjänsten som driftsingenjör i Cp 5 ändras till avdelningschef i Cp 13.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens skeppsprovninganstalt, som angivits i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens skeppsprovninganstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	57 200
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	3 300
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i> ..	172 100
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	237 400
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	88 400

Summa kronor 558 400

c) till *Statens skeppsprovninganstalt*: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 558 400 kronor.

[85] 30. Statens skeppsprovningensanstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	72 100	119 012
1956/57 (statsliggaren s. 953)	85 100	
1957/58 (förslag)	92 100	

Y r k a n d e

Styrelsen för statens skeppsprovningensanstalt (skr. 16/8 1956) hemställer, att anslaget med hänsyn till den ökade belastningen höjes med 5 000 kronor.

Anslagspost (delpost)	Nettoutgift 1955/56	Omkostnadsstat 1956/57	Styrelsens förslag 1957/58
Övriga expenser	18 477	18 000	23 000 (+ 5 000)

Vidare har *överdirektören och chefen för anstalten* (PM 23/10 1956) anmält behov av överskridande under innevarande budgetår av delposten till övriga expenser med 4 700 kronor för att möjliggöra viss, med hänsyn till den ökade beställningsverksamheten erforderlig anskaffning av två räkne-maskiner samt vissa kontorsinventarier för beräkningsavdelningen.

Departementschefen

Anstaltens framställningar om överskridande under innevarande budgetår av delposten till övriga expenser med 4 700 kronor och uppräknings för nästa budgetår av samma delpost med 5 000 kronor kan jag endast i så måtto biträda, att jag föreslår, att delposten för nästa budgetår uppräknas med 7 000 kronor.

Anslaget bör sålunda för budgetåret 1957/58 uppföras med (85 100 + 7 000 =) 92 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skeppsprovningensanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 92 100 kronor.

[86] 31. Statens skeppsprovningensanstalt: Utrustning

Styrelsen för statens skeppsprovningensanstalt (skr. 16/8 1956) framför ånyo sitt i petita för innevarande budgetår upptagna yrkande om ett anslag å 55 000 kronor för anskaffande av viss utrustning till vågalstraren vid anstalten (se X ht 1956, p. 77). För närvarande finns vid anstalten endast mätinstrument, som är avsedda för statistiska mätningar vid försök i lugnt vatten. För att rätt kunna utnyttja vågalstraren erfordras emellertid vissa instrument och apparater, lämpade för mätningar, som göres vid försök i vatten under vågrörelse.

I detta sammanhang torde vidare få anmälas, att *styrelsen för statens skeppsprovningensanstalt* i sin petitaskrivelse hemställt om ett särskilt an-

slag av 20 000 kronor för nästa budgetår för genomförande av vissa försök i samband med planering av ett kavitationslaboratorium vid anstalten. Styrelsen erinrar om att förslag tidigare, senast i petita för innevarande budgetår, framlagts om att inrätta ett dylikt laboratorium vid anstalten. Behovet av kavitationsundersökningar har nu ytterligare aktualiserats i samband med projektering av nya fartygstyper inom marinförvaltningen. Sistnämnda ämbetsverk har ställt medel till anstaltens förfogande för att genomföra en redan tidigare planerad åtgärd att bygga en modell i mindre skala till en kavitationstank; modellen kan i viss utsträckning användas för de mest aktuella av de av marinförvaltningen önskade undersökningarna. Kungl. Maj:t har den 25 maj 1956 meddelat anstalten tillstånd att vidtaga ifrågavarande åtgärd samt anvisat medel för inredning av lokal för ändamålet. Genom anskaffningen av modelltanken har spörsmålet om inrättande av ett kavitationslaboratorium tagit ett steg framåt. Styrelsen framhåller vikten av att denna fråga snarast erhåller sin slutliga lösning men vill icke i år yrka något anslag till ett större kavitationslaboratorium utan inskränker sig till att hemställa om medel för förberedande försök i modelltanken, avsedda att ge erfarenheter för utformningen av det större projektet.

Departementschefen

Styrelsens yrkande om ett anslag av 55 000 kronor för anskaffning av viss utrustning till vågalstraren vid anstalten tillstyrker jag. Förslaget om särskild medelsanvisning för vissa förberedande försök vid den nya modellkavitationstanken kan jag däremot icke biträda.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statens skeppsprovvningsanstalt: Utrustning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 55 000 kronor.

[87] 32. Statens sjöhistoriska museum: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	189 100	205 723
1956/57 (statsliggaren s. 954)	221 600	
1957/58 (förslag)	229 000	

Y r k a n d e n

Statens sjöhistoriska museums nämnd (skr. 30/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 46 600 kronor.

	Ökning	Minskning
1. 2 amanuenser i reglerad befordringsgång—intendenter Ca 27	9 300	—
2. Nya tjänster:		
a) 1 amanuens i reglerad befordringsgång	16 584	—
b) 1 museivakt Ce 10	9 528	—

	Ökning	Minskning
3. Sjöhistorisk undersökning	4 000	—
4. Löneklassändringar m. m.	—	748
5. Rörligt tillägg	7 900	—
6. Avrundning	36	—
	47 348	748
	+ 46 600	

Motiv

1—3. Samma förslag framfördes i föregående års petita (X ht 1956, s. 115). Beträffande de två vid museet anställda amanuenserna, vilka ansvarar för vården och skötseln av örlogs- resp. sjöfartsavdelningen, vill nämnden ännu en gång betona angelägenheten av att nämnda befattningshavare med hänsyn till sina kvalificerade arbetsuppgifter får en förbättrad löneställning. Då behovet av en förstärkning av den museiutbildade personalen alltmer gör sig gällande — framför allt på grund av tillkomsten av en varvsavdelning men även till följd av ökad utställningsverksamhet — vill nämnden också upprepa sitt tidigare framförda yrkande om inrättande av en amanuens tjänst i reglerad befordringsgång.

Departementschefen

Ej heller i år kan jag biträda museinämndens förslag om utbyte av två amanuens tjänster mot intendentbefattningar, inrättande av nya tjänster eller ökad medelsanvisning för de sjöhistoriska undersökningarna.

Minskningen till följd av löneklassändringar beräknas till 700 kronor. Ökningen av anslagsposten till rörligt tillägg i anledning av 1956 års lönehöjning för statstjänstemännen uppskattar jag till 7 600 kronor. För viss arvodeshöjning torde böra beräknas ett belopp av 500 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 86 000 (+ 400) kronor;
 avlöningar till icke-ordinarie personal 95 400 (— 400) kronor;
 rörligt tillägg 47 600 (+ 7 400) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (86 000 + 95 400 + 47 600 =) 229 000 (+ 7 400) kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjöhistoriska museum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	86 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	95 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	47 600

Summa kronor 229 000

b) till *Statens sjöhistoriska museum: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 229 000 kronor.

[88] 33. Statens sjöhistoriska museum: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	37 300	42 708
1956/57 (statsliggaren s. 954)	38 300	
1957/58 (förslag)	42 400	

Y r k a n d e

Statens sjöhistoriska museums nämnd (skr. 30/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 16 400 kronor.

Anslagspost (delpost)	Nettoutgift 1955/56	Omkost- nadsstat 1956/57	Nämndens förslag 1957/58
1. Reseersättningar	1 000	1 000	2 000 (+ 1 000)
2. Bränsle, lyse och vatten...	26 202	21 900	25 000 (+ 3 100)
3. Övriga expenser	9 698	9 700	12 000 (+ 2 300)
4. Monterutrustning	4 994	5 000	15 000 (+ 10 000)

M o t i v

1. Till reseersättningar har sedan budgetåret 1951/52 oförändrat utgått 1 000 kronor. Med hänsyn till den avsevärda stegring i biljettpriser och traktamenten, som sedan dess ägt rum, och då kostnaderna för budskickning inom staden, vilka hittills bestridits med inträdesavgifter, i fortsättningen lämpligen bör täckas med medel från ifrågavarande anslagspost, föreslås en uppräknning ske av denna.

2. Ökningen motiveras med medelsåtgången under budgetåret 1955/56.

3. Som stöd för yrkandet anges dels höjda städnings- och telefonkostnader och dels nödvändigheten att anskaffa materiel för förvaring av arkivalier.

4. Yrkandet framfördes även i föregående års petita (X ht 1956, s. 117). Behovet av monterutrustning ökar i samband med utvidgningen av museet.

Museidirektören hemställer därjämte (PM 10/9 1956), att ett anslag om 75 000 kronor måtte anvisas för viss utbyggnad av museet. Sedan 1954 pågår sålunda arbete med inrättande av en särskild varvsavdelning, vilken avser att belysa skeppsbyggnadskonstens och de svenska varvens historiska utveckling. Ansenliga belopp — i runt tal 200 000 kronor — har från enskilt håll ställts till förfogande för ändamålet. För anskaffande av viss monterutrustning, armatur och annan inredningsmateriel erfordras emellertid ytterligare 75 000 kronor. Då det visat sig omöjligt att genom donationer erhålla detta belopp och då vidare genom den utrustningsanskaffning, som sker inom ramen för det ordinarie anslaget, endast örlogs- och sjöfartsavdelningarnas kompletteringsbehov kan tillgodoses, anhåller museet att särskilda medel måtte anvisas för ändamålet.

Departementschefen

I fråga om posten till övriga expenser är jag beredd att förorda en höjning med 1 000 kronor. Styrelsens förslag om uppräknig av delposten till bränsle, lyse och vatten med 3 100 kronor bör godtagas. Yrkandet om en höjning av posterna till reseersättningar och till monterutrustning samt den särskilda framställningen om medel för viss utbyggnad av museet anser jag mig däremot icke kunna tillstyrka. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (38 300 + 3 100 + 1 000 =) 42 400 (+ 4 100) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjöhistoriska museum: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 42 400 kronor.

[89] 34. *Statens sjöhistoriska museum: Underhåll och ökning av samlingarna*

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	3 500	2 982
1956/57 (statsliggaren s. 955)	3 500	
1957/58 (förslag)	3 500	

I enlighet med förslag av *statens sjöhistoriska museums nämnd* (skr. 30/8 1956) uppföres anslaget med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjöhistoriska museum: Underhåll och ökning av samlingarna* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 kronor.

[90] 35. *Bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader*

	Anslag
1955/56	256 000
1956/57 (statsliggaren s. 955)	256 000
1957/58 (förslag)	256 000

I enlighet med förslag av *sjöfartsstyrelsen* (skr. 27/8 1956) och i avvaktan på resultatet av den utredning, som för närvarande pågår inom 1946 års sjömanskommitté om sjömanshusens verksamhet, upptages anslaget med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 256 000 kronor.

[91] 36. Läkareundersökning av sjöfolk

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	250 000	228 873
1956/57 (statsliggaren s. 955)	250 000	
1957/58 (förslag)	250 000	

Från anslaget utgår statsbidrag till kostnaderna för läkarundersökning av sjöfolk i samband med inskrivning på sjömanshus och påmönstring.

Kostnaden för varje läkarundersökning har beräknats till 15 kronor. Härav hänför sig fem kronor till den särskilda lungundersökningen, som det tidigare ålegat den undersökte att bekosta men som fr. o. m. 1956/57 skall betalas med statsmedel. Till det återstående beloppet bidrager staten med sju kronor.

I enlighet med förslag av *medicinalstyrelsen* (VPM 27/8 1956 och skr. 31/8 1956) uppföres anslaget med oförändrat belopp, 250 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkarundersökning av sjöfolk* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

[92] 37. Beredande av lägre biljettkostnader för sjöfolk vid vissa resor

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	65 000	57 783
1956/57 (statsliggaren s. 955)	60 000	
1957/58 (förslag)	70 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 12/9 1956) föreslår, att anslaget för nästa budgetår med hänsyn till förutsedd ökad belastning höjes med 10 000 kronor.

Departementschefen

Sjöfartsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår torde böra godtagas. Anslaget bör sålunda uppföras med ett belopp av 70 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Beredande av lägre biljettkostnader för sjöfolk vid vissa resor* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

[93] 38. Avsättning till handelsflottans välfärdsfond

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	280 000	307 422
1956/57 (statsliggaren s. 956)	310 000	
1957/58 (förslag)	320 000	

Enligt grunder, som angivits i prop. nr 174/1948 och som godkänts av riksdagen, utgår från anslaget bidrag till de löpande kostnaderna för välfärdsarbete för sjöfolk med samma belopp som inflyter i avgifter från sjömän och redare på grund av bestämmelserna i lagen den 30 juni 1948 (nr 495) om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk i hamn med däri den 22 juni 1950 (nr 344) företagna ändringar. Avgiften utgår för dag och sjöman under tid då sjömannen varit för utrikes fart påmönstrad å svenskt handelsfartyg.

Y r k a n d e

Handelsflottans välfärdsråd (skr. 31/8 1956) hemställer, att anslaget med hänsyn till förutsedd ökad belastning uppräknas med 10 000 kronor.

Departementschefen

I enlighet med välfärdsrådets förslag bör anslaget för budgetåret 1957/58 höjas med 10 000 kronor till 320 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till handelsflottans välfärdsfond* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 320 000 kronor.

[94] 39. **Understöd åt skärgårdsrederier**

Anslaget, som för innevarande budgetår uppförts med ett belopp av 210 000 kronor, är avsett huvudsakligen för bidrag till kostnaderna för båttrafiken i Stockholms skärgård enligt grunder, som i tidigare sammanhang redovisats för riksdagen. Av skäl, som angivits i prop. nr 196/1956, har spørgsmålet om ifrågavarande bidrag upptagits till omprövning. I anslutning till vad som anförts i propositionen har, efter bemyndigande av Kungl. Maj:t, utsetts tre företrädare för staten att delta i förhandlingar rörande frågan hur båttrafiken i Stockholms skärgård bör ordnas.

I avvaktan på resultatet av nyssnämnda förhandlingar bör anslaget i rikstatsförslaget för nästa budgetår upptagas allenast med ett beräknat belopp av samma storlek som anslagsbeloppet för innevarande budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Understöd åt skärgårdsrederier* för budgetåret 1957/58 beräkna ett reservationsanslag av 210 000 kronor.

[95] 40. **Bidrag till Suezkanaltrafikanternas organisation**

	Anslag
1957/58 (förslag)	90 000

På grund av de förändringar, som under sommaren 1956 skett i fråga om Suezkanalens administration, har vid två tillfällen internationella konferen-

ser med bl. a. svenskt deltagande ägt rum i London för behandling av frågan om tryggheten av trafiken genom kanalen. Vid den andra konferensen, som hölls under tiden den 19—den 21 september 1956, utarbetades en deklaration rörande upprättandet av en sammanslutning av nationer, vilkas fartyg trafikerar Suezkanalen, Suez Canal Users' Association (SCUA). I deklarationen uttalades bl. a., att medlemmar i sammanslutningen skall vara de länder, som deltagit i nämnda konferens och vilka ansluter sig till deklarationen, ävensom de länder, som senare ansluter sig och vilka uppfyller de villkor, som sammanslutningen kommer att uppställa.

Organisationens syfte skall enligt deklarationen i första hand vara att underlätta alla strävanden, vilka kan leda till en provisorisk eller slutlig lösning av Suezkanalfrågan, samt att stödja medlemmarna vid utövandet av deras rättigheter såsom nyttjare av Suezkanalen i överensstämmelse med Konstantinopelkonventionen den 29 oktober 1888 rörande sjöfartens frihet i kanalen under iakttagande av tillbörlig hänsyn till Egyptens rättigheter. Organisationen skall ha tre organ, nämligen ett råd, i vilket alla medlemmar skall vara representerade, ett verkställande utskott samt en administratör.

Kungl. Maj:t beslöt den 28 september 1956, efter rådpläging med utrikesnämnden, att Sverige skulle ansluta sig till deklarationen under angivande av att sammanslutningen är avsedd att utgöra enbart ett arrangemang för samarbete om vissa praktiska frågor, omförmälda i deklarationen, och att medlemskap således icke innebär några andra förpliktelser för de deltagande länderna eller förutsätter några åtaganden från redarna i de anslutna länderna.

Möte för konstituering av sammanslutningen hölls i London under tiden den 1—den 5 oktober 1956, varvid diskuterades bl. a. storleken av de administrativa kostnaderna och deras fördelning på medlemsstaterna. Det beslöts därvid, att medlemmarna bör, i avvaktan på beslut av organisationens råd rörande principerna för fördelning av kostnaderna, bevilja sammanslutningen förskott med lika belopp från varje land intill den summa, som visar sig erforderlig för de första tre månadernas verksamhet. Lämnade förskott skall avräknas på de bidrag, som senare definitivt kan komma att påföras medlemmarna.

Organisationens råd har vid sammanträde den 18 oktober 1956 preliminärt beräknat organisationens budget för ett år framåt till — enligt uppgift maximalt — 200 000 pund sterling och beslutat, att varje medlemsland omedelbart skall inbetala 3 333 pund. Sveriges andel i SCUA:s budget har samtidigt fastställts till 3 procent, varför kostnaderna för det första verksamhetsåret för vårt lands del kan beräknas till sammanlagt högst 6 000 pund sterling eller omkring 87 000 kronor.

Då Sveriges anslutning till organisationen sålunda medför förpliktelse att lämna bidrag till kostnaderna för organisationens administration, bör medel för dylikt bidrag äskas å riksstaten. Medelsbehovet för ifrågavarande bidrag kan för vart och ett av innevarande och nästa budgetår beräknas till 90 000

kronor. Jag kommer senare denna dag att göra hemställan om anvisning å tilläggstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 av 90 000 kronor för ifrågavarande ändamål samt förordar att anslag för budgetåret 1957/58 uppföres med samma belopp.

Jag hemställer alltså nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till Suezkanaltrafikanternas organisation* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

Handel

[96] 41. **Bidrag till handelshögskolan i Stockholm**

	Anslag
1955/56	380 000
1956/57 (statsliggaren s. 957)	421 200
1957/58 (förslag)	436 400

Med stöd av riksdagens bemyndigande godkände Kungl. Maj:t den 7 maj 1954 ett mellan representanter för staten, Stockholms stad, handelshögskoleföreningen i Stockholm och handelshögskolans i Stockholm direktion träffat avtal rörande högskolans fortsatta verksamhet och finansiering. Staten skulle för budgetåret 1954/55 bidra med 300 000 kronor och därefter med 380 000 kronor per budgetår huvudsakligen som kompensation för nedsättning av elevavgifterna. Staden skulle budgetårsvis lämna ett bidrag av 150 000 kronor och föreningen tillskjuta återstående för verksamheten erforderliga medel. I samband med terminsavgifternas slopande vid handelshögskolorna höjdes det statliga bidraget fr. o. m. budgetåret 1956/57 med 41 200 kronor till 421 200 kronor.

Vid behandlingen av frågan om anslag för budgetåret 1956/57 till bidrag till handelshögskolorna i Stockholm och Göteborg förutsatte statsutskottet i anledning av väckta motioner (utl. nr 140/1956), att utredning skulle verkställas om borttagande av kvarvarande obligatoriska elevavgifter vid handelshögskolorna. Utredningen skulle även innefatta uppgift huruvida ett avskaffande av nämnda avgifter kunde såsom kompensation för inkomstbortfallet föranleda uppräknig av anslagen till ifrågavarande högskolor.

I anledning av vad som anförts i statsutskottets nämnda utlåtande har Kungl. Maj:t hemställt till direktionen för handelshögskolan i Stockholm att verkställa utredning av berörda spörsmål samt delgiva Kungl. Maj:t resultatet av utredningen.

Direktionen för handelshögskolan i Stockholm (skr. 31/8 1956) hemställer om statsbidrag för nästa budgetår med 421 200 kronor i enlighet med avtalet.

Härjämte redovisar direktionen resultatet av nu verkställd utredning angående slopande av samtliga återstående obligatoriska elevavgifter, näm-

ligen inskrivnings-, examens- och kompletteringsavgifter. Inkomsterna av dessa avgifter beräknas för läsår till respektive 11 300, 3 425 och 450 kronor eller tillhoppa 15 175 kronor. Vid ett avskaffande av ifrågavarande avgifter bör enligt direktionen statsbidraget höjas med motsvarande belopp.

Departementschefen

I anslutning till vad som föregående år anfördes av statsutskottet vill jag föreslå, att åtgärder vidtages i syfte att kvarvarande obligatoriska elevavgifter vid handelshögskolan i Stockholm kan avskaffas. Den härav föranledda inkomstminskningen, av direktionen för högskolan beräknad till i runt tal 15 200 kronor, torde böra kompenseras genom uppräknig av statens bidrag till högskolan. Med hänsyn härtill och i enlighet med direktionen hemställen, som icke föranleder någon erinran från min sida, bör anslaget för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 436 400 kronor.

Det torde, om riksdagen icke har något att erinra, få ankomma på Kungl. Maj:t att med berörda parter träffa överenskommelse om den ändring av gällande avtal, vilken kan föranledas av vad som i det föregående föreslagits i fråga om avskaffandet av kvarvarande obligatoriska elevavgifter vid handelshögskolan i Stockholm.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till handelshögskolan i Stockholm* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 436 400 kronor.

[97] 42. Bidrag till handelshögskolan i Göteborg

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	457 700	486 764
1956/57 (statsliggaren s. 957)	521 300	
1957/58 (förslag)	583 100	

Kungl. Maj:t godkände den 5 juni 1953 — med stöd av riksdagens bemyndigande (skr. nr 312) — ett mellan statens och Göteborgs stads förhandlingsdelegerade samt handelshögskolan i Göteborg träffat avtal angående handelshögskolans framtida ställning. Enligt avtalet skall utgifterna för handelshögskolan till den del dessa icke kan täckas av högskolans egna medel bestridas av staten och Göteborgs stad. Härvid betalar intill ett belopp av 105 000 kronor staten två tredjedelar eller 70 000 kronor och Göteborgs stad en tredjedel eller 35 000 kronor. Överskjutande belopp skall enligt avtalet bestridas med tre fjärdedelar av staten och en fjärdedel av staden; dock skall stadens sammanlagda bidrag icke överstiga 175 000 kronor.

Enligt beslut av 1955 års riksdag skall stadens bidrag fr. o. m. budgetåret 1955/56 ej påverkas av den inkomstminskning, som åsamkats handelshögskolan genom statsmakternas beslut om sänkta terminsavgifter vid högskolan. Inkomstminskningen för innevarande budgetår kompenseras genom ett särskilt statsbidrag av 98 100 kronor.

Vid behandlingen av frågan om anslag för budgetåret 1956/57 till bidrag till handelshögskolorna i Stockholm och Göteborg förutsatte statsutskottet i anledning av väckta motioner (utl. nr 140/1956), att utredning skulle verkställas om borttagande av kvarvarande obligatoriska elevavgifter vid handelshögskolorna. Utredningen skulle även innefatta uppgift huruvida ett avskaffande av nämnda avgifter kunde såsom kompensation för inkomstbortfallet föranleda uppräknig av anslaget till ifrågavarande högskolor.

I anledning av vad som anförts i statsutskottets utlåtande har Kungl. Maj:t hemställt till styrelsen för handelshögskolan i Göteborg att verkställa utredning av berörda spörsmål samt delgiva Kungl. Maj:t resultatet av utredningen.

Y r k a n d e

Styrelsen för handelshögskolan i Göteborg (skr. 27/8 1956) föreslår sådana ändringar i högskolans huvudstat, att den del av utgifterna, som ej kan täckas av högskolans egna medel skulle öka med 150 300 kronor.

Den närmare beräkningen av utgiftsökningen framgår av följande sammanställning.

	Ökning	Minskning
<i>Avlöningar:</i>		
1. Nya tjänster:		
a) 5 lektorer Ce 33 (samtidigt indrages en docentbefattning i lönegrad Ce 30 och fyra arvodesavlönade biträdande lärartjänster)	129 240	89 960
b) 1 biträdande lärare Ce 25 (samtidigt indrages en arvodesavlönad biträdande lärartjänst)	17 796	16 600
c) 2 assistenter Cf 21 i reglerad befordringsgång (i st. f. två arvodesavlönade assistenter)	28 368	26 148
d) 1 kontorsbiträde Ce 8	8 364	—
2. Vikariatslöneförordnande i lönegrad 37	29 304	—
3. Höjda arvoden till språklärarna	9 000	—
4. Arvoden till vakter vid tentamensskrivningar	5 000	—
5. Löneklassändringar	1 755	—
6. Rörligt tillägg	14 964	—
7. Utjämnig	17	—
	243 808	132 708
	111 100	
<i>Omkostnader:</i>		
1. Övriga expenser	2 500	
2. Tryckningskostnader	700	
3. Bibliotek	18 000	
4. Underhåll av byggnader och inventarier	4 000	
	25 200	
<i>Pensioner</i>	14 000	
	150 300	

Motiv

Avlöningar

1 a—c) För närvarande har endast handelshögskolans fem professorer fast anställning. En stor del av undervisningen måste skötas av annan än fast anställd personal, däribland de fem arvodesavlönade biträdande lärare, varom här är fråga. Dessa utför ett undervisnings- och examinationsarbete, som i realiteten innebär heltidstjänstgöring. De betraktar emellertid sitt arbete såsom varande av tillfällig karaktär och kan i allmänhet förväntas övergå till säkrare och bättre betalade tjänster, så fort tillfälle därtill erbjuder sig. När så sker, måste nya lärarkrafter anställas, som ofta är oerfarna och först efter en längre tids tjänstgöring kan beräknas motsvara de krav som bör ställas på dem. En utbyggnad av docentinstitutionen räcker icke enbart att lösa här förevarande problem. Docenternas undervisningskyldighet är nämligen avpassad med hänsyn till det vetenskapliga forskningsarbete de förutsättes ägna sig åt. Högskolan behöver fast anställda kvalificerade lärare, vilka är beredda att göra en vida större undervisningsinsats än den som kan begäras av docenterna. Tillgång på sådana lärarkrafter skulle även göra det möjligt att begränsa professorernas undervisningsskyldighet, som för närvarande är sex timmar i veckan, till vad som gäller för universitetsprofessorerna, d. v. s. fyra timmar i veckan.

De föreslagna lektorstjänsterna, för vilka i princip skall krävas licentiatkompetens, bör liksom läroverkslektorerna placeras i lönegrad Ce 33. Med hänsyn till de särskilda krav, som bör ställas på undervisningen och examinationen vid en högskola, föreslås att undervisningsskyldigheten bestämmas till blott hälften av läroverkslektorernas eller till tio timmar i veckan. — Den biträdande lärare som icke berörs av lektoratens inrättande, bör samtidigt få ställning som extra ordinarie tjänsteman i lönegrad 25, varjämte reglerad befordringsgång bör införas för assistenterna.

1 d) Yrkandet framfördes även i petita för innevarande budgetår (X ht 1956, s. 126).

2. Professor Hadar Berglund beräknas lämna sin professur i rättsvetenskap vid högskolan den 1 juli 1958. Professuren torde komma att ledigförklaras före ingången av läsåret 1957/58, och det är anledning förmoda, att Berglund kommer att anlitas såsom sakkunnig vid bedömningen av de sökande. Berglund, som med sin professur förenar ställningen såsom rektor vid högskolan, torde under sådana förhållanden icke lämpligen böra fullgöra den honom ejst åliggande undervisnings- och examinationsskyldigheten. Medel bör med hänsyn härtill beräknas för avlöning av vikarie å hans tjänst.

3. Det har visat sig svårt att med hittills utgående arvoden kunna anlita kompetenta språklärare. Högskolan har därför sett sig nödsakad att för innevarande budgetår tillämpa en arvodesättning, som innebär överskridande av ifrågavarande anslagspost med 4 000 kronor. För nästa budgetår föreslås anslaget till språklärare höjt med 9 000 kronor, varav 4 000 kronor motsvarar den arvodeshöjning vederbörande redan ansetts böra tillerkännas, och 5 000 kronor en tioprocentig höjning av tillämpade arvoden.

4. Styrelsen begär liksom i petita för innevarande budgetår, att särskilda medel anvisas för arvoden till extra personal, som anlitas för vakttjänstgöring vid tentamensskrivningar.

Omkostnader

1—2. Ökningen motsvarar i huvudsak den allmänna prisstegringen.

3. Det har vid nuvarande medelstildelning icke varit möjligt att verkställa bokinköp och tidskriftsprenumeration i önskvärd omfattning.

4. Ökningen motiveras av underhållsarbete av olika slag. Sålunda är vissa målningsarbeten erforderliga. Vidare bör en justering av låsanordningarna komma till stånd och tätning ske av stålinfattningarna för de 150 mycket stora fönstren i högskolebyggnaden. Enbart sistnämnda arbete beräknas kosta ca 5 000 kronor.

Pensioner

Den föreslagna höjningen av anslaget till pensioner har samband med inrättandet av nya tjänster vid högskolan.

Vad härefter angår storleken av de egna medel, som handelshögskolan under nästa budgetår kan disponera för sin verksamhet, har styrelsen upptagit avkastningen från högskolans fonder samt hyresinkomsterna till samma belopp som för innevarande budgetår. Enligt en vid högskolan verkställd utredning beräknas för nästa budgetår ett inkomstbortfall av 7 000 kronor vid avskaffande av kvarvarande obligatoriska elevavgifter. Inkomstbortfallet till följd av de redan tidigare slopade terminsavgifterna har visat sig för lågt beräknat. I anledning härav föreslås en höjning av det särskilda statsbidrag, som är avsett som kompensation för sistnämnda inkomstbortfall, med 1 800 kronor. Vissa ytterligare, icke obligatoriska elevavgifter väntas under nästa budgetår inflyta med ett sammanlagt belopp av 500 kronor.

Yttranden

Stadsfullmäktige i Göteborg tillstyrker, att staten för handelshögskolan i Göteborg för budgetåret 1957/58 fastställs i huvudsaklig överensstämmelse med styrelsens förslag.

Vad beträffar förslaget om inrättande av vissa nya tjänster vid högskolan har yttrande avgivits av — utom stadsfullmäktige i Göteborg — *statskontoret*, *statens lönenämnd* och *kanslern för rikets universitet*. De tre sistnämnda myndigheterna erinrar om att 1955 års universitetsutredning, som bl. a. har att kartlägga behovet av hjälpkrafter vid universitet och högskolor, enligt sina direktiv skall ägna uppmärksamhet åt frågan om den mest rationella användningen av olika slags lärarkrafter och särskilt pröva spörsmålet om tillskapandet av en ny typ av fast anställda lärare med undervisning som dominerande uppgift. Med tanke härpå anser sig *statskontoret* och *statens lönenämnd* för närvarande icke böra taga ställning till de föreslagna lektorstjänsterna, då dessa närmast torde motsvara den nya typ av lärarbefattningar, som utredningen har att överväga. — *Kanslern för rikets universitet* up-

behåller sig bl. a. vid kompetensfordringarna för de ifrågavarande lektoraten och erinrar om att för innehav av gymnasielektorstjänst i lönegrad 33 kräves avlagt disputationssprov. Han anser det knappast troligt, att universitetsutredningen skulle för universitetens del föreslå inrättandet av befattningar i nämnda lönegrad med kompetenskrav understigande dem som gäller vid de allmänna läroverken. Huruvida vid handelshögskolan i Göteborg råder speciella förhållanden, som motiverar, att de föreslagna lektorstjänsterna med för dem angivna kompetenskrav kommer till stånd, undandraget sig emellertid kanslerns bedömande. — Vad beträffar styrelsens förslag om inrättande av en biträdande lärartjänst i lönegrad 25 och införande av reglerad beföringsgång för assistentpersonal, hänvisas i remissyttrandena likaledes till utredningen, som har att till behandling upptaga motsvarande lärarkategoriernas ställning vid universiteten.

Departementschefen

I likhet med statskontoret och statens lönenämnd anser jag, att ställning icke bör tagas till styrelsens förslag om inrättande av vissa nya lärartjänster vid handelshögskolan i Göteborg, förrän resultat föreligger av det pågående arbetet inom 1955 års universitetsutredning.

Däremot vill jag biträda förslaget om medelsanvisning för ett vikariatslöneförordnande å professuren i rättsvetenskap under läsåret 1957/58. För vikarien bör beräknas ett arvode motsvarande lönen i löneklass 37, ortsgrupp 4. Vidare biträder jag yrkandet om att en tjänst som kontorsbiträde i Ce 8 inrättas. Till följd av nu angivna åtgärder ökar medelsbehovet med respektive 29 300 och 9 200 kronor. Mot en höjning av arvoden till språklärarna med 9 000 kronor har jag icke något att erinra. Förslaget om särskild medelsanvisning för arvoden till vakter vid tentamensskrivningar kan jag icke tillstyrka. För löneklassändringar och rörligt tillägg torde en uppräkningsböra ske med 1 800 respektive 17 100 kronor. Utgiftsökningen för avlöningar skulle sålunda uppgå till $(29\,300 + 9\,200 + 9\,000 + 1\,800 + 17\,100 =)$ 66 400 kronor.

Vad angår omkostnadsstaten tillstyrker jag, att posterna till tryckningskostnader, till bibliotek, till övriga expenser samt till underhåll av byggnad och inventarier uppräknas med respektive 700, 2 000, 1 000 och 2 000 kronor eller med sammanlagt 5 700 kronor.

Då förslaget om inrättande av nya lektorstjänster m. m. ansetts icke böra biträdas, torde någon uppräkningsböra till pensioner icke vara erforderlig.

På inkomstsidan av handelshögskolans huvudstat bör avkastningen från högskolans fonder samt hyresinkomsterna i enlighet med styrelsens förslag upptagas med oförändrade belopp, 75 000 kronor och 15 000 kronor. Vad angår avgifterna från de studerande vill jag, i anslutning till vad statsutskottet anförde föregående år, föreslå att det särskilda statsbidrag, vilket avsetts som kompensation för borttagna elevavgifter, höjes i den utsträckning, som erfordras för att kvarvarande obligatoriska elevavgifter skall kunna av-

skaffas eller, enligt verkställd utredning, med 7 000 kronor. Härutöver synes nyssnämnda särskilda statsbidrag såsom föreslagits från högskolans sida böra höjas med 1 800 kronor. Inkomstposten särskilt bidrag från staten bör i överensstämmelse med vad nu anförts upptagas med (98 100 + 7 000 + 1 800 =) 106 900 kronor. Intäkterna av övriga elevavgifter bör i enlighet med styrelsens förslag upptagas med 500 kronor.

För bestridande av de för nästa budgetår beräknade utgifterna å tillhoppa 844 000 kronor skulle enligt vad nyss föreslagits beträffande inkomstsidan av handelshögskolans huvudstat ett belopp av sammanlagt (75 000 + 15 000 + 106 900 + 500 =) 197 400 kronor disponeras. Återstoden eller (844 000 — 197 400 =) 646 600 bör i överensstämmelse med gällande avtal täckas genom bidrag från Göteborgs stad med 170 400 kronor och bidrag av staten med 476 200 kronor.

Förevarande anslag bör alltså för nästa budgetår bestämmas till (106 900 + 476 200 =) 583 100 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande huvudstat för handelshögskolan i Göteborg, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1957/58:

Huvudstat

Utgifter

1. Avlöningar, <i>förslagsvis</i>	644 700
2. Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	173 300
3. Pensioner, <i>förslagsvis</i>	26 000
	Summa kronor 844 000

Inkomster

1. Avkastning från högskolans fonder	75 000
2. Avgifter från de studerande m. m.	
a) Inflytande elevavgifter	500
b) Särskilt bidrag från staten	106 900
3. Hyresinkomster	15 000
4. Bidrag från Göteborgs stad	170 400
5. Bidrag från staten	476 200
	Summa kronor 844 000

b) till *Bidrag till handelshögskolan i Göteborg* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 583 100 kronor.

[98] 43. **Gemensamma ändamål vid handelshögskolorna: Stipendier för främjande av högre ekonomiska studier**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	15 000	15 000
1956/57 (statsliggaren s. 959)	15 000	
1957/58 (förslag)	15 000	

Direktionen för handelshögskolan i Stockholm (skr. 31/8 1956) och *styrelsen för handelshögskolan i Göteborg* (skr. 12/7 1956) har hemställt, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Sveriges förenade studentkårer (skr. 31/8 1956) har, under åberopande bl. a. av de stegrade levnadskostnaderna, gjort framställning om uppräknings av anslaget för nästa budgetår till 20 000 kronor.

Departementschefen

Då jag icke är beredd att förorda en höjning av anslaget föreslår jag, i likhet med direktionen för handelshögskolan i Stockholm och styrelsen för handelshögskolan i Göteborg, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Gemensamma ändamål vid handelshögskolorna: Stipendier för främjande av högre ekonomiska studier* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

[99] 44. **Åtgärder för främjande av varuutbytet med främmande länder**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	500 000	487 948
1956/57 (statsliggaren s. 960)	500 000	
1957/58 (förslag)	500 000	

Från anslaget bestrides kostnader för utrikeshandelsstipendier, handelssekreterare samt småindustriens exportbyrå och småindustriens exportråd. Före budgetåret 1954/55 har från anslaget även utgått medel till orienterande marknadsundersökningar.

Y r k a n d e

Kommerskollegium (skr. 5/10 1956) hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes till 1 619 000 kronor.

M o t i v

För *utrikeshandelsstipendier* har av det för innevarande budgetår anvisade anslaget 30 000 kronor ställts till förfogande. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknas uppgå till oförändrat belopp.

Kostnaderna för *handelssekreterarorganisationen* — f. n. tretton handels-

sekreterare och en biträdande sekreterare — beräknas för innevarande budgetår till i runt tal 1 615 500 kronor. Av detta belopp avses ca 395 100 kronor, motsvarande de beräknade kostnaderna för fyra handelssekreterare, belasta anslaget och återstoden, ca 1 222 400 kronor, handels- och sjöfartsfonden. Kollegium, som för närvarande icke anser sig böra föreslå någon utbyggnad av handelssekreterarorganisationen, beräknar kostnaderna för nästa budgetår till 1 508 200 kronor. Kostnaderna bör enligt kollegiets mening bestridas från förevarande anslag.

Till småindustriens exportorgan har *småindustriens exportråd* (skr. 22/8 1956) hemställt om ett bidrag av 80 300 kronor eller 300 kronor mer än som ställts till förfogande för innevarande budgetår. De totala kostnaderna för verksamheten beräknas av rådet uppgå till 84 800 kronor. Härav kan emellertid 4 500 kronor täckas av reserverade medel. *Kommerskollegium* tillstyrker framställningen.

Kommerskollegium anser sig icke böra räkna med några kostnader för *orienterande marknadsundersökningar*.

Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår beräknas sålunda av kommerskollegium till (30 000 + 1 508 200 + 80 300 =) i runt tal 1 619 000 kronor.

Departementschefen

Jag kan inte tillstyrka någon höjning av anslaget, vilket alltså för nästa budgetår bör uppföras med oförändrat belopp, 500 000 kronor. Kostnaderna för ifrågakvarande verksamhet torde, i den mån de inte kan täckas av anslagsmedel eller på annat sätt, även under nästa budgetår få efter särskild prövning av Kungl. Maj:t bestridas av medel från handels- och sjöfartsfonden. Av anslaget bör i likhet med vad som gäller för innevarande budgetår 30 000 kronor användas till utrikeshandelsstipendier, 80 000 kronor utgå som bidrag till småindustriens exportbyrå och småindustriens exportråd samt 390 000 kronor disponeras för bidrag till handelssekreterarverksamheten. Det torde därvid få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser om användningen av nämnda belopp. Om så skulle erfordras, bör Kungl. Maj:t få göra jämkningar i medelstilledningen för olika ändamål.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder för främjande av varuutbytet med främmande länder* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[100] 45. Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet

	Anslag
1955/56	102 000
1956/57 (statsliggaren s. 961)	102 000
1957/58 (förslag)	102 000

Y r k a n d e

Kommerskollegium (skr. 5/10 1956) hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes till 483 000 kronor.

M o t i v

Anslaget för innevarande budgetår har disponerats för bidrag till verksamheten under år 1956 vid de svenska handelskamrarna i New York, London, Paris och Sydney. Nämnade handelskamrar har dessutom för samma år erhållit bidrag från handels- och sjöfartsfonden å tillhopa 377 000 kronor. Sammanlagt har de sålunda disponerat ett belopp av (102 000 + 377 000 =) 479 000 kronor.

För år 1957 har nyssnämnda handelskamrar hemställt om statsbidrag å tillhopa 529 000 kronor. Kollegium anser sig emellertid icke kunna tillstyrka höjning med mer än 4 000 kronor, varvid bidragen skulle komma att uppgå till sammanlagt 483 000 kronor. Beloppet bör i sin helhet utgå från förevarande anslag.

Handelskammaren i New York har i en särskild skrivelse (8/9 1956) hemställt, att medel måtte anvisas för avsättning till en pensionsfond för dess tjänstemän. För åren 1956 och 1957 begäres 15 856 resp. 16 462 kronor eller sålunda tillhopa 32 318 kronor. *Kommerskollegium* anser skäl tala för att pensionsrätt tillerkännes tjänstemännen vid handelskammaren. Prövningen av framställningen torde emellertid böra anstå till dess resultatet av den pågående utredningen om en allmän pensionsförsäkring framlagts. Med hänsyn härtill är kollegium för närvarande icke berett tillstyrka, att handelskammaren erhåller det yrkade bidraget.

Departementschefen

Kommerskollegiets förslag om en höjning av anslaget kan jag inte biträda. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 102 000 kronor. Kostnaderna för de svenska handelskamrarna i utlandet torde, i den mån de inte kan täckas av anslagsmedel eller på annat sätt, få efter särskild prövning av Kungl. Maj:t bestridas av medel från handels- och sjöfartsfonden.

Någon medelsanvisning över riksstaten för nästa budgetår till en särskild pensionsfond för tjänstemännen vid handelskammaren i New York kan jag inte tillstyrka.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 102 000 kronor.

E. Patent- och registreringsväsendet m. m.**[101] 1. Patent- och registreringsverket: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	5 275 900	5 473 180
1956/57 (statsliggaren s. 961)	5 775 200	
1957/58 (förslag)	6 202 300	

Innan jag övergår till patent- och registreringsverkets äskanden för nästa budgetår torde få anmälas, att *statens organisationsnämnd* med skrivelse den 29 maj 1956 överlämnat redogörelser för resultaten av en av nämnden verkställd undersökning av ämbetsverkets organisation, såvitt angår de fyra patentanmälningsavdelningarna. Av skrivelsen och redogörelserna framgår bl. a. följande.

Organisationsundersökningen vid patentanmälningsavdelningarna har i första hand inriktats på att nå fram till förslag till åtgärder, ägnade att begränsa den sannolika ökningen av personalbehovet. De av nämnden föreslagna åtgärderna kan indelas i två grupper, nämligen sådana, som kan genomföras omedelbart eller utan nämnvärda ytterligare utredningar, samt sådana, vilkas genomförande fordrar tämligen långvariga förarbeten. Till den förra gruppen hör bl. a. en minskning av antalet arbetsenheter, s. k. rotlar per avdelning. Till den senare gruppen hör i första hand förslag om tillgodogörandet av resultatet av vid utländsk patentmyndighet utförd nyhetsgranskning samt om maskinell nyhetsgranskning. Dessa åtgärder beräknar nämnden kunna medföra kostnadsbesparingar av storleksordningen en halv till en miljon kronor per år. Härjämte bör prövas en organisation med flermansrotlar för vissa industriområden i stället för nuvarande system med enmansrotlar. Likaledes bör övervägas åtgärder för att förbättra patentansökningarna ur formella synpunkter, att begränsa granskningsmaterialet, att stimulera till ökade prestationer genom ackordsersättning till granskarna samt att utnyttja annan teknisk personal än högskoleingenjörer. Organisationsnämnden förordar att, såväl för genomförandet av föreslagna omedelbara åtgärder som för ledning och övervakning av i redogörelsen föreslagna utredningar, en chefstjänsteman, lämpligen en byråchef, inom patentverket friställes och att denne tills vidare genom förordnande erhåller ställning motsvarande överdirektör.

Över organisationsnämndens förslag har utlåtande avgivits av *patent- och registreringsverket* efter hörande av vissa personalsammanslutningar och företrädare för den patentsökande allmänheten.

Statens organisationsnämnd har vidare under november och december 1956 överlämnat redogörelser för sina undersökningar vid övriga avdelningar av patentverket. Detta ärende är f. n. föremål för remissbehandling.

Y r k a n d e n

Patent- och registreringsverket (skr. 28/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 708 500 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Nya tjänster:		
Besvärsavdelningen		
a) 1 byråchef Ca 37	30 852	
Patentanmälningsavdelningarna		
b) 3 byråchefer Ca 37	95 964	
c) 2 byrådirektörer Ca 33	56 568	
d) 3 byrådirektörer Ca 31	74 088	
e) 2 förste byråingenjörer Ca 29	45 264	
f) 2 förste byråingenjörer Ce 27	41 064	
g) 5 tekniska tjänstemän Cf 21	73 920	
Administrativa och varumärkesavdelningen		
h) 1 byråchef Ca 37	31 716	
j) 1 byrådirektör Ca 31	25 704	
Övrig personal		
k) 1 kontorist Ca 13	10 980	
l) 5 skrivbiträden (2 Cf 4, 3 Ce 6)	37 716	
m) 3 expeditivsvakter Ca 10	31 572	
2. Lönegradsuppflyttningar:		
a) 2 byrådirektörer Ca 31—Ca 33	3 744	
b) 1 kamrerare Ca 25—förste byråsekreterare Ca 27	1 068	
c) 1 kansliskrivare Ca 15—förste kansliskrivare Ca 17.....	588	
3. Ändrad anställningsform:		
a) 10 förste byråingenjörer Ce 29—Ca 29	—	
b) 1 bibliotekarie Ce 27—Ca 27	—	
c) 2 kansliskrivare Ce 15—Ca 15	—	
2 kontorister Ce 13—Ca 13	—	
8 kanslibiträden Ce 11—Ca 11	—	
d) 8 kontorsbiträden Ca 8—Ce 8		11 482
4. Rörligt tillägg	225 210	
5. Lönegradsändringar enligt reglerad befordringsgång, löne- klassändringar m. m.		66 035
	786 010	77 510
	+ 708 500	

M o t i v

1 a) Ämbetsverket upprepar sitt i de två senaste årens petita framförda förslag, att ytterligare en byråchefstjänst inrättas på besvärsavdelningen (X ht 1955 s. 109 och 1956 s. 136).

1 b) I patentverket finns fyra patentanmälningsavdelningar, var och en

under en byråchef i Ca 37. På varje avdelning tjänstgör 24 tekniska ledamöter och i genomsnitt 6—7 assistenter. Då nuvarande organisation tillkom år 1931 var antalet tekniska ledamöter 51, fördelade på tre avdelningar. Varje byråchef hade alltså då 17 ledamöter. Organisationsnämnden har föreslagit, att avdelning skall omfatta 15 tekniska ledamöter. Enär patentverket, såsom i det följande angives, föreslår antalet tekniska ledamöter till 105, blir resultatet att sju avdelningar erfordras, alltså tre mer än för närvarande.

1 c—g) På anmälningssavdelningarna tjänstgör för närvarande sammanlagt 96 tekniska ledamöter, lika fördelade på lönegraderna 33, 31, 29 och 27, samt som assistenter åt dem 25 tekniska tjänstemän, fördelade på lönegraderna 25, 23 och 21. Under åren 1953—55 inkom i medeltal 11 900 patentansökningar och under första halvåret 1956 var motsvarande siffra 6 300. Antalet årligen inkommande patentansökningar är nu omkring 2 000 högre än vad man utgick ifrån då nuvarande antalet ledamöter och assistenter bestämdes. Vid utgången av juni månad 1956 var totalbalansen av patentansökningar 34 400 och rotelbalansen — d. v. s. antalet ärenden vilkas fortsatta behandling närmast ankommer på ämbetsverket — 20 100, vilket innebär att under perioden 1946—1956 totalbalansen ökat med omkring 6 500 och rotelbalansen med ungefär 12 000 ärenden. I organisationsnämndens redogörelse framhålles, att man har att räkna med en fortgående stegring av antalet ansökningar. Avverkningen per granskare anser nämnden med nuvarande arbetsmetoder inte kunna ökas, utan tvärtom är en viss minskning av kapaciteten sannolik med hänsyn till att ansökningarnas svårighetsgrad ökar m. m. För att hålla balansen oförändrad erfordras 144 granskare år 1957 och 150 år 1958 mot $(96 + 25 =)$ 121 enligt nuvarande stat. Med hänsyn till de obestriddliga rekryteringssvårigheterna anser sig patentverket inte kunna föreslå en ökning med mer än 14 lönegradsplacerade befattningar, d. v. s. till 135. Av de nya befattningarna bör nio vara tekniska ledamöter, fördelade på lönegrader i så nära anslutning som möjligt till vad som gäller för de nuvarande ledamöterna, samt fem assistenter. Om förslaget att öka antalet tekniska ledamöter ej bifalles, bör i stället assistentbefattningarna ökas i motsvarande mån. För innevarande budgetår har anvisats 100 000 kronor för att bereda patentverket möjlighet att anlita tillfällig, arvodesanställd personal att biträda de tekniska ledamöterna. Även om de nya befattningarna kommer till stånd, bör detta belopp bibehållas. I den mån det går att få sådan tillfällig hjälp, t. ex. genom att i enlighet med vad som förordas i organisationsnämndens redogörelse anlita studerande vid Tekniska högskolan, är det nämligen angeläget att erforderliga medel finns till förfogande.

1 h—j) Ämbetsverket upprepar sina i de sex senaste årens petita framlagda förslag om inrättande av dels en ytterligare byråchefstjänst på administrativa och varumärkesavdelningen dels en byrådirektörstjänst på varumärkesbyrån (X ht 1951 s. 126, 1952 s. 123, 1953 s. 129, 1954 s. 138, 1955 s. 110 och 1956 s. 137). Ytterligare ett skäl för uppdelningen av byråchefsfunktionerna har tillkommit. I det väntade förslaget till ny varumärkeslag kom-

mer, enligt vad som redan är känt, att föreslås en väsentlig utökning av varumärkesregistreringen samt införande av klassregistrering för varumärken, vilket medför bl. a. att granskningsmaterialet helt måste läggas om. För förberedandet och ledningen av detta arbete kräves en befattningshavare i chefsställning, som helt kan ägna sig åt hithörande uppgifter. Uppdelningen bör komma till stånd utan vidare dröjsmål.

1 k—m) Ämbetsverket hemställer liksom i 1955 års petita om återinrättande av en kontoristtjänst på bolagsavdelningen, om ökat antal skrivbiträdestjänster samt om ytterligare expeditionsvaktsstjänster (X ht 1956 s. 137).

2 a—b) Ämbetsverket upprepar sina i tidigare års petita gjorda förslag om lönegradsuppflyttning av två byrådirektörstjänster, för vilka fordras juridisk utbildning, samt om omvandling av kamrerarbefattningen i Ca 25 till en förste byråsekreterartjänst i Ca 27 (X ht 1956 s. 137).

2 c) Tjänsten som kansliskrivare på besvärsavdelningen, vars innehavare har att leda och fördela arbetet på avdelningens kansli och att självständigt utföra åtskilliga kvalificerade göromål, bör omvandlas till en förste kansliskrivartjänst i Ca 17.

3 a) Ämbetsverket upprepar sitt i 1955 års petita framlagda förslag om överföring till ordinarie stat av 10 förste byråingenjörstjänster (X ht 1956 s. 137).

3 b) Tjänsten som bibliotekarie i Ce 27 bör göras till ordinarie. Av den högre personalen på biblioteket är det endast förste bibliotekarien som har ordinarie anställning.

3 c) Ämbetsverket upprepar sina i de fyra senaste årens petita framförda förslag om ordinariesättning av viss biträdespersonal (X ht 1953 s. 129, 1954 s. 139, 1955 s. 110 och 1956 s. 137).

3 d) Vid bifall till de under 1 k) och 3 c) angivna förslagen beräknas 13 kontorsbiträdesbefattningar i Ca 8 bli vakanta. Medel har ej beräknats för åtta av dessa tjänster på grund av befattningshavarnas innehav av högre extra ordinarie tjänst. På grund av avgång kommer ytterligare tre ordinarie kontorsbiträdesbefattningar ej att kunna besättas. Slutresultatet blir, att medel erfordras för åtta färre ordinarie kontorsbiträdesbefattningar och samma antal fler icke-ordinarie befattningar.

5. Verket påpekar, att kostnadsminskningen på grund av automatiska lönegrads- och löneklassändringar beräknats under förutsättning att begärda nya och höjda tjänster kommer till stånd. Skulle detta ej bli fallet, blir minskningen lägre.

Y t t r a n d e n

Statskontoret påpekar, att det har förutsatts att ytterligare utredningar beträffande patentanmälningsavdelningarna skall komma till stånd. Vid sådant förhållande anser statskontoret uteslutet, att frågan om inrättande av nya tjänster vid dessa avdelningar nu upptages till närmare övervägande. Övriga föreslagna nya tjänster och lönegradsuppflyttningar anser sig statskontoret ej heller kunna tillstyrka. Med hänsyn till arbetsbelastningen på

anmälningsavdelningarna föreslår ämbetsverket emellertid, att det för tillfällig arvodesanställd personal anvisade beloppet å 100 000 kronor uppräknas med förslagsvis 85 000 kronor, motsvarande årskostnaderna för två arvoden efter 27 löneklassen och tre arvoden efter 21 löneklassen.

Statens organisationsnämnd anser, att antalet nya byråchefsbefattningar inom anmälningsavdelningarna bör begränsas till två och att en sjunde anmälningsavdelning tills vidare bör underställas en byrådirektör i 33 lönegraden. I övrigt har nämnden intet att erinra mot föreslagna nya befattningar för ingenjörspersonal. Däremot avstyrker organisationsnämnden inrättandet av ytterligare en byråchefsbefattning på administrativa och varumärkesavdelningen. Enligt nämndens mening bör visserligen de uppgifter, som nu åvilar chefen för denna avdelning, uppdelas, men därvid förordar nämnden en annan organisation än den som föreslås av patentverket. Organisationsnämnden anser sig inte kunna förorda inrättandet av ytterligare en byrådirektörstjänst på varumärkesbyrån och kan för närvarande ej heller tillstyrka patentverkets förslag om fem nya skrivbiträdesbefattningar. Däremot har nämnden intet att erinra mot att en ordinarie kontoristbefattning inrättas.

Statens lönenämnd, som inte tagit ställning till behovet av de upptagna tjänsterna, har ej funnit anledning till erinran mot yrkandena angående byråchef-, ledamots- och assistenttjänster å anmälningsavdelningarna eller mot den föreslagna uppflyttningen av kansliskrivartjänsten å besvärsavdelningen. I fråga om övriga förslag till nya tjänster och lönegradsuppflyttningar åberopar lönenämnden vad den anfört därom i tidigare yttranden (X ht 1954 s. 139 och 1955 s. 110).

Härjämte torde få anmälas, att *patent- och registreringsverket* i skrivelse den 12 november 1956 framlagt vissa tilläggsförslag rörande ämbetsverkets avlöningsanslag för budgetåret 1957/58. I skrivelsen erinras om att patentverket i sin petitaframställning, med hänsyn till pågående organisationsundersökningar, så gott som helt avstått från andra förslag i fråga om jurist- och biträdespersonalen än sådana som framförts i tidigare petita. Organisationsnämndens arbete vid verket har emellertid i det närmaste slutförts sedan anslagsäskandena för budgetåret 1957/58 framlades. Nämndens förslag avser betydande förändringar i fråga om ärendenas diarieföring och förvaring, uppläggning av register, publiceringsförfarandet o. s. v. Innan ställning tagits till dessa förslag är det svårt att beräkna storleken av erforderlig kontorspersonal och lönegradsplaceringen av denna personal. I och för sig önskvärda förbättringar för kontorspersonalen kan därför i stort sett icke upptagas förrän senare. Nu angivna hinder föreligger däremot ej beträffande juristpersonalen, för vilken läget tvärtom kan överblickas ganska klart. För en särskild behandling av denna personalkategori talar vidare, att densamma får anses vara påtagligt illa ställd i patentverket vid jämförelse med statsförvaltningen i övrigt. Sålunda är betydligt mer än hälften av juristtjänsterna vid verket placerade i högst 25 lönegraden. Nu angivna

förhållande torde sammanhånga med att patentverkets juristbefattningar vid tjänsteförteckningsrevisionen endast i ringa mån blivit föremål för realprövning. Önskemål om förbättringar har också framförts av personalorganisationerna.

Under återopande av vad sålunda anförts samt med hänvisning därjämte till särskilda motiveringar för enskilda tjänster föreslår patent- och registreringsverket åtskilliga lönegradsändringar m. m. beträffande verkets juristpersonal. Bl. a. föreslås, att tio befattningar i högst 25 lönegraden omvandlas till förste byråsekreterarbefattningar i 27 eller 29 lönegraden.

Vad angår de särskilda yrkandena i patentverkets senast omförmälda skrivelse torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Departementschefen

Organisationsnämndens nu slutförda undersökning beträffande patent- och registreringsverkets patentanmälningsavdelningar har visat, att en förstärkning av den tekniska personalen vid nämnda avdelningar är motiverad. Jag kan emellertid biträda vad patentverket föreslagit i detta hänseende allenast såtillvida att jag förordar, att för patentanmälningsavdelningarna inrättas följande nya tjänster, nämligen en byråchefstjänst i Ca 37, två byrådirektörstjänster, varav en i Ca 33 och en i Ca 31, samt två tjänster som förste byråingenjör, varav en i Ca 29 och en i Ce 27. För anställande av ytterligare assistenter å ifrågavarande avdelningar torde härjämte medel böra anvisas till fem tjänster i högst 25 lönegraden. Genom den nu föreslagna personalförstärkningen kan antalet patentanmälningsavdelningar ökas från fyra till fem och antalet tekniska ledamöter å dessa avdelningar från 96 till 100. Antalet tekniska ledamöter på varje avdelning nedgår alltså från 24 till 20.

I fråga om patentanmälningsavdelningarna har vissa frågor av betydelse för organisationen befunnits böra ytterligare utredas. Jag har för avsikt att inom den närmaste tiden vidtaga åtgärder för igångsättande av det erforderliga utredningsarbetet, vid vilket såsom ett av de främsta spörsmålen synes böra upptagas frågan i vilken utsträckning andra tekniker kategorier än civilingenjörer kan utnyttjas för handläggningen av patentansökningar.

Patentverkets framställningar rörande ny byråchefstjänst å besvärsavdelningen och nya juristtjänster kan jag i avvaktan på kommande ställningstagande till organisationsnämndens förslag beträffande besvärsavdelningen, bolagsavdelningen samt administrativa och varumärkesavdelningen icke biträda. I överensstämmelse med vad chefen för civildepartementet anförte i bil. 2 till statsverkspropositionen bör emellertid 5 amanuensstjänster i reglerad befordringgång utbytas mot 5 förste byråsekreterartjänster i Ce 27.

Förslagen om nya tjänster för kontors- och expeditionsvaktpersonal kan jag tillstyrka endast såvitt angår medelsanvisning till ytterligare ett biträde i reglerad befordringgång.

I överensstämmelse med vad chefen för civildepartementet anförte vid anmälan av för flera departement gemensamma frågor bör en tjänst som kansliskrivare i Ca 15, vilken är placerad på besvärsavdelningen, utbytas mot

en tjänst som förste kansliskrivare i Ca 17. I övrigt kan jag icke tillstyrka någon av de föreslagna lönegradsförändringarna.

Vad angår förslagen om ändrad anställningsform för vissa tjänstemän kan jag endast tillstyrka, att två tjänster som förste byråingenjör i Ce 29 och fyra kanslibiträdetsjänster i Ce 11 överföres på ordinarie stat. Härjämte bör tre kontorsbiträdesbefattningar i Ca 8 utbytas mot extra ordinarie biträdes-tjänster i reglerad befordringsgång.

Vad sålunda förordats medför en höjning av anslaget med 221 600 kronor. Med anledning av 1956 års löne- och arvodeshöjningar bör anslaget ytterligare uppräknas med 233 400 kronor. Å andra sidan beräknas medelsbehovet komma att minska med 27 900 kronor till följd av löneklassändringar m. m.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 2 656 000 (+ 147 200) kronor;
avlöningar till icke-ordinarie personal 2 163 100 (+ 10 700) kronor;
rörligt tillägg 1 383 200 (+ 269 200) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (2 656 000 + 2 163 100 + 1 383 200 =) 6 202 300 (+ 427 100) kronor.

I anledning av vad nyss förordats bör i personalförteckningen för patentverket uppföras ytterligare en byråchefstjänst i Ca 37, två byrådirektörstjänster, varav en i Ca 33 och en i Ca 31, fyra tjänster som förste byråingenjör varav tre i Ca 29 och en i Ce 27, fem tjänster som förste byråsekreterare i Ce 27, en tjänst som förste kansliskrivare i Ca 17 samt fyra kanslibiträdets-tjänster i Ca 11. Samtidigt bör från personalförteckningen avföras två tjänster som förste byråingenjör i Ce 29, en kansliskrivartjänst i Ca 15 samt sju kontorsbiträdestjänster i Ca 8.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för patent- och registreringsverket vidtaga de ändringar, som angivits i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för patent- och registreringsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 656 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 163 100
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 383 200

Summa kronor 6 202 300;

c) till *Patent- och registreringsverket*: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 6 202 300 kronor.

[102] 2. Patent- och registreringsverket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	1 059 500	1 097 800
1956/57 (statsliggaren s. 962)	1 169 500	
1957/58 (förslag)	1 179 500	

Y r k a n d e n

Patent- och registreringsverket (skr. 28/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 15 000 kronor.

Anslagspost (delpost)	Nettoutgift 1955/56	Omkostnads- stat 1956/57	Verkets förslag 1957/58
1. Sjukvård m. m.	15 200	30 000	20 000 (— 10 000)
2. Övriga expenser	219 800	220 000	245 000 (+ 25 000)

M o t i v

1. Belastningen på anslagsposten till sjukvård m. m. har i samband med sjukkassereformen minskat avsevärt, varför anslaget anses kunna sänkas med 10 000 kronor.

2. Av den beräknade höjningen, 25 000 kronor, avser 5 000 delposten till renhållning och städning. Kostnaden härför har ökat på grund av det år 1956 träffade nya kollektivavtalet för städningsspersonalen. För nya blanketter i samband med pågående rationaliseringsverksamhet erfordras 3 000 kronor. Det ökade granskningsmaterialet nödvändiggör större anskaffning av hyllor till de tekniska ledamöterna till en kostnad av 7 000 kronor. Slutligen beräknas 10 000 kronor för möbler till de nya byråchefer och ledamöter på patentanmälningsavdelningarna, som verket föreslagit.

Y t t r a n d e

Statskontoret, som inte kunnat tillstyrka inrättandet av några nya tjänster, anser med hänsyn härtill att medel inte nu bör beräknas för nya möbler. Statskontoret uttalar vidare att, därest för anskaffning av hyllor tills vidare beräknas ett belopp av 2 000 kronor, den föreslagna uppräkningsdelposten till övriga expenser kan begränsas till 10 000 kronor.

Departementschefen

I enlighet med patentverkets förslag bör posten till sjukvård m. m. upptagas med ett till 20 000 kronor sänkt belopp. Då jag endast i begränsad omfattning kunnat biträda verkets hemställan om inrättande av nya tjänster, torde för anskaffning av nya möbler ej böra beräknas mer än 5 000 kronor. I övrigt anser jag mig kunna godtaga av patentverket föreslagen uppräkningsdelpost till övriga expenser. Anslaget uppföres sålunda för nästa budgetår med (1 169 500 — 10 000 + 20 000 =) 1 179 500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Patent- och registreringsverket: Omkostnader för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 179 500 kronor.

[103] 3. Granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	2 000	3 370
1956/57 (statsliggaren s. 962)	4 000	
1957/58 (förslag)	4 000	

Anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 kronor.

[104] 4. Svenska uppfinnarkontoret: Administrationskostnader

	Anslag
1955/56	120 000
1956/57 (statsliggaren s. 963)	120 000
1957/58 (förslag)	130 000

Beträffande Svenska uppfinnarkontorets tillkomst och uppgifter hänvisas till prop. nr 169/1947.

Y r k a n d e n

Svenska uppfinnarkontoret (skr. 31/8 1956) hemställer *dels* om ett tilläggsanslag av 17 000 kronor för budgetåret 1956/57, *dels* om ett med 18 000 kronor till 138 000 kronor höjt anslag för budgetåret 1957/58.

M o t i v

För budgetåren 1956/57 och 1957/58 beräknar uppfinnarkontoret sina inkomster och utgifter enligt följande uppställning (inom parentes angivna belopp avser ökning i förhållande till inkomst- och utgiftsstaten för budgetåret 1955/56).

<i>Inkomster:</i>	1956/57 Kronor	1957/58 Kronor
Statsanslag	137 000 (+ 17 000)	138 000 (+ 18 000)
Enskilda bidrag	45 500 (+ 5 500)	46 000 (+ 6 000)
Avgifter	96 500 (+ 13 500)	100 000 (+ 17 000)
	<hr/>	<hr/>
	279 000 (+ 36 000)	284 000 (+ 41 000)
 <i>Utgifter:</i>		
Löner (netto efter pensionsavdrag) ..	194 500 (+ 28 800)	198 500 (+ 32 800)
Pensionskostnader	53 500 (+ 6 900)	54 500 (+ 7 900)
Årsarvodet till styrelseledamöter, utsedda av Kungl. Maj:t	3 400 (—)	3 400 (—)
Omkostnader	27 600 (+ 300)	27 600 (+ 300)
	<hr/>	<hr/>
	279 000 (+ 36 000)	284 000 (+ 41 000)

I sina petita för budgetåret 1956/57 (jfr X ht 1956 s. 140) hemställde uppfinnarkontoret om ett anslag av 132 000 kronor, vilket skulle innebära en höjning med 12 000 kronor. Den begärda höjningen motiverades av 1955 års lönehöjningar. Kontorets hemställan om ökad medelsanvisning över riksstaten ansågs emellertid icke kunna bifallas utan anslaget uppfördes med oförändrat belopp, 120 000 kronor.

Den av såväl statsmakterna som den privata arbetsmarknadens parter under våren 1956 godtagna lönelöftningen om fyra procent har genomförts även för uppfinnarkontorets anställda. Därigenom har kontoret fått vidkännas ökade löne- och pensionskostnader. För budgetåret 1957/58 har kontoret förutsett en höjning av löneposten med normala ålders- och kvalifikationstillägg samt häremot svarande höjning av pensionskostnaderna. Kontoret räknar med att erhålla ökade inkomster av de avgifter, som uttages i den konsulterande verksamheten, samt av enskilda bidrag. Trots den sålunda förväntade inkomstökningen kommer de för innevarande och nästa budgetår beräknade utgifterna ej att kunna täckas. För att detta skall bli möjligt erfordras ett tillägg av 17 000 kronor till anslaget för nu löpande budgetår samt ett med 18 000 kronor höjt anslag för nästa budgetår.

Departementschefen

Det får anses angeläget att uppfinnarkontorets verksamhet utan hinder av inträffade ändringar i den allmänna lönenivån skall kunna drivas enligt de av statsmakterna tidigare angivna riktlinjerna. För att kontoret skall få möjlighet härtill krävs utöver den beräknade ökningen av konsultationsavgifter och enskilda bidrag ett ökat statligt stöd. Jag finner mig emellertid icke kunna förorda, att medelsanvisningen över riksstaten för budgetåret 1957/58 höjes med mera än 10 000 kronor. Förevarande anslag bör således för budgetåret 1957/58 uppföras med 130 000 kronor. För att täcka det underskott, som beräknats uppkomma för innevarande budgetår, har uppfinnarkontoret erhållit bidrag av fondmedel. Något tilläggsanslag över riksstaten blir följaktligen ej erforderligt.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svenska uppfinnarkontoret: Administrationskostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 130 000 kronor.

[105] 5. Svenska uppfinnarkontoret: Understödjande verksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	75 000	75 000
1956/57 (statsliggaren s. 963).....	75 000	
1957/58 (förslag).....	75 000	

I enlighet med förslag av *Svenska uppfinnarkontoret* (skr. 31/8 1956) uppföres anslaget med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Svenska uppfinnarkontoret: Understödjande verksamhet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

[106] 6. Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	400 000	412 304
1956/57 (statsliggaren s. 963)	400 000	
1957/58 (förslag)	400 000	

Från detta anslag bestrids de annonskostnader som överståthållarämbetet och länsstyrelserna har att erlægga för kungörande av anmälningar, som intages i förenings- och handelsregistren, samt 3/5 av patent- och registreringsverkets tryckningskostnader för utgivande av samlingar av i allmänna tidningarna införda uppgifter ur olika register. Dessa samlingar omfattar, förutom kungörelser avseende aktiebolags-, försäkrings-, förenings- och handelsregistren, jämväl kungörelser rörande bank-, sparbanks- och filialregistren samt registret för sambruksföreningar.

De avgifter, som inflyter i anledning av förenämnda anmälningar till förenings- och handelsregistren, redovisas å riksstatens inkomstsida såsom Avgifter för registrering i förenings- m. fl. register. Avgifterna är så avvägda, att de täcker kostnaderna under förevarande anslag. Under budgetåret 1955/56 har sålunda under nämnda inkomsttitel uppburits cirka 445 000 kronor. I riksstatsförslaget för nästa budgetår har inkomstposten upptagits med 500 000 kronor.

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 400 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[107] 7. Avsättning till försäkringsinspektionens fond

	Anslag	Nettoinkomst som tillgodoförts fonden	Nettoutgift för försäkringsinspektionen
1955/56	750 000	782 247	746 896
1956/57 (statsliggaren s. 963)	785 000		
1957/58 (förslag)	1 049 700		

På riksstatens utgiftssida har årligen för avsättning till försäkringsinspektionens fond brukat uppföras ett förslagsanslag av samma storlek som det belopp, vilket redovisas under inkomsttiteln Bidrag till försäkringsin-

spektionen. Nämnade bidrag tillgodoföres sålunda över utgiftsanslaget försäkringsinspektionens fond, från vilken utgifterna för inspektionen bestrids.

Kungl. Maj:t har den 27 april 1956 fastställt stat för försäkringsinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57. Staten slutar på 784 800 kronor.

Y r k a n d e n

Försäkringsinspektionen (skr. 31/8 1956) föreslår sådana ändringar i inspektionens stat, att nettoutgiften för inspektionen skulle öka med 103 300 kronor. Bidragen till försäkringsinspektionen beräknas av inspektionen för budgetåret 1957/58 till 825 000 kronor. Den föreslagna nettoutgiften överstiger nyssnämnda belopp med 63 100 kronor. Skillnaden synes böra bestridas av medel, som tidigare tillförts fonden.

Den närmare beräkningen av den ökning, som föreslås av försäkringsinspektionen, framgår av följande sammanställning.

	Ökning	Minskning
<i>Utgifter:</i>		
Avlöningar och pensioner:		
1. Nya tjänster:		
a) 1 byrådirektör Ce 33 på juridiska och administrativa byrån	26 723	
b) 1 förste aktuarie Ce 29 på livförsäkringsbyrån	22 776	
c) 1 amanuens i reglerad befordringgång på juridiska och administrativa byrån	16 692	
2. Ändrad anställningsform:		
a) 1 förste byråsekreterare Ce 29—Ca 29	—	
b) 1 kontorsbiträde Ce 8—Ca 8	—	
3. Rörligt tillägg m. m.	19 200	
4. Löneklassändringar m. m.	1 409	
5. Pensioner	9 100	
Omkostnader:		
6. Reseersättningar	3 000	
7. Övriga expenser	1 600	
8. Hyror	700	
9. Publikationstryck	2 000	
	+ 103 200	
<i>Särskilda uppbördsmedel:</i>		
10. Försålda publikationer	500	
11. Hyresmedel	600	
	— 100	
Sammanlagd ökning av nettoutgiften	103 300	

M o t i v

1 a) Sedan försäkringsinspektionen alltmera inriktat sig på att erhålla en fullständig bild av riksbolagens verksamhet, har framträtt ett starkt behov av en utökning av den direkt inspekterande personalen med en högt kvalificerad befattningshavare med juridisk utbildning. Särskilt skaderegleringen bör granskas även från rättsliga synpunkter. I övrigt avses den nye befattningshavaren skola biträda byråchefen med förekommande riksbolagsärenden.

1 b) Livförsäkringsbyråns arbete kräver i mycket stor utsträckning matematisk expertis. Byrån har nu behov av ytterligare en befattningshavare med försäkringsmatematisk eller matematisk utbildning. Kan icke detta behov lillgodoses, minskas möjligheterna att utöva en effektiv tillsyn över livförsäkringsbolagen.

1 c) Remisserna och riksbolagsärendena har blivit alltmer omfattande och arbetskrävande samtidigt som de administrativa göromålen tenderat att öka. Det föreligger därför behov av en amanuens, vilken från förste byråsekreteraren i Ce 27 på juridiska och administrativa byrån kan övertaga de administrativa ärendena samt enklare riksbolagsärenden.

2 a) Att på juridiska och administrativa byrån endast byråchefstjänsten är ordinarie är uppenbart otillfredsställande.

2 b) Jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången för biträdespersonal har ett extra ordinarie kontorsbiträde rätt att erhålla ordinarie anställning.

3. Uppräkningen sammanhänger med den 1956 genomförda höjningen av grundlönstilläggen.

5. Ökningen beror bl. a. på tillkomsten av en tjänstepension (sjukpension) till en hos inspektionen tidigare anställd expeditivsvakt.

6. En tillfällig ökning av anslagsposten till reseersättningar bör ske för att en representant för livförsäkringsbyrån skall kunna övervara en internationell aktuariekongress, som under budgetåret 1957/58 hålles i New York.

7. Höjningen motsvarar den ökning av ersättningen för inspektionens tjänstebrevsrätt, varom inspektionen och generalpoststyrelsen träffat överenskommelse på basis av 1954 års posträkning.

8. Ökningen är föranledd av höjningen av kokspriset.

9. I enlighet med vad som förutsatts vid tillkomsten av den nya försäkringslagstiftningen eftersträvar inspektionen att göra publikationen *Enskilda försäkringsanstalter* mera lättillgänglig och upplysande för allmänheten. För att inte medelsbrist skall hindra fortsatt utveckling av publikationen, bör anslagsposten uppräknas.

10. Publikationen *Enskilda försäkringsanstalter* har under senare år rönt ökad efterfrågan. Förevarande inkomstpost bör därför höjas.

11. En tidigare tjänstebostad inom inspektionens lokaler erfordras inte vidare. Inkomstposten *Hyresmedel* blir därför för framtiden inte aktuell.

Y t t r a n d e n

Statskontoret ifrågasätter om tillräckliga skäl föreligger att i nuvarande läge genomföra den föreslagna utvidgningen av inspektionsverksamheten och anser sig i varje fall inte för närvarande kunna biträda förslaget om inrättande av en byrådirektörstjänst med i huvudsak inspekterande arbetsuppgifter. För den föreslagna förste aktuarietjänsten anser statskontoret högre lönegradsplacering än Ce 25 inte böra ifrågakomma. Behovet av en amanuens på juridiska och administrativa byrån synes ämbetsverket böra övervägas närmare i samband med ställningstagandet till frågan om det administrativa handhavandet av tillsynen över vissa understödsföreningar m. m. Kostnader för resa till New York bör enligt statskontorets mening inte belastas inspektionens stat utan i stället bestridas med medel ur fonden. Posten till reseersättningar bör vid sådant förhållande kunna minskas med 3 000 kronor.

Statens lönenämnd har intet att erinra mot lönegradsplaceringen av de föreslagna nya tjänsterna.

Härjämte torde nu få anmälas ett av särskilt tillkallad utredningsman¹ inom socialdepartementet den 8 juni 1956 avgivet betänkande angående *det administrativa handhavandet av tillsynen över vissa understödsföreningar m. m.* Av betänkandet framgår i huvudsak följande.

Med understödsförening förstås enligt lagen den 24 mars 1938 om understödsföreningar sådan förening för inbördes bistånd, som avser att, utan affärsmässigt drivande av försäkringsrörelse, bereda medlem eller avliden medlems änka eller barn pension, vid medlems död utbetala kapitalbelopp till bestridande av kostnader för hans begravning m. m., bereda sjukhjälp eller moderskapshjälp, bereda understöd vid arbetslöshet eller idka annan till personförsäkring hänförlig verksamhet.

Utredningsmannens förslag avser icke tillsynen över sådana understödsföreningar, som uteslutande har till ändamål att bereda understöd vid arbetslöshet. För övriga understödsföreningar är riksförsäkringsanstalten tillsynsmyndighet.

Hos tillsynsmyndigheten föres register över uppgifter, som enligt lagen skall anmälas för registrering eller eljest intagas i registret. Tillsynsmyndigheten har vidare att övervaka verksamheten samt meddela råd och vägledning i fråga om förenings bildande m. m. Förening skall årligen insända redovisningshandlingar samt statistisk redogörelse, vissa föreningar därjämte vart femte år en försäkringsteknisk utredning av föreningens ställning. Tillsynsmyndigheten äger inventera föreningens medel och granska dess räkenskaper ävensom förordna revisor.

Den 31 december 1953 fanns tillhopa 986 understödsföreningar med ett sammanlagt medlemsantal av omkring 1,4 miljoner och med tillgångar över skulderna på cirka 1 287 miljoner kronor. Härav var 182 stycken pensionskassor, 414 begravningskassor, 155 sjukkassor samt 235 sjuk- och begravn-

¹ Byråchefen i pensionsstyrelsen R. H. J. Broberg.

ningskassor. Flertalet föreningar, eller 730, hade var för sig mindre än 500 medlemmar och övervägande antalet, eller 787, uppbar år 1953 i avgifts-inkomster högst 20 000 kronor.

Under riksförsäkringsanstaltens tillsyn står vidare sådana stiftelser, som avses i lagen den 18 juni 1937 om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser. Dessa har till huvudsyfte att bereda trygghet för aktiebolagens avsättningar till de anställdas pensionering eller andra personaländamål. Tillgångarna utgöres i regel av fordran hos bolaget. Registrering av ifrågasvarande s. k. bundna stiftelser sker hos patent- och registreringsverket. Vid sidan av nu nämnda stiftelser finnes även fria stiftelser, vilka inte omfattas av 1937 års lag. I vissa fall står de fria stiftelserna under tillsyn av vederbörande länsstyrelse.

Hos myndighet, som har tillsyn över bundna stiftelser, föres förteckning över dessa. Till tillsynsmyndigheten skall årligen insändas vissa uppgifter angående stiftelses ställning, förvaltning m. m. Myndigheten äger infordra ytterligare handlingar eller upplysningar, som är erforderliga, inventera medel och granska räkenskaper och övriga handlingar samt har att tillhandagå med råd och upplysningar. Myndigheten är vidare skyldig att på begäran ombesörja försäkringsteknisk beräkning av stiftelses pensionsreserv.

År 1954 fanns tillhoppa 1 131 bundna stiftelser. De sammanlagda tillgångarna uppgick vid slutet av nämnda år till omkring 400 miljoner kronor.

På utredningsmannen har ankommit att i första rummet undersöka, vilken eller vilka myndigheter som lämpligen bör utöva tillsynen över de understödsföreningar och stiftelser, vilka nu står under riksförsäkringsanstaltens tillsyn. Efter bedömning av olika alternativa möjligheter, bl. a. även tillsynens överflyttande till länsstyrelserna, har utredningen funnit frågeställningen i första hand vara, huruvida tillsynen bör kvarbli hos anstalten eller huruvida den bör överflyttas till försäkringsinspektionen.

Att tillsynsverksamheten förlagts till den myndighet, som är tillsynsmyndighet för statsunderstödd sjukförsäkring, har tett sig relativt naturligt, eftersom de erkända sjukförsäkringarna varit understödsföreningar och en stor del av de övriga understödsföreningarna bedrivit sjukförsäkring. Förhållandena har dock betydligt förändrats genom ikraftträdandet av den allmänna sjukförsäkringen. Problemen inom denna blir i stor utsträckning av en annan beskaffenhet än inom understödsföreningarna. Genom den väsentligt ökade omfattningen av tillsynen över den statsunderstödda sjukförsäkringen blir denna tillsyn mer dominerande än tidigare, medan det inte lär kunna undvikas att tillsynen över understödsföreningar och stiftelser för riksförsäkringsanstalten blir en andrahandsuppgift.

Försäkringsinspektionens verksamhet är helt inriktad på tillsyn av försäkringsverksamhet. Om den nu förevarande tillsynen överflyttas dit, kommer den att stå i paritet med den i övrigt av inspektionen bedrivna verksamheten. Inspektionens stora erfarenhet utgör en garanti för att tillsynen efter en överflyttning kommer att handhavas på ett effektivt och rationellt sätt. Den service, vilken av riksförsäkringsanstalten nu tillhandahålles för-

eningarna och stiftelserna, kommer givetvis att fortsättas efter en överflyttning i minst hittillsvarande omfattning, under förutsättning att personal beräknas härför. Det kan sålunda antagas, att en överflyttning till inspektionen skulle vara till gagn för tillsynsverksamheten. Utredningen föreslår därför, att en sådan överflyttning sker från och med den 1 januari 1958.

Vad härefter angår o r g a n i s a t i o n e n för ifrågavarande tillsyn framgår av utredningen, att tillsynen hos riksförsäkringsanstalten nu handhaves av en särskild avdelning inom andra sjukkassebyrån. Personaluppsättningen vid avdelningen utgöres för närvarande enligt utredningen av 15 tjänster, nämligen 1 byrådirektör i Ca 33, 1 förste aktuarie i Ce 29, 2 förste byråsekreterare i Ca 29, 1 förste aktuarie i Ca 27, 1 förste byråsekreterare i Ca 27, 1 aktuarie i Ce 25, 1 byråsekreterare i Ce 25, 1 amanuens i Cg 19, 1 kontorsskrivare i Ce 19, 2 kansliskrivare i Ce 15, 1 kontorist i Ce 13 samt 2 kontorsbiträden i Ca 8.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 8 mars 1955 har riksförsäkringsanstalten, under framhållande av att den nuvarande personalen visat sig helt otillräcklig, hemställt om en väsentlig personalförstärkning.

Utredningen anser det angeläget, att den nya verksamheten inom försäkringsinspektionen organiseras på sådant sätt, att å ena sidan tillsynen över försäkringsbolagen inte försämras och å andra sidan tillsynen över understödsföreningarna och stiftelserna inte löper risken att bli försummad. Den bästa garantin härför synes utredningen vara, att sistnämnda tillsyn förläggas till en särskild byrå inom inspektionen. För en sådan lösning talar även andra skäl. Sålunda avviker i hög grad lagstiftningen beträffande understödsföreningar och bundna stiftelser från lagstiftningen om försäkringsbolag. Understödsförenings- och stiftelseärendena kräver i många avseenden specialkunskaper och speciell erfarenhet. Med hänsyn till vad sålunda anförts föreslår utredningen att inom försäkringsinspektionen inrättas en särskild byrå för dessa ärenden.

Utredningsmannen har inte funnit erforderligt, att personalen för tillsynsverksamheten förstärkes i den utsträckning riksförsäkringsanstalten föreslagit. Emellertid bör den nya byrån inom försäkringsinspektionen förelås av en byråchef i Ce 37. Vidare bör inrättas två nya tjänster såsom förste revisor i Ce 29 för uppgiften att på ort och ställe inspektera understödsföreningarna. Då den nya byrån förutsättes icke kunna inrymmas i försäkringsinspektionens nuvarande lokaler kommer behov att föreligga av ytterligare en expeditivakt i Ce 10. I övrigt bör den med ifrågavarande verksamhet sysselsatta personalen hos riksförsäkringsanstalten överflyttas till försäkringsinspektionen.

De årliga kostnaderna för den nya byrån inom försäkringsinspektionen beräknar utredningsmannen till 450 100 kronor. Härav utgöres 378 000 kronor av avlöningskostnader, inklusive övertids- och vikariatersättning; beloppet har uppskattats på grundval av de år 1956 fastställda lönerna för statstjänstemännen. För pensioner beräknar utredningsmannen ett formellt belopp av 100 kronor. Återstoden av de beräknade årskostnader-

na eller 72 000 kronor avses för omkostnader. Av sistnämnda belopp beräknas för sjukvård m. m. 2 000 kronor, arbetsgivarbidrag till allmän sjukförsäkring m. m. 4 000 kronor, reseersättningar 10 000 kronor, expenser 31 000 kronor, hyror 20 000 kronor och publikationstryck 5 000 kronor.

I fråga om finansieringen av tillsynen erinrar utredningen om att tillsynen över försäkringsbolagen helt bekostas av bidrag från bolagen. Tillsynen över understödsföreningar och stiftelser har däremot hittills helt finansierats av staten.

Utredningen föreslår, att bidrag uttages även av ifrågavarande understödsföreningar och stiftelser för finansiering av tillsynen. Som skäl härför anför utredningen bl. a. att en del av understödsföreningarna driver en försäkringsverksamhet, som endast obetydligt och i vissa fall inte alls skiljer sig från den som bedrivs av försäkringsbolag. Stiftelserna avser i regel ändamål, som ofta tillgodoses försäkringsvägen. Med tillsynsverksamheten är förenad en betydande service, som oftast går utöver den, som från försäkringsinspektionens sida lämnas försäkringsbolagen. Över huvud taget kan ifrågasättas skäligheten av att staten helt finansierar det skydd, som tillsynsverksamheten avser att ge de personer som är försäkrade i understödsföreningar eller i vilkas intresse stiftelserna inrättats.

Såvitt avser bidragens storlek pekar utredningen på vissa olikheter mellan föreningarna och stiftelserna. Till de förra erlægges regelmässigt försäkringsavgifter. Detta är däremot inte fallet med stiftelser, som dessutom ofta även saknar ränteinkomster. Föreningarna är ibland mycket små och ekonomiskt svaga, under det att de aktiebolag, till vilka stiftelserna är knutna, mestadels har större resurser. Tillsynen över föreningarna sker kontinuerligt, medan stiftelserna påkallar tillsyn endast då vissa transaktioner vidtages.

Efter att ha övervägt olika alternativ förordar utredningen, att tillsynsbidrag av understödsföreningarna uttages efter samma grunder som gäller för försäkringsbolagen nämligen med 0,5 promille av den årliga avgiftsinkomsten, dock lägst 100 och högst 50 000 kronor. I fråga om minimibidragets storlek framhålles, att många understödsföreningar är så små, att även ett i och för sig mycket skäligt minimibidrag kan vara ekonomiskt betungande, men att det å andra sidan inte kan vara lämpligt att upptaga hur små tillsynsbidrag som helst.

För stiftelserna föreslår utredningen att bidrag skall utgå med 0,1 promille av stiftelsekapitalet, dock lägst 50 och högst 500 kronor.

Enligt utredningens beräkningar skulle de nämnda bidragen från föreningarna inbringa omkring 150 000 kronor och från stiftelserna omkring 70 000 kronor. Detta skulle innebära, att av de årliga kostnaderna för tillsynen omkring 230 000 kronor skulle få bestridas av statsmedel. I förhållande till statens nuvarande kostnader för tillsynen, vilka utredningen uppskattar till 330 000 kronor, skulle alltså göras en årlig besparing för statsverket av omkring 100 000 kronor.

Statens bidrag bör enligt utredningen fixeras till visst belopp i kronor,

vilket inte ändras så länge penningvärdet och löneläget är något så när konstanta med mindre så skulle föränledas av en mera betydande ökning eller minskning av tillsynsverksamheten beträffande understödsföreningarna. Kostnadsändringar av måttlig storlek skulle med en sådan ordning i stället påverka tillsynsbidragens storlek.

Utdebitering av bidrag förutsättes ske om hösten, sedan de uppgifter inkommit beträffande nästföregående räkenskapsår, på vilka debiteringen skall bygga. Några tillsynsbidrag från understödsföreningar och stiftelser kommer därför inte att stå till förfogande för budgetåret 1957/58. Därest medel för tillsynskostnaden under första halvåret 1958 ej kan förskotteras ur försäkringsinspektionens fond, torde i stället statsmedel böra anvisas för ändamålet.

Skyldigheten för understödsföreningarna att erlægga bidrag till bestridande av kostnaderna för tillsynen bör enligt utredningen lagfästas. Lagbestämmelserna bör konstrueras på samma sätt som motsvarande bestämmelser i lagen om försäkringsrörelse (292 §). Det bör således överlämnas till Kungl. Maj:t att inom gränser, som angives i lagen, bestämma storleken av de bidrag som skall erläggas. Utredningen föreslår att till 67 § lagen om understödsföreningar fogas ett andra stycke av innehåll, att annan understödsförening än sådan som utslutande avser att bereda understöd vid arbetslöshet årligen skall enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, erlægga bidrag till kostnaden för tillsynsmyndighetens organisation och verksamhet samt att bidraget skall bestämmas högst till två promille av föreningens hela inkomst av avgifter för nästföregående räkenskapsår men icke understiga etthundra kronor. Lagändringen föreslås träda i kraft samtidigt med organisationsändringen, d. v. s. den 1 januari 1958.

Även stiftelsernas skyldighet att utge tillsynsbidrag bör enligt utredningen fastställas i lag. I betänkandet framläggs förslag till härav betingat tillägg till lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser.

Över utredningen har efter remiss yttranden avgivits av försäkringsinspektionen, riksförsäkringsanstalten, statskontoret, riksräkenskapsverket, statens lönenämnd, statens organisationsnämnd, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus län samt i Malmöhus län, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Svenska sjuk-kasseförbundet, De fria sjukkassornas förbund, Svenska livförsäkringsföreningars riksförbund, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Folksam och Livförsäkringsaktiebolaget Thule. Härjämte bar Föreningen civilekonomer i allmän tjänst inkommit med yttrande i ärendet.

Flertalet av de hörda myndigheterna och sammanslutningarna, däribland *försäkringsinspektionen* och *riksförsäkringsanstalten*, tillstyrker eller lämnar utan erinran förslaget om överflyttande till försäkringsinspektionen av den ifrågakommande tillsynen.

De fria sjukförsäkringsförbundet anser emellertid att sambandet mellan den allmänna sjukförsäkringen och den kompletteringsförsäkring, som de fria sjukförsäkrarna meddelar, gör att dessa verksamheter bör stå under en gemensam tillsynsmyndighet. Förbundet förordar, att tillsynen över de fria sjukförsäkrarna bibehålles hos riksförsäkringsanstalten. *Svenska livförsäkringsföreningarnas riksförbundet* menar, att det vore enklare att utbygga den avdelning inom riksförsäkringsanstalten, som nu handhar tillsynen över understödsföreningar, till en särskild byrå för detta ändamål.

Beträffande förslaget att överflytta tillsynen över bundna stiftelser göres i vissa yttranden erinringar mot utredningsförslaget. *Landsorganisationen*, som erinrar om att pensionsstiftelsernas civilrättsliga ställning är föremål för utredning av en särskild kommitté, ifrågasätter, om inte tillsynsverksamheten över stiftelserna bort behandlas först sedan kommittén framlagt sina förslag, men har ingen erinran mot överflyttningen, om det ändå skulle anses påkallat att nu taga ställning till frågan om tillsynsverksamhetens förläggning. *Arbetsgivareföreningen* anser mest ändamålsenligt att tillsynen över bundna stiftelser på längre sikt övertages av länsstyrelserna men kan godtaga utredningens förslag såsom en provisorisk lösning. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* förordar, att de organisatoriska frågorna kring stiftelsetillsynen ytterligare utredes, innan ställning togs till förevarande problem. *Tjänstemännens centralorganisation* finner det mest rationellt, att riksförsäkringsanstalten, i avvaktan på resultatet av utredningen rörande pensionsstiftelsernas rättsliga ställning, får fortfara såsom tillsynsmyndighet.

I fråga om tillsynsverksamhetens organisation anser *försäkringsinspektionen*, att det för närvarande inte är möjligt att inom inspektionen organisera tillsynen över understödsföreningar och bundna stiftelser på annat sätt än genom inrättandet av en särskild byrå för dessa ärenden. *Riksförsäkringsanstalten* erinrar om den nuvarande avdelningens underbemanning och anser en förstärkning av denna, utöver vad utredningen föreslår, vara erforderlig. Anstalten påpekar vidare, att till understödsföreningsavdelningen hör en kanslibiträdestjänst, vilken bör medfölja vid överflyttningen i stället för den ena av de två av utredningen upptagna kontorsbiträdestjänsterna. Även *Sveriges akademikers centralorganisation* och *Föreningen civilekonomer i allmän tjänst* uttalar sig för en ytterligare personalförstärkning.

Enligt *statskontorets* mening däremot bör gällande organisationsform, som tillkommit så nyligen som 1954, tills vidare bibehållas och avdelningen således anknytas till lämplig byrå inom försäkringsinspektionen. Även *riksräkenskapsverket* ifrågasätter nödvändigheten av att en särskild byrå inrättas. *Lönenämnden* ifrågasätter om behov föreligger av både en byråchefstjänst och en byrådirektörstjänst i 33 lönegraden. *Organisationsnämnden* är inte övertygad om att ett mera permanent behov föreligger av föreslagna två revisorstjänster men vill inte motsätta sig att en tillfällig förstärkning sker, förslagsvis med två tjänster i Cg 27, för att avarbeta uppkommen arbetsbalans och möjliggöra att kontinuerlig inspektionsverksamhet upptages. *Riks-*

räkenskapsverket anser att de två förste revisorerna tills vidare bör placeras i lönegrad Ce 27.

I fråga om anställningsformen för den personal, som förutsättes bli överflyttad, framhåller *riksförsäkringsanstalten*, att det i dagens läge är omöjligt att bedöma, huruvida tjänsterna genom befordringar, som må förekomma intill utgången av år 1957, med avseende på anställningsform kan komma att förete en annan bild än nu.

Vad angår beräkningen av den nya byråns medelsbehov för helt år har *försäkringsinspektionen* i stort sett ingen erinran mot utredningens uppskattning. Inspektionen framhåller dock att till kostnaderna för understödsförenings- och stiftelsetillsynen måste hänföras viss andel av avlöningarna till generaldirektören och inspektionens två särskilda ledamöter ävensom del av utgifterna för juridiska och administrativa byrån. Ifrågavarande andel i gemensamma kostnader torde komma att överstiga 15 000 kronor om året och kan för budgetåret 1957/58 uppskattas till minst 10 000 kronor. För nämnda budgetår bör anslag i övrigt enligt inspektionens mening beräknas till hälften av de för helt år uppskattade beloppen. Inspektionen föreslår dock vissa jämkningar i denna regel. Sålunda blir någon utbetalning av arbetsgivarbidrag till sjukförsäkring m. m. inte aktuell under budgetåret; ej heller erfordras medelsanvisning för pensioner. Å andra sidan medför vissa engångskostnader i samband med omorganisation och flyttning, att ett belopp av förslagsvis 20 000 kronor bör anvisas till övriga expenser. Härjämte torde med hänsyn till det sätt, på vilket inspektionens publikationsverksamhet är ordnad, hela det för publikationstryck föreslagna årsbeloppet, 5 000 kronor, böra ställas till förfogande. Inspektionen uppskattar i enlighet härmed den nya byråns medelsbehov för budgetåret 1957/58 till 230 500 kronor jämte andel i gemensamma kostnader, 10 000 kronor.

I åtskilliga remissyttranden beröres frågorna om tillsynens finansiering och om de föreslagna tillsynsavgifterna. Flertalet remissinstanser tillstyrker utredningsförslaget. Några yttranden går dock i avstyrkande riktning.

Sveriges akademikers centralorganisation uttalar sålunda starka betänkligheter mot att vid en omorganisation införa tillsynsbidrag. Detta kunde enligt yttrandet lämpligare ske i samband med översyn av rättsreglerna för berörda objekt.

De fria sjukkassornas förbund avstyrker bidragsskyldighet för de fria sjukkassorna och sjuk- och begravningskassorna.

Arbetsgivareföreningen, som påpekar att tillsynsbidrag inte uttages av de fria stiftelserna under länsstyrelsernas tillsyn, anser det olämpligt att nu besluta om bidrag från de bundna stiftelserna. En liknande uppfattning uttalas av *överståthållarämbetet*.

Även *riksförsäkringsanstalten* ifrågasätter lämpligheten av att belasta stiftelserna med tillsynsbidrag, då detta kan medföra att stiftelsekapitalet minskas.

I fråga om storleken av avgifterna från understödsföreningar framhåller *riksförsäkringsanstalten*, att vid ett minimibidrag om 100 kronor cirka 90

procent av föreningarna finge erlägga bidrag överstigande 0,5 promille av avgiftsinkomsten. Anstalten förordar därför, att minimibeloppet sättes till 50 kronor.

Försäkringsinspektionen, å andra sidan, föreslår att minimibidraget för understödsföreningarna sättes till 200 kronor. Inspektionen anser nämnda avgift i varje fall ej böra sättas lägre än för försäkringsbolagen och riktar därvid uppmärksamheten på att inspektionen föreslagit ändring av försäkringslagstiftningen av innehåll att minimibeloppet för bolagens bidrag höjes från 100 till 200 kronor. Vid ett minimibidrag av den senare storleken räknar inspektionen med en tillsynsinkomst från understödsföreningarna av cirka 200 000 kronor. De för stiftelserna föreslagna bidragen bör enligt inspektionen för att täcka andel i gemensamma kostnader och giva utrymme för viss fondering utgå med 0,2 promille av stiftelsekapitalet, vilken utdebitering beräknats giva en tillsynsinkomst av 88 000 kronor.

Det årliga statsbidraget bör enligt inspektionen inte sättas lägre än det av utredningen föreslagna beloppet, 230 000 kronor. Härigenom erhålles endast en knappt tioprocentig säkerhetsmarginal mellan utgifter och inkomster avseende tillsynen av understödsföreningarna. För budgetåret 1957/58, då några bidragsinkomster icke kan beräknas inflyta, anser inspektionen erforderligt, att staten anvisar ett belopp motsvarande hela tillsynskostnaden för föreningar och stiftelser. Enligt inspektionens mening skulle det strida mot grunderna för 292 § lagen om försäkringsrörelse att använda fonderade bidragsmedel från försäkringsbolagen för detta ändamål. Inspektionen föreslår alltså att till försäkringsinspektionens fond avsättes hela det av inspektionen beräknade beloppet av $(230\,500 + 10\,000 =)$ 240 500 kronor.

Riksräkenskapsverket anser, att inkomster och utgifter i samband med nu ifrågakvarande tillsynsverksamhet icke bör inordnas i försäkringsinspektionens specialbudget; för utgifterna bör anvisas ett särskilt förslagsanslag. Enligt *statskontoret* synes en medelsredovisning över två fonder, en för understödsföreningarna och en för stiftelserna, böra övervägas. *Försäkringsinspektionen* finner emellertid att en anordning med uppdelning på delfonder skulle bli tungrodd med hänsyn bl. a. till svårigheten att i förväg göra en uppdelning av kostnaderna på de olika delfonderna.

Departementschefen

Det av en särskild utredningsman framlagda och i ett övervägande flertal remissyttranden tillstyrkta förslaget att överflytta tillsynen över vissa understödsföreningar och stiftelser från riksförsäkringsanstalten till försäkringsinspektionen synes vara väl motiverat och bör fördensfull genomföras. Överflyttningen bör ske den 1 januari 1958. Härvid bör i princip, såsom förutsatts av utredningsmannen, den personal vilken f. n. fullgör de med tillsynen sammanhängande arbetsuppgifterna inom riksförsäkringsanstalten överföras till inspektionen. I enlighet med vad riksförsäkringsanstalten påpekat bör en kanslibiträdestjänst överföras i stället för den ena av de kontorsbiträdestjänster utredningsmannen upptagit. Sålunda bör följande tjäns-

ter överflyttas, nämligen — lönegradsplaceringen angives inom parentes — 1 byrådirektör (33), 1 förste aktuarie (29), 2 förste byråsekreterare (29), 1 förste aktuarie (27), 1 förste byråsekreterare (27), 1 aktuarie (25), 1 byråsekreterare (25), 1 amanuens (rb), 1 kontorsskrivare (19), 2 kansliskrivare (15), 1 kontorist (13), 1 kanslibitråde (11) och 1 kontorsbitråde (8). För att möjliggöra en vidgad inspektionsverksamhet bör i enlighet med utredningsmannens förslag två nya tjänster som förste revisor i Ce 29 inrättas. Medel bör vidare beräknas för avlöning åt en expeditionsvakt för den händelse en sådan med hänsyn till lokalförhållandena behöver anställas.

I överensstämmelse med statskontorets uppfattning synes den nuvarande organisationsformen för tillsynsverksamheten tills vidare böra bibehållas. Jag kan sålunda inte tillstyrka att för densamma inrättas en särskild byrå under ledning av en byråchef.

Vad nu föreslagits innebär, att det å staten för försäkringsinspektionen beräknade beloppet för avlöningar bör för nästa budgetår höjas med 173 200 kronor. Sistnämnda belopp avses för tillsynsverksamheten under tiden den 1 januari—den 30 juni 1958.

Omkostnaderna för ifrågavarande verksamhet under samma tid torde i enlighet med utredningsmannens förslag med de jämkningar som förordats av försäkringsinspektionen böra beräknas till sammanlagt 41 500 kronor. Härav avses 1 000 kronor för sjukvård m. m., 5 000 kronor för reseersättningar, 20 500 kronor för expenser, 10 000 kronor för hyror och 5 000 kronor för publikationstryck.

De sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande verksamhet hos försäkringsinspektionen beräknas sålunda för nästa budgetår till (173 200 + 41 500 =) 214 700 kronor.

För närvarande bekostas tillsynen av här avsedda understödsföreningar och stiftelser helt av staten. Utredningsmannen har emellertid föreslagit, att kostnaderna efter tillsynens överflyttning till försäkringsinspektionen skall, i vad avser understödsföreningarna dock endast delvis, täckas av tillsynsbidrag. Förslaget har godtagits i de flesta remissyttranden. Med hänsyn icke minst till de tjänster föreningarna och stiftelserna bör kunna påräkna från tillsynsmyndighetens sida finner även jag skäligt, att tillsynsbidrag uttages. Vad angår stiftelserna synes dock, i enlighet med vad som framhållits i vissa remissyttranden, med ett definitivt ställningstagande böra anstå till dess pågående utredning om pensionsstiftelsernas civilrättsliga ställning blivit slutförd.

Tillsynsbidrag bör enligt utredningsmannen uttagas av understödsföreningarna efter samma grunder som f. n. gäller för motsvarande bidrag från försäkringsbolagen. Dessa grunder innebär, att bidrag uttages med 0,5 promille av den årliga avgiftsinkomsten, dock lägst 100 och högst 50 000 kronor. Beträffande bidragets minimibelopp har olika meningar gjort sig gällande. Utredningsmannen har själv framhållit, att även ett i och för sig mycket skäligt minimibidrag kan vara ekonomiskt betungande för många understödsföreningar, och riksförsäkringsanstalten har förordat, att minimibelopp

pet sättes så lågt som till 50 kronor. Å andra sidan har försäkringsinspektionen, under erinran att förslag framlagts om höjning av minimibeloppet för bolagens del till 200 kronor, förordat att samma minimibelopp fastställas för bidraget från understödsföreningarna.

Då bidragsskyldighet nu skall införas för understödsföreningarna, vilka i många fall har en svag ekonomisk ställning, bör enligt min mening skälig försiktighet iakttagas. Även om försäkringsinspektionens inställning till förevarande spörsmål kan vara i viss mån befogad, vill jag därför tillstyrka utredningsmannens förslag och sålunda förorda, att minimibeloppet sättes till 100 kronor. Beträffande grunderna för tillsynsbidraget har jag ej heller eljest någon erinran mot utredningsmannens förslag. Det torde alltså böra ankomma på Kungl. Maj:t att inom i lag fastställd gräns bestämma bidragets storlek.

Frågan om erforderlig lagändring i anledning av förslaget om uttagande av tillsynsbidrag av understödsföreningarna kommer att i särskild ordning underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Till följd av de regler för debiteringen av tillsynsbidrag, som avses skola tillämpas, kommer några dylika bidrag icke att inflyta under nästa budgetår.

Med hänsyn härtill torde hela kostnaden för tillsynsverksamheten under nämnda budgetår få bestridas av staten. Vid bestämmande av statens medeltillskott för ifrågavarande ändamål bör, såsom framhållits av försäkringsinspektionen, till det förut angivna kostnadsbeloppet av 214 700 kronor läggas 10 000 kronor avseende verksamhetens beräknade andel i de för olika verksamhetsgrenar gemensamma kostnaderna för inspektionens administration. Statens bidrag till kostnaderna för tillsynen av understödsföreningar och stiftelser bör alltså för nästa budgetår bestämmas till (214 700 + 10 000 =) 224 700 kronor.

Enär de inflytande tillsynsbidragen från understödsföreningarna icke beräknas förslå till täckande av samtliga kostnader för tillsynen av föreningarna och då vidare några bidrag tills vidare icke kommer att uttagas av stiftelserna, torde även efter budgetåret 1957/58 statsmedel få tillskjutas för att uppehålla tillsynsverksamheten. I detta sammanhang bör emellertid framhållas, att det förordade finansieringssystemet beräknas medföra viss besparing för staten och att likväl en viss utbyggnad av tillsynsverksamheten befunnits möjlig. Till frågan om storleken av det belopp med vilket staten skall bidra för tiden efter nästa budgetår torde ställning icke nu behöva tagas. Jag förutsätter, att försäkringsinspektionen, när ett fastare underlag erhållits för beräkningen av intäkter och kostnader för tillsynsverksamheten, framlägger förslag om statsbidragets storlek på längre sikt.

Vad härefter angår de i försäkringsinspektionens petita framförda yrkandena, vill jag tillstyrka, att en ny byrådirektörstjänst i Ce 33 inrättas för den juridiska och administrativa byrån. De övriga förslagen om inrättande av nya tjänster anser jag mig icke kunna biträda. I enlighet med inspektionens hemställan bör tjänsten som förste byråsekreterare i lönegrad Ce 29 saml en kontorsbiträdestjänst i Ce 8 överföras till ordinarie stat. Försäkringsin-

spektionens beräkning av medelsbehovet för rörligt tillägg, löneklassändringar m. m. och pensioner samt för omkostnader föranleder ej någon erinran från min sida. Särskilda uppbördsmedel torde ävenledes böra beräknas på sätt inspektionen föreslagit, varvid den i staten ingående posten hyresmedel bör utgå.

För höjning av vissa arvoden beräknar jag ett ytterligare belopp av 800 kronor.

De i staten för försäkringsinspektionen ingående posterna beräknas sålunda:

U t g i f t e r:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 343 800 (+ 55 200 + 20 600 = + 75 800) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t 8 000 (+ 800) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 283 300 (+ 78 400 + 2 400 = + 80 800) kronor;

rörligt tillägg 179 700 (+ 39 600 + 26 000 = + 65 600) kronor;

pensioner 85 900 (+ 9 100) kronor;

arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen m. m. 4 500 (oförändrat) kronor;

sjukvård m. m. 4 000 (+ 1 000) kronor;

reseersättningar 28 000 (+ 5 000 + 3 000 = + 8 000) kronor;

expenser 73 500 (+ 20 500 + 1 600 = + 22 100) kronor;

hyror 35 700 (+ 10 000 + 700 = + 10 700) kronor;

publikationstryck 27 000 (+ 5 000 + 2 000 = + 7 000) kronor.

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l:

registreringsavgifter 7 000 (oförändrat) kronor;

försålda publikationer 600 (+ 500) kronor.

Staten bör alltså sluta på (343 800 + 8 000 + 283 300 + 179 700 + 85 900 + 4 500 + 4 000 + 28 000 + 73 500 + 35 700 + 27 000 — 7 000 — 600 =) 1 065 800 (+ 281 000) kronor.

I anledning av vad i det föregående förordats bör i personalförteckningen för försäkringsinspektionen uppföras följande nya tjänster, nämligen en tjänst som förste byråsekreterare i Ca 29, en kontorsbiträdestjänst i Ca 8 och en tjänst som byrådirektör i Ce 33. En tjänst som förste byråsekreterare i Ce 29 bör avföras från förteckningen.

Vidare bör i personalförteckningen uppföras nya tjänster i den utsträckning, som föranledes av förslaget om överflyttning till inspektionen av viss personal från riksförsäkringsanstalten. Då såsom anstalten framhållit den anställningsform, som kommer att för var och en av ifrågavarande tjänstemän gälla vid överflyttningen, icke f. n. kan angivas, torde det böra få ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med organisationsändringen vidtaga av densamma belagd ändring i personalförteckningen.

Av nyss anförda skäl torde den i staten för försäkringsinspektionen uppförda posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal böra få över-skridas i den mån så erfordras med hänsyn till behovet av avlöningsmedel för de tjänstemän, vilka vid överflyttningen till inspektionen har icke-ordinarie anställning. Härvid förutsättes, att en mot överskridandet svarande besparing göres å ordinarieposten.

Inkomsttiteln Bidrag till försäkringsinspektionen har i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptagits till 825 000 kronor. Av det för inspektionens verksamhet under budgetåret 1957/58 beräknade medelsbehovet, 1 065 800 kronor, avser 841 100 kronor inspektionens tillsyn över försäkringsbolagen. Detta belopp skall i sin helhet bestridas av till fonden inbetalade bidrag från bolagen. Den beräknade kostnaden överstiger emellertid det belopp, som upptagits under nyssnämnda inkomsttitel, med 16 100 kronor. Skillnaden torde böra bestridas av medel, som tidigare tillförts fonden. Enligt vad jag inhämtat torde vid utgången av innevarande budgetår komma att finnas besparingar å fonden på cirka 330 000 kronor. För att täcka kostnaden för tillsynen över vissa understödsföreningar och stiftelser bör såsom förut angivits av statsmedel utgå 224 700 kronor. Även sistnämnda belopp bör, såsom försäkringsinspektionen föreslagit, lämpligen avsättas till försäkringsinspektionens fond. Till fonden bör således avsättas sammanlagt (825 000 + 224 700 =) 1 049 700 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för försäkringsinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

Stat

Utgifter

A v l ö n i n g a r o c h p e n s i o n e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	343 800	
2. Arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t	8 000	
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	283 300	
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	179 700	
5. Pensioner, <i>förslagsvis</i>	85 900	900 700

O m k o s t n a d e r:

1. Arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen m. m., <i>förslagsvis</i> ..	4 500	
2. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	4 000	
3. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	28 000	

4. Expenser, förslagsvis	73 500	
5. Hyror, förslagsvis	35 700	
6. Publikationstryck, förslagsvis	27 000	172 700
		<hr/>
	Summa kronor	1 073 400

Särskilda uppbördsmedel

Registreringsavgifter, förslagsvis	7 000	
Försålda publikationer, förslagsvis	600	7 600
		<hr/>
	Nettoutgift kronor	1 065 800;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för försäkringsinspektionen, som angivits i det föregående;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva det överskridande av anslagsposten för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, som kan erfordras i samband med överflyttande till försäkringsinspektionen av tillsynen över vissa understödsföreningar m. m.;

d) till *Avsättning till försäkringsinspektionens fond* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 049 700 kronor.

[108] 8. Bidrag till Svenska föreningen för industriellt rättsskydd för vissa kongresskostnader

	Anslag
1957/58 (förslag)	30 000

Under våren 1958 hålles i Stockholm en kongress med Internationella föreningen för industriellt rättsskydd (Association Internationale pour la Protection de la Propriété Industrielle, vanligen benämnd AIPPI). Värdskapet vid kongressen har anförtrotts *Svenska föreningen för industriellt rättsskydd*, som anhåller (skr. 6/10 1956) om statsbidrag till kostnaderna för kongressen med 50 000 kronor.

M o t i v

Internationella föreningen för industriellt rättsskydd, som bildades 1897, har intagit och intager alltså en ledande ställning i det internationella arbetet med att utveckla det industriella rättsskyddet, d. v. s. skyddet för uppfinning, mönster, varumärke, firma samt mot illojal konkurrens. Särskilt har föreningen verkat för att utbygga Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten och andra överenskommelser, som ingåtts mellan vissa till konventionen anslutna länder. Så gott som samtliga under 1900-talet tillkomna ändringar i och tillägg till Pariskonventionen med tillhö-

rande överenskommelser har förberetts vid föreningens kongresser och de nya konventionsreglerna har i stor utsträckning formulerats med ledning av kongressresolutionerna. Kongresser har i stort sett hållits vartannat år och den senaste hölls 1956 i Washington. För 1958 års kongress har uppgjorts ett preliminärt program, vilket i huvudsak ansluter sig till programmet för den senaste i Europa hållna kongressen i Bryssel 1954. Kostnaderna beräknas till omkring 220 000 kronor, varav cirka 90 000 kronor beräknas kunna täckas med avgifter från deltagarna. Resterande omkring 130 000 kronor måste anskaffas på annat sätt. Svenska föreningen för industriellt rättsskydd saknar egna ekonomiska resurser för uppgiften.

Departementschefen

Med hänsyn till den internationella föreningens värdefulla insatser på det industriella rättsskyddets område synes det motiverat att staten lämnar visst bidrag till den planerade kongressen. Jag förordar, att för ändamålet anvisas 30 000 kronor för nästa budgetår.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Svenska föreningen för industriellt rättsskydd för vissa kongresskostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

F. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap m. m.**[109] 1. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	1 032 000	969 728
1956/57 (statsliggaren s. 965)	1 093 200	
1957/58 (förslag)	1 107 100	

Y r k a n d e n

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 28/8 1956) hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 11 200 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Indragning av 1 tjänst som överingenjör Cp 14; i stället medel för industrisakkunniga	10 000	34 512
2. 1 förste byråsekreterare Cg 29—Ce 29	—	—
3. 1 kontorist Ce 13—läkemedelsassistent Ce 17	1 620	
4. Löneklassändringar	11 598	
5. Rörligt tillägg	22 494	
	<u>45 712</u>	<u>34 512</u>

+ 11 200

M o t i v

1. I petita för innevarande budgetår föreslog riksnämnden vissa ändringar i nämndens organisation (sammanslagning av allmänna avdelningen och särskilda planeringsavdelningen samt indragning av en befattning som överingenjör och chef för sistnämnda avdelning m. m.). Statsmakterna har emellertid ännu icke tagit ställning till frågan om en omorganisation av nämnden (jfr X ht 1956, p. 98). Riksnämnden utgår vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår från den av nämnden föreslagna organisationen, vilken nämnden alltjämt finner lämplig. I personalhänseende medför den planerade organisationsändringen indragning av överingenjörstjänsten samt en ökning av antalet industrisakkunniga.

Om nya riktlinjer för civillförsvarsplanläggningen fastställs i enlighet med framlagt förslag, torde riksnämnden tillfälligt behöva öka personalen. Även resultaten av pågående utredningar inom bränsleområdet kan komma att påverka omfattningen av riksnämndens arbetsuppgifter. Nämnden förutsätter, att i den mån nämndens personal av här angivna anledningar måste ökas under nästa budgetår, anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal m. m. får överskridas.

2. Enligt beslut av 1956 års riksdag ombildades en befattning som arvodessavlönad sekreterare på transportsektionen till en tjänst som förste byråsekreterare i Cg 29. Det är av vikt, att någon tjänsteman på denna sektion är

fastare knuten till nämnden än vad placeringen som extra tjänsteman innebär; i enlighet med vad som tidigare föreslagits bör därför ifrågavarande tjänst placeras i Ce 29.

3. Befattningshavaren handhar mottagning, provtagning och ompackning av läkemedel.

Y t t r a n d e

Statens lönenämnd kan beträffande förslaget att flytta upp en kontoristtjänst icke tillstyrka högre placering än i 15 lönegraden med benämningen kansliskrivare.

Departementschefen

De förslag, som nyligen framlagts av bränsleutredningen 1951 och 1955 års oljelagringskommitté, kan komma att föranleda, att riksnämndens arbetsuppgifter utvidgas. Med hänsyn bl. a. till denna möjlighet anser jag mig icke böra förorda, att tjänsten som överingenjör hos nämnden indrages. Då emellertid tjänsten f. n. är vakant, torde för nästa budgetår icke böra beräknas några medel för densamma. Såsom riksnämnden föreslagit bör i stället anvisas 10 000 kronor för anlåtande av industrisakkunniga.

Jag biträder förslaget om överförande på extra ordinarie stat av en förste byråsekreterare i 29 lönegraden. I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en tjänst som kontorist i Ce 13 utbytas mot en tjänst som kansliskrivare i Ce 15.

Vid bifall till vad nu föreslagits minskas medelsbehovet för nästa budgetår med 23 700 kronor. Å andra sidan bör i överensstämmelse med riksnämndens förslag anslaget uppräknas med 11 600 kronor för löneklassändringar samt 22 500 kronor för rörligt tillägg. Härjämte torde för höjning av vissa arvoden böra beräknas ett belopp av 3 500 kronor. Sammanlagt bör anslaget alltså för nästa budgetår höjas med $(11\ 600 + 22\ 500 + 3\ 500 - 23\ 700 =)$ 13 900 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 231 000 (— 25 500) kronor;
 arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t 23 900 (+ 3 500) kronor;
 avlöningar till icke-ordinarie personal m. m. 648 900 (+ 18 600) kronor;
 rörligt tillägg 203 300 (+ 17 300) kronor.

Anslaget bör alltså uppföras med $(231\ 000 + 23\ 900 + 648\ 900 + 203\ 300 =)$ 1 107 100 (+ 13 900) kronor.

I personalförteckningen för riksnämnden bör uppföras ytterligare en tjänst som förste byråsekreterare i Ce 29.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, som angivits i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	231 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	23 900
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m., <i>förslagsvis</i>	648 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	203 300
	Summa kronor 1 107 100

c) till *Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap*: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 107 100 kronor.

[110] 2. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	188 000	129 815
1956/57 (statsliggaren s. 966)	176 000	
1957/58 (förslag)	176 000	

I enlighet med förslag av *riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap* (skr. 28/8 1956) torde anslaget få uppföras med oförändrat belopp, 176 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap*: Omkostnader för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 176 000 kronor.

[111] 3. Omkostnader för statlig lagerhållning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	20 500 000	23 293 105
1956/57 (statsliggaren s. 967)	26 100 000	
1957/58 (förslag)	25 100 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har 23 350 000 kronor beräknats för räntekostnader å den rörliga kredit i riksgäldskontoret, varmed riksnämnden finansierar sina inköp. Vidare har av anslaget 2 510 000 kronor avsetts till övriga kostnader för nämndens lagerhållning och 240 000 kronor till det av statsmakterna beslutade stödet åt aluminiumindustrien (se prop. nr 211/1949). Från anslaget bestrides även kostnaderna för riksnämndens cisternförvaltning. Dessa kostnader har hittills täckts av inkomsterna å förvaltningen.

Y r k a n d e n

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 28/8 1956) hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 115 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Räntekostnader		750 000
2. Övriga kostnader för lagerhållningen	240 000	
3. Avskrivning av cisternanläggningar	625 000	
4. 1 förvaltare Cg 23—Ce 23	—	
5. 1 förrådsassistent Cg 21—Ce 21	—	
	865 000	750 000
	+ 115 000	

M o t i v

Enligt beslut av 1953 års riksdag får den rörliga kredit i riksgäldskontoret, varmed riksnämndens inköpsverksamhet finansieras, efter beslut av Kungl. Maj:t disponeras intill ett belopp av 740 milj. kronor. Därav har Kungl. Maj:t genom olika beslut, senast den 26 maj 1954, ställt sammanlagt 549 milj. kronor till nämndens förfogande.

Inom ramen för sistnämnda belopp disponerar nämnden för inköp av varor — enligt läget i augusti 1956 — ca 35 milj. kronor, som utgör ej använd del av nyssnämnda kredit samt medel, vilka influtit vid försäljning i omsättningssyfte från nämndens lager. Av krediten i riksgäldskontoret återstår (740 — 549 =) 191 milj. kronor, som ännu inte ställts till nämndens förfogande. Om även detta belopp får disponeras, kan sålunda (35 + 191 =) 226 milj. kronor utnyttjas för ytterligare inköp av varor. Ehuru det ur försvarsberedskapssynpunkt är önskvärt, att beredskapslagringen fullföljes i huvudsaklig överensstämmelse med tidigare planer, har nämnden icke räknat med större inköp än att de rymmes inom ramen för det belopp av krediten, som hittills ställts till nämndens förfogande, jämte vad som inflyter vid försäljning av varor i omsättningssyfte.

1—2. Ränte- och lagringskostnaderna har beräknats med utgångspunkt från att 549 milj. kronor av krediten tages i anspråk.

3. Ränta å kapital, som investeras i cisternanläggningar, skall beräknas från den tidpunkt då anläggningarna är färdigställda. Vid ingången av nästa budgetår torde tre anläggningar ha färdigställts. Riksnämnden föreslår, att överskottet å nämndens cisternförvaltning får användas till avskrivning av anläggningarna. Med en avskrivningstid av 25 år erfordras — utöver det beräknade överskottet på cisternförvaltningen — 625 000 kronor. Om ytterligare uthyrning av lagringsutrymmen kan ske — varom förhandlingar pågår — minskas behovet av anslagsmedel.

4. Förslaget framfördes även i föregående års petita (X ht s. 153).

5. Tjänsten erfordras så länge ifrågavarande anläggning drives i statlig regi.

I detta sammanhang torde vidare få anmälas vissa ytterligare anslagsökanden av riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap.

Sålunda upprepar nämnden tidigare framlagda förslag att ett särskilt anslag anvisas till bidrag för att möjliggöra, att krigsviktig industri förlägges i bergrum. Även om försvarsberedskapen på det ekonomiska området främst måste baseras på lager av färdiga produkter, synes det i fråga om vissa företag av nyckelkaraktär önskvärt med skyddad förläggning. Betydelsen av att bergrum anordnas för krigsviktiga industrier har understrukits i samband med framläggande av förslag till ändring av civilförsvarslagen. I avvaktan på att närmare beräkning av medelsbehovet kan göras föreslår nämnden, att ett anslag av 1 miljon kronor anvisas för ändamålet.

Vidare hemställer nämnden om anslag till bidrag till kostnaderna för utbildning av kvinnliga bilförare, avsedda att i händelse av beredskap eller krig stå till förfogande för den civila transporttjänsten. För detta ändamål har tidigare under en följd av år beräknats ett belopp av 20 000 kronor å det under femte huvudtiteln uppförda anslaget till Kostnader för överflyttning av arbetskraft. Fr. o. m. innevarande budgetår har emellertid sistnämnda anslag icke ansetts böra disponeras för ifrågavarande ändamål. Riksnämnden hemställer, att för ändamålet anvisas 30 000 kronor å tilläggsstat för innevarande budgetår och samma belopp å riksstaten för nästa budgetår.

Y t t r a n d e

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot att till avskrivning av cisternanläggningar anvisas högst 625 000 kronor. Någon medelsanvisning till bidrag till skydd av förläggning av krigsviktig verksamhet bör ej övervägas, förrän riksdagens beslut om ändring i civilförsvarslagen föreligger. Om statsbidrag framdeles anses böra utgå, torde ett fullständigare förslag rörande medlens användning böra upprättas än det nu framlagda.

Eftersom riksnämnden skall vara central transportregleringsmyndighet i krig, har statskontoret intet att erinra mot att bidrag till kostnaderna för utbildning av kvinnliga bilförare i fortsättningen anvisas under tionde huvudtiteln. Medelsanvisningen bör emellertid begränsas till samma belopp, som anvisades för budgetåret 1955/56, d. v. s. 20 000 kronor.

Statens lönenämnd anför beträffande förslaget om extra ordinariesättning av en tjänst som förrådsassistent, att nämnden icke kan tillstyrka högre placering än i 19 lönegraden.

Departementschefen

Med hänsyn till storleken av den kredit, som ställts till riksnämndens förfogande, uppskattar jag för nästa budgetår räntekostnaderna till 22 350 000 kronor samt de övriga kostnaderna för lagerhållningen till 2 610 000 kronor. Till stöd åt aluminiumindustrien torde liksom hittills böra beräknas 240 000 kronor. Frågan om avskrivning av riksnämndens cisternanläggningar torde få prövas i annat sammanhang; några avskrivningsmedel bör ej upptagas under detta anslag.

Till omkostnader för statlig lagerhållning bör sålunda för nästa budgetår anvisas (22 350 000 + 2 610 000 + 240 000 =) 25 100 000 kronor.

Riksnämndens förslag att två tjänster skall överföras på extra ordinarie stat kan jag biträda endast såvitt angår tjänsten som förvaltare. Denna tjänst bör placeras i 23 lönegraden.

Jag delar riksnämndens uppfattning, att det i vissa fall kan vara önskvärt, att krigsviktiga industrier förlägges i bergrum. Någon medelsanvisning för nästa budgetår kan jag dock icke förorda för nämnda ändamål. Jag är ej heller beredd tillstyrka, att anslag för innevarande eller nästa budgetår anvisas för utbildning av kvinnliga bilförare.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Omkostnader för statlig lagerhållning m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 25 100 000 kronor.

[112] 4. Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	3 000 000	2 884 258
1956/57 (statsliggaren s. 967) ...	4 100 000	
1957/58 (förslag)	4 100 000	

Enligt kungörelsen den 20 februari 1948 (nr 73) angående statsbidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen må --- därest dylik anläggning utföres på sådant sätt att den däri lagrade varan kan anses skyddad mot förstöring genom bombanfall eller beskjutning — statsbidrag till anläggningskostnaden utgå efter Kungl. Maj:ts beslut i varje särskilt fall.

Vid behandlingen av förevarande anslagsfråga i 1956 års statsverksproposition (X ht 1956, p. 101) beräknades det sammanlagda medelsbehovet för statsbidrag till anläggningar, som då redan slutförts eller var under uppförande, till ca 26,4 miljoner kronor. Härjämte förutsågs för tiden intill utgången av budgetåret 1956/57 beslut om nytillkommande anläggningar med ett beräknat medelsbehov av sammanlagt högst 4 miljoner kronor. Då beviljade bidrag inte till fullo utbetalats, förrän anläggningarna är färdiga, har under anslaget hittills endast anvisats 16,1 miljoner kronor.

1955 års *oljelagringskommitté* har i ett den 21 december 1956 avgivet betänkande framlagt förslag, som innebär bl. a., att systemet med statsbidrag till bombsäkra cisternanläggningar skall avvecklas. Remissbehandling av betänkandet pågår.

Y r k a n d e

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 28/8 och PM 24/10 1956) hemställer, att under anslaget måtte anvisas dels å tilläggsstat för innevarande budgetår 2,2 miljoner kronor, dels ock för nästa budgetår 3 miljoner kronor.

Motiv

Med hänsyn till att frågan om den framtida statliga medverkan vid byggande av bombsäkra cisternanläggningar är under omprövning, föreslås icke någon ökning av den ram, inom vilken statsbidrag skall få beviljas.

Medelsbehovet t. o. m. budgetåret 1957/58 i fråga om de cisternanläggningar, för vilka beslut om statsbidrag redan meddelats, beräknas till 4,2 miljoner kronor. Härjämte har för eventuellt nytillkommande anläggningar, för vilka statsbidrag kan komma att beviljas, beräknats ett medelsbehov av 1 miljon kronor.

Med hänsyn till att vissa bidrag bör utbetalas redan innevarande budgetår, bör enligt riksnämnden å tilläggsstat för budgetåret 1956/57 anvisas 2,2 miljoner kronor.

För närmare uppgifter om anslagsberäkningen torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Yttrande

Statens sakrevision finner icke anledning till erinran mot den av riksnämnden framräknade belastningen å bidragsramen eller mot det för tiden t. o. m. budgetåret 1957/58 anmälda medelsbehovet av 4,2 miljoner kronor för färdigställda eller under byggnad varande anläggningar. Vad härefter beträffar det av riksnämnden beräknade beloppet av 1 miljon kronor för nytillkommande anläggningar anför sakrevisionen, att Kungl. Maj:t i särskild ordning torde komma att pröva varje sådant nytillkommande objekt. Med hänsyn härtill synes intet vara att erinra mot att sagda belopp inräknas i nämndens medelsbehov för nästa budgetår.

Departementschefen

I avvaktan på ställningstagandet till det av 1955 års oljelagringskommitté framlagda förslaget om bl. a. avveckling av det nuvarande systemet med statsbidrag till bombsäkra cisternanläggningar bör, såsom riksnämnden framhållit, ramen för dylika bidrag icke vidgas. Medel bör emellertid beräknas för utbetalning av bidrag till sådana cisternanläggningar, för vilka beslut om statsbidrag redan meddelats eller kan komma att meddelas. Det sammanlagda medelsbehovet t. o. m. utgången av nästa budgetår uppskattar jag till 4,7 miljoner kronor. Med hänsyn till de utbetalningar av statsbidrag, som bör göras redan innevarande budgetår, synes av det angivna beloppet 600 000 kronor böra anvisas å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57. Jag kommer senare denna dag att göra hemställen härom. Återstoden av medelsbehovet (4 700 000 — 600 000 =) 4 100 000 kronor bör anvisas under anslaget för budgetåret 1957/58.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 4 100 000 kronor.

G. Krisförvaltningen**[113] 1. Statens handelslicensnämnd: Avlöningar**

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört under benämningen Statens handels- och industrikommission: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	2 000 000	2 110 487
1956/57 (statsliggaren s. 967)	1 000 000	
1957/58 (förslag)	900 000	

Y r k a n d e

Statens handels- och industrikommission (skr. 5/9 1956) föreslår, att anslaget sänkes med 150 000 kronor.

M o t i v

Kommissionen tillstyrker det i kommerskollegiets petita för nästa budgetår framförda förslaget, att kommissionens utredande och statistiska arbetsuppgifter på bränsleområdet den 1 juli 1957 överflyttas till kollegium. Den licensgivning beträffande fasta och flytande bränslen, som kommer att kvarligga hos kommissionen, förutses bli av begränsad omfattning. Med angivna utgångspunkter beräknar kommissionen, att avlöningskostnaderna kan minskas med 150 000 kronor.

Departementschefen

Såsom jag tidigare anfört vid anmälan av kommerskollegiets avlöningsanslag (p. 4) bör förslaget om en överflyttning från handels- och industrikommissionen till kollegium av vissa arbetsuppgifter på bränsleområdet tills vidare anstå. Med hänsyn härtill bör förevarande anslag icke nedräknas med högre belopp än 100 000 kronor.

Vidare kan erinras om att inom kommissionen inrättats en särskild nämnd för att handha regleringen av omsättning och förbrukning av bränslen. Kostnaderna för denna faller under detta anslag. Hur länge denna verksamhet skall behöva pågå, kan för närvarande inte bedömas och medel här för torde därför icke nu böra beräknas under anslaget.

Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med (1 000 000 — 100 000 =) 900 000 kronor.

Till följd av den föregående år verkställda överflyttningen av vissa arbetsuppgifter från kommissionen till kommerskollegium har kommissionens arbetsområde och organisation väsentligt minskats. Bortsett från den nyssnämnda, av en särskild nämnd omhändertavda regleringen beträffande vis-

sa flytande bränslen samt de bränslefrågor i övrigt, som ankommer på kommissionen, omfattar dennas verksamhet f. n. i huvudsak handelslicensärenden. Med hänsyn till vad nu anförts bör kommissionens benämning ändras till *statens handelslicensnämnd*.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens handelslicensnämnd: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[114] **2. Statens handelslicensnämnd: Omkostnader**

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med benämningen Statens handels- och industrikommission: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	350 000	348 921
1956/57 (statsliggaren s. 968)	125 000	
1957/58 (förslag)	110 000	

Statens handels- och industrikommission (skr. 5/9 1956) föreslår — i anslutning till vad kommissionen anfört i fråga om sitt avlöningsanslag för nästa budgetår (se föregående punkt) — att anslaget till omkostnader sänkes med 15 000 kronor till 110 000 kronor.

Departementschefen

Ehuru av kommissionen förutsatt överflyttning av viss personal från kommissionen till kommerskollegium ansetts böra anstå, torde anslaget med hänsyn till förutsedd personalminskning i övrigt böra i enlighet med kommissionens förslag nedräknas med 15 000 kronor och sålunda för nästa budgetår uppföras med 110 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens handelslicensnämnd: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 110 000 kronor.

[115] **3. Avvecklingskostnader för statens priskontrollnämnd**

	Anslag
1956/57 (statsliggaren s. 972)	180 000
1957/58 (förslag)	180 000

I enlighet med beslut av 1956 års riksdag (prop. 97, SU 123, Rskr 281) har verksamheten vid statens priskontrollnämnd upphört med utgången av föregående år. Under förevarande anslag har medel anvisats för att bestrida avlöningskostnader under en övergångsperiod för övertalig personal från nämnden. Ifrågakvarande befattningshavare skall tills vidare beredas möj-

lighet till sysselsättning främst inom statens pris- och kartellnämnd. Avvecklingen har förutsatts skola vara avslutad vid utgången av år 1957.

På grund av det rådande läget med de risker för prisstegringar som detta rymmer har vid pris- och kartellnämnden ordnats en särskild beredskapsorganisation, vari ingår personal som tidigare tillhört priskontrollnämnden men inte kunnat inplaceras i pris- och kartellnämnden. Denna personal användes för en sådan skärpt prisövervakning, som för närvarande anses erforderlig, och kan vid behov användas för den prisreglerande verksamhet, som den allmänna prisregleringslagen medger. Det kan för närvarande inte bedömas, hur länge en sådan beredskap kan behöva upprätthållas. Det torde därför vara motiverat att tills vidare bibehålla förevarande anslag, från vilket kostnaderna för personalen bestrides.

I detta sammanhang må erinras om att jämlikt riksdagens beslut (prop. 148/1948, SU 226/1948, Rskr 443/1948; prop. 145/1954, SU 161/1954, Rskr 374/1954) har inrättats ett antal extra ordinarie tjänster vid statens krisorgan, nämligen fem byråchefstjänster i Ce 33, sju byrådirektörstjänster i Ce 31, två förste byråsekreterartjänster i Ce 27 och åtta byråsekreterartjänster i Ce 25. Innehavare av extra ordinarie befattning vid statens krisorgan skall — så länge han är anställd i krisförvaltningen — avstå all avlöning på den extra ordinarie tjänsten och i stället uppbära ersättning enligt vanliga grunder från respektive krisorgan. Tjänsterna är avsedda att bereda en viss garanti för fortsatt anställning. Det har sålunda förutsatts, att om tjänstgöringen inom krisförvaltningen upphör och befattningshavaren inte omedelbart kan överflyttas på annan tjänst, bör han tills vidare i avvaktan på fast placering uppbära avlöning i den extra ordinarie tjänsten och tilldelas annan arbetsuppgift inom statsförvaltningen.

Någon särskild medelsanvisning för avlöning av sådana extra ordinarie tjänstemän vid statens krisorgan, vilkas anställning i krisförvaltningen upphört, har hittills inte erforderats. Frågan om sådan medelsanvisning har emellertid aktualiserats genom den fortlöpande avvecklingen av denna förvaltningsapparat. Tre förutvarande befattningshavare vid priskontrollnämnden, som innehar tjänster av ifrågavarande slag, beredes tills vidare sysselsättning inom pris- och kartellnämnden. Kostnaderna för deras avlöning bestrides från förevarande anslag. Om någon av dessa tjänstemän efter den förutsatta avvecklingsperiodens utgång icke kunnat erhålla fast placering, uppstår fråga hur avlöning åt honom i egenskap av extra ordinarie befattningshavare vid statens krisorgan skall bestridas. Samma spörsmål kan uppkomma i fråga om andra befattningshavare med här avsedd anställningsform, vilkas tjänstgöring inom krisförvaltningen upphör och för vilka någon fast placering icke för tillfället kan beredas. Givetvis kan det i viss utsträckning förekomma, att avlöningen kan bestridas av medel, som disponeras av myndighet eller annan institution där möjlighet till anställning föreligger. I regel är dock avlöningsmedlen helt tagna i anspråk för de fast anställda. För att i sådant fall möjliggöra åtminstone en tillfällig anställning synes särskilda avlöningsmedel böra kunna ställas till förfogande. En-

ligt min mening bör lämpligen förevarande anslag anlitas för ändamålet. Jag föreslår alltså, att om riksdagen icke har något att erinra, anslaget skall tills vidare få disponeras för avlöning åt extra ordinarie befattningshavare vid de statliga krisorganen, i den mån medel härför icke i annan ordning kan ställas till förfogande, samt att anslaget för dylikt ändamål skall få tagas i anspråk även efter den 31 december 1957.

Det bör understrykas, att avsikten icke är att återbesätta de extra ordinarie tjänster vid statens krisorgan, vilka blivit eller kommer att bli lediga genom befattningshavarens placering å annan tjänst eller av annan orsak. Här torde dock böra erinras om att återbesättande av en dylik tjänst undantagsvis förekommit i ett fall. Sålunda har å en byrådirektörstjänst vid statens krisorgan förordnats en befattningshavare, som intill den 1 januari 1957 innehåft tjänst såsom byrådirektör vid kommerskollegiets monopolutredningsbyrå och som vid överförandet enligt riksdagens beslut av byråns personal till statens pris- och kartellnämnd icke erhållit tjänst hos nämnden. Vad sålunda förekommit torde böra bringas till riksdagens kännedom.

Medelsbehovet för avlöningar till de befattningshavare vid statens priskontrollnämnd, vilka efter nämndens upphörande avlönas från förevarande anslag, ävensom för eventuella avlöningskostnader för extra ordinarie befattningshavare vid de statliga krisorganen, torde under nästa budgetår kunna täckas inom ramen för nuvarande anslagsbelopp. Jag föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 180 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avvecklingskostnader för statens priskontrollnämnd* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 180 000 kronor.

H. Diverse**[116] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond**

	Anslag
1955/56	1 739 000
1956/57 (statsliggaren s. 972)	1 925 000
1957/58 (förslag)	1 815 000

Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 815 000 kronor.

[117] 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Sjöfartsstyrelsens delfond

	Anslag
1955/56	404 000
1956/57 (statsliggaren s. 972)	408 000
1957/58 (förslag)	547 000

Under återopande av vad chefen för handelsdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Sjöfartsstyrelsens delfond* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 547 000 kronor.

[118] 3. Bidrag till vissa internationella byråer m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	24 000	24 752
1956/57 (statsliggaren s. 972)	24 000	
1957/58 (förslag)	33 200	

Från detta anslag bestrides Sveriges andel i kostnaderna för *dels* internationella byrån i Paris för utställningar (jfr X ht 1947 s. 1956), *dels* patentunionens internationella byrå i Bern, *dels* internationella valfångstkommis-

sionen (jfr X ht 1951 s. 151), *dels ock* internationella rådgivande bomullskommittén (ICAC) (jfr prop. nr 47/1951). Av det för löpande budgetår anvisade anslaget är för nu nämnda ändamål avsedda respektive 1 000, 8 000, 2 500 och 12 500 kronor.

Kommerskollegium (skr. 31/8 1956) hemställer om oförändrat bidrag, 1 000 kronor, för *internationella utställningsbyrån*.

Sjöfartsstyrelsen (skr. 13/9 1956) har anmält fråga om medlemskap för styrelsen i en planerad organisation för fyrtekniska frågor (International Association of Lighthouse Authorities, IALA). Styrelsen anför att internationella fyrtekniska konferenser hålles tid efter annan och att beslut om ifrågasvarande organisation fattades vid den år 1955 hållna konferensen. Organisationens främsta syfte avses vara att etablera ett fortlöpande samarbete mellan medlemsländernas centrala fyrmyndigheter för överläggningar och utbyte av informationer i fyrtekniska frågor. För att handha organisationens verksamhet skall finnas ett permanent sekretariat med säte i Paris. Den årliga medlemsavgiften har bestämts till 2 000 schweizerfrancs. — Sjöfartsstyrelsen hemställer, att den måtte erhålla bemyndigande att inträda såsom medlem i organisationen, vilken torde träda i funktion under budgetåret 1957/58, samt att medel måtte anvisas för erläggande av medlemsavgift.

Departementschefen

Mot sjöfartsstyrelsens hemställan att få ingå som medlem i den planerade organisationen för fyrtekniska frågor har jag icke något att erinra. För avgift till organisationen torde under förevarande anslag böra beräknas 2 400 kronor. Vad beträffar Sveriges bidrag till patentunionens internationella byrå i Bern, bör detta i enlighet med vad som i fjol anfördes vid anmälan av anslaget (X ht 1956 s. 162) för nästa budgetår upptagas med 14 800 kronor, vilket innebär en höjning med 6 800 kronor. Till övriga med detta anslag avsedda ändamål torde kunna beräknas oförändrade belopp. Anslaget bör således för nästa budgetår uppföras med (24 000 + 2 400 + 6 800 =) 33 200 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella byråer m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 33 200 kronor.

[119] 4. Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	1 225 000	195 631
1956/57 (statsliggaren s. 973)	225 000	
1957/58 (förslag)	300 000	

¹ Härav å tilläggsstat II 100 000 kronor.

Från anslaget bestrids samtliga kostnader för svenska delegationen för nordiskt ekonomiskt samarbete, svenska kommittén för nordiskt ekonomiskt samarbete, svenska kommittén för nordiskt patent och utredningen om nordiskt samarbete på atomenergiområdet. Vidare bestrids från anslaget vissa kostnader i samband med överläggningar mellan representanter för de nordiska patentverken i fråga av betydelse för det nordiska patentsamarbetet ävensom hälften av kostnaderna i anledning av det svenska medlemskapet i den isländsk-skandinaviska trafikkommittén.

Till följd av den föregående år vidtagna höjningen av statstjänstemännens löner samt intensifiering av verksamheten främst inom delegationen och kommittén för nordiskt ekonomiskt samarbete kan medelsbehovet för nästa budgetår beräknas öka med ca 75 000 kronor. Jag föreslår, att anslaget höjes med detta belopp och sålunda för budgetåret 1957/58 uppföres med 300 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

[120] 5. Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet

	Anslag
1955/56.....	500 000
1956/57 (statsläggaren s. 973).....	500 000
1957/58 (förslag).....	550 000

Från handels- och sjöfartsfonden har turisttrafikförbundet utöver anslaget å riksstaten för budgetåren 1954/55 och 1955/56 tilldelats bidrag med tillhoppa 150 000 kronor och för budgetåret 1956/57 med 200 000 kronor.

Y r k a n d e

Svenska turisttrafikförbundet (skr. 31/8 1956) hemställer att anslaget höjes med 774 000 kronor till 1 274 000 kronor.

M o t i v

Till grund för turisttrafikförbundets under senare år framförda anslagsäskanden har legat det arbetsprogram, som förbundet utvecklade i sitt yttrande över turistutredningens år 1951 framlagda betänkande och som förutsatte ett årligt statsbidrag om 900 000 kronor. Ett förverkligande av de målsättningar som däri angavs skulle emellertid — med tanke på den betydande kostnadsstegring som sedan dess ägt rum och den kraftiga ökningen i turisttrafiken — i dagens läge kräva en väsentligt vidgad kostnadsram. Det aktuella medelsbehov, som bör tillgodoses om förbundet på ett tillfredsställande sätt skall kunna fylla sina uppgifter, uppskattas till 1 834 000 kronor.

Härav beräknas 60 000 kronor kunna täckas genom medlemsavgifter, 400 000 kronor genom bidrag från trafikföretag och andra intressenter samt 100 000 kronor genom vissa försäljningsintäkter i förbundets verksamhet. Återstoden eller 1 274 000 kronor skulle emellertid få tillskjutas av statsmedel.

I motiveringen till sitt anslagsyrkande framhåller förbundet särskilt nödvändigheten att avhjälpa bristerna i utlandsorganisationen. I Amerikas förenta stater, där förbundet f. n. har endast ett kontor, nämligen i New York, bör med hänsyn till den hårdnande konkurrensen på den amerikanska marknaden samt arbetsfältets storlek dels nämnda kontor få bättre ekonomiska resurser, dels ett nytt kontor på västkusten inrättas, förslagsvis i gemensam nordisk regi. Vidare gör sig behovet av en egen turistrepresentation i Storbritannien, Tyskland och Frankrike alltmer gällande. Dessa länder utgör jämte Amerikas förenta stater våra viktigaste turistmarknader. Vad beträffar sådana länder som Belgien, Holland, Schweiz och Italien, där den bästa lösningen torde vara en gemensam nordisk representation, föreligger starkt behov av ökad medelstillelse för turistrepresentationen.

Turisttrafikförbundet bör vidare beredas möjlighet att förbättra sin upplysningsverksamhet. Härvidlag är produktionen av informationstryck en av de viktigaste arbetsuppgifterna. På förbundets initiativ har informationsverksamheten i utlandet kunnat samordnas och koncentreras till ett begränsat antal publikationer. För att tillgodose efterfrågan kräves emellertid en väsentlig ökning av upplagorna. Även andra former av propagandaverksamhet bör utvecklas, såsom bildtjänst, filmservice, informationstjänst, studieresor för utländska resebyråtjänstemän o. s. v.

Sveriges sändebud i Amerikas förenta stater (skr. 28/6 1956) har framhållit de brister, som vidlåder den svenska turistpropagandan och turistserVICEN i Amerikas förenta stater och som allvarligt kan skada Sveriges anseende som turistland. I skrivelsen hemställes, att som en första åtgärd mot de påtalade bristerna beaktande måtte givas de framställningar, som turisttrafikförbundet gör i syfte att förbättra de ekonomiska villkoren för turistbyrå i New York.

Departementschefen

Ehuru den utländska turisttrafiken ur olika synpunkter har stor betydelse för vårt land och turisttrafikförbundets arbete för att främja densamma är värt allt erkännande, kan jag icke tillstyrka annat än en mindre höjning av anslaget. Jag föreslår, att detta för nästa budgetår uppföres med 550 000 kronor, vilket innebär en höjning med 50 000 kronor. Det torde framdeles få övervägas i vilken utsträckning ytterligare fondmedel kan beviljas till stöd åt förbundets verksamhet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 550 000 kronor.

[121] 6. Turistpropaganda i Amerikas förenta stater

	Anslag
1955/56	52 000
1956/57 (statsliggaren s. 973)	52 000
1957/58 (förslag)	52 000

Från anslaget bestrides svenska statens andel i kostnaderna för en gemensam nordisk turistkampanj i Amerikas förenta stater (se X ht 1955 s. 136—138).

I enlighet med förslag av *Svenska turisttrafikförbundet* (skr. 24/11 1956) bör anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp eller 52 000 kronor. En förutsättning för utbetalning av anslaget bör liksom tidigare vara, att i Danmark och Norge statsbidrag beviljas med motsvarande belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Turistpropaganda i Amerikas förenta stater* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 52 000 kronor.

[122] 7. Avsättning till fonden för idrottens främjande

	Anslag
1955/56	9 000 000
1956/57 (statsliggaren s. 973)	9 850 000
1957/58 (förslag)	10 000 000

Sveriges riksidsrottsförbund (skr. 31/8 1956), som i sammanställning framlagt samtliga för budgetåret 1957/58 gjorda äskanden om medelsanvisning från fonden för idrottens främjande med undantag av i det följande särskilt redovisade, har hemställt om anslag å 13 177 000 kronor. *Svenska korporationsidsrottsförbundet* (skr. 27/8 1956) har yrkat anslag å 695 000 kronor, *Skid- och friluftsförbundet* (skr. 21/8 1956) å 292 600 kronor, *Organisationskommittén för skolungdomens allmänna fjällfärd* (skr. 31/8 1956) å 33 000 kronor samt *skolöverstyrelsen* (skr. 1/9 1956) å 186 000 kronor. Sammanlagt uppgår sålunda de framförda anslagsäskandena till (13 177 000 + 695 000 + 292 600 + 33 000 + 186 000 =) 14 383 600 kronor.

Vad beträffar det av riksidsrottsförbundet yrkade beloppet, 13 177 000 kronor, avser 5 443 500 kronor förbundets centrala verksamhet, 550 000 kronor verksamheten inom föreningarna, 1 713 500 kronor ungdomsidrotten inom olika sammanslutningar, 4 995 000 kronor idrottsanläggningar samt 475 000 kronor verksamheten inom idrottsorganisationer, som står utanför riksidsrottsförbundet.

Här torde böra anmälas, att *Svenska fotbollförbundet* (skr. 12/2 1956) hemställt, att en extra tipsomgång måtte få anordnas i anslutning till världsmästerskapstävlingarna i fotboll 1958, som skall hållas i Sverige, samt att behållningen måtte få disponeras för att täcka förbundets kostnader i samband därmed.

Motiv

Riksidrottsförbundet påpekar, att det idrottsliga arbetet främst är inriktat på en ökning av de aktiva idrottsutövarna. Särskilt betydelsefullt har härvidlag det arbete varit, som nedlagts på att utveckla ungdomsverksamheten. För närvarande har sålunda mer än 3 000 klubbar särskilda ungdomsavdelningar, och till de s. k. fritidsgrupperna — ca 7 000 — är närmare 120 000 ungdomar anslutna. En fortsatt utvidgning av verksamheten kan förväntas under de närmaste åren. Ökade krav kommer under sådana förhållanden att ställas på ledarutbildning och tävlingsverksamhet. En förbättring av möjligheterna att lämna bidrag till ungdomsidrotten är därför önskvärd. Förbundet understryker i detta sammanhang betydelsen av ungdomskonsulenternas arbete. För närvarande utgår till var och en av dessa konsulenter — 14 till antalet — ett statsbidrag om 12 600 kronor, varav 9 000 kronor avser arvode och 3 600 kronor rese- och traktamentsersättningar. Med hänsyn till den höjning som skett av statliga löner och traktamenten sedan bidragen fastställdes är en uppräknig av arvodena motiverad. — Det är icke endast den aktiva idrottsutövningen, som bör stödjas. Ur folkhälsosynpunkt är det även angeläget, att idrottsorganisationernas verksamhet för en brett upplagd motionsidrott främjas. Ökade medel bör därför anslås till detta ändamål. — Intresset för att uppföra olika slags anläggningar för idrottsändamål har blivit allt större under senare år. Anläggningskostnaderna överstiger emellertid vida vad som kan lämnas i bidrag från fonden, och ett stort antal ansökningar måste lämnas obeaktade av förbundet. Med hänsyn härtill och då statsbidraget får anses ha ett betydande stimulansvärde, bör bidragsmöjligheterna väsentligt förbättras.

Beträffande vad i övrigt anföres till stöd för gjorda yrkanden torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Departementschefen

Av de under denna punkt redovisade framställningarna framgår, att behovet av statsmedel för stöd till idrottsändamål går vida utöver det nuvarande anslagsbeloppet. En väsentlig höjning av anslaget vore därför i och för sig önskvärd. Därvid må dock erinras om att av anslaget för innevarande år ett belopp av 350 000 kronor avsetts för Sveriges deltagande i de olympiska spelen, för vilket ändamål något medelsbehov icke föreligger under nästa budgetår. Utöver den förbättring av medelstillgången under anslaget, som sålunda redan en oförändrad medelsanvisning skulle innebära, vill jag föreslå, att anslaget höjes med 150 000 kronor och sålunda för nästa budgetår uppföres med 10 000 000 kronor.

En höjning av arvodena m. m. till ungdomskonsulenterna synes mig skälig. För var och en av konsulenterna torde av statsmedel böra få utgå arvode med 10 350 kronor samt rese- och traktamentsersättningar med 4 000 kronor, allt för år räknat.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fonden för idrottens främjande* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 10 000 000 kronor.

[123] 8. *Avsättning till fonden för friluftslivets främjande*

	Anslag
1955/56	1 000 000
1956/57 (statsliggaren s. 973)	1 100 000
1957/58 (förslag)	1 250 000

Y r k a n d e

Statens fritidsnämnd (skr. 27/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 1 900 000 kronor.

M o t i v

Behållningen å anslaget utgjorde den 1 juli 1956 1 200 000 kronor. Därest av nämnden redan tillstyrkta framställningar bifalles av Kungl. Maj:t, kommer de under återstoden av innevarande budgetår tillgängliga medlen att utgöra 590 000 kronor. Den restriktivitet i bidragsgivningen, som härigenom blir nödvändig, säges dåligt rimma med de aktuella strävandena att skapa förbättrade semestermöjligheter i olika delar av landet.

Beträffande anslagsbehovet under nästa budgetår framhåller nämnden särskilt angelägenheten av att ökade bidrag kan lämnas till inrättandet av s. k. semesterbyar. De anläggningar, som kommit till stånd på olika platser i södra Sverige, har visat sig fylla ett stort behov, och nya sådana skulle skapa ökade möjligheter för framför allt barnfamiljer att tillbringa semestern i kustområdena med tillgång till bad. En annan angelägen uppgift är att främja åtgärder för sanering av campingväsendet. Med tanke på campingområdenas stora antal kräves betydande belopp, om inom en snar framtid en mera allmän förbättring av förhållandena skall kunna åvägbringas. Ökade medel bör även tillhandahållas kommuner och organisationer som bidrag till förvärv av lämpliga fritidsområden.

Familjeberedningen understryker i en den 28 september 1956 avgiven promemoria angelägenheten av att samhället stöder åtgärder för att skapa semesterformer, som är anpassade med hänsyn till barnfamiljernas behov och ekonomiska förutsättningar. Beredningen, som förutsätter att det statliga stödet härför delvis skall lämnas genom bidrag ur fonden för friluftslivets främjande, tillstyrker fritidsnämndens hemställan om ett anslag å 3 000 000 kronor för nästa budgetår.

Departementschefen

I likhet med fritidsnämnden anser jag det önskvärt, att ett ökat statligt stöd lämnas till anordningar för friluftslivets och semesterlivet. Jag kan dock

icke förorda, att anslaget höjes med större belopp än 150 000 kronor. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med 1 250 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fonden för friluftslivets främjande* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 1 250 000 kronor.

[124] 9. Avsättning till lotterimedelsfonden

	Anslag
1955/56	13 000 000
1956/57 (statsliggaren s. 974)	17 000 000
1957/58 (förslag)	18 700 000

Beträffande penninglotterirörelsen i Sverige hänvisas till prop. nr 24/1938 och 328/1941 samt rskr. 132/1938 och 488/1941. Rörelsen handhaves av det statliga bolaget Svenska penninglotteriet aktiebolag. I riksstaten för innevarande budgetår är inkomsten av lotterimedel upptagen till 110 milj. kronor. För nästa budgetår har dessa inkomster beräknats till 115 milj. kronor.

Lotterimedelsfonden är avsedd att tillgodose allmännyttiga, kulturella ändamål. Dessa är dels sådana som betinga en årligen återkommande bidragstilldelning, dels ändamål av annan mera tillfällig art. Till den förra kategorien hör framför allt bidrag till teatrar och orkestrar. Under budgetåret 1955/56 anvisades för *teaterverksamhet* sammanlagt ca 10,3 milj. kronor. De största bidragen utgick till Operan och Dramatiska teatern med 3 140 000 resp. 1 360 000 kronor. Riksteatern erhöll 1 287 000 kronor. Till teaterrådet utgick för turnéverksamhet i landsorten 350 000 kronor samt till Folkrorelsernas program aktiebolag 425 000 kronor. De olika stadsteatrarna erhöll belopp från 150 000 kronor (Hälsingborgs stadsteater) till 899 000 kronor (Malmö stadsteater).

Till *orkesterverksamhet* anvisades för budgetåret 1955/56 ca 1,6 milj. kronor.

Bland övriga årligen återkommande bidragstagare kan nämnas Sveriges amatörmusikkårer, Sveriges körförbund, Folkrorelsernas konstfrämjande, Riksförbundet för bildande konst, Svenska sångarförbundet m. fl. Bidragen till dessa har för budgetåret 1955/56 uppgått till ca 400 000 kronor.

Vid sidan av de fasta bidragen lämnas ur lotterimedelsfonden även bidrag av mera tillfällig art. Hit hör t. ex. anslag till uppförande och reparation av folkhögskolor m. fl. skolor samt elevhem vid dylika skolor. Härtill anvisades 565 000 kronor under 1956. Till reparation och uppförande av soldathem anvisades samma år sammanlagt 27 000 kronor. Andra ändamål till vilka bidrag lämnas avser restaurering och bevarande av märkliga äldre byggnader och andra kulturminnesmärken. Dessa bidrag, som utgår till olika statliga institutioner — främst riksantikvarieämbetet och nordiska museet —

städer och andra kommuner, hembygdsföreningar m. fl., utgjorde under 1956 ca 300 000 kronor. Bidrag lämnas också till uppförande av teater- och museibyggnader. Vidare plägar bidrag utgå till kulturella organisationer för särskilda ändamål, t. ex. kongresser, jubileer, teatergästspel m. m.

I berättelsen till 1957 års riksdag om vad sig i rikets styrelse tilldragit har i sedvanlig ordning intagits en översikt och en specifikation över de bidrag av lotterimedel, som beviljats under år 1956. Förteckningen lämnar också en redogörelse för i vad mån utdelade bidrag kommit stad eller landsbygd till godo.

Vid utgången av föregående budgetår förelåg ansökningar om bidrag från lotterimedelsfonden å sammanlagt ca 23,6 milj. kronor. Därav hänförde sig omkring 19,3 milj. kronor till fasta bidragsändamål och 4,3 milj. kronor till ändamål av tillfällig natur. Vid den senaste fördelningen av lotterimedel fanns tillgängligt för s. k. tillfälliga ändamål ett belopp av i runt tal 175 000 kronor medan ansökningarna om bidrag uppgick till ca 3,3 milj. kronor.

Departementschefen

Innan jag ingår på frågan om anslagets storlek för nästa budgetår torde böra erinras om att i föregående års statsverksproposition (bil. 12, p. 113) preliminärt anmäldes ett av *kulturfondsutredningen* framlagt betänkande med vissa förslag angående riktlinjer och former för fördelning av lotterimedel. Vid den fortsatta beredningen av ärendet har vissa skäl befunnits tala till förmån för utredningens förslag. Emellertid vill jag framhålla att ett flertal utredningar berörande ändamål, för vilka bidrag ur lotterimedelsfonden utgår, endera pågår eller nyss avslutat sin verksamhet. Jag tänker därvid närmast på 1955 års provinsteaterutredning, 1948 års konstutredning och byggnadsminnesutredningen. Det synes icke lämpligt att, innan resultaten av bl. a. dessa utredningar närmare prövats, taga ställning till kulturfondsutredningens förslag.

Även för nästa budgetår torde sålunda medel till kulturella m. fl. ändamål i vanlig ordning få anvisas under förevarande anslag. Vid bedömande av avsättningsanslagets storlek vill jag erinra om att den större delen av anslaget tages i anspråk för årligen återkommande s. k. fasta ändamål. Hit hör främst teatrar och orkestrar, till vilka bidrag utgår med ca 85 procent av det för innevarande budgetår anvisade anslaget. Vid ingången av budgetåret förelåg ansökningar från dessa håll med belopp, som betydligt översteg hela avsättningsanslaget. För nästa budgetår är bl. a. med hänsyn till nyss avslutad lönerörelse, innebärande löneökningar med för teatrarnas del i genomsnitt 12—15 procent, att vänta kraftigt ökade anspråk på fonden från teatrar och orkestrar. Härtill kommer utgifter å i runt tal 1 milj. kronor för upplupna pensionsavgifter för befattningshavare vid operan och dramatiska teatern, vilka förfaller till betalning den 1 juli 1957.

Till bestridande av de sålunda väntade ökade utgifterna anser jag mig av statsfinansiella skäl icke kunna förorda en större höjning av anslaget än 1 700 000 kronor. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med

18 700 000 kronor. Detta innebär, att ramen blir snäv för bidragstilldelningen för såväl de tillfälliga kulturändamålen som för den fortlöpande verksamhet, som stödjес genom medel från detta anslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till lotterimedelsfonden* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 18 700 000 kronor.

[125] 10. **Kostnader för vissa nämnder m. m.**

Enligt ett förslag, som framlagts av en särskilt tillkallad utredningsman och som tillstyrkts av chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera departement gemensamma frågor, skall bl. a. under tionde huvudtiteln uppföras ett särskilt anslag från vilket kostnaderna för vissa nämnder m. m. skall bestridas. De nämnder m. m., som utredningsmannen avser, är de sakkunniga enligt 4 § kungörelsen den 5 november 1948 (nr 687) med närmare föreskrifter rörande tillämpningen av sjöarbetstidslagen, statens krigsskadenumnd och utställningsberedningen. Kostnaderna har för nästa budgetår beräknats till 12 000 kronor. Kommittéanslaget, från vilket ifrågavarande kostnader f. n. skall bestridas, bör för samma budgetår nedräknas med samma belopp.

I överensstämmelse med vad sålunda förordats bör för nästa budgetår upptagas ett anslag av 12 000 kronor till kostnader för vissa nämnder m. m. Då vissa av de kostnader, som skall bestridas från anslaget, icke med tillräcklig säkerhet kan beräknas i förväg torde anslaget böra uppföras som förslagsanslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kronor.

[126] 11. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	1 775 000	789 030
1956/57 (statsliggaren s. 974)	725 000	
1957/58 (förslag)	501 000	

I överensstämmelse med vad som anförts vid anmälan av punkten 1, såvitt angår de från förevarande anslag f. n. bestridda kostnaderna för två tjänstemän samt för expertis och tillfällig arbetskraft, ävensom av punkten 125 bör anslaget nedräknas med (42 200 + 170 000 + 12 000 =) i runt tal 224 000 kronor.

För den från anslaget bekostade utredningsverksamheten inom handelsdepartementet förutser jag i övrigt ett oförändrat medelsbehov under nästa

¹ Därav å tilläggsstat II 100 000 kronor.

budgetår. Anslaget bör sålunda uppföras med (725 000 — 224 000 ==) 501 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 501 000 kronor.

[127] 12. Extra utgifter

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	70 000	63 929
1956/57 (statsliggaren s. 974)	70 000	
1957/58 (förslag)	90 000	

Beträffande detta anslag bör framhållas, att den vid ingången av budgetåret 1956/57 förefintligen reservationen, ca 24 000 kronor, till största delen var disponerad genom tidigare beslut och att reservationen alltså i huvudsak var av endast kassamässig natur.

Medelsbehovet för vissa av de med anslaget avsedda ändamålen, i främsta rummet för studieresor till utlandet, deltagande i internationella konferenser samt andra utgifter för det internationella samarbetet, har för departementets vidkommande visat en stark tendens till ökning. Anslaget torde därför böra höjas. Jag föreslår för nästa budgetår en höjning med 20 000 kronor, varvid sålunda anslaget uppföres med 90 000 kronor. I överensstämmelse med vad chefen för civildepartementet anförde i bil. 2 till statsverkspropositionen bör av anslaget för nästa budgetår ett belopp av 5 000 kronor avses för utgifter i samband med utbyte av tjänstemän mellan de nordiska länderna.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 90 000 kronor.

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Bo Gejrot

Register

till

Tionde huvudtiteln för budgetåret 1957/58**A. Handelsdepartementet**

Sid.		Kronor
	Handelsdepartementet:	
4	Avlöningar	1 106 600
7	Omkostnader	90 000
7	Utövande av statskontroll å krigsmaterieltillverkningen	31 000
	Säger för handelsdepartementet	1 227 600

B. Kommerskollegium m. m.

	Kommerskollegium:	
8	Avlöningar	2 609 300
14	Omkostnader	551 100
	Bergsstaten:	
16	Avlöningar	228 000
19	Omkostnader	40 500
	Sprängämnesinspektionen:	
20	Avlöningar	161 200
22	Omkostnader	28 100
	Näringsfrihetsrådet:	
22	Avlöningar	104 900
24	Omkostnader	11 200
	Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor:	
25	Avlöningar	238 600
26	Omkostnader	25 200
	Statens pris- och kartellnämnd:	
27	Avlöningar	1 434 600
28	Omkostnader	272 000
	Säger för kommerskollegium m. m.	5 704 700

C. Bergsbruk, industri, hantverk, teknisk forskning m. m.

	Sveriges geologiska undersökning:	
30	Avlöningar	1 200 000
33	Omkostnader	378 700
35	Resor och fältarbeten	145 000
35	Utrustning	230 000
37	Malmletning	1 000 000
42	Inventering av torvmossar	60 000
43	Vissa kostnader för statens gruvegendom	30 000
	Statens provningsanstalt:	
43	Avlöningar	1 971 600
46	Omkostnader	376 500
47	Utrustning	200 000

222 *Statsverkspropositionen år 1957: Bil. 12: Tionde huvudtiteln*

Sid.		Kronor
	Flygtekniska försöksanstalten:	
48	Avlöningar	4 076 700
53	Omkostnader	1 723 300
55	Utrustning	300 000
	Statens hantverksinstitut:	
57	Avlöningar till viss personal	545 700
59	Vissa omkostnader	66 000
60	Bidrag till kursverksamheten m. m.	300 000
61	Utrustning och inredning	100 000
	Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien:	
62	Akademien	200 000
65	Tekniskt-vetenskaplig och industriell representation i utlandet	57 600
66	Statens tekniska forskningsråd	89 600
67	Tekniskt-vetenskaplig forskning m. m.	2 000 000
	Statens institut för konsumentfrågor:	
69	Avlöningar	597 700
69	Omkostnader	171 000
70	Statens konsumentråd	44 100
70	Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning	400 000
71	Bidrag till Svenska träforskningsinstitutet	956 200
71	Bidrag till Svenska textilforskningsinstitutet	146 500
72	Bidrag till Metallografiska institutet	20 000
72	Bidrag till Institutet för konserveringsforskning	518 100
74	Bidrag till Institutet för optisk forskning	100 100
75	Bidrag till Svenska silikatforskningsinstitutet	102 000
75	Delegationen för atomenergifrågor	130 000
77	Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi	63 500 000
87	Bidrag till Aktiebolaget Svensk torvförädling för torvforskning	300 000
88	Bidrag till företagareföreningar m. fl.	1 450 000
91	Täckande av förluster i anledning av statlig garanti för lån till hantverks- och småindustriföretag m. m.	100 000
93	Befrämjande av hemslöjden	55 000
94	Bidrag till Svenska slöjdföreningen	50 000
95	Bidrag till standardiseringsverksamheten	695 000
95	Bidrag till Tekniska nomenklaturcentralen	15 000
	Säger för bergsbruk, industri, hantverk, teknisk forskning m. m.	84 401 400

D. Sjöfart och handel

Sjöfartsverket

	Sjöfartsstyrelsen:	
97	Avlöningar	3 841 800
102	Omkostnader	879 700
	Lots- och fyrstaten:	
104	Avlöningar	18 933 600
106	Omkostnader	4 978 000
	Fartygsinspektionen:	
108	Avlöningar	1 087 200
110	Omkostnader	172 900
		<hr/> 29 893 200

Sid.		Kronor
	Sjöbefälsskolorna	
	Sjöbefälsskolorna:	
110	Avlöningar	1 578 300
114	Omkostnader	54 100
115	Materiel, böcker m. m.	60 000
116	Kompletteringskurs vid högre tekniskt läroverk	8 300
		1 700 700
	Säkerhetsanstalter för sjöfarten m. m.	
116	Säkerhetsanstalter för sjöfarten	1 700 000
124	Säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg	98 200
126	Viss utrustning för statlig sjöräddningsverksamhet	50 000
128	Statens isbrytarverksamhet	3 108 400
131	Anskaffning av en ny statsisbrytare	15 605 000
132	Driftkostnader för mät- och avmagnetiseringsstationer	200 000
134	Kostnader för handelssjöfartens dirigering	20 000
135	Mättnings- och rekognosceringsverksamhet	1 176 000
139	Bidrag till internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten ...	100 000
140	Bidrag till underhåll av en fyr å Kap Spartel	13 000
140	Bidrag till internationella hydrografiska byrån	23 000
		22 093 600
	Hamnar och farleder	
140	Bidrag till handelshamnar och farleder	2 000 000
144	Statliga farledsarbeten	50 000
145	Byggande av fiskehamnar	3 000 000
146	Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder	180 000
147	Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, att avräknas mot automobilskattemedlen	700 000
		5 930 000
	Övriga sjöfartsändamål	
	Handelsflottans pensionsanstalt:	
148	Avlöningar	54 100
150	Omkostnader	7 600
	Statens skeppsprovvningsanstalt:	
150	Avlöningar	558 400
154	Omkostnader	92 100
154	Utrustning	55 000
	Statens sjöhistoriska museum:	
155	Avlöningar	229 000
157	Omkostnader	42 400
158	Underhåll och ökning av samlingarna	3 500
158	Bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader	256 000
159	Läkarundersökning av sjöfolk	250 000
159	Beredande av lägre biljettkostnader för sjöfolk vid vissa resor..	70 000
159	Avsättning till handelsflottans välfärdsfond	320 000
160	Understöd åt skärgårdsrederier	*210 000
160	Bidrag till Suezkanaltrafikanternas organisation	90 000
		2 238 100

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Handel	
162	Bidrag till handelshögskolan i Stockholm	436 400
163	Bidrag till handelshögskolan i Göteborg	583 100
169	Gemensamma ändamål vid handelshögskolorna: Stipendier för främjande av högre ekonomiska studier	15 000
169	Åtgärder för främjande av varuutbytet med främmande länder	500 000
170	Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet	102 000
		1 636 500
	Säger för sjöfart och handel	63 492 100

E. Patent- och registreringsväsendet m. m.

	Patent- och registreringsverket:	
172	Avlöningar	6 202 300
179	Omkostnader	1 179 500
180	Granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m.	4 000
	Svenska uppfinnarkontoret:	
180	Administrationskostnader	130 000
181	Understödjande verksamhet	75 000
182	Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register	400 000
182	Avsättning till försäkringsinspektionens fond	1 049 700
197	Bidrag till Svenska föreningen för industriellt rättsskydd för vissa kongresskostnader	30 000
	Säger för patent- och registreringsväsendet m. m.	9 070 500

F. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap m. m.

	Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap:	
199	Avlöningar	1 107 100
201	Omkostnader	176 000
201	Omkostnader för statlig lagerhållning m. m.	25 100 000
204	Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen	4 100 000
	Säger för riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap m. m.	30 483 100

G. Krisförvaltningen

	Statens handelslicensnämnd:	
206	Avlöningar	900 000
207	Omkostnader	110 000
207	Avvecklingskostnader för statens priskontrollnämnd	180 000
	Säger för krisförvaltningen	1 190 000

H. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
210	Byggnadsstyrelsens delfond	1 815 000
210	Sjöfartsstyrelsens delfond	547 000

Statsverkspropositionen år 1957: Bil. 12: Tionde huvudtiteln 225

Sid.		Kronor
210	Bidrag till vissa internationella byråer m. m.	33 200
211	Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete ..	300 000
212	Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet	550 000
214	Turistpropaganda i Amerikas förenta stater	52 000
214	Avsättning till fonden för idrottens främjande	10 000 000
216	Avsättning till fonden för friluftslivets främjande	1 250 000
217	Avsättning till lotterimedelsfonden	18 700 000
219	Kostnader för vissa nämnder m. m.	12 000
219	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	501 000
220	Extra utgifter	90 000
	Säger för diverse	33 850 200
	Summa	229 419 600

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1957

FÖRSTA SAMLINGEN

FEMTE BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1 angående stats-
verkets tillstånd och behov: elfte—fjortonde huvudtitlarna m. m.
samt utgifter för statens kapitalfonder, kapitalbudgeten
och beredskapsstat för försvarsväsendet*

ELFTE HUVUDTITELN

INRIKESDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet HEDLUND, och statsrådet NORDENSTAM anmäler de frågor, som tillhör regleringen för *budgetåret 1957/58* av utgifterna under *riksstatens elfte huvudtitel*, innefattande anslagen till *inrikesdepartementet*, därvid statsrådet NORDENSTAM anmäler de under punkterna 213 och 214 upptagna frågorna och departementschefen övriga frågor.

Föredragandena anför därvid följande.

A. Inrikesdepartementet m. m.

1] 1. Inrikesdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	875 000	769 771
1955/56	880 000	904 029
1956/57 (statsliggaren s. 975)	1 010 000	
1957/58 (förslag)	1 279 000	

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för finansdepartementet översiktligt redogjort för en av särskilt tillkallad utredningsman avgiven promemoria angående personaluppsättningen inom vissa avdelningar i statsdepartementen m. m. För inrikesdepartementets vidkommande innebär utredningsförslaget i fråga om personalförstärkning — Bihang till riksdagens protokoll 1957. 1 saml. Nr 1. Bil. 13

ningar inrättande av en tjänst såsom byråchef på statssekreteraravdelningen och av en förste kanslisekreterartjänst i lönegrad Ce 29 för en föredragande i ärenden angående internationellt hälsovårdsarbete. Vidare föreslår utredningsmannen, att departementets lagbyrå omvandlas till en rättsavdelning och att i samband härmed lagbyråchefstjänsten ändras till befattning som chef för rättsavdelning ävensom att en förste kanslisekreterartjänst i lönegrad Ca 29 omändras till en budgetsekreterartjänst.

För egen del kan jag i huvudsak ansluta mig till utredningsmannens förslag. Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet uttalat i sitt förenämnda anförande anser jag mig emellertid icke böra föreslå inrättande av den föreslagna kanslisekreterartjänsten i Ce 29. Jag förordar alltså, att statssekreteraravdelningen förstärkes med en tjänst såsom byråchef i Cr 13, att tjänsten såsom byråchef för lagärenden i lönegrad Cr 13 ändras till befattning såsom chef för rättsavdelning i lönegrad Cr 15 samt att en förste kanslisekreterartjänst i lönegrad Ca 29 utbytes mot en budgetsekreterartjänst i Cr 8, varvid förste kanslisekreterartjänsten bör föras på övergångsstat.

I överensstämmelse med vad chefen för finansdepartementet i förevarande sammanhang förordat bör vidare kostnaderna för vissa sakkunniga m. fl., vilka f. n. ersättes från departementets kommittéanslag, bestridas från en under avlöningsanslaget förslagsvis upptagen anslagspost till ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft. Utredningsmannen har föreslagit, att denna anslagspost för inrikesdepartementet upptages med 125 000 kronor. Då jag emellertid enligt vad jag nyss anfört ej ansett mig böra förorda inrättandet av en tjänst för den förenämnde föredraganden i ärenden angående internationellt hälsovårdsarbete, vilken f. n. avlönas från kommittéanslaget, bör medel för dennes avlönande i stället beräknas under berörda anslagspost.

Vidare föreslår jag under åberopande av vad i propositionen nr 185/1956 (s. 55—56) anförts rörande nödvändigheten av en samordning av planläggningen för beredskap och krig inom totalförsvarets olika grenar, att för handläggning och beredning inom Kungl. Maj:ts kansli av sådana samordningsfrågor till statsrådsberedningen knytes en särskild, kvalificerad befattningshavare. Även dennes avlöning torde tills vidare böra bestridas från den berörda posten till ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft. På grund av vad jag sålunda anfört bör anslagsposten uppföras med 175 000 kronor.

I övrigt föreslår jag, att departementets biträdespersonal på grund av ökad arbetsbelastning å statssekreteraravdelningen samt hos byråchefen för vissa polisfrågor förstärkes med ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

En kanslisekreterartjänst i lönegrad Ca 25, vilken f. n. är obesatt, torde böra indragas, varvid medel från ordinarieposten bör överföras till icke-

ordinarieposten för anställande av en amanuens i reglerad befordringsgång.

Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången för biträdespersonal bör tre kontorsbiträden i Ce 8 beredas ordinarie tjänster i Ca 8.

Med hänsyn till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör vidare en kanslibiträdets-tjänst i lönegrad Ca 11 uppflyttas till kontoristtjänst i lönegrad Ca 13. Härjämte förordar jag, att i samband med vissa organisatoriska förändringar av arbetet på departementets regeringsrättsbyrå en kanslibiträdets-tjänst i lönegrad Ce 11 utbytes mot en kontoristtjänst i lönegrad Ce 13.

I skrivelse den 30 augusti 1956 har beredskapsnämnden för psykologiskt försvar hemställt bl. a., att för nämndens kanslipersonal måtte inrättas extra ordinarie tjänster fr. o. m. budgetåret 1957/58 samt att nämndens personal måtte förstärkas med en amanuens i reglerad befordringsgång och ett kanslibitråde i 11 lönegraden. För egen del anser jag mig endast böra tillstyrka, att chefen för nämndens kansli, vilken åtnjuter arvode motsvarande 37 löneklassen, fr. o. m. nästa budgetår erhåller extra ordinarie tjänst i lönegrad Ce 37 samt att ett kontorsbiträde med arvode utbytes mot ett biträde i reglerad befordringsgång.

På grund av de föreslagna personalförstärkningarna och löneregleringarna torde anslaget böra höjas med 500 kronor för ökade kostnader för vikariats- och övertidsersättningar.

För nu framlagda förslag erfordras en ökning av medelsanvisningen med omkring 41 900 kronor för personalförstärkning, cirka 7 000 kronor för löneregleringar m. m., 175 000 kronor för expertis och tillfällig arbetskraft samt 500 kronor för vikariats- och övertidsersättningar. Härtill kommer en automatisk utgiftsstegring om cirka 45 000 kronor för löneklassuppflyttningar samt höjningen av det rörliga tillägget.

Anslaget bör således uppräknas med (41 900 + 7 000 + 175 000 + 500 + 45 000) 269 400 kronor eller i runt tal 269 000 kronor.

Med hänsyn till det anförda beräknas anslaget sålunda: avlöning till departementschefen oförändrat 37 700 kronor, avlöningar till ordinarie tjänstemän 421 000 (+ 23 000) kronor, ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft 175 000 (+ 175 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 392 000 (+ 18 000) kronor samt rörligt tillägg 253 300 (+ 53 000) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (37 700 + 421 000 + 175 000 + 392 000 + 253 300) 1 279 000 (+ 269 000) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för inrikesdepartementet, vilka påkallas av nu framlagda förslag;

4 Statsverkspropositionen år 1957: Bil. 13: Elfte huvudtiteln

b) godkänna följande avlöningsstat för inrikesdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	37 700
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	421 000
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	175 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	392 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	253 300
	<hr/>
	Summa kronor 1 279 000;

c) till *Inrikesdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 279 000 kronor.

[2] 2. Inrikesdepartementet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	125 000	113 708
1955/56	118 000	136 077
1956/57 (statsliggaren s. 976)	143 000	
1957/58 (förslag)	165 000	

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde för budgetåret 1957/58 bära uppföras med oförändrat belopp, 2 000 kronor.

Med hänsyn till belastningen för budgetåret 1955/56 å anslagsposten till reseersättningar, 18 166 kronor, samt stegrade resekostnader och höjda traktamenten förordar jag, att anslagsposten för nästa budgetår uppräknas med 8 000 kronor till 20 000 kronor.

Under anslagsposten till expenser har delposten till bränsle och lyse för innevarande budgetår uppförts med 8 000 kronor. I anslutning till belastningen föregående budgetår, 9 082 kronor, bör delposten uppräknas med 1 000 kronor. Beträffande posten till övriga expenser, expenser för beredskapsnämnden för psykologiskt försvar, vilken av nämnden i skrivelse den 30 augusti 1956 föreslagits uppräknad från 7 000 till 15 000 kronor, anser jag mig endast kunna förordna en till 3 000 kronor begränsad höjning av medelsanvisningen.

Till publikationstryck har för innevarande budgetår anvisats ett belopp om 15 000 kronor. Då medelsåtgången för budgetåret 1955/56 uppgått till 25 217 kronor, föreslår jag, att anslagsposten för nästa budgetår höjes med 10 000 kronor och sålunda uppföres med 25 000 kronor.

Anslagsposten till vissa omkostnader för beredskapsnämnden för psykologiskt försvar, krigsspel och kurser m. m., har av nämnden föreslagits uppräknad från 60 000 till 110 000 kronor för att möjliggöra ökad kursverk-

samhet samt anordnande av en större opinionsundersökning i statistiska centralbyråns regi. När anslagsposten för innevarande budgetår höjts med 20 000 kronor för sådana ändamål, anser jag mig nu icke böra förordna en ytterligare höjning av densamma. Posten bör således uppföras med oförändrat belopp. Jag förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t, om ett skärpt läge skulle giva anledning till intensifiering av nämndens verksamhet, kommer att medgiva erforderligt överskridande av anslagsposten.

I enlighet med vad sålunda anförts bör anslaget för budgetåret 1957/58 uppföras med (143 000 + 8 000 + 1 000 + 3 000 + 10 000) 165 000 (+ 22 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inrikesdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 165 000 kronor.

[3] 3. Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	35 000	29 148
1955/56	45 000	37 067
1956/57 (statsliggaren s. 976)	45 000	
1957/58 (förslag)	45 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget må för ersättningar och arvoden åt nämndens ordförande och ledamöter m. m. samt för ersättningar åt av nämnden särskilt anlitate sakkunniga disponeras 15 000 resp. 30 000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1956 har beredskapsnämnden hemställt om uppräknig av sistnämnda belopp med 10 000 kronor, bl. a. för att möjliggöra undersökningar i större omfattning än f. n. på propagandaanalysens område samt för anlitate av en medicinsk sakkunnig med psykologisk skolning.

För egen del föreslår jag, att anslagsposten till ersättningar och arvoden åt nämndens ordförande och ledamöter m. m. på grund av belastningen för budgetåret 1955/56, 7 790 kronor, minskas med 5 000 kronor till 10 000 kronor.

Beträffande anslagsposten till ersättningar åt av nämnden särskilt anlitate sakkunniga anser jag mig endast böra tillstyrka en till 5 000 kronor begränsad höjning.

I enlighet med det anförda bör anslaget för budgetåret 1957/58 uppföras med (45 000 — 5 000 + 5 000) oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården

Medicinalstyrelsen med dithörande stater

[4] 1. Medicinalstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 637 000	2 683 449
1955/56	2 823 000	2 984 609
1956/57 (statsliggaren s. 976)	3 120 000	
1957/58 (förslag)	3 458 000	

Yrkanden

I. I skrivelse den 7 oktober 1955 har medicinalstyrelsen hemställt om anvisande av medel för upprättande av en utvidgad medicinalstatistik.

II. I skrivelse den 14 juli 1956 hemställer medicinalstyrelsen, att befattningen som psykologassistent i Cg 19 vid styrelsens sinnesslövsinspektion uppflyttas till lönegrad 22.

III. I skrivelse den 31 augusti 1956 hemställer medicinalstyrelsen, att anslaget höjes med 480 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Personalförstärkningar	
a) <i>Hälsovårdsbyrån</i>	
1 sanitäringenjör Cg 31	+ 24 696
b) <i>Sjukhusbyrån</i>	
1 biträdande byråinspektör Ce 23	+ 16 584
c) <i>Sinnessjukvårdsbyrån</i>	
1 byrådirektör Ca 31	+ 24 696
1 förste byråsekreterare Ca 27	+ 20 532
1 förste byråsekreterare Ca 29 föres å övergångsstat	— 22 632
d) <i>Avdelningen för vård av psykiskt efterblivna m. m.</i>	
1 föredragande i epileptikerärenden	+ 4 400
e) <i>Statistiska avdelningen</i>	
1 förste aktuarie Ca 29	+ 22 632
1 aktuarie i reglerad beföringsgång	+ 18 492
1 arvodesanställd läkare för cancerregistret	+ 13 000
5 biträden för skriv- och kontorsgöromål	+ 43 620
f) <i>Disciplinnämnden</i>	
1 förste byråsekreterare Ca 29	+ 22 632
1 kanslibitråde Ce 11	+ 9 936
1 amanuens indrages	— 18 492
g) <i>Förstärkning av biträdespersonalen</i>	+ 35 000
2. Personalminskning	
1 arvodesanställd arkitekt indrages	— 5 004

	Ökn. el. minskn.
3. Löneregleringar m. m.	
a) 1 byrådirektör Ca 31 i st. f. Ce 31	—
2 kontorsbiträden Ca 8 i st. f. Ce 8	—
b) 1 byrådirektör Ce 31 i st. f. Cg 31	—
1 amanuens Ce 21 i st. f. Cg 21	—
1 tekniskt biträde Ce 11 i st. f. Cg 11	—
1 assistent Ce 19 i st. f. Cg 19	—
c) 1 byrådirektör Ca 33 i st. f. förste aktuarie Ca 29	+ 3 924
d) 1 förste byråsekreterare Ca 29 i st. f. Ca 27	+ 2 100
e) 1 förste byråsekreterare Ca 29 i st. f. förste revisor Ca 27	+ 2 100
f) 1 byråapotekare Ce 29 i st. f. byråassistent Ce 27	+ 2 100
g) 1 förste byråinspektör Ca 29 i st. f. byråinspektör Ca 27	+ 2 100
1 byråinspektör Ca 27 i st. f. Ca 25	+ 2 040
h) 1 byråinspektör Ce 25 i st. f. Ce 23	+ 1 908
i) 1 hälsovårdskonsulent Ce 25 i st. f. konsulent för rättbekämpandet Ce 23	+ 1 908
j) 1 kansliskrivare Ce 15 i st. f. kontorist Ce 13	+ 768
k) 1 kontorist Ca 13 i st. f. kanslibiträde Ca 11	+ 708
l) 1 kontorist Ce 13 i st. f. kanslibiträde Ce 11	+ 708
m) 1 kontorsbiträde uppflyttas till kanslibiträde Ce 11	+ 1 212
n) Arvodesförhöjning för ledamöter och suppleanter i vissa nämnder	+ 10 000
o) Arvode åt ordföranden och suppleant i rättsmedicinska nämnden	+ 8 200
p) En arvodestjänst som arkivbiträde ombildas till befattning i Ce 10	—
4. Vikarlats- och övertidsersättningar	+ 35 416
5. Omräkning	
Reglerad befordringsgång för amanuenser	+ 4 374
Reglerad befordringsgång för biträdespersonalen	+ 2 220
Löneklassuppflyttningar	+ 16 419
På grund av beräknad anslagsbelastning	+ 171 000
Avrundning	+ 703
	+ 480 000

Motiv**I. (Skrivelsen den 7 oktober 1955.)**

Beträffande behovet av en utvidgad medicinalstatistik anför medicinalstyrelsen.

Kunskap om sjukdomarna och sjukligheten behövs på längre sikt för planeringen av de hälso- och sjukvårdande enheterna, utbyggnaden av sjukvårdsapparaten och rekryteringen av medicinalpersonal. Man bör veta, hur vårdbehovet är sammansatt med hänseende till olika patientkategorier (åldrar, kön m. m.) och olika sjukdomar för att säkrare kunna bestämma, hur vården skall organiseras.

Den knappa personaltillgången och de stora kostnaderna för hälso- och sjukvården motiverar en rationell planläggning grundad på en fortlöpande observation av sjuklighet och sjukdomar.

En mera ingående kännedom härom skulle vidare vara av utomordentligt värde för medicinalstyrelsen i den dagliga förvaltningen och skulle även förse den medicinska forskningen med material.

F. n. finnes officiell sjukdomsstatistik över vissa epidemiska och vene-riska sjukdomar samt tuberkulos. Med undantag för tuberkulosen är denna statistik synnerligen summarisk, men den är dock allmän så tillvida att

den gäller hela befolkningen till skillnad mot t. ex. statistiken över sjukdomar bland inkallade värnpliktiga eller olika former av sinnessjukdom hos klientelet på sinnessjukhusen. Nu nämnda statistik jämte de mycket summariska uppgifterna om tankaries hos 6- och 7-åringar i folktandvården, utfallet av de årliga värnpliktsmönstringarna och pensionsstyrelsens summariska statistik över orsaker till invaliditet är allt vad vårt land äger av sjukdomsstatistik. Sjuklighetsstatistik föreligger icke annat än i form av vissa uppgifter om frånvarofrekvens från arbete.

Kännedomen om utbredningen av svenska folkets sjukdomar är således ytterst bristfällig. För en totalöversikt av sjukdomarna är man hänvisad till dödsorsaksstatistiken, som icke ger en fullständig bild, eftersom sjuklighet och dödlighet icke står i konstant förhållande. Icke heller har man närmare reda på sjukdomarnas och sjuklighetens ändringar i tiden — en mycket betydelsefull faktor vid sjukvårdens planering.

Den sjukdomsstatistik, som föreslagits i betänkandet om sjukförsäkringsstatistik, och det material man härigenom kunde få fram skulle sannolikt genom lämplig behandling och efter noggrann analys kunna göras till en viktig ingrediens i en statistisk översikt av sjukdomssituationen. Vidare finns hos sjukhusen, folktandvårdsorganisationen, hälsovårdsnämnderna, de militära organen m. fl. ett f. n. föga utnyttjat material, som är väl ägnat att belysa olika sidor av morbiditeten och därmed förbundna omständigheter. Sjukhusens diagnosregister och liggare med bakomliggande patientjournaler samt folktandvårdspoliklinikernas journalarkiv förtjänar att uppmärksammas. Härjämte bör med relativt enkla medel årsberättelsernas uppgifter kunna göras mera jämförbara för att möjliggöra årliga sammanställningar rörande sjukdomar och sjukdomsgrupper av särskild betydelse. Resultatet härav skulle kunna jämföras med motsvarande delar av sjukförsäkringsstatistiken till bättnad för såväl riks-försäkringsanstaltens kontrollerande verksamhet som medicinalstyrelsens strävan att studera sjukdomsfrekvensen och dess växlingar. Framför allt skulle dock specialbearbetningar av valda delar av registrens material giva rikt utbyte.

Styrelsens behov av sjukdomsstatistik skulle till väsentlig del kunna fyllas, om styrelsen sattes i stånd att sammanställa, jämföra och analysera samtliga nu nämnda material, däri inbegripet sjukförsäkringens material och den därpå grundade statistik, som riks-försäkringsanstalten torde komma att framställa. Denna specifikt medicinalstatistiska verksamhet bör förläggas till medicinalstyrelsen.

Beträffande det särskilda spørsmålet rörande uppläggande av ett cancerregister anför styrelsen.

De maligna tumörerna, eller cancer i vidaste bemärkelse, framträder efter tuberkulosens tillbakagång som den andra i ordningen av dödsorsakerna. Enär dess betydelse ökar med den stigande medellivslängden är det angeläget, att dessa sjukdomars utbredning och frekvens blir före mål för en ingående och fullständig statistik. Vissa cancertyper, t. ex. lungcancer, ökar hastigt oavsett åldersförändringarna. Vidare kommer, i samma mån som cancer genom kirurgisk eller radiologisk behandling botas, de enda hittills tillgängliga uppgifterna — mortalitetssiffrorna — ej längre att ge ett riktigt uttryck för sjukdomens frekvens. Slutligen har forskningen visat, att en rad omgivningshygieniska faktorer påverkar can-

cerns uppträdande. Härutinnan erinras om förekomsten av cancerframkallande ämnen inom vissa, särskilt kemiska industrier samt att samband mellan tobaksrökning och cancer torde finnas. Luftföroreningen i storstäderna har ansetts spela en roll. Samband mellan näring och kostvanor samt frekvensen av cancer i matsmältningsorganen har vidare förmodats och beträffande cancer i svalget och munhålan föreligger ett säkert samband med järnbrist. Cancerrisken för personal i radiologiskt arbete bör också omnämnas, liksom ett samband med klimatologiska, etnografiska och rasmässiga förhållanden ifrågasatts eller kunnat påvisas.

Förebyggande åtgärder mot cancer har att ta hänsyn till dessa förhållanden, om vilka kunskap endast kan nås genom insamlade av statistiska uppgifter. Någon möjlighet att anskaffa material från sjukhassorna eller från sjukhusens årliga diagnosrapporter föreligger icke. Ett flertal mindre länder har särskilda cancerregister, Danmark från år 1943, Norge sedan 1951, Finland sedan 1953 och Island sedan 1954. I Belgien och Nederländerna är cancerregister under utformning.

Ett cancerregister skulle *dels* rutinmässigt insamla uppgifter om cancerfall, sammanställa och räkna dessa samt redovisa resultatet med uppdelningar efter vissa standardargument, såsom cancerdiagnos, kön, ålder, hemort, yrke m. m., *dels* upptaga sådana identifieringsdata att medicinska forskare kan följa patienten i sjukhusens eller på patologernas arkiv, *dels* ock tillhandagå forskare med sortering, »listning» och räkning av materialet mot ersättning till självkostnadspris ävensom med råd angående uppläggningsen av forskningsarbetet.

Till registret skulle anmälas fall av malign tumör och närliggande tillstånd samt alla fall (även benigna) av intracraniella tumörer, urinblåsetumörer, s. k. slem- och spottkörteltumörer, bronchialadenom och granulocellstumörer. Anmälningssplikt skulle åläggas varje för behandlingen ansvarig läkare vid sjukhus m. m. och polikliniker, vilken hos patient iakttagert dylikt sjukdomsfall, som veterligen icke tidigare anmälts till registret under samma diagnos, ävensom ansvarig läkare vid patologisk-anatomisk och rättsmedicinsk institution eller vid statens rättsläkarstationer för varje därstädes diagnosticerat cancerfall.

Anmälningarnas uppgifter skulle överföras till ett grundkort för varje anmäld person (eventuellt för varje cancerfall). Grundkorten skulle i sin tur utgöra underlag för stansning av hålkort (hollerithkort) för de aktiva registren. Till hålkorten skulle praktiskt taget alla obligatoriska uppgifter från anmälningarna överföras, sedan de kodsatts.

Det årliga antalet nya cancerfall kan uppskattas till cirka 15 000. Man kan utgå från att dubbelanmälningar kommer att inlämnas. Successivt, allt eftersom dödsfallsanmälningar inkommer och samlas hos statistiska centralbyrån, kan cancerkorten samköras med centralbyråns dödsorsaks-kort.

Cancerregistret bör anknytlas till medicinalstyrelsens statistiska avdelning och benämnas medicinalstyrelsens cancerregister.

För den utvidgade medicinalstatistiken och cancerregistret erfordras en avdelning bestående av fyra högskoleutbildade statistiker, läkarpersonal med en sammanlagd arbetstid av 5 timmar om dagen samt 9 biträden. I förhållande till nuvarande organisation innebär detta en ökning med två statistiker, fem biträden och en deltidsanställd läkare.

Den statistiker, som skall leda avdelningen, bör ha en självständigare ställning än f. n. och därför placeras som byrådirektör. Tjänsten som förste aktuarie i Ca 29 bör sålunda uppflyttas till byrådirektörstjänst i Ca 33.

För sjukdomsstatistiken och prognoserna bör en tjänst som förste aktuarie i Ca 29 inrättas. Denne bör under tiden för cancerregistrets uppläggning speciellt syssla med detta. Av förste aktuarien eller av byrådirektören bör fordras särskild matematisk-statistisk utbildning.

Nuvarande aktuarie i Ca 25 bör huvudsakligen syssla med förvaltningsstatistiken och redigeringen av publikationen »Allmän hälso- och sjukvård».

Den fjärde statistikern skall vara aktuarie i reglerad befordringgång och vara speciellt inriktad på det hålkortsmissiga. Han torde bli relativt mycket engagerad av cancerregistret.

Till cancerregistret bör knytas en läkare, som är speciellt inriktad på cancerdiagnostik (exempelvis en patolog), för att leda biträdespersonalens arbete med kodsättningen av diagnosuppgifterna, formulera eventuellt erforderliga frågeskrivelser, följa sjukhusens och patologernas diagnostik och verka till en uniformering härutinnan, medverka i analysen av den årliga statistiken samt hjälpa enskilda forskare med upplysningar och råd angående forskningsarbetets uppläggning. Läkaren bör tills vidare ha en arbetstid av 3 timmar per dag och erhålla ett arvode av 13 000 kronor.

Beträffande biträdespersonalen föreslås, att den nuvarande kontoristtjänsten i Ce 13 uppflyttas till kansliskrivartjänst i Ce 15. Kansliskrivaren skall bl. a. självständigt utarbeta tabeller till »Allmän hälso- och sjukvård», handha korrekturläsning, registrera inkommande statistiskt material, upprätta manuskript till blanketter och utföra smärre statistiska utredningar. Vidare erfordras ett kanslibitråde, som skall ha sin huvudsakliga verksamhet förlagd till hålkortsarbetena och registren. För den utökade medicinalstatistiken torde erfordras minst tre biträden i reglerad befordringgång utöver den nu anställda biträdespersonalen.

Till hålkortskostnader beräknas första året för cancerregistret 4 000 kronor och för övrig sjukdomsstatistik 3 000 kronor. Kostnaderna för möbler och inventarier m. m. uppskattas beträffande cancerregistret till 2 500 kronor för skriv- och räknemaskiner, 2 000 kronor för möbler och 5 000 kronor för blankettryck ävensom beträffande övrig sjukdomsstatistik till 3 900 kronor för skriv- och räknemaskiner samt 3 000 kronor för möbler.

II. (Skrivelsen den 14 juli 1956.)

Enligt för landstingen gällande tjänstereglemente med tillhörande specialbestämmelser är psykologassistenter placerade i lönegrad 22 fr. o. m. den 1 januari 1956. Inom Stockholms stads psykiska barna- och ungdomsvård är motsvarande befattningar likaledes placerade i lönegrad 22. Sveriges psykologförbund har hemställt, att befattningen såsom psykologassistent

i Cg 19 vid medicinalstyrelsens sinnesslövsårdsinspektion måtte uppflyttas till lägst 22 lönegraden. Den hos styrelsen anställde psykologassistenten har slutat sin anställning, och med hänsyn till nuvarande lönegradsplacering torde icke kunna påräknas att erhålla någon tillräckligt kvalificerad sökande till befattningen.

III. (Skrivelsen den 31 augusti 1956.)

Ansvällningen av arbetsbelastningen under de senaste åren har medfört, att medicinalstyrelsen haft svårt att bemästra sina arbetsuppgifter. Behovet av personalförstärkning framträder särskilt å tre områden, nämligen hälsovården, enkannerligen omgivningshygien, sinnessjukvården och epileptikervården. Härjämte är det av största vikt, att styrelsen beredes möjlighet att statistiskt överblicka sjukdomspanoramata och belysa speciellt aktuella sjukvårdsproblem.

Proportionen mellan tjänster i befordringsgången samt högre tjänster är väsentligt oförmånligare inom medicinalstyrelsen än inom de flesta andra ämbetsverk. Då styrelsen kan erbjuda högst två byråchefstjänster inom den s. k. verkskarriären för juristerna, kommer rekryteringen av sådan personal alltid att erbjuda stora svårigheter. Sveriges juristförbund har kraftigt understrukit nödvändigheten av förbättrade befordringsmöjligheter för juristpersonalen.

Efter förhandlingar med Svensk sjuksköterskeförening har styrelsen funnit vissa löneförhöjningar för styrelsens sjuksköterskepersonal berättigade.

Medicinalstyrelsens personalförening har framställt önskemål om vissa lönegradsuppflyttningar m. m.

1 a) För att hälsovårdsbyrån skall kunna fullgöra sina uppgifter måste personalen förstärkas, särskilt för behandling av frågor, som berör omgivningshygien, innefattande bostadshygien, renhållning, råttbekämpande, utrotande av ohyra, sanitärt omhändertagande av spillvatten m. m. De senaste årens epidemier och de förhållanden, som då blottades, understryker vikten av att beredskapen på omgivningshygienens område icke eftersättes och att de nuvarande åtgärderna på området skärps. Härvid bör beaktas, att samhällsstruktur och levnadssätt undergått och undergår stora förändringar. Hälsovårdsbyrån har f. n. icke tillräckliga resurser för den insats området kräver. Byråchefen får icke erforderlig tid för inspektioner och utredningar. För att möjliggöra för byråchefen att ägna större tid häråt föreslås att inspektionerna och de större utredningarna i gör-ligaste mån koncentreras, förslagsvis till fyra månader av året, och att byråchefstjänsten under denna tid dubblas. På grund av angelägenheten av att de hygieniska förhållandena vid de statliga sinnessjukhusen särskilt uppmärksammas avser styrelsen att successivt inspektera dessa sjukhus ävensom vissa lasarett och andra större sjukvårdsanstalter. Detta skulle i hög grad underlättas, om den föreslagna dubbleringen kommer till stånd.

Icke minst vid den planerade sanitära kontrollen av sjukvårdsanstal-

terna skulle det vara av värde att ha tillgång till teknisk sakkunskap. Sådan krävs också för bedömning av industriernas sanitära problem, t. ex. luft- och vattenföroreningar och i framtiden även radioaktiva avfallsprodukter. Styrelsen hemställer därför om inrättande av en tjänst som sanitäringenjör, avsedd för en högskoleutbildad ingenjör med praktisk erfarenhet från omgivningshygienisk verksamhet.

1 b) Å sjukhusbyråns sjuksköterskeavdelning tjänstgör två byrånspektörer i Ca 27 resp. Ca 25. Personalen har trots rationaliseringsåtgärder visat sig otillräcklig för avdelningens arbetsuppgifter, särskilt beträffande sjuksköterskeutbildningen samt den öppna vården. Det är nödvändigt, att avdelningen beredes ökad assistens beträffande handläggningen av ärenden angående sjuksköterskeutbildningen. Dessa ärenden kräver en särskild befattningshavare. Härigenom skulle byrånspektören i Ca 27 i större utsträckning frigöras för samordnings- och andra principiella frågor samt byrånspektören i Ca 25 kunna befrias från rutinärenden och i större utsträckning kunna biträda chefen för byrån vid dennes inspektioner av sjukhus m. m.

1 c) Den medicinska personalen på sinnessjukvårdsbyrån utgöres av byråchefen och en arvodesanställd medicinalrådsassistent, den juridiskt administrativa personalen av en förste byråsekreterare i Ca 29 och två, tidvis tre amanuenser. Antalet registrerade ärenden uppgick 1953 till 4 060, 1954 till 4 280 och 1955 till 4 561. Siffrorna visar dock icke den verkliga ökningen av byråns arbetsbelastning. F. n. pågår en intensiv utveckling inom mentalsjukvården. Det aktuella programmet för sinnessjukvårdens utbyggnad innefattar bl. a. uppförande av minst sex nya sjukhus. Psykiatriska lasarettsavdelningar har inrättats på flera håll, och de flesta landsting har aktuella utbyggnadsplaner på detta område. Arbetet på byrån förutses därför under den närmaste framtiden komma att öka ytterligare.

Behovet av en personalförstärkning framstår därför som klart dokumenterat. Det synes erforderligt, att byråchefen i samband därmed beredes lättnad i sin arbetsbörda genom viss omorganisation av byrån. Styrelsen har funnit mest ändamålsenligt, att byråns administrativa personal utökas med en välkvalificerad jurist. Därigenom skulle byråchefen kunna avlastas föredragningen av en rad ärenden, såsom tillsättnings-, besvärsoch förhandlingsärenden rörande den underordnade personalen å de statliga sinnessjukhusen samt statsbidragsärenden. Byråchefen måste i stor utsträckning tillbringa sin tid utanför styrelsen. Den tjänsteman, som i byråchefens frånvaro övervakar arbetets behöriga gång, bör därför upptagas som byrådirektör i Ca 31. Härvid bör tjänsten som förste byråsekreterare i Ca 29 föras å övergångsstat.

Byrådirektören kan icke övertaga alla de ärenden, som nu åvilar förste byråsekreteraren. Återstående ärenden bör anförtros åt en tjänsteman i

27 lönegraden. Denne bör även kunna övertaga föredragningen av vissa ärenden, som nu ankommer på medicinalrådsassistenten. Därigenom skulle dennes tjänst frigöras för andra mera angelägna uppgifter av medicinsk natur (se nästa punkt).

1 d) Vid avdelningen för vård av psykiskt efterblivna har antalet diarieförda ärenden åren 1952—1955 uppgått till resp. 223, 207, 300 och 432. Inspektionsverksamheten är av sådan omfattning, att det ej är möjligt för överinspektören att därutöver medhinna det löpande arbetet utan besvärande arbetsbalanser.

Den centrala tillsynen och ledningen av epileptikervården, som faller inom ämbetsområdet för överinspektören för vård av psykiskt efterblivna, kommer vid bifall till styrelsens förslag rörande epileptikervården (SOU 1955: 52) att medföra ökad belastning på avdelningen för vård av psykiskt efterblivna m. m. Med hänsyn till angivna förhållanden föreslås, att överinspektören befrias från ärendena rörande epileptikervården och att dessa överföres på en annan läkare med särskild utbildning inom detta område. Lämpligen kan för ändamålet ianspråktagas den arvodestjänst, som frigöres genom den föreslagna omläggningen av arbetet å sinnessjukvårdsbyrån. Under tiden för upprustningen av epileptikervården bör dock vederbörandes tjänstgöringstid ökas från två till tre timmar per dag, varjämte han bör få ställning som specialföredragande med ett årligt arvode av 13 000 kronor.

1 e) Rörande förslaget om förstärkning av den statistiska avdelningen hänvisas till styrelsens i det föregående under I redovisade förslag angående en utvidgad medicinalstatistik.

1 f) Sekreteraruppgifterna hos disciplinnämnden har alltsedan 1947 utförts av en tjänsteman i lönegrad 24 (25) under inseeende av överdirektören. Sekreterarens tjänstetid tages numera helt i anspråk för nämnden. Under senare år har ärendenas svårighetsgrad påtagligt ökat. Utredningen i ett växande antal ärenden måste göras både utförligare och grundligare än förr. Detta har medfört, att sekreteraren i högre grad än tidigare måst biträda byråcheferna vid beredningen av ärendena. Väsentligt högre krav har därför kommit att ställas på honom än tidigare.

F. n. registreras ärendena på resp. fackbyrå, varefter de överlämnas till disciplinnämndens sekreterare för anteckning i nämndens diarium. Från nämnden återsändes de för utredning till fackbyrån. En ändring av det nuvarande systemet är påkallad, så att ärendenas beredning koncentreras till nämndens kansli. En sådan omläggning torde innebära en ej oväsentlig rationalisering av ärendenas beredning och bör kunna nedbringa tiden för deras behandling.

Med hänsyn till byråchefernas stora arbetsbörda bör arbetsuppgifter i största möjliga utsträckning överflyttas från dem till nämndens sekreterare. Bl. a. bör ett antal disciplinärenden av övervägande juridisk eller admi-

nistrativ natur kunna föredragas av honom. Endast om man får en väl kvalificerad, tingsmeriterad jurist på befattningen, kan den föreslagna rationaliseringen väntas medföra en väsentlig lättnad för ledamöterna i nämnden och en avlastning för överdirektören. Sekreteraren bör därför placeras i lägst 29 lönegraden.

För förande av nämndens diarium, kartotek och påföljdsregister, omhänderthavande av arkivet, uppsättandet av remisskoncept m. m. bör sekreteraren få biträde av ett kanslibitråde i Ce 11, som även bör föra diariet för lag- och utredningsbyrån.

1 g) Bristen på biträdespersonal och tillfällig arbetskraft är kännbar, särskilt på sinnessjukvårds-, sjukhus- och kameratebyråerna. Epileptiker-vårdens utbyggnad kommer vidare att ställa ytterligare krav på biträdes-hjälp, varjämte en utökning av telefonistpersonalen är nödvändig.

2) Till övervägande del ombesörjes de arbetsuppgifter som ankommer på styrelsens arvodesanställda arkitekt numera genom kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande och centrala sjukvårdsberedningen. I den mån särskild expertis erfordras, bör styrelsen i annan ordning kunna anlita sådan.

3 a) I samband med styrelsens omorganisation den 1 juli 1947 inrättades bl. a. en byrådirektörstjänst på överdirektörens avdelning. Då någon tvekan rörande behovet av denna tjänst icke föreligger, bör densamma uppföras på ordinarie stat.

Med hänsyn till tillämpade grunder för ordinariesättning av den lägre biträdespersonalen bör två extra ordinarie kontorsbiträden fr. o. m. den 1 juli 1957 beredas ordinarie anställning.

3 b) På styrelsens förslag inrättades fr. o. m. budgetåret 1955/56 inom apoteksbyrån en läkemedelsekonomisk avdelning under ledning av en byrådirektör samt bestående av bl. a. en amanuens och ett tekniskt biträde. Tjänsterna placerades i resp. Cg 31, Cg 21 och Cg 11. Då stadigvarande behov föreligger av dessa tjänster, hemställes, att de fr. o. m. nästa budgetår upptages såsom pensionsberättigande.

Vid styrelsens sinnesslönspektion finns en kurator med social utbildning, placerad i Cg 19 med tjänstebenenämningen assistent. Denna handlägger självständigt frågor rörande patientplacering, granskar ansökningar om behörighet till assistenttjänster inom den psykiska barna- och ungdomsvården samt biträder med sammanställningar och utredningar i sociala frågor. För att ombyte av tjänsteinnehavare skall undvikas och då någon tvekan rörande behovet av tjänsten icke föreligger, bör densamma placeras i Ce 19.

3 c) Rörande motiveringen för uppflyttning av en förste aktuarie i Ca 29 till byrådirektör i Ca 33 hänvisas till förslaget under I angående en utvidgad medicinalstatistik.

3 d) Å tandvårdsbyrån har framträtt ett allt starkare behov av kvalificerad juridisk-administrativ kunskap. Bland större utredningsuppgifter, vilka åvilar förste byråsekreteraren, kan nämnas frågor rörande den förebyggan-

de tandvården, rättsodontologiens organisation, tandregleringsvården och tandvårdens hjälpkrafter. Den växande arbetsbördan på byrån har medfört, att han självständigt föredrager vissa ärenden, bl. a. rörande byggnadstillstånd för folktandvårdspolikliniker, statsbidrag till utrustning av sådana polikliniker ävensom ärenden av övervägande juridisk natur.

3 e) Vid styrelsens omorganisation 1947 inrättades å kameralbyråns allmänna avdelning en tjänst som förste revisor i Ca 27 med uppgift att handlägga ärenden rörande den ekonomiska förvaltningen av vanförestalterna, Eugeniahemmet och kustsanatorierna. Om medicinalstyrelsens förslag till omorganisation av epileptikervården genomföres, kan handläggningen av ekonomiska och administrativa ärenden inom epileptikervården lämpligen åvila nämnde befattningshavare. Med hänsyn till arbetsuppgifterna bör befattningshavaren beredas en löneställning, som överensstämmer med tillämpliga allmänna principer beträffande föredragandetjänster. Befattningen bör erhålla benämningen förste byråsekreterare, då åliggandena närmast är rent administrativa.

3 f) Byråassistenten i Ce 27 på apoteksbyråns allmänna avdelning har kommit att anlitas som föredragande för att avlasta byråchefen och byrådirektören. Hans föredragningskyldighet omfattar nu bl. a. ärenden rörande kontrollförrättningar å apotek och läkemedelsförråd, apotekens lokaler, utrustning och lagerhållning, olaga hantering av läkemedel och gifter samt läkemedels tulltaxering. Dessa arbetsuppgifter förutsätter en välmeriterad befattningshavare. Tjänsten bör därför förenas med sådana löneförmåner, att fullt kompetent person kan erhållas. F. n. måste en anställning på apotek te sig betydligt förmånligare, varför det torde vara uteslutet att återbesätta tjänsten med tillräckligt meriterad befattningshavare.

3 g) Som nämnts under 1 b) föreligger på sjukhusbyråns sjuksköterskeavdelning behov av en kraft, som kan samordna de olika byråernas utbildningsfrågor. Denna uppgift bör anförtros byråinspektören i Ca 27. Byråinspektörernas uppgifter är av sådan svårighetsgrad, att de motiverar en högre löneställning än den nuvarande. Svensk sjuksköterskeförening har framfört krav på väsentligt högre löneställning för befattningshavarna. Resultatet av förhandlingarna med huvudmännen under hösten rörande skolföreståndarinnorna vid sjuksköterskeskolorna kan komma att återverka på byråinspektörernas slutliga lönegradsplacering. I avbidan härå föreslås, att tjänsterna uppflyttas till förste byråinspektör i Ca 29 resp. Ca 27.

3 h) Å medicinalbyrån tjänstgör en biträdande byråinspektör i Ce 23 med åliggande att bereda och föredraga ärenden angående legitimation av barnmorskor, dispens för elev vid barnmorskeläroanstalt, för barnmorska vid mödravårdscentral och för utländska barnmorskor, utbildningskurser för barnmorskor samt planering och organisation av den öppna förlossnings-

vården m. m. Med hänsyn till arten av arbetsuppgifterna bör befattningshavaren rimligen få en högre löneställning än föreståndarna vid barnmorskeläroanstalterna, som är placerade i lönegrad 23. I avbidan på resultatet av förhandlingarna mellan Svensk sjuksköterskeförening och vederbörande huvudmän hemställes, att tjänsten uppflyttas till byrånspektör i Ce 25.

3 i) Under senare år har konsulentens arbetsuppgifter, som till en början var begränsade till rättbekämpandet, vidgats på grund av det trängande behovet av åtgärder på det omgivningshygieniska området. I själva verket fyller han numera en hälsovårdskonsulents funktioner. Motsvarande tjänster hos försvarets sjukvårdsstyrelse, landsting och läns hälsovårdsförbund samt yrkesinspektionen är placerade i lönegrad 25.

3 j) Rörande motiveringen för uppflyttning av en kontorist i Ce 13 på statistiska avdelningen till kansliskrivare i Ce 15 hänvisas till förslaget under I om en utvidgad medicinalstatistik.

3 k) I åliggandena för tandvårdsbyråns kanslibitråde ingår diareföreläsning, uppsättande av koncept till förordnanden, entlediganden, behörighetsbevis och dispenser m. m. samt förande av kortregister över utländska tandläkare. Härutöver anlitas kanslibiträdet för kvalificerade översättningsuppgifter.

3 l) Kanslibiträdet å kameralbyråns avlöningskontor handhar självständigt avlöningsuträkningarna och källskatteavdragen för 600—650 befattningshavare vid provinsialläkarstaten samt verkställer viss kollationering av tjänstematrikeln över nämnda befattningshavare. De befattningshavare, som vid de statliga sinnessjukhusen handhar uträkningen av personalens löner, är förmånligare placerade, ehuru arbetsuppgifterna torde vara desamma.

3 m) Å medicinalbyrån tjänstgör ett kontorsbiträde, som har att dels biträda föredraganden i rättsmedicinska ärenden, dels uppsätta och utskryva koncept åt byråns övriga tjänstemän. I förstnämnda hänseende åligger det henne att diarieföra rättsmedicinska ärenden, uppsätta protokoll åt rättsmedicinska nämnden, vara handsekreterare åt föredraganden samt besvara telefonförfrågningar. Då föredraganden är deltidsanställd, blir sistnämnda arbetsuppgift relativt omfattande. Kontorsbiträdet har vidare att självständigt uppsätta koncept rörande avbrytande av havandeskap å enskild anstalt.

3 n) Arvodena till ordförande och suppleant i rättspsykiatriska nämnden utgår sedan den 1 juli 1953 med 3 300 resp. 2 000 kronor för år samt 25 kronor per sammanträdesdag.

I fråga om den socialpsykiatriska nämnden uppgår de fasta årsarvodena för envar av två ordförande, två ledamöter och fyra suppleanter till resp. 3 300, 2 640 och 2 000 kronor samt dagarvudet till 25 kronor för varje sammanträde.

Det genomsnittliga antalet ärenden per sammanträde uppgick under år 1954 i rättspsykiatriska nämnden till omkring 17 civilmål och 5 brott-

mål samt i socialpsykiatriska nämnden till sammanlagt omkring 170 (aborter, steriliseringar och kastreringar m. m.) Det tidsödande och krävande arbetet i förening med den låga ersättningen har lett till alltför ofta förekommande ombyten å ordförande- och ledamotsposterna till stort men för kontinuiteten i arbetet.

I fråga om specialitetsnämnden har årsarvodet till ordföranden (330 kronor) och de två ledamöter som är läkare (250 kronor) ävensom sammanträdesersättningarna utgått med oförändrade belopp sedan den 1 juli 1953. Det genomsnittliga antalet ärenden per sammanträde under år 1955 uppgick till 22 och sammanlagda antalet ärenden till 221. Då ärendena på grund av utvecklingen på läkemedelsområdet blivit svårare och numera kräver allt fylligare dokumentering, har bedömningen blivit mer tidsödande.

Beträffande disciplinnämnden utgår till den av Kungl. Maj:t utsedda ledamoten fast årsarvode med 600 kronor och ersättning för sammanträde med 20 kronor. Sammanträdesersättningen till denne ledamots suppleant utgår med 45 kronor per dag. Även inom disciplinnämnden är arbetsbördan betungande (jämför under 1 f).

Enär penningvärdets fall och arbetets omfattning kommit nu utgående arvoden och ersättningar att framstå som oskäligt låga, bör de fasta årsarvodena höjas för ordförande och suppleant i rättspsykiatriska nämnden till 4 500 resp. 2 700 kronor, för envar av två ordförande, två ledamöter och fyra suppleanter i socialpsykiatriska nämnden till resp. 4 500, 3 600 och 2 700 kronor, för ordföranden resp. envar av de två ledamöter, som är läkare, i specialitetsnämnden till 600 resp. 500 kronor samt för den av Kungl. Maj:t utsedda ledamoten i disciplinnämnden till 900 kronor.

3 o) Till följd av växande arbetsbelastning på medicinalbyrån har byråchefen i allt större utsträckning måst ägna sig åt löpande ärenden, bl. a. ärenden angående sjukpensionering av statens tjänstemän, vilka genom tillkomsten av statens nämnd för partiellt arbetsföra kommer att kräva en ökad arbetsinsats. Byråchefen kan icke påläggas detta ökade arbete, om han icke samtidigt befrias från andra ärenden.

I styrelsens rättsmedicinska nämnd tjänstgör f. n. chefen för medicinalbyrån som ordförande. Nämnden handlade under 1955 244 ärenden, fördelade på 41 sammanträden. Om byråchefen befriades från dessa ärenden, skulle han få en ej oväsentlig lättnad i arbetsbördan. En särskild läkare bör därför utses att såsom ordförande leda nämndens arbete. För ordföranden bör utses en suppleant. Därmed skulle rättsmedicinska nämnden få motsvarande organisation som rättspsykiatriska nämnden. Ordföranden och suppleanten bör tillerkännas ett fast årsarvode av 4 500 resp. 2 700 kronor ävensom sammanträdesersättning med 25 kronor per dag.

3 p) För att åstadkomma en provisorisk lösning av frågan om ordnandet av styrelsens arkiv disponeras ett belopp, motsvarande lön enligt 10 löne-

klassen, för anställande mot arvode av ett biträde åt materialförvaltaren vid dessa göromål. Då någon tvekan icke kan råda rörande behovet av denna arbetskraft, bör för ändamålet inrättas en befattning i Ce 10.

Yttranden

I. Beträffande frågan om en utvidgad allmän sjukdomsstatistik vid medicinalstyrelsens statistiska avdelning förordar *kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket* bifall till förslaget samt anför bl. a.

1954 representerade kostnaden för hälso- och sjukvården 2,7 procent av bruttonationalprodukten. Under loppet av 26 år har denna andel tredubblats. Av allt att döma kommer hälso- och sjukvårdens kostnadsmässiga betydelse att fortsätta att kraftigt öka. Ur viktiga ekonomiska synpunkter blir sålunda avvägningen mellan å ena sidan behoven på olika områden av hälso- och sjukvården och å andra sidan de resurser, som kan ställas till förfogande, allt viktigare. Men det är också ur mänsklig synpunkt utomordentligt angeläget, att de ökade resurserna får bästa möjliga användning. Ur dessa synpunkter krävs bl. a. en förstklassig statistik, som gör det möjligt att närmare analysera och följa denna omfattande verksamhet och dess avvägning i förhållande till olika behov. Medicinalstyrelsens statistiska avdelning är överbelastad. Omfattande och viktiga områden inom hälso- och sjukvården är otillräckligt statistiskt belysta. Ytterligare kunskap av betydelse kan vinnas genom relativt enkla fortsatta analyser av sammanställningar av tryckta data, som emellertid icke medhunnits.

Statistiska centralbyrån — som i princip intet har att erinra mot att en allmän sjukdomsstatistik utarbetas i huvudsaklig överensstämmelse med de av medicinalstyrelsen föreslagna riktlinjerna — framhåller de stora svårigheter, som är förknippade med utarbetandet av en sjukdomsstatistik grundad på sjukkassematerial. Först sedan en provundersökning ägt rum kan man närmare uttala sig om möjligheten att bemästra dessa svårigheter och därmed också om medicinalstyrelsens möjligheter att använda denna statistik för sina ändamål.

Enligt *riksförsäkringsanstalten* kommer medicinalstatistik i enlighet med det framlagda förslaget och den av särskild utredningsman föreslagna sjukförsäkringsstatistiken icke att medföra något dubbelarbete. Den provundersökning, som enligt utredningsmannens förslag bör företagas inom riks-försäkringsanstalten, innan en fortlöpande sjukdomsstatistik på sjuk-kassornas material igångsättes, torde icke kunna utföras tidigare än under år 1957. Vad i övrigt angår den planerade sjukförsäkringsstatistiken, beräknar anstalten att påbörja bearbetningen av därför erforderligt uppgifts-material tidigast med ingången av år 1958. Dessförinnan torde anstalten icke kunna kontinuerligt lämna någon statistik för en utbyggnad och intensifiering av medicinalstatistiken på sätt medicinalstyrelsen avser.

Styrelsen för svenska landstingsförbundet anser, att en utbyggnad av

sjukdomsstatistiken inom medicinalstyrelsen bör anstå till dess närmare erfarenhet vunnits beträffande den i sjukkassestatistiken ingående sjukdomsstatistiken.

Statskontoret finner prövningen av frågan vara beroende av vilken ståndpunkt som kommer att tagas till förslaget att sjukdomsstatistik skulle utarbetas inom riks försäkringsanstalten och hur en eventuell provundersökning kommer att utfalla. Ämbetsverket avstyrker därför bifall till medicinalstyrelsens förslag.

1956 års statistikutredning framhåller, att uppläggningsen av angelägen statistik icke bör uppskjutas till dess kommittén slutfört sitt arbete. Beträffande utvidgningen av medicinalstatistiken anser sig kommittén på nuvarande stadium sakna tillräcklig detaljkännedom för att kunna bedöma rimligheten i medicinalstyrelsens förslag.

Till förslaget att upprätta ett cancerregister intar — med ett undantag — de remissinstanser, som yttrat sig i denna fråga, en positiv hållning.

Statistiska centralbyrån finner det vara en angelägenhet av största vikt att ett cancerregister inrättas för ett fördjupat studium av hithörande förhållanden. Centralbyrån tillstyrker förslaget, att halkortsregistret över beståndet av anmälda cancerfall årligen i kontrollsyfte skall samköras med befolkningsregistrets halkorts massa över de under året avlidna, samt är beredd att såvitt möjligt löpande meddela registret sådana under året inträffade dödsfall i cancer, som redovisas på insända dödsbevis. Där dödsbevis ej är obligatoriskt blir däremot rapporteringen om dödsfall till cancerregistret betydligt försenad.

Enligt *riksföreningen för kräftsjukdomarnas bekämpande* synes det av medicinalstyrelsen framlagda förslaget till organisation av ett svenskt cancerregister vara väl genomtänkt och lovar att ge de önskade resultaten.

Svenska landstingsförbundet anser, att ett cancerregister av föreslagen typ kan bli av betydelse som ett led i kampen mot cancersjukdomarna.

Statskontoret ifrågasätter, om inrättande av ett cancerregister bör ankomma på en statlig förvaltningsmyndighet som medicinalstyrelsen. Enligt statskontorets mening ligger det närmast till hands, att registret omhändervades av ett lämpligt forskningsorgan på området. Härtill kommer att medicinalstyrelsens önskemål att få intensifiera verksamheten inom statistiska avdelningen i nuvarande läge bör få stå tillbaka för andra mera angelägna samhällsuppgifter.

Professorn i radioterapi S. Hultberg, docenten i obstetrik och gynekologi H.-L. Kottmeier samt docenten i matematisk statistik C.-O. Segerdahl har i gemensamt yttrande ställt sig kritiska i olika avseenden mot förslaget och därvid framhållit bl. a. följande.

För att cancerregistret skall kunna hållas levande kräves en nära kontakt mellan dess medicinska sakkunskap, som oundgängligen bör inne-

fatta en kunnig kliniker med daglig erfarenhet av de aktuella praktiska problemställningarna på det medicinska området, och den statistiska sakkunskapen. En starkt källkritisk inställning är nödvändig, eftersom erfarenheten visat, att just på denna punkt avgörande brister förekommer inom medicinsk statistik. På grund härav bör cancerregistret förläggas till en klinik, där man behandlar cancersjukdomar, och ej till medicinalstyrelsen. Härigenom kan möjlighet beredas att på ett säkrare sätt ställa diagnoser på de anmälda fallen. Registret bör dock organisatoriskt sortera under medicinalstyrelsen och benämnas medicinalstyrelsens cancerregister. Beträffande registrets omfattning behöver en absolut fullständig redovisning av cancerfallen i landet icke eftersträvas. Om anmälningsplikten begränsas till att avse de inrättningar, som i det väsentliga får mottaga cancerfallen, torde man icke gå förlustig mer än cirka 5—6 procent av materialet, vilket för den demografiska redovisningen och forskningen i övrigt är ur statistisk synpunkt utan betydelse. Den föreslagna samkörningen med statistiska centralbyråns dödsorsaksstatistik synes icke kunna ge något av egentligt värde för cancerregistret, emedan denna statistik torde inrymma åtskilliga felkällor och sålunda skulle komma att försämra registrets kvalitet.

Medicinalstyrelsen framhåller till bemötande av vad sålunda anförts, att en förläggning av cancerregistret till en radioterapeutisk klinik skulle äventyra den funktion styrelsen avsett med registret, nämligen bl. a. att åstadkomma en allmän tillförlitlig överblick över cancermorbidity och cancermortalitet inom olika samhällsgrupper och geografiska områden samt utgöra ett serviceorgan för dem som behöver registrets resurser för forskning rörande cancer. Risk finnes att ett register förlagt till viss klinik småningom förvandlas till ett instrument för denna kliniks syften, vilka ehuru förtjänstfulla i och för sig måste vara begränsade ur den allmänna cancerforskningens synpunkt. Styrelsen framhåller, att det danska cancerregistret visserligen är anslutet till klinik men att denna anslutning endast hänför sig till lokaler i samma byggnad; någon form av organisatorisk gemenskap förekommer ej. Medicinalstyrelsen förordar bestämt registrets organisatoriska anknytning till styrelsens statistiska avdelning.

Medicinska forskningsrådet hävdar, att registret bör förläggas centralt vid medicinalstyrelsen för att i framtiden smidigt kunna inbyggas i en utvidgad organisation för allmän sjukdomsstatistik.

Samma uppfattning har *svenska läkaresällskapet*, som anser, att en så stor fullständighet i redovisningen som möjligt bör eftersträvas.

Direktionen för karolinska sjukhuset har intet att erinra mot en förläggning av cancerregistret till radiumhemmet vid sjukhuset. Kostnaderna för iordninggörande av lokaler för ändamålet skulle uppgå till 60 000 kronor.

I fråga om personalutrustningen finner *statens lönenämnd* skäl icke föreligga för inplacering av den föreslagna förste aktuarietjänsten i högre lönegrad än Ca 27. Däremot vill nämnden icke motsätta sig, att arvudet å den föreslagna deltidsbefattningen som läkare fastställes till

13 000 kronor för år vid tjänstgöring av minst 3 timmar per dag. Den befintliga förste aktuarietjänsten i Ca 29 bör ej placeras högre än i Ca 31. Mot uppflyttning av en kontoristtjänst till kansliskrivartjänst i Ce 15 har nämnden intet att erinra.

II. *Statens lönenämnd* anser yrkandet om höjd lönegradsplacering för psykologassistenten i Cg 19 vara av den art, att det bör upptagas till prövning i samband med förhandlingar med vederbörande personalorganisation enligt de i propositionen nr 124/1956 angivna riktlinjerna för handläggningen av frågor om ändrad lönegradsplacering för tjänster.

III. *Statskontoret* anför.

Vid pågående utredningar avseende hälsovården bör särskilt beaktas möjligheterna att samordna och rationalisera de olika hälsovårdande myndigheternas arbete. Statskontoret kan därför icke tillstyrka, att medel beräknas vare sig för dubbling av byråchefstjänsten på hälsovårdsbyrån eller för inrättande av en tjänst där som sanitäringenjör i Cg 31.

I anslagsäskandena för budgetåret 1955/56 framfört förslag om en ny tjänst som byråinspektör i Ce 25 med uppgift att från byråinspektören i Ca 27 å sjukhusbyrån övertaga handläggningen av ärenden angående distriktsvården lämnades av statsmakterna utan beaktande. Statskontoret förutsätter, att icke heller föreliggande begäran att å sjukhusbyrån få anställa en biträdande byråinspektör i Ce 23 föranleder någon åtgärd.

Då det ej bör ifrågakomma att föra tjänsten som förste byråsekreterare å sinnessjukvårdsbyrån å övergångsstat, innebär förslaget om utökning av personalen å denna byrå med en byrådirektörstjänst i själva verket ett lönerегleringsförslag. Förste byråsekreterartjänsten flyttades upp i samband med den allmänna tjänsteförteckningsrevisionen. Redan med hänsyn till pågående utredningar avseende bl. a. frågan om huvudmannaskapet för den slutna mentalsjukvården skall övertagas av landstingen synes böra anstå med omprövning av löneställningen för denna befattning. De arbetsuppgifter, som nu skulle åläggas tjänsteinnehavaren, motiverar enligt statskontorets mening icke heller i och för sig en högre löneställning. Statskontoret avstyrker därför bifall till framställningen i denna del. Däremot vill statskontoret ej motsätta sig, att medel beräknas för en extra tjänst som förste byråsekreterare i Cg 27 å sinnessjukvårdsbyrån. Samtidigt skulle arvodesbefattningen såsom medicinalrådsassistent å nämnda byrå överföras till avdelningen för vård av psykiskt efterblivna. Statskontoret har då utgått från att en upprustning av epileptikervården kommer att företagas inom en nära framtid.

Beträffande förslaget om omorganisation av statistikavdelningen vidhåller statskontoret sin tidigare uttalade uppfattning och avstyrker alltså bifall till begäran om viss personalförstärkning å statistikavdelningen och om uppflyttning i lönegrad av vissa tjänster därstädes. Det förhållandet, att en utredning nyligen igångsatts rörande den officiella statistikens omfång, utformning och grad av centralisering talar mot att förslaget nu överhuvudtaget upptages till prövning.

Den föreslagna koncentrationen till disciplinnämndens kansli av beredningen av disciplinärendena synes kunna medföra en rationalisering av nämndens verksamhet och samtidigt möjliggöra viss avlastning av byråchefernas arbetsbörda. Statskontoret förordar därför, att en tjänst som

förste byråsekreterare i Ce 27 får inrättas i utbyte mot där placerad amanuensbefattning samt att medel anvisas för anställande av ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång med uppgift att tjänstgöra som biträdeshjälp även å andra byråer. Under denna förutsättning torde ytterligare medel för biträdespersonalens avlöning ej böra anvisas i vidare mån än att anslag beräknas för anställande av en telefonist i reglerad befordringsgång. Enligt vad statskontoret under hand inhämtat uppfyller två extra ordinarie kontorsbiträden förutsättningarna att erhålla ordinarie anställning fr. o. m. den 1 juli 1957.

Innan ytterligare erfarenheter vunnits rörande den läkemedelsekonomiska avdelningen inom apoteksbyrån bör enligt statskontorets mening förslaget om extraordinariesättning av vissa tjänster å avdelningen lämnas utan åtgärd. Därvid bör dock för amanuensen tillämpas lönegrad motsvarande den till vilken han i egenskap av extra ordinarie tjänsteman skulle ha hänförts.

Enligt vad statskontoret inhämtat har den nuvarande innehavaren av assistenttjänsten i Cg 19 vid sinnesslövrådsinspektionen innehåft tjänsten endast sedan den 1 juni 1955. Statskontoret kan därför ej tillstyrka, att tjänsten skulle göras pensionsberättigande redan fr. o. m. budgetåret 1957/58.

Tjänsterna som förste byråsekreterare å tandvårdsbyrån, som biträdande byråinspektör å medicinalbyrån och som konsulent å hälsovårdsbyrån liksom byråinspektörstjänsten i lönegrad Ca 25 å sjukhusbyrån uppflyttades i samband med tjänsteförteckningsrevisionen. Statskontoret finner icke skäl tillstyrka ändrad lönegradsplacering för någon av dessa tjänster liksom ej heller för tjänsten som byråinspektör i Ca 27 å sjukhusbyrån. Den omständigheten att föreståndarna för sjuksköterske- och barnmorskeläroanstalterna är placerade i högre lönegrad än inspektörerna eller i samma lönegrad som dessa motiverar ej i och för sig en löneförbättring för inspektörerna. I fråga om konsulenttjänsten hänvisas jämväl till pågående utredningar. Även löneställningen för byråassistenten å apoteksbyrån och kanslibiträdet på katedralbyrån har varit föremål för statsmakternas prövning utan att föranleda höjning. Enär någon ändring beträffande tjänsternas ställning i organisationen, arbetsuppgifterna eller ansvaret ej inträffat sedan löneställningen senast prövades, kan statskontoret ej heller biträda de ånyo framförda förslagen om uppflyttning av dessa tjänster.

I sitt utlåtande angående epileptikervården har statskontoret motsatt sig förslaget att ansvaret för epileptikervården skall åvila staten. Statskontoret saknar därför anledning ingå på ett bedömande av i vilken lönegrad förste revisorn å katedralbyrån bör vara placerad. Redan nuvarande arbetsuppgifter synes emellertid motivera, att benämningen å tjänsten ändras till förste byråsekreterare.

Såvitt statskontoret kan finna är de översättningsuppgifter, som ankommer på kanslibiträdet å tandvårdsbyrån, ej av den omfattning att de kan anses konstitutiva för tjänsten. Ämbetsverket kan således icke förorda, att tjänsten utbytes mot en kontoristtjänst.

Ej heller har statskontoret blivit övertygat om att det arbete som åvilar kontorsbiträdet å medicinalbyrån är av beskaffenhet att böra helt jämställas med en hyråregistrator. Ämbetsverket är därför icke berett tillstyrka förslaget att i stället inrätta en kanslibiträdestjänst.

Statskontoret kan tillstyrka, att ersättningarna till ledamöter och supp-

leanter i vissa nämnder höjes endast om så skulle befinnas påkallat vid en generell prövning av dylika arvoden.

Fr. o. m. innevarande budgetår har chefen för medicinalbyrån befriats från beredningen av vissa trafikärenden. På grund härav kan statskontoret f. n. ej tillstyrka, att i medicinalbyråchefens ställe en särskild läkare utses att såsom ordförande leda rättsmedicinska nämndens arbete.

Arvodesanställda arkivbiträdet har enligt inhämtad uppgift tjänstgjort sedan i september 1954. Statskontoret vill därför icke göra någon erinran mot att för ändamålet inrättas en befattning i lönegrad Ce 10 med tjänstebenenämningen expeditionsvakt.

Statens lönenämnd har icke något att erinra mot den föreslagna lönegradsplaceringen för en tjänst som sanitäringenjör, medan nämnden icke finner tillräckliga skäl för en uppflyttning av tjänsten som konsulent för rättbekämpandet från Ce 23 till Ce 25.

Vad angår förslaget att å sjukhusbyrån inrätta en tjänst som biträdande byråinspektör i Ce 23 bör enligt lönenämndens mening denna tjänst placeras i Ce 21 med tjänstebenenämningen assistent. Yrkandena om uppflyttning av två tjänster som byråinspektör å byrån kan nämnden icke tillstyrka.

För uppflyttning av förste byråsekreterartjänsten å tandvårdsbyrån från Ca 27 till Ca 29, byråassistenttjänsten å apoteksbyrån från Ce 27 till Ce 29, förste revisorstjänsten å kameralbyrån från Ca 27 till Ca 29 samt biträdande byråinspektörstjänsten å medicinalbyrån från Ce 23 till byråinspektör Ce 25 synes tillräckliga skäl ej föreligga.

Beträffande förslaget om förstärkning av den statistiska avdelningen med en förste aktuarie i lönegrad Ca 29, en aktuarie i reglerad befordringsgång, en arvodesanställd läkare för ett cancerregister samt fem biträden för skriv- och kontorsgöromål samt om uppflyttning av en förste aktuarie i Ca 29 till byrådirektör Ca 33 och en kontoristtjänst i Ce 13 till kansli-skrivare Ce 15 åberopar lönenämnden vad nämnden anfört i utlåtande över medicinalstyrelsens tidigare framställning i ämnet.

Nämnden har icke något att erinra mot den föreslagna löneställningen för följande till inrättande föreslagna tjänster, nämligen en byrådirektör Ca 31 och en förste byråsekreterare Ca 27 å sinnessjukvårdsbyrån, en förste byråsekreterare Ca 29 och ett kanslibitråde Ce 11 å disciplinnämnden, en byrådirektör Ce 31, en amanuens, reglerad befordringsgång, och ett tekniskt biträde Ce 11 å apoteksbyråns läkemedelsekonomiska avdelning samt en assistent Ce 19 å avdelningen för vård av psykiskt efterblivna.

Yrkandena om uppflyttning av två kanslibiträdestjänster å tandvårdsbyrån och kameralbyrån till kontorister i 13 lönegraden och av en kontorsbiträdestjänst å medicinalbyrån till kanslibitråde Ce 11 ävensom förslaget om inplacering i lönegrad Ce 10 av nuvarande arvodesbefattningen som arkivbiträde föranleder ej heller någon erinran från lönenämndens sida. Tjänstebenenämningen för sistnämnda tjänst bör dock vara expeditionsvakt.

Förslaget om höjning av arvoden till ordförande, ledamöter och suppleanter i vissa nämnder synes böra upptagas till prövning vid en allmän översyn av arvoden av här ifrågavarande slag. I avbidan härpå bör arvoden till ordföranden och suppleanten i rättsmedicinska nämnden bestämmas till samma belopp som nu utgår till ordföranden och suppleanten i rättspsykiatriska nämnden.

Departementschefen

Den stora sociala och ekonomiska betydelsen av en välordnad hälso- och sjukvård å ena sidan samt den knapphet på personella och materiella resurser, som på flera områden karakteriserar vår sjukvårdsorganisation, å den andra framhäver angelägenheten av en planmässig disposition av tillgångarna samt en omsorgsfull planering för framtiden. Självfallet kan en tillförlitlig medicinalstatistik, som omfattar så stora områden av hälso- och sjukvården som möjligt, avsevärt underlätta och befrämja strävandena i dessa hänseenden. När medicinalstyrelsens statistiska avdelning inrättades år 1947, var också syftet härmed att frambringa material för en vidgad överblick över sjukvårdsområdet och att belysa utbyggnadsbehovet inom olika grenar av detsamma. Den statistik som nu utarbetas vid avdelningen berör dock endast begränsade delar av sjukvårdsområdet och är till största delen av registrerande karaktär. Det är därför ett starkt önskemål, att en utvidgad sjukdoms- och sjuklighetsstatistik samt ett kontinuerligt prognosarbete kan åvägabringas. En sådan utveckling torde böra ske successivt och i första hand sikta till att tillgodogöra det omfattande material som finns samlat i sjukhusens diagnosregister, liggare och patientjournaler, hos folktandvårdsorgan, hälsovårdsnämnder etc. och som f. n. föga utnyttjas. Då den statistiska avdelningen f. n. förfogar över två utbildade statistiker, en deltidstjänstgörande läkare samt en kontorist och tre kontorsbiträden, bör redan avdelningens nuvarande personalresurser enligt min mening kunna lämna visst utrymme för att få till stånd en systematisering och insamling av dylikt material att läggas till grund för en statistisk bearbetning. Innan detta skett och ett bearbetningsbart material sålunda föreligger, är jag icke beredd att tillstyrka av medicinalstyrelsen begärd personalförstärkning för en allmän utvidgning av medicinalstatistiken. Jag vill i detta sammanhang erinra om att inom 1956 års statistikutredning påbörjats en allmän översyn av vår offentliga statistik och att en mera definitiv organisation för medicinalstatistiken i viss mån torde bli beroende av resultatet av detta utredningsarbete.

Vad härefter angår frågan om inrättande av ett särskilt cancerregister delar jag medicinalstyrelsens uppfattning, att en tillförlitlig och såvitt möjligt fullständig statistisk överblick över sjuklighet och dödlighet i fråga om cancer är av den största betydelse ej blott för cancerdiagnostiken och cancerterapien samt forskningen rörande kräftsjukdomarna utan även för

en allmän överblick över sjukdomspanoramata. Jag anser en allmän cancerstatistik, ehuru den i och för sig endast utgör en gren av den allmänna medicinalstatistiken, förtjäna sådan prioritet, att jag redan nu är beredd att förordna, att resurser ställes till förfogande för dess upprättande.

Med hänsyn till de i många hänseenden bristfälliga kunskaper man f. n. har rörande cancersjukdomarna och deras bekämpande är det av största intresse, att forskningen på området kan draga fördel av cancerregistret och att detta föres i intim samverkan med kvalificerad medicinsk sakkunskap. Dessa krav torde emellertid kunna tillgodoses utan att registret förläggas till en radioterapeutisk klinik. Då cancerregistret härjämte skall fylla andra uppgifter och som nämnts bör betraktas som en gren av den allmänna medicinalstatistiken, anser jag i likhet med flertalet av de myndigheter som yttrat sig i frågan, att registret bör förläggas till medicinalstyrelsen. Även i övrigt kan jag i huvudsak ansluta mig till vad medicinalstyrelsen föreslagit beträffande registrets organisation och konstruktion samt rörande anmälningspliktens omfattning.

Då registret skall anknytas till styrelsens statistiska avdelning, bör avdelningens nuvarande personal till största delen anlitas för registrets uppläggning och förande. Enligt vad jag redan antytt, bör emellertid en specialutbildad läkare knytas till registret. Jag biträder medicinalstyrelsens förslag, att dennes tjänstgöringstid bestämmes till 3 timmar per dag. Arvodet till läkaren torde böra utgå med samma belopp som gäller för andra hos medicinalstyrelsen anställda läkare med motsvarande tjänstgöringstid, f. n. 13 000 kronor för år. I övrigt kan jag icke biträda styrelsens förslag om personalökning eller löneroglering för befattningshavare vid den statistiska avdelningen i annan mån än att jag förordar, att en amanuens med statistisk utbildning anställes under sex månader av nästa budgetår för att biträda med uppläggningsen av registret samt att avdelningen förstärkes med ett biträde i reglerad befordringsgång. Till frågan om de med registrets uppläggning och förande i övrigt förenade kostnaderna återkommer jag vid behandlingen av medicinalstyrelsens omkostnadsanslag.

Med hänsyn till angelägenheten av att chefen för hälsovårdsbyrån får möjlighet att ägna större tid än f. n. åt inspektioner och större utredningar inom byråns verksamhetsområde, biträder jag medicinalstyrelsens förslag, att byråchefstjänsten under fyra månader av året får dubbleras.

Vad styrelsen anfört rörande den alltmer ökande arbetsbelastningen på sinnessjukvårdsbyrån har, sett mot bakgrunden av den intensiva utvecklingen inom mentalsjukvården, övertygat mig om att en förstärkning och omorganisation av byrån bör komma till stånd. För att bereda byråchefen avlastning bör vissa administrativa ärenden överflyttas å en välkvalificerad administrativt utbildad tjänsteman med självständig föredragning. Då denne bör ha sådan ställning, att han i byråchefens frånvaro kan över-

vaka och leda byråns arbete, bör för ändamålet ifrågakomma en byrådirektörstjänst. Jag föreslår därför, att den nuvarande tjänsten som förste byråsekreterare i lönegrad Ca 29 uppflyttas till byrådirektörstjänst i Ca 31. För handläggning av vissa ärenden, som nu ankommer på förste byråsekreteraren, bör byråns personal vidare utökas med en befattningshavare. Jag föreslår för denne en förste byråsekreterartjänst i Cg 27.

Genom den föreslagna förstärkningen av sinnessjukvårdsbyrån kan den vid byrån placerade medicinalrådsassistenttjänsten frigöras. Tjänsten bör därför överföras till avdelningen för vård av psykiskt efterblivna för att bereda överinspektören lättnad i arbetsbördan och ökad tid för honom åliggande inspektioner. Däremot kan jag icke tillstyrka, att medicinalrådsassistentens tjänstgöringstid i samband härmed utökas.

En överflyttning av disciplinärendenas beredning från fackbyråerna till disciplinnämndens kansli synes mig innebära en väsentlig rationalisering och bör kunna nedbringa tiden för ärendenas behandling. Jag föreslår, att denna organisatoriska förändring vidtages och att i samband härmed uppdrages åt nämndens sekreterare att övertaga föredragningen av vissa disciplinärenden av övervägande administrativ eller juridisk natur. På grund av de kvalificerade uppgifter och det ökade ansvar, som kommer att åvila sekreteraren, förordar jag, att för ändamålet inrättas en förste byråsekreterartjänst i Ce 29 i utbyte mot nuvarande amanuensjänst. Då jag icke finner mig kunna tillstyrka, att biträdespersonalen utökas i samband med förändringen, torde biträde med diarieföring och andra kontorsgöromål hos disciplinnämnden få lämnas av övriga byråer.

Ej heller i övrigt kan jag tillstyrka, att medel beräknas för förstärkning av biträdespersonalen i vidare mån än som erfordras för anställande av en telefonist i reglerad befordringsgång.

Vid fullgörandet av utredningsuppgifter och undersökningar på hälso- och sjukvårdens område måste medicinalstyrelsen stundom anlita expertis utanför styrelsen. Då styrelsen saknar medel till ersättningar åt dylika experter, har inrikesdepartementets sakkunniganslag ej sällan måst anlitas för ändamålet. För att styrelsen i någon omfattning själv skall kunna tillkalla och avlöna experter för tillfälliga utredningsuppdrag, förordar jag, att härför beräknas 15 000 kronor.

Av styrelsen i övrigt föreslagna personalförstärkningar anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Då de arbetsuppgifter, som tidigare ankommit på styrelsens arkitekt, numera ombesörjes av andra organ, bör det för arvode till en arkitekt upptagna beloppet om 5 004 kronor för år såsom styrelsen föreslagit indragas.

Vad härefter angår begärda löneregleringar tillstyrker jag, att byrådirektörstjänsten i lönegrad Ce 31 på överdirektörens avdelning ordinarie sättes, varjämte i enlighet med grunderna för den reglerade befordringsgången två kontorsbiträden i Ce 8 bör överföras på ordinarie stat. Vidare

förordar jag, i anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, dels att en amanuens tjänst i reglerad befordringsgång på medicinalbyrån utbytes mot en förste byråsekreterartjänst i Ce 27, dels att psykologassistenttjänsten i Cg 19 vid inspektionen för vården av psykiskt efterblivna uppflyttas till Cg 22, dels ock att en kanslibiträdestjänst i Ce 11 på kameralbyrån och en kontorsbiträdestjänst på medicinalbyrån utbytes mot befattningar som kontorist i Ce 13 resp. kanslibiträde i Ce 11.

För assistenten i Cg 19 vid nyssnämnda inspektion samt för ett arkivbiträde med arvode motsvarande 10 löneklassen föreslår jag inrättande av extra ordinarie tjänster i Ce 19 resp. Ce 10.

Övriga förslag till extraordinariesättning och lönegradsuppflyttning av tjänster anser jag mig icke kunna biträda. Jag förordar emellertid, att tjänstebenenämningen för förste revisorn i Ca 27 vid kameralbyråns allmänna avdelning ändras till förste byråsekreterare.

Fr. o. m. innevarande budgetår har på medicinalbyrån inrättats en arvodesbefattning för en föredragande i vissa trafikärenden m. m. Trots denna anordning, som tillkommit i syfte att avlasta chefen för byrån från löpande arbetsuppgifter, kan byråchefen, bl. a. på grund av det ökande arbetet med ärenden angående sjukpensionering av statens tjänstemän, icke beredas erforderlig lättnad i arbetsbördan. Jag anser mig därför böra förordna medicinalstyrelsens förslag, att byråchefen befrias från ordförandeskapet i styrelsens rättsmedicinska nämnd, vilket nu instruktionsenligt åvilar honom, och att en särskild läkare utses till ordförande i nämnden. Denna skulle härigenom få motsvarande organisation som rättspsykiatriska nämnden. Ordföranden jämte en suppleant för honom bör tillerkännas ersättning för uppdragen efter enahanda grunder som ordförande och suppleant i sistberörda nämnd, f. n. årsarvode 3 300 kronor resp. 2 000 kronor jämte sammanträdesersättning 25 kronor för dag.

Beträffande frågan om arvodeshöjning för ordförande och övriga ledamöter i rätts- och socialpsykiatriska nämnderna, specialitetsnämnden och disciplinnämnden bör en sådan höjning komma till stånd i samband med avsedd uppräknings av vissa arvoden. För sådant ändamål beräknar jag totalt en höjning av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med i runt tal 40 000 kronor.

Med hänsyn till föreslagna personalförstärkningar och löne regleringar förordar jag, att för vikariats- och övertidsersättningar beräknas en höjning av medelsanvisningen med omkring 15 000 kronor.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits erfordras en ökning av medelsanvisningen med i runt tal 93 000 kronor för personalförstärkningar, från vilket belopp dock avgår 5 004 kronor för ifrågasatt personalminskning, med cirka 52 500 kronor för löne- och arvodesregleringar samt 15 000 kronor för vikariats- och övertidsersättningar. Härtill kommer den automa-

tiska utgiftsstegringen om sammanlagt 182 013 kronor, vilken huvudsakligen avser uppflyttningar i reglerad befordringsgång för amanuenser och biträdespersonal samt löneklassuppflyttningar och höjningen av det rörliga tillägget.

Anslaget bör alltså uppräknas med (93 000 — 5 004 + 52 500 + 15 000 + 182 013) 337 509 eller i runt tal 338 000 kronor.

Med hänsyn till det anförda beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 067 000 (+ 38 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 362 000 (+ 76 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 314 000 (+ 41 000) kronor samt rörligt tillägg 715 000 (+ 183 000) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (1 067 000 + 362 000 + 1 314 000 + 715 000) 3 458 000 (+ 338 000) kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för medicinalstyrelsen, vilka må påkallas av i det föregående framlagda förslag;

b) godkänna följande avlöningsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 067 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	362 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 314 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	715 000

Summa kronor 3 458 000;

c) till *Medicinalstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 3 458 000 kronor.

[5] 2. **Medicinalstyrelsen: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	397 000	405 273
1955/56	422 000	457 688
1956/57 (statsliggaren s. 981)	471 000	
1957/58 (förslag)	500 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 69 000 kronor.

	Utgifter 1955/56	Anslag 1956/57	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Sjukvård m. m.....	17 533	16 000	17 000	+ 1 000
2. Reseersättningar	84 821	79 000	91 000	+ 12 000
3. Traktamenten åt vissa vikarier för befattningshavare inom medicinalstyrelsen ..	30 916	20 000	30 000	+ 10 000
4. Övriga expenser:				
Expenser för eget behov	224 996	238 000	282 000	+ 44 000
5. Publikationstryck	80 274	82 000	85 000	+ 3 000
6. Hålkortsarbeten.....	—	12 000	11 000	— 1 000
				+ 69 000

Motiv

1) Med hänsyn till belastningen bör posten bestämmas till 17 000 kronor.
 2) Anslagsposten bör uppräknas med lägst 6 500 kronor för fr. o. m. den 1 juli 1956 höjda traktamenten. Vidare beräknas 3 000 kronor till resor för en sanitetsingenjör, till vars anställande medel begäres under avlöningsanslaget. På grund av att i statens eller kommuns tjänst anställda läkare allt oftare inkallas till styrelsen för överläggningar rörande specialfrågor av större räckvidd bör posten ökas med cirka 2 000 kronor. Därest den föreslagna taxehöjningen å järnvägarna med 10 procent genomföres, erfordras en ytterligare höjning med 5 000 kronor.

3) Belastningen motiverar uppräknning med 10 000 kronor.

4) Opåräknade utgiftsökningar mot slutet av det gångna budgetåret har tvingat till ett uppskjutande av beställningar eller betalningar till innevarande budgetår. För bestridande av utgifterna till expenser för eget behov under budgetåret 1957/58 erfordras följande belopp för de i anslagsposten ingående delposterna:

D e l p o s t	Utgifter 1955/56	Anvisat 1956/57	Förslag
Renhållning och städning.....	59 298	59 000	68 000
Skrivmaterialier, papper, blankettryck	34 878	42 000	49 000
Telegram, telefon och annonsering	72 923	75 000	91 000
Inköp och underhåll av inventarier	39 750	40 000	52 000
Bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m.	18 147	22 000	22 000
	224 996	238 000	282 000

Posten till renhållning och städning fordrar på grund av lönehöjningen för städpersonalen, utvidgning av styrelsens lokaler med en vindsvåning samt för lågt utvisande belastning en uppräknning med (3 600 + 4 500 + 1 000) 9 000 kronor.

En överbalansering av utgifter under posten till skrivmateriel, papper och blankettryck till innevarande budgetår har förorsakat lägre belastning än beräknat. För normal anskaffning av skrivmateriel m. m. beräknas 42 000 kronor. För utvidgning av medicinalstatistiken beräknas till blankettryck åt cancerregistret 5 000 kronor. Ökningen av styrelsens verksamhet i övrigt torde kräva ytterligare 2 000 kronor.

Ökningen av styrelsens personal och ökat antal tjänsterum har medfört allt hårdare belastning på telefonväxeln, varför styrelsen måste beställa ytterligare en expeditiionsplats vid telefonväxeln. Denna, som beräknas kosta 10 000 kronor, torde komma att levereras hösten 1957. Posten till telegram, telefon och annonsering bör på grund härav samt överbalanserade utgifter och ökning av antalet apparater för nytillkommande tjänstemän höjas till (73 000 + 10 000 + 4 000 + 4 000) 91 000 kronor.

Med oförändrad medelsanvisning för normal anskaffning och underhåll av inventarier torde inventariebeståndet gradvis kunna förbättras. I anslutning till begärd personalförstärkning å statistiska avdelningen beräknas till anskaffning av skriv- och multiplikationsmaskiner samt möbler för cancerregistret och för medicinalstatistiken i övrigt 4 500 resp. 6 900 kronor eller i runt tal 12 000 kronor.

Medelsbehovet till bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m. har varit väsentligt större än belastningen utvisar. Posten bör uppföras med oförändrat belopp.

5) Med utgångspunkt från utgifterna budgetåret 1955/56 beräknas kostnaderna för tryckning av de publikationer styrelsen har att utge enligt kungörelsen den 25 augusti 1945 (nr 311) till 63 000 kronor. För inköp av särtryck ur den av apotekens kontrollaboratorium redigerade förteckningen över specialiteter m. m. beräknas oförändrat 13 500 kronor. På grund av ökade framställningskostnader och stegrat intresse för hälsovårdsaffischerna beräknas härför 4 000 (+ 1 000) kronor. Budgetåret 1955/56 anvisades 4 500 kronor för utgivande av en förteckning över legitimerade sjukgymnaster m. fl. Förteckningen, som är oundgänglig för bl. a. sjukvårdens verksamhet, blir snabbt inaktuell och bör därför utges vartannat år. Ett oförändrat belopp av 4 500 kronor beräknas för ändamålet. Anslagsposten beräknas sålunda till (63 000 + 13 500 + 4 000 + 4 500) 85 000 kronor.

6) Anvisade medel till hålkortsarbeten är avsedda för försöksverksamhet i fråga om registrering av medicinalpersonal. Uppläggnings- och försöksregistret beräknas vara genomförd först mot slutet av budgetåret 1956/57, varefter försöksverksamheten bör fortsätta nästa budgetår. Kostnaderna härför beräknas till 4 000 kronor, som torde komma att uppvägas av viss besparing för innevarande budgetår.

En utvidgning av medicinalstatistiken beräknas medföra anläggnings- och driftkostnader på 1 000 resp. 3 000 kronor för cancerregistret, medan övrig sjukdomsstatistik skulle kräva 3 000 kronor för löpande kostnader.

Yttranden

Statskontoret. Bortsett från verkan av en höjning av järnvägstaxorna torde uppräkningsposten till reseersättningar böra begränsas till 6 000 kronor.

Då belastningen under posten till traktamenten åt vissa vikarier för befattningshavare inom medicinalstyrelsen under budgetåren 1954/55 och 1955/56 uppgått till 23 097 resp. 30 916 kronor, föreslås, att för ändamålet anvisas 25 000 kronor.

Under anslagsposten till övriga expenser, delposten till expenser för eget behov, beräknar statskontoret i enlighet med medicinalstyrelsens förslag oförändrat belopp, 22 000 kronor, för bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål, ehuru medelsåtgången för senaste budgetår närmast talar för en nedräkning. Posten till renhållning och städning synes böra förstärkas med högst 6 000 kronor och alltså upptagas till 65 000 kronor. Enär posten till skrivmaterialier, papper, blankettryck för innevarande budgetår höjts med 7 000 till 42 000 kronor, avstyrkes ytterligare höjning. Behovet av ytterligare en expeditionsplats vid telefonväxeln torde kunna tillgodoses genom att posten till telegram, telefon och annonsering tillfälligt uppräknas med 8 000 till 83 000 kronor. För inköp och underhåll av inventarier beräknades för budgetåret 1955/56 en tillfällig ökning med 15 000 till 40 000 kronor. Då medicinalstyrelsen fått disponera samma belopp jämväl under innevarande budgetår, ifrågasätter statskontoret, om icke posten nu bör något begränsas, förslagsvis till 35 000 kronor.

Statskontoret kan icke dela uppfattningen att förteckning över legitimerade sjukgymnaster m. fl. skulle behöva utges vartannat år. Med anvisande av medel för en ny sådan förteckning lärers alltså böra anstå. För tillgodosende av övriga utgiftsändamål under anslagsposten till publikationstryck beräknar statskontoret inalles 79 000 kronor.

Av för innevarande budgetår anvisade medel till hålkortsarbeten har enligt uppgift omkring 4 000 kronor avsetts för driftskostnader. Statskontoret har icke något att erinra mot att motsvarande belopp får stå till förfogande nästa budgetår i den mån det icke tagits i anspråk under budgetåret 1956/57. Beträffande övriga äskanden under anslagsposten till hålkortsarbeten hänvisar statskontoret till sitt utlåtande beträffande styrelsens avlöningsanslag.

Statens städningskonsulent ifrågasätter, huruvida icke medicinalstyrelsen genom någon begränsning av städningsarbetets omfattning inom styrelsens lokaler kan medverka till, att de höga städningskostnaderna något nedbringas. Därest städningsarbetet inom lokalerna i allmänhet begränsas till utförande varannan dag, behöver vid nu gällande löneläge städningskostnaden icke beräknas till mera än högst 60 000 kronor.

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde böra upptagas med oförändrat belopp.

Under anslagsposten till reseersättningar beräknar jag med hänsyn till

höjda traktamenten och taxehöjningen å järnvägarna en ökning av medels anvisningen med 12 000 kronor till 91 000 kronor.

På grund av belastningen de två senaste budgetåren synes anslagsposten till traktamenten åt vissa vikarier för befattningshavare inom medicinalstyrelsen böra uppräknas med 5 000 till 25 000 kronor.

Under posten till övriga expenser, expenser för eget behov, beräknar jag medelsbehovet för renhållning och städning till 65 000 (+ 6 000) kronor. Med hänsyn till det av mig under medicinalstyrelsens avlöningsanslag tillstyrkta förslaget om upprättande av ett cancerregister bör medelsanvisningen till skrivmaterialier, papper och blankettryck höjas med 5 000 kronor. Jag beräknar sålunda 47 000 kronor för ändamålet. För installation av ytterligare en expeditionsplats vid styrelsens telefonväxel bör posten till telegram, telefon och annonsering uppräknas med 10 000 kronor till 85 000 kronor. Någon ytterligare höjning av posten anser jag mig icke böra förordas. Då posten till inköp och underhåll av inventarier för föregående och innevarande budgetår uppräknats från 25 000 till 40 000 kronor för att möjliggöra viss inventarieanskaffning, främst åt nytillkommande befattningshavare, torde en begränsning av posten nu böra ske. Jag förordar, att posten uppföres med 35 000 kronor, och förutsätter härvid, att erforderlig utrustning för cancerregistret inrymmes i beloppet. I enlighet med styrelsens förslag beräknar jag för bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m. oförändrat belopp, 22 000 kronor. Posten till övriga expenser, expenser för eget behov, bör alltså uppräknas med (6 000 + 5 000 + 10 000 — 5 000) 16 000 kronor och sålunda upptagas till (238 000 + 16 000) 254 000 kronor.

Under anslagsposten till publikationstryck anser jag mig böra förordas oförändrad medelsanvisning, 82 000 kronor. Härvid beräknar jag för tryckning av de publikationer, som styrelsen utan särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t må utgiva, samt för inköp av särtryck ur den av apotekens kontrollaboratorium utgivna förteckningen över specialiteter m. m. oförändrade belopp, 62 500 resp. 13 500 kronor. Det torde få ankomma på medicinalstyrelsen att bedöma för vilka publikationer eventuella besparingar på nämnda belopp samt de under anslagsposten i övrigt anvisade medlen skall användas.

Då försöksverksamheten i fråga om registrering av medicinalpersonal icke beräknas bli slutförd under innevarande budgetår, till följd varav en besparing kan förutses under anslagsposten till hålkortsarbeten, biträder jag förslaget, att 4 000 kronor beräknas under nämnda post för verksamhetens fullföljande under nästa budgetår. Till anläggnings- och driftkostnader för det förenämnda cancerregistret torde vidare i enlighet med styrelsens förslag böra beräknas 4 000 kronor. Anslagsposten uppföres alltså med (4 000 + 4 000) 8 000 kronor, vilket innebär en minskning med 4 000 kronor.

I enlighet med vad sålunda förordats bör anslaget höjas med (12 000 + 5 000 + 16 000 — 4 000) 29 000 kronor och sålunda upptagas till (471 000 + 29 000) 500 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinalstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[6] 3. *Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd*: *Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	396 000	361 915
1955/56	358 000	359 294
1956/57 (statsliggaren s. 982)	385 000	
1957/58 (förslag)	418 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd (skr. 28 8 1956) hemställer, att anslaget uppräknas med 72 800 kronor.

	Ökning
1. Personalförstärkningar	
a) Ersättning till tillfällig arbetskraft för omplanläggning av vissa beredskaps-sjukhus	12 000
b) 1 assistent Ce 22	15 672
c) Arvode till pensionsavgången underofficer	7 200
d) 1 kanslibiträde Ce 11	9 936
e) 1 kontorsbiträde Ce 8 å heltid i st. f. motsvarande å halvtid	4 362
f) Expertarvoden	3 000
2. Löneregleringar	
a) 1 byråchef Ce 37 i st. f. 1 byråchef med arvode	—
1 assistent Ce 22 i st. f. Cg 22	—
1 assistent Ce 19 i st. f. Cg 19	—
1 kanslibiträde Ce 11 i st. f. Cg 11	—
b) 1 byråsjuksköterska Ce 23 i st. f. 1 förste kontorsskrivare Ce 21	912
c) 1 biträdande byråsjuksköterska Ce 18 i st. f. 1 sjuksköterska Ce 16	480
3. Omräkning	
Reglerad befordringsgång för amanuenser	1 431
Löneklassuppflyttningar	4 407
Vikariats- och övertidsersättningar	5 000
Avrundning med hänsyn bl. a. till ökat medelsbehov till rörligt tillägg	8 400
	72 800

Motiv

1 a) I proposition år 1956 har framlagts förslag till ändring av civilförsvarslagen. I samband härmed har bl. a. föreslagits en ändrad inriktning av viktiga delar av civilförsvarets planläggning, särskilt utrymningsplanläggningen. En ändring av utrymningsplanläggningen i enlighet med vad sålunda förordats nödvändiggör en revision i viktiga delar bl. a. av beredskapssjukhusplanläggningen. Särskilt gäller detta sjukhusplatsbehovet för de största tätorterna och de områden i övrigt, som i ett krig kan antagas bli utsatta för anfall med atomstridsmedel.

Sjukvårdsberedskapsnämnden, som utgår från att civilförvarsplanläggningen i här avsedda delar kommer att i enlighet med de i propositionen förordade riktlinjerna ändras inom den närmaste framtiden, anser sig böra anmäla vissa redan nu överblickbara medelsbehov för planläggningen inom nämndens verksamhetsområde. Dessa hänför sig dels till den detaljmässiga planläggningen på fältet, som det enligt krigssjukvårdslagen ankommer på vederbörande sjukhushuvudman att verkställa, och dels till det på nämnden ankommande arbetet med utarbetandet av anvisningar för planläggningen samt tillsynen av efterföljandet av dessa anvisningar.

För innevarande budgetår har anvisats ett belopp av 13 000 kronor till ersättning till tillfällig arbetskraft, huvudsakligen för planläggningen av humanbakteriologiska laboratorier och sanitetsanstalter. Detta arbete beräknas vara i allt väsentligt slutfört vid budgetårets utgång. Det ökade arbetet med lokalplanläggning av beredskapssjukhus beräknas kräva en heltidsanställd befattningshavare med för ändamålet lämpade kvalifikationer eller motsvarande arbetsprestation av flera. Medelsbehovet härför beräknas till i runt tal 25 000 kronor, varför posten bör uppräknas med 12 000 kronor.

1 b) Nämnden har under sin förvaltning beredskapsförråd av sjukvårdsmateriel till ett anskaffningsvärde av över 40 miljoner kronor. Förrådshållningen är av beredskapsskäl starkt decentraliserad. Förutom vid 10 centralförråd har nämnden sålunda lokalförråd i anslutning till de 143 beredskapssjukhusen. Förrådshållningen ökar självfallet med den ständigt fortgående upphandlingen. Samtidigt ökar betydelsen av en rationell omsättning av förråden för att den upplagrade materielen skall kunna behållas vid en tidsenlig och god standard. Nämndens arbetskraft för förrådsväsendet är icke tillräcklig. Särskilt påfallande är de bristande möjligheterna för nämnden att utöva en fortlöpande kontroll av förrådshållningen. Härjämte måste nämnden i betydande omfattning verkställa den detaljmässiga planläggningen av förråden, enär förrådsredogörarna, vilka till övervägande del har redogörarskapet som bisyssla, icke rimligen kan avkrävas någon större arbetsprestation med hänsyn till sitt ordinarie arbete och arvodets storlek. Den ifrågasatta tjänsten bör besättas med en assistent. För att kunna förvärva bästa möjliga arbetskraft och då behovet av tjänsten får anses stadigvarande, bör den placeras som extra ordinarie i Ce 22.

1 c) Hos Kungl. Maj:t har överbefälhavaren och medicinalstyrelsen hemställt, att vissa krigssjukhus med utrustning skall överföras från försvarsmakten till det allmänt civila medicinalväsendet. Vid bifall härtill kommer nämnden att övertaga krigssjukhusens f. n. i militära förråd förvarade materiel. Under en viss övergångstid måste nämnden förfoga över arbetskraft med uppgift att biträda vid arbetet med de här avsedda förråden. En möjlighet har yppats att till nämnden knyta en pensionerad styckjunkare, som tidigare sysslat med militära sjukhusförråd. Det föreslagna

årsarvodet om 7 200 kronor utgör i det närmaste skillnaden mellan hans lön omedelbart före pensioneringen och hans nuvarande pension.

1 d) Arbetet med den centrala förrådsbokföringen på upphandlings- och organisationsbyrån är nu av den storlek, att det icke kan medhinnas av byråns biträdespersonal. Denna personal är underdimensionerad redan med hänsyn till de övriga löpande kontorsgöromålen. För att undvika alltför stor eftersläpning har byråns övriga personal måst i stor utsträckning, delvis å övertid och eljest med åsidosättande av egna viktiga uppgifter, utnyttjas för förrådsbokföringen.

1 e) På nämndens registratorsexpedition tjänstgör under registratorn (kontorist i Ce 13) ett halvtidsanställt kontorsbiträde. Å expeditionen skötes, förutom registraturen, bl. a. räkningsgranskningen och allmänt kammerala ärenden. Detta arbete har nått den omfattningen, att det svårigen kan medhinnas av den nuvarande arbetskraften. I stället för den deltidsanställda arbetskraften bör därför anställas ett kontorsbiträde å heltid.

1 f) Vid planläggningen av den civila sjukvården i krig är det av största vikt, att hänsyn i möjligaste mån tages till de moderna atomstridsmedlens medicinska verkningar. För att kunna i möjligaste mån bemästra dessa nya frågor är det nödvändigt, att nämnden kan anlita särskild medicinsk expertis. Härför är anslagsposten till experter om 3 000 kronor, vilken måste utnyttjas även till ersättningar åt medicinska experter i övrigt, icke tillräcklig. För att från fall till fall kunna anlita för ändamålen tillgängliga och lämpliga experter föreslås, att expertposten höjes till 6 000 kronor.

2 a) Sjukvårdsberedskapsnämndens nuvarande kansliorganisation fastställdes 1953 i samband med omorganisationen av den civila sjukvårdsberedskapen. De erfarenheter, som vunnits sedan dess, har inskräpvt betydelsen av att det centrala planlägningsorganet beredes fortsatta möjligheter att på ett verkkningsfullt sätt utbygga den allmänt civila hälso- och sjukvården i krig. En icke oviktig förutsättning härför är att nämndens personal beredes trygga arbetsförhållanden. Samtliga stadigvarande heltidstjänster av arvodesnatur och extranatur bör därför ändras till pensionsgrundade extra ordinarie tjänster utom i de fall då tjänsterna innefattar arbetsuppgifter, som är föremål för särskild utredning. De tjänster som bör omändras är samtliga knutna till upphandlings- och organisationsbyrån.

Byråchefstjänsten är till ansvar och åligganden identisk med den befallning som verkställande tjänsteman hos sjukvårdsberedskapsnämnden, som tillkom år 1948. Dessförinnan hade tjänsten en föregångare i en befallning som kanslichef vid den år 1939 inrättade medicinalstyrelsens materielnämnd. Ifrågavarande tjänst bör omändras till en tjänst som byråchef i Ce 37.

De till omändring föreslagna assistenttjänsterna är placerade, tjänsten i Cg 22 på upphandlingsdetaljen och tjänsten i Cg 19 på förrådsdetaljen. Upphandlingsärendena handlägges under intendenten i Ce 27 av två assis-

tenter. Den ena av dessa tjänster inrättades 1952 i Ce 22. Enär upphandlingsarbetet för överskådlig framtid kan förutses kräva minst de två nuvarande assistenttjänsterna, bör även den andra assistenttjänsten omändras till extra ordinarie. För förrådsärendenas handläggning har under 1 b) föreslagits ytterligare en assistenttjänst i Ce 22. Vad därvid anförts torde tillfullo bestyrka, att även assistenttjänsten i Cg 19 har stadigvarande arbetsuppgifter och därför bör placeras i Ce 19.

Kanslibiträdestjänsten, vars innehavare bl. a. skall vara chef för nämndens skrivcentral, bör enligt de för statsförvaltningen fastslagna grunderna för skilda anställningsformer omändras till extra ordinarie.

2 b) och c) Tjänsterna som förste kontorsskrivare i Ce 21 och sjuksköterska i Ce 16 är placerade som föreståndare resp. biträdande föreståndare för sjuksköterskeregistret. Förutom ledningen av själva registreringsarbetet handhar dessa båda tjänstemän arbetet med krigsplacering av den medicinalpersonal som omfattas av sjuksköterskeregistret. Krigsplaceringsarbetet utgör till sitt omfång den helt övervägande delen av deras arbetsuppgifter och ställer stora krav på befattningshavarna. Den centrala registreringen av medicinalpersonal är f. n. föremål för översyn i avsikt att förenkla och rationalisera registreringen. Utredningen torde dock icke utgöra hinder för prövningen av berörda lönegradsfrågor.

Nämnden finner en omändring av förste kontorsskrivartjänsten till Ce 23 fullt motiverad. Med hänsyn till arten av befattningshavarens åligganden bör tjänstetiteln ändras till byråsjuksköterska. Sjuksköterskan i Ce 16 har såsom biträdande föreståndare till huvudsaklig uppgift att avlasta föreståndaren i arbetet med krigsplaceringarna. Med hänsyn härtill bör lönegradsställningen ändras till en tjänst i 18 lönegraden, varvid tjänstetiteln bör ändras till biträdande byråsjuksköterska.

3) Beloppet till övertids- och vikariatsersättningar är beräknat med hänsyn dels till föregående budgetårs utgifter för samma ändamål och dels till förutsatt ökning av arbetet för bl. a. kontorsbiträdespersonalen vid igångsättandet av den i det föregående nämnda omplaneringsverksamheten.

Yttranden

Statskontoret motsätter sig icke, under förutsättning att i propositionen nr 185/1956 förordade ändringar i civilförsvarslagen genomföres ävensom att beslut fattas om den planerade överföringen av vissa krigssjukhus till det allmänt civila medicinalväsendet, att ytterligare 19 200 kronor anvisas för tillfälligt anställande av viss personal. Ämbetsverket har emellertid icke blivit övertygat om behovet av ytterligare en assistent. I stället för föreslagna tjänster för ett kanslibitråde för förrådsbokföring samt ett kontorsbiträde med halvtidstjänstgöring bör inrättas en heltidstjänst för ett biträde i reglerad befordringsgång. Därest en förstärkning av anslagsposten till arvoden åt av nämnden anlidade experter anses oundgängligen

påkallad, bör uppräknigen begränsas till 1 000 kronor. Statskontoret har icke något att erinra mot att de av nämnden angivna tjänsterna å upphandlings- och organisationsbyrån omändras till extra ordinarie. Med hänsyn till pågående försöksverksamhet vid sjuksköterskeregistret synes någon förändring i lönegradsplaceringen av befattningshavare vid registret icke nu böra vidtagas. Ämbetsverket avstyrker förty nämndens yrkande därom.

Statens lönenämnd kan icke tillstyrka högre lönegradsplacering än 19 lönegraden för den föreslagna tjänsten som assistent för förrådsförvaltningen. Det föreslagna årsarvodet till en pensionsavgången underofficer med uppgift att biträda vid arbetet med vissa förråd, yrkandena om inrättande av en kanslibiträdestjänst för förrådsbokföringen och en kontorsbiträdestjänst å registratörexpeditionen samt de föreslagna löne regleringarna beträffande vissa tjänster å upphandlings- och organisationsbyrån föranleder icke någon erinran från lönenämndens sida. Yrkandena om uppflyttning i lönegrad av tjänsterna som förste kontorskrivare i Ce 21 och sjuksköterska i Ce 16 å sjuksköterskeregistret kan lönenämnden icke tillstyrka.

Departementschefen

De riktlinjer för civilförsvarets utrymningsplanläggning, som framlades i propositionen nr 185/1956 och av riksdagen lämnats utan erinran, föranleder en omplanering även av beredskapssjukhusorganisationen. Då denna översyn bör påbörjas snarast och bedrivs parallellt med civilförvarsplanläggningen, är det angeläget, att kvalificerad arbetskraft härför ställes till sjukvårdsberedskapsnämndens förfogande fr. o. m. nästa budgetår. Jag biträder förslaget, att de medel som disponeras för ersättning till tillfällig arbetskraft uppräknas med 12 000 kronor för ändamålet.

I skrivelse den 27 april 1956 har överbefälhavaren och sjukvårdsberedskapsnämnden gemensamt föreslagit, att vissa krigssjukhus överföres från den militära till den civila sektorn. Med anledning härav vill jag erinra om att i ett av särskilt tillkallad utredningsman år 1952 avgivet betänkande angående hälso- och sjukvården vid krig och andra utomordentliga förhållanden (SOU 1952: 22 s. 106) föreslogs, att krigssjukhusen skulle överföras till den civila sektorn vid en tidpunkt, då planläggningen för beredskapssjukhusorganisationen fortskridit så långt, att den civila sektorn kunde ta emot dessa sjukhus utan risk för en momentan sänkning av beredskapen. Enär i remissyttrandena över betänkandet delade meningar yppats rörande förslagets lämplighet, förordades i propositionen nr 222/1953 (s. 26), att frågan skulle underkastas ny ingående prövning av de för krigsplanläggningen ansvariga myndigheterna inom det allmänna civila medicinalväsendet och krigsmakten. Så har nu skett, varvid enighet rått om att, sedan arméns sjukvårdsresurser förbättrats, en etappvis överföring av vissa krigssjukhus till den civila sektorn bör äga rum. Den första

etappen, som skulle genomföras budgetåret 1957/58 föreslås omfatta nio krigssjukhus, varigenom det av Kungl. Maj:t genom beslut den 4 juni 1954 fastställda maximiantalet vårdplatser inom beredskapssjukhusorganisationen skulle ökas med omkring 4 000 vårdplatser. Överförandet har beräknats medföra vissa kostnader för komplettering av utrustningen samt för vissa sanitära ändringsarbeten i de lokaler, som tages i anspråk, totalt omkring 360 000 kronor. Härjämte beräknas visst ökat medelsbehov uppstå å sjukvårdsberedskapsnämndens avlönings- och omkostnadsanslag samt nämndens förrådsanslag. Detta medelsbehov skulle emellertid i stort sett komma att uppvägas av kostnadsminskningar under fjärde huvudtiteln.

För egen del biträder jag förslaget, att vissa krigssjukhus successivt överföres till den civila beredskapssjukhusorganisationen i den takt, som bestämmes av den civila sektorns möjligheter att övertaga ansvaret för planläggningen m. m. Början bör göras under budgetåret 1957/58 i enlighet med det föreliggande förslaget. Jag avser att framdeles för Kungl. Maj:t framlägga härav föranledda förslag. Vissa med förslagets genomförande förenade kostnader behandlar jag i samband med sjukvårdsberedskapsnämndens omkostnadsanslag samt anslagen till förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m. och till utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara. För arbetet med den i militära förråd förvarade materiel, som kommer att övertagas av nämnden, bör i enlighet med nämndens förslag från förevarande anslag utgå arvode om 7 200 kronor för år till en pensionerad underofficer. En motsvarande minskning torde uppstå å anslag under fjärde huvudtiteln.

Förslaget om utökning av nämndens personal med en assistent för förrådsförvaltningen anser jag mig icke kunna förorda. Ej heller kan jag biträda förslagen om utökning av biträdespersonalen samt om uppräkning av posten till arvoden åt av nämnden anlitate experter.

Vid fastställandet av sjukvårdsberedskapsnämndens nuvarande kansliorganisation framhölls (prop. nr 159/53) nödvändigheten av att nämnden till en början erhöle en förhållandevis stark kansliorganisation men att organisationen, sedan en genomgång av beredskapsområdet verkställdes, syntes kunna begränsas. Innan större klarhet vunnits rörande personalbehovet efter slutförandet av den nuvarande upprustningsetappen, är jag icke beredd att föreslå extraordinariesättning av personal vid upphandlings- och organisationsbyrån i enlighet med nämndens förslag.

De begärda uppflyttningarna av förste kontorsskrivaren och sjuksköterskan vid sjuksköterskeregistret anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Mot sjukvårdsberedskapsnämndens beräkning av medelsbehovet i övrigt under förevarande anslag, innebärande huvudsakligen vissa automatiska utgiftstegringar, har jag icke annat att erinra än att jag icke kan tillstyrka någon höjning av medelsanvisningen till vikariats- och övertids-

ersättningar. Jag förordar alltså, att för uppflyttningar i reglerad beföringsgång för amanuenser, löneklassuppflyttningar och höjning av det rörliga tillägget m. m. beräknas sammanlagt 14 238 kronor.

Med hänsyn till det anförda bör anslaget uppräknas med (12 000 + 7 200 + 14 238) 33 438 kronor eller i runt tal 33 000 kronor och sålunda uppföras med (385 000 + 33 000) 418 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman oförändrat 100 kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 77 800 (+ 13 100) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 271 600 (+ 13 100) kronor samt rörligt tillägg 68 500 (+ 6 800) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (100 + 77 800 + 271 600 + 68 500) 418 000 (+ 33 000) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	77 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	271 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	68 500
	<hr/>
	Summa kronor 418 000;

b) till *Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 418 000 kronor.

[7] 4. Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	40 000	40 636
1955/56	37 600	38 558
1956/57 (statsliggaren s. 983)	38 600	
1957/58 (förslag)	43 500	

Yrkande

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd (skr. 28/8 1956) föreslår, att anslaget uppräknas med 10 900 kronor.

	Utgifter 1955/56	Anslag 1956/57	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m.	1 654	800	1 600	800
2. Reseersättningar	8 981	9 000	15 000	6 000
3. <i>Expenser:</i>				
a) Bränsle, lyse och vatten	861	800	900	100
b) <i>Expenser för eget behov</i>	17 999	19 000	23 000	4 000
				10 900

Motiv

2) Nämndens verksamhet nödvändiggör, att tjänstemännen i förhållandevis stor utsträckning företager tjänsteresor. Särskilt gäller detta den förrådsförvaltande verksamheten. Andra nödvändiga resor sammanhänger med sjukhusplaneringen och deltagandet i konferenser och försvarsövningar. Den förrådsförvaltande verksamheten kräver ökade insatser från nämndens sida. Det föreslagna övertagandet av vissa krigssjukhus kommer att kräva tjänsteförrättningar, bl. a. i samband med övertagandet av krigssjukhusens materielförråd. I övrigt föranleder pågående och föreslagna ny- och ombyggnader av förrådslokaler ökat resebehov. Härtill kommer höjda biljettavgifter och ökade traktamentskostnader.

3 b) Nämndens verksamhet under budgetåret 1957/58 kan förutses komma att väsentligt öka på grund av dels omplanläggningen av beredskapsjukhus, som föranledes av en ändrad utrymningsplanläggning inom civilförsvaret, och dels det föreslagna överförandet av vissa krigssjukhus. Utgiftsökningen härför beräknas till 3 000 kronor. De föreslagna personalförstärkningarna kräver nyinköp av möbler och andra kontorsinventarier. Mindre belopp än 1 000 kronor torde icke kunna beräknas för detta ändamål.

Yttrande

Statskontoret framhåller, att medelsanvisningen till reseersättningar och till *expenser för eget behov* bör bli beroende av i vad mån personalförstärkningarna medgives ävensom om den föreslagna överföringen av vissa krigssjukhus till det civila medicinalväsendet kommer till stånd. I övrigt har nämndens beräkning av medelsbehovet icke givit *statskontoret* anledning till erinran.

Departementschefen

I enlighet med sjukvårdsberedskapsnämndens förslag hör anslagsposten till sjukvård m. m. och delposten till bränsle, lyse och vatten på grund av belastningen uppräknas med 800 resp. 100 kronor och således upptagas med 1 600 resp. 900 kronor.

Bl. a. i samband med omplanläggningen av beredskapssjukhus och överförandet av vissa krigssjukhus till den civila sektorn torde ökat resebehov uppkomma för nämndens tjänstemän. På grund härav samt med hänsyn till ökade resekostnader och höjda traktamenten föreslår jag en uppräknings av anslagsposten till reseersättningar med 3 000 till 12 000 kronor.

Under delposten till expenser för eget behov beräknar jag 20 000 kronor, innebärande en höjning med 1 000 kronor.

I enlighet med det anförda bör anslaget uppräknas med (800 + 100 + 3 000 + 1 000) 4 900 kronor och sålunda bestämmas till (38 600 + 4 900) 43 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd*:
Omkostnader för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslags-
anslag av 43 500 kronor.

[8] 5. Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	125 000	206 248
1955/56	170 000	277 778
1956/57 (statsliggaren s. 984)	225 000	
1957/58 (förslag)	310 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd (skr. 28/8 1956) hemställer, att anslaget uppräknas med 104 000 kronor.

	Utgifter 1955/56	Anslag 1956/57	Förslag	Ökning
1. Arvodet till redogörare:				
a) för centrala förråd	8 998	9 000	13 200	4 200
b) för lokala förråd	35 420	36 000	43 000	7 000
2. Ersättningar för handräckning, semester och sjukvikarier	84 212	65 000	100 000	35 000
3. Hyror, frakter m. m.	145 786	110 000	167 800	57 800

Motiv

1 a) Nämnden har f. n. 10 centralförråd. För varje centralförråd finns en redogörare med ett årsarvode av 900 kronor, vilket belopp har utgått oförändrat sedan 1952. Ett av 1956 års riksdag beslutat nytt centralförråd i Älvsborgs län beräknas vara färdigställt i början av år 1957. Under nästföljande anslag åskas medel till ytterligare ett nytt centralförråd i Västerbottens län. För de nya förråden erfordras särskilda redogörare, vilka bör förordnas redan under uppförandetiden. Arvodet beloppet bör uppräknas med hänsyn till den allmänna löneökningen, som för statstjänstemännen sedan 1952 uppgår till cirka 22 procent. Redogörarnas arvoden bör därför ökas med i runt tal 200 kronor. Vid bifall härtill skulle för 12 redogörare erfordras inalles 13 200 kronor.

1 b) Antalet redogörare för nämndens nuvarande lokala förråd beräknas fr. o. m. budgetåret 1957/58 minska med två till 118. Därest nämnden skall övertaga planläggningen av vissa krigssjukhus samt ansvaret för deras utrustning, kommer nämndens lokala förrådshållning att ytterligare öka.

För vissa av dessa förråd bör förordnas särskilda redogörare. Inberäknat de tidigare krigssjukhusförråden kommer sålunda fr. o. m. budgetåret 1957/58 123 redogörare för lokala förråd att vara underställda nämnden. Lokalförrådsredogörarnas arvoden har icke höjts i förhållande till statstjänstemännens löner. Genomsnittsbeloppet av redogörarearvodena bör ökas med 50 kronor till 350 kronor. Medelsbehovet uppgår på grund härav till i runt tal 43 000 kronor.

2) Nämndens förrådsarbetare åtnjuter lön enligt för lagerarbetare gällande kollektivavtal. För denna utgiftspost förutses en ökning med cirka 5 000 kronor. Pågående och planerade omändrings- och reparationsarbeten i vissa förråd föranleder viss omdisposition av lagren, och härför beräknas ökade handräckningskostnader med cirka 5 000 kronor. De till överförande föreslagna krigssjukhusförråden tarvar kompletteringar och förändringar för cirka 5 000 kronor. På grund härav och med hänsyn till belastningen bör delposten uppföras med (15 000 + 85 000) 100 000 kronor.

3) De sammanlagda årshyrorerna för förråden, som f. n. belöper sig till cirka 90 000 kronor, beräknas med hänsyn till ytterligare behov av förhyrda lokaler öka till 100 000 kronor. För ljus och värme beräknas 15 000 kronor, för frakter och andra transportkostnader 17 000 kronor samt för övriga kostnader 28 000 kronor.

Övertagandet av krigssjukhusförråden kommer att medföra ökade utgifter för hyror, som f. n. bestrides från försvarshuvudtiteln, med 3 200 kronor för år samt för ljus, värme och övriga löpande kostnader med 4 600 kronor, eller tillhoppa (3 200 + 4 600) 7 800 kronor.

Medelsbehovet å delposten beräknas sålunda till inalles (100 000 + 15 000 + 17 000 + 28 000 + 7 800) 167 800 kronor.

Yttranden

Statskontoret uttalar, att med hänsyn till pågående översyn av bisyssle- arvoden arvodena till redogörarna nu icke torde böra höjas. Därest vissa krigssjukhusförråd överföres till civil förvaltning, har statskontoret icke något att erinra mot nämndens beräkning av anslagsposterna i övrigt.

Även *statens lönenämnd* anser, att förslaget om höjda arvoden till redogörarna bör prövas i samband med en generell reglering av bisysslearvoden.

Departementschefen

Under nästföljande anslag tillstyrker jag, att medel anvisas för uppförande av en ny förrådsbyggnad, varigenom sjukvårdsberedskapsnämnden kommer att förfoga över 12 centralförråd. För vart och ett av dessa erfordras en särskild redogörare. Vid överförande av vissa krigssjukhus till nämndens planläggningsområde i enlighet med vad jag förutsatt vid anmälan av nämndens avlöningsanslag kommer nämnden att övertaga ansvaret för den för dessa sjukhus anskaffade utrustningen. Den härigenom ökade förrådshållningen nödvändiggör i vissa fall förordnande av

nya redogörare. På grund härav och med hänsyn till avsedd uppräknings av vissa arvoden bör anslagsposten till arvoden till redogörare höjas. Jag beräknar härför i runt tal 10 000 kronor.

Mot nämndens beräkning av medelsbehovet under anslagsposten till ersättningar för handräckning, semester- och sjukvikarier m. m. har jag intet att erinra. Posten bör alltså uppräknas med 35 000 till 100 000 kronor.

Med hänsyn till belastningen föregående budgetår samt ökade kostnader för hyror, värme och lyse i samband med övertagandet av krigssjukhusförråden förordar jag, att anslagsposten till hyror, frakter m. m. höjes med 40 000 kronor till 150 000 kronor.

I enlighet härmed bör anslaget uppräknas med (10 000 + 35 000 + 40 000) 85 000 kronor och sålunda upptagas till (225 000 + 85 000) 310 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel*
m. m. för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av
310 000 kronor.

[9] 6. Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	7 670 000	5 380 103
1953/54	7 500 000	6 770 162
1954/55	5 025 000	5 766 674
1955/56	5 300 000	4 554 169
1956/57 (statsliggaren s. 984)	4 800 000	
1957/58 (förslag)	4 800 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd (skr. 28/8 1956) hemställer, att anslaget uppräknas med 1 996 300 kronor.

	Anslag 1956/57	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Anskaffande av utrustning för operations- och vårdavdelningar vid beredskapssjukhus	2 228 000	3 857 500	+ 1 629 500
2. Anskaffande av viss sanitetsteknisk utrustning m. m.	625 000	885 000	+ 260 000
3. Anskaffande av utrustning för provisoriska förlossningshem under utrymning	225 000	225 000	—
4. Anskaffande av s. k. kontamineringsmätare	75 000	56 000	— 19 000
5. Anskaffande av utrustning för krigsblodgivarecentraler	750 000	750 000	—
6. Anskaffande av utrustning för vätskecentraler	200 000	261 000	+ 61 000
7. Reparation m. m. av centralförråd	97 000	156 800	+ 59 800
8. Anordnande av förrådsbyggnader	320 000	385 000	+ 65 000
9. Anskaffande av brandskyddsmateriel för förrådslokaler	—	120 000	+ 120 000
10. Kostnadsersättningar för plantäggning av beredskapssjukhus	—	100 000	+ 100 000

Motiv

Vid ingången av budgetåret 1956/57 fanns på anslaget en reservation av 13 715 014 kronor. Reservationen är genom redan träffade leverans- och entreprenadavtal eller slutplanerade sådana avtal bunden till ett belopp av 13 600 000 kronor.

1) Möjlighet föreligger att med hittills anskaffad materiel och med anlitage av hittills anvisade medel utrusta 101 000 vårdplatser vid beredskapssjukhusen. Det återstående utrustningsbehovet berör ytterligare 9 000 platser. Den nuvarande anskaffningskostnaden per vårdplats beräknas till samma pris som föregående år eller i genomsnitt 835 kronor. Särskilt mot bakgrunden av den moderna vapentechniken anser nämnden det angeläget, att behovet snarast blir fyllt. Anskaffningen härför bör fördelas på två år. Medelsbehovet för budgetåret 1957/58 utgör sålunda ($4\,500 \times 835$) 3 757 500 kronor.

För de till överförande till den civila sektorn föreslagna krigssjukhusen finns i militära förråd lagrad utrustning som i det närmaste täcker behovet. Vissa kompletteringar är dock erforderliga, varjämte ersättning av viss föråldrad utrustning behöver ske. Kostnaden härför har beräknats till inalles 100 000 kronor.

2) För anskaffning av sanitetsteknisk utrustning för till beredskapssjukhusannex avsedda lokaler har hittills anvisats 1 875 000 kronor, varav för innevarande budgetår 625 000 kronor. Då totalkostnaden beräknats till 2 500 000 kronor, återstår sålunda ett medelsbehov av 625 000 kronor.

För förenämnda krigssjukhus bör medel anvisas till de ledningsarbeten och den materiel, som erfordras i sanitetstekniskt hänseende, för att sjukhusen med minsta möjliga tidsutdräkt skall kunna ianspråktagas. Kostnaden har beräknats, för ledningsarbetena till 220 000 och för materielanskaffningen till 40 000 kronor eller sammanlagt 260 000 kronor.

3) För utrustning av provisoriska förlossningshem har hittills anvisats 1 575 000 kronor. Totalkostnaden har beräknats till 1 800 000 kronor. Återstående belopp, 225 000 kronor, bör anvisas för nästa budgetår.

4) Till anskaffande av s. k. kontamineringsmätare har för budgetåren 1955/56 och 1956/57 anvisats 150 000 kronor. Totalkostnaden har beräknats till 206 000 kronor. Nämnden hemställer om anvisning för nästa budgetår av kvarstående ($206\,000 - 150\,000$) 56 000 kronor.

5) Enligt tidigare framlagda beräkningar uppgår kostnaden för utrustningsanskaffning till krigsblodgivarecentraler till 50 000 kronor per central eller sålunda för hela organisationen om 60 centraler till 3 000 000 kronor. Hittills har 1 500 000 kronor anvisats för utrustning av 30 centraler. Med hänsyn till blodgivningsverksamhetens betydelse för landets krigssjukvård är det av vikt, att organisationen snabbt blir i sin helhet utbyggd. För nästa budgetår föreslås för utrustning av 15 centraler ($15 \times 50\,000$) 750 000 kronor.

6) De för tillverkning i krig av infusionslösningar avsedda vätskecentralerna håller f. n. på att utrustas. För deras utrustning, kostnadsberäknad totalt till 661 000 kronor, har hittills anvisats 400 000 kronor. Det återstående medelsbehovet, 261 000 kronor, bör täckas nästa budgetår.

7) För centralförrådet i Alster förhyres av Värmlands läns landsting en timmerbyggnad i tre plan, vilken saknar uppvärmning. Då ifrågasvarande kallförråd bör kompletteras med ett uppvärmt utrymme, har landstinget erbjudit nämnden att utan ytterligare hyreskostnad få disponera en mindre timmerbyggnad. Kostnaderna för värmeinstallation jämte isoleringsarbeten har beräknats till 35 000 kronor.

För centralförrådet i Örebro disponeras inom Västra Marks sjukhus en timmerbyggnad och en gymnastikbyggnad. Byggnaderna saknar uppvärmning. Genom anordnande av läktare längs långväggarna i gymnastikhuset skulle lagringsytan kunna utökas. Ett mindre utrymme bör isoleras och förses med el-värme. Kostnaden beräknas till 9 800 kronor. Timmerbyggnaden bör genom anslutning till sjukhusets panncentral förses med uppvärmningsanordningar. Kostnaden härför beräknas till 48 000 kronor. Totalkostnaden utgör således 57 800 kronor.

I Vetlanda uppfördes år 1940 på mark, som utarrenderas av Vetlanda stad, en monterbar kallförrådsbyggnad. Nämnden är tillförsäkrad arrenderätten intill år 1970. En del av förrådsutrymmet bör förses med uppvärmning till skyddsvärme med termostatreglering. Byggnadsstyrelsen har beräknat kostnaden för installation av eluppvärmning till 32 000 kronor. Kostnaden för oljeeldningsaggregat torde icke understiga detta belopp. Förrådsbyggnaden är i behov av en översyn. Kostnaden för justeringsarbeten, målning och staket beräknas till 32 000 kronor. Den sammanlagda kostnaden utgör således 64 000 kronor.

Nämnden föreslår sålunda att för angivna ändamål anvisas (35 000 + 57 800 + 64 000) 156 800 kronor.

8) Nämnden disponerar f. n. för lagring av utrustning för beredskaps-sjukhus m. m. utrymmen om cirka 42 000 kvadratmeter. För de närmaste två åren fordras cirka 5 000 kvadratmeter för sådan materiel, till vars anskaffning medel redan beviljats. Trots stora ansträngningar för att anskaffa utrymmen genom förhyrning har nämnden sett sig nödsakad att härutöver anskaffa förrådsutrymmen i egna för ändamålet uppförda byggnader. För ett centralförråd i Västerbotten kan få disponeras mark intill Hällnäs sanatorium, varvid för uppvärmning anslutning kan ske till sanatoriets panncentral. Kostnaden beräknas till 320 000 kronor.

Utrustningen för beredskapssjukhuset i Visby kräver ytterligare förrådsutrymmen. Alla bemödanden att förhyra sådana till rimligt pris har visat sig resultatlösa. Enda möjligheten att lösa lagringsproblemen synes vara att uppföra en nybyggnad för kallförråd. Härför kan ett markområde

vid S:t Olofs sjukhus få disponeras. Kostnaderna för en byggnad om 800 kvadratmeter beräknas till 65 000 kronor.

9) Efter samråd med riksbrandinspektören föreslår nämnden, att brandskyddet i förrådslokalerna stärkes. Med hänsyn till de stora värden, som den i centralförråd förvarade utrustningen representerar (1,0—1,5 milj. kronor för varje förråd), har riksbrandinspektören rekommenderat anläggningar för el-brandalarmering i dessa förrådslokaler. Kostnaderna beräknas enligt följande.

121 assurancesprutor à 40 kronor.....	4 840
118 kemiska vattensläckare à 200 kronor.....	23 600
Slang med tillbehör.....	3 760
Installation av el-brandalarmanläggningar i 10 centralförråd	83 000

115 200

På enstaka platser torde mindre byggnadstekniska arrangemang erfordras. Kostnaderna för dessa uppskattas till 4 000 kronor. Totalt skulle sålunda erfordras i runt tal 120 000 kronor.

10) Enligt krigssjukvårdslagen och krigssjukvårdskungörelsen ankommer det på sjukhushuvudmännen att verkställa planläggning av sjukhusvården i krig i enlighet med nämndens anvisningar. Kostnaderna härför torde i princip skola falla på huvudmännen utan bidrag av statsmedel. Enligt andra lagutskottets utlåtande nr 37/1953 över propositionen nr 222/1953 med förslag till krigssjukvårdslag syntes det dock rimligt att, därest exempelvis vid omplaneringar större kostnader uppstode, skäligen ersättning av statsmedel skulle utgå. Sjukvårdsberedskapsnämnden har sökt bilda sig en uppfattning rörande de med en omplanläggning för de största tätorterna förenade kostnaderna. Härvid har förutsatts, att ersättning icke skall utgå till huvudmännen för den del av planlägningsarbetet, som kan utföras av den egna personalen utan särskild kompensation åt denna och utan nyanställning, men att härutöver uppkommande kostnader för en planläggning i enlighet med nämndens anvisningar ersättes av staten. Denna fördelningsnorm har tillämpats vid den planläggning, som ägt rum under de senaste åren. Det belopp, varmed staten skulle bidra, har för budgetåret 1957/58 beräknats utgöra 100 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret har icke funnit nämndens förslag giva anledning till annat uttalande än att till ändamål, som angivits under punkterna 1, 2, 6, 7 och 8 torde böra beräknas ett oförändrat medelsbehov, att under punkt 9 ett belopp om 41 500 kronor bör anvisas för möjliggörande av installation av el-brandalarmanläggningar i 5 centralförråd samt slutligen att under punkt 10 medelstildelningen torde böra begränsas att avse högst 50 000 kronor.

Departementschefen

Enligt av Kungl. Maj:t genom beslut den 4 juni 1954 fastställa planer skall beredskapssjukhusorganisationen omfatta 112 373 i stället för tidigare 109 260 vårdplatser. Härutöver har Kungl. Maj:t bemyndigat medicinalstyrelsen (dess sjukvårdsberedskapsnämnd) att inom ramen för ett vårdplatsantal av högst 115 000 verkställa vissa ändringar i lokalplanen. Beträffande höjningen av platsantalet till 112 373 förutsattes dock, att härigenom någon utökning av antalet platser utan erforderlig sjukvårdsutrustning icke finge uppkomma och att av det överskjutande antalet vårdplatser intill 115 000 vid varje tidpunkt minst hälften vore redan i fred försedda med sådan utrustning.

Vid anmälan av sjukvårdsberedskapsnämndens avlöningsanslag för nästa budgetår har jag förutsatt, att vissa krigssjukhus skall överföras till nämndens planläggningsområde. Härigenom kommer beredskapssjukhusorganisationens vårdplatsantal att ökas med omkring 4 000 platser. Dessa är utom i fråga om vissa detaljer fullt utrustade.

Inom ramen för av riksdagen hittills anvisade medel kan utrustning till beredskapssjukhusen anskaffas för omkring 101 000 vårdplatser. Enligt hittills verkställd preliminär lokalplanläggning kan utrustning beräknas behöva anskaffas till i runt tal 110 000 av förenämnda antal om 112 373 vårdplatser. I enlighet härmed skulle sålunda återstå (110 000 — 101 000) 9 000 vårdplatser, för vilkas utrustning medel icke finnes tillgängliga. Då materielkostnaden per vårdplats kan uppskattas till oförändrat 835 kronor, skulle medelsbehovet för att täcka den återstående materielbristen uppgå till (9 000 × 835) 7 515 000 kronor. Det måste anses angeläget, att denna brist fyller under de närmaste åren. Vid en avvägning i förhållande till de andra angelägnade utgiftsändamål, som enligt vad som framgår av det följande måste tillgodoses från detta anslag, anser jag mig dock endast kunna tillstyrka, att av sistnämnda belopp för nästa budgetår anvisas 2 328 000 kronor. Då en medelsanvisning av denna storleksordning skulle möjliggöra en materielanskaffning för i det närmaste 2 800 vårdplatser, skulle härigenom, förutom förenämnda 4 000 platser å till överförande föreslagna krigssjukhus, sammanlagt omkring (101 000 + 2 800) 103 800 platser kunna bli fullt utrustade.

För viss kompletteringsutrustning till nyssnämnda vårdplatser å krigssjukhus har sjukvårdsberedskapsnämnden beräknat ett medelsbehov av 100 000 kronor. Då denna anskaffning torde kunna fördelas på flera år, förordar jag, att för nästa budgetår anvisas 35 000 kronor.

Till anskaffande av utrustning för operations- och vårdavdelningar vid beredskapssjukhus bör sålunda anvisas sammanlagt (2 328 000 + 35 000) 2 363 000 kronor.

Av den beräknade totalkostnaden, 2 500 000 kronor, för anskaffning av

sanitetsteknisk utrustning till vissa för användning såsom beredskaps-sjukhus avsedda lokaler har hittills anvisats 1 875 000 kronor. I likhet med sjukvårdsberedskapsnämnden föreslår jag, att det resterande medelsbehovet, 625 000 kronor, täckes budgetåret 1957/58.

Av nämnden föreslagna ledningsarbeten och inköp av sanitetsteknisk materiel till krigssjukhusen torde kunna anstå till ett kommande budgetår. Jag föreslår alltså ingen medelsanvisning härför för budgetåret 1957/58.

Återstående medelsbehov för anskaffande av utrustning till de provisoriska förlösningshemmen samt av s. k. kontamineringsmätare torde i enlighet med sjukvårdsberedskapsnämndens förslag böra täckas under nästa budgetår. För dessa ändamål bör sålunda anvisas 225 000 resp. 56 000 kronor.

Medelsbehovet för utbyggnad av krigsblodgivarorganisationen har för planerade 60 blodgivningscentraler beräknats till 3 000 000 kronor. Hittills har för budgetåren 1955/56 och 1956/57 anvisats 1 500 000 kronor för utrustning av en första etapp om 30 centraler. Med hänsyn till angelägenheten av en tillfredsställande beredskap på detta område förordar jag, att för utrustning av ytterligare 15 centraler för nästa budgetår anvisas 750 000 kronor.

För att säkerställa tillgången till infusionslösningar av olika slag pågår sedan budgetåret 1955/56 uppbyggnaden av en särskild krigsproduktionsorganisation. Av den beräknade totalkostnaden, 661 000 kronor, har hittills anvisats 400 000 kronor. Jag föreslår, att för budgetåret 1957/58 för ändamålet anvisas ett belopp av 130 000 kronor.

För nödvändiga reparationer och förbättringsarbeten samt installation av uppvärmningsanordningar i vissa av nämndens centralförråd tillstyrker jag i huvudsaklig överensstämmelse med nämndens förslag en medelsanvisning av 156 000 kronor.

Den successivt ökade upplagringen av utrustning nödvändiggör, att ytterligare förrådslokaler anskaffas. Nu liksom tidigare anser jag, att förhyrning av lokaler för ändamålet i första hand bör eftersträvas. Då emellertid erforderliga utrymmen trots nämndens ansträngningar härutinnan icke stått att uppbringa, synes det ofrånkomligt, att ytterligare en byggnad för centralförråd uppföres. Kostnaden för denna torde i enlighet med nämndens förslag böra beräknas till 320 000 kronor. På av nämnden anförda skäl tillstyrker jag vidare, att en kallförrådsbyggnad uppföres för utrustningen för beredskapssjukhuset i Visby och att härför beräknas 65 000 kronor. Till anordnande av förrådsbyggnader bör således för nästa budgetår anvisas (320 000 + 65 000) 385 000 kronor.

Med hänsyn till de betydande värden som den i centralförråden förvarade utrustningen representerar delar jag nämndens uppfattning, att brandskyddet i förrådslokalerna bör stärkas. Mot den av nämnden beräknade totalkostnaden härför, 120 000 kronor, har jag ingen erinran. Jag

anser mig dock icke kunna tillstyrka, att hela beloppet anvisas för nästa budgetår, och föreslår, att medelsanvisningen för budgetåret 1957/58 begränsas till 60 000 kronor.

Såsom sjukvårdsberedskapsnämnden framhållit, ankommer det enligt krigssjukvårdslagen och krigssjukvårdskungörelsen på sjukhushuvudmännen att i enlighet med nämndens anvisningar verkställa planläggning av sjukhusvården i krig, varvid kostnaderna härför i princip bör bäras av huvudmännen. I enlighet med vad andra lagutskottet anfört i utlåtande nr 37/1953 synes emellertid ersättning av statsmedel böra utgå för täckande av större kostnader som huvudman åsamkats exempelvis i samband med omplaneringar. Då omplanläggningen av beredskapssjukhusen i anslutning till civilförsvarets utrymningsplanläggning i vissa fall kan väntas medföra sådana större kostnader för huvudmännen, bör medel för ändamålet nu beräknas. Jag kan dock icke förorda, att högre belopp än 50 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle anslaget uppföras med (2 363 000 + 625 000 + 225 000 + 56 000 + 750 000 + 130 000 + 156 000 + 385 000 + 60 000 + 50 000) 4 800 000 kronor, vilket innebär oförändrad medelsanvisning.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 4 800 000 kronor.

[10] 7. Sinnessjuknämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	28 000	22 259
1955/56	23 000	22 795
1956/57 (statsliggaren s. 985)	24 000	
1957/58 (förslag)	26 000	

Yrkande

Sinnessjuknämnden föreslår, att anslaget uppräknas med 1 000 kronor.

	Ökning
1. Höjning av sammanträdesarvodena till ledamöter och suppleanter i sinnessjuknämnden	500
2. <i>Omräkning</i>	
Höjning av rörligt tillägg	500
	1 000

Motiv

I samband med att lokala utskrivningsnämnder fr. o. m. den 1 januari 1953 inrättats vid samtliga större sinnessjukhus, har en nedgång i sinnessjuknämndens arbetsbörda gjort sig gällande. Arbetsbördan har under

4 — Bihang till riksdagens protokoll 1957. 1 saml. Nr 1. Bil. 13

åren 1953—1955 samt första delen av kalenderåret 1956 hållit sig konstant. Givetvis föreligger fortfarande svårigheter att på förhand bedöma den framtida utvecklingen i detta avseende. Med hänsyn till sålunda rådande oviss-
het har nämnden ansett sig böra föreslå allenast viss mindre ökning av anslagstilldelningen.

1) Fr. o. m. budgetåret 1953/54 medgav statsmakterna en begränsad höjning av arvodena till nämndens ledamöter och suppleanter, nämligen *dels* av de fasta årsarvodena från 1 000 till 1 100 kronor för ordföranden och från 500 till 550 kronor för övriga fyra ledamöter, *dels ock* av dagarvodena för ordföranden från 30 till 35, för i sinnessjukvård särskilt kunniga ledamöter från 25 till 30, för övriga ledamöter från 20 till 25, för suppleant för i sinnessjukvård särskilt kunniga ledamöter från 45 till 50 samt för övriga suppleanter från 40 till 45 kronor.

Med hänsyn till den fortsatta försämringen av penningvärdet hemställer nämnden om en generell uppräknings av sammanträdesarvodena med 50 procent i förhållande till de före den 1 juli 1953 utgående ersättningarna, i förekommande fall avrundade uppåt till jämnt femtal kronor. Vid bifall härtill skulle sammanträdesarvodena utgå med för ordföranden 45 kronor, för i sinnessjukvård särskilt kunniga ledamöter 40 kronor, för övriga ledamöter 30 kronor, för suppleant för i sinnessjukvård särskilt kunniga ledamöter 70 kronor samt för övriga suppleanter 60 kronor. Kostnaderna för denna arvodeshöjning uppskattas vid 25 sammanträden per år till i runt tal 1 000 kronor.

Anledningen till att högre sammanträdesersättning utgår till de i sinnessjukvård särskilt kunniga ledamöterna är den vidsträcktare skyldighet för dem att granska handlingarna i föredragna ärenden, som jämlikt 10 § i nämndens instruktion följer av att endast två sådana ledamöter finns. Numera möjliggör arbetets omfattning, att samtliga ärenden läses av alla nämndens ledamöter. De sammanträdesarvoden, som utgår för de i sinnessjukvård särskilt kunniga ledamöterna och deras suppleanter, bör därför utgå jämväl till övriga ledamöter och suppleanter. Även dessa bör sålunda tillerkännas en sammanträdesersättning av 40 resp. 70 kronor, medförande en kostnadsökning av cirka 500 kronor.

Med hänsyn till belastningen å arvodesposten torde anslagsuppräknings kunna begränsas till 500 kronor.

Yttrande

Statskontoret har ej funnit anledning till erinran mot nämndens framställning.

Departementschefen

Med hänsyn till avsedd uppräknings av vissa arvoden torde anslaget böra höjas, och beräknar jag för detta ändamål i runt tal 1 000 kronor. Vidare bör anslaget på grund av höjningen av det rörliga tillägget uppräknas med 1 000 kronor.

Vid bifall till det anförda skulle anslaget alltså uppräknas med (1 000 + 1 000) 2 000 kronor.

I enlighet härmed beräknas anslaget sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman oförändrat 8 500 kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 14 000 (+ 1 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal oförändrat 800 kronor samt rörligt tillägg 2 700 (+ 1 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (8 500 + 14 000 + 800 + 2 700) 26 000 (+ 2 000) kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för sinnessjuknämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	8 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	14 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 700

Summa kronor 26 000;

b) till *Sinnessjuknämnden: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 26 000 kronor.

[11] 8. Sinnessjuknämnden: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	6 400	1 329
1955/56	5 000	2 067
1956/57 (statsliggaren s. 986)	4 000	
1957/58 (förslag)	3 000	

Yrkande

Sinnessjuknämnden föreslår, att anslaget nedräknas med 1 000 kronor.

Motiv

Det är allttjämt svårt att förutse, på vilket sätt inrättandet av lokala utskrivningsnämnder kommer att påverka omfattningen av den centrala nämndens resor. Belastningen på anslagsposten till reseersättningar, som för budgetåret 1956/57 är upptagen till 2 600 kronor, uppgick emellertid under budgetåret 1955/56 till endast 755 kronor. Sinnessjuknämnden föreslår därför en nedräkning av denna anslagpost med förslagsvis 1 000 kronor till 1 600 kronor. Omkostnadsanslaget i dess helhet bör vid bifall här till uppföras med 3 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret har funnit framställningen ej giva anledning till erinran.

Departementschefen

Sinnessjuknämndens beräkning av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår, innebärande en nedräkning av anslagsposten till reseersättningar med 1 000 kronor och därmed en sänkning av anslaget i dess helhet från 4 000 till 3 000 kronor, föranleder icke någon erinran från min sida.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sinnessjuknämnden: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 kronor.

[12] 9. *Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 213 000	2 622 141
1955/56	2 423 000	3 250 317
1956/57 (statsliggaren s. 986)	3 333 000	
1957/58 (förslag)	3 582 000	

Yrkande

Styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium (skr. 31/8 1956) hemställer, att anslaget uppräknas med 608 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Personalförstärkningar	
a) <i>Diagnostiska avdelningen</i>	
2 laboratoriebiträden Ce 13	+ 21 288
b) <i>Serologiska avdelningen</i>	
1 laboratoriebiträde Ce 13	+ 10 644
c) <i>Virusavdelningen</i>	
1 laboratoriebiträde Ce 11	+ 9 936
d) <i>D:o för framställning av poliovaccin</i>	
1 laboratoriebiträde Cg 11	+ 9 936
1 vaktmästare Cg 10	+ 9 528
2 biträden Cg 6	+ 15 672
e) <i>Epidemiologiska avdelningen</i>	
1 skriv/kontorsbiträde Cf 4—Ce 8	+ 8 724
f) <i>Kemiska laboratoriet</i>	
1 laboratorieassistent Ce 17	+ 12 264
g) <i>Nytt immunologiskt laboratorium</i>	
1 laborator Cg 34	+ 27 420
1 laboratoriebiträde Cg 13	+ 10 644
1 förste biträde Cg 8	+ 8 724
h) <i>Ekonomiavdelningen, kameralsektionen</i>	
1 kamrer Ce 25	+ 18 492
1 kanslibiträde Cg 11	+ 9 936
1 skriv/kontorsbiträde Cf 4—Ce 8	+ 8 724

	Ökn. el. minskn.
i) <i>Ekonomiavdelningen, tekniska sektionen</i>	
1 ingenjör, arvode.....	+ 21 000
1 instrumentmakare Ce 16	+ 11 832
1 elektriker Ce 14	+ 10 980
1 vaktmästare Ce 10	+ 9 528
1 biträde Ce 6	+ 7 836
	+ 243 108
2. Förändringar av tjänster	
a) <i>Avdelningsföreståndare och laboratorer</i>	
1 avdelningsföreståndare Ca 37 i st. f. Ce 37	—
1 avdelningsföreståndare Ce 34 i st. f. Ce 33	+ 864
1 laborator Ca 31—34 i st. f. Ca 31	+ 2 724
4 laboratorer Ce 31—34 i st. f. Ce 31	+ 10 896
1 laborator Ce 31—34 i st. f. Cg 31	+ 2 724
b) <i>Viss personal för framställning av polioympämne</i>	
1 laboratorieingenjör Ce 31 i st. f. Cg 31	—
3 laboratorieläkare Ce 29 i st. f. assistenter eller laboratorieläkare Cg 23—29	—
1 assistent Ce 27 i st. f. laboratorieassistent Cg 17	+ 8 268
1 instrumentmakare Ce 16 i st. f. Cg 16	—
2 förste laboratoriebiträden Ce 15 i st. f. Cg 15	—
3 laboratoriebiträden Ce 13 i st. f. Cg 13	—
1 laboratoriebiträde Cg 13 i st. f. Cg 11	+ 708
c) <i>Övrig personal</i>	
1 laboratorieassistent Ca 17 i st. f. förste laboratoriebiträde Ca 15	+ 852
3 förste laboratoriebiträden Ca 15 i st. f. laboratoriebiträden Ca 13	+ 2 304
2 preparatorer Ca 14 i st. f. institutionsvaktmästare Ca 12 och Ce 12	+ 1 392
7 laboratoriebiträden Ce 13 i st. f. Ce 11	+ 4 956
1 institutionsvaktmästare Ca 12 i st. f. vaktmästare Ca 10	+ 756
2 institutionsvaktmästare Ce 12 i st. f. vaktmästare Ce 10	+ 1 512
1 kanslibitråde Ce 11 i st. f. Cg 11	—
9 laboratoriebiträden Ce 11 i st. f. Cg 9	+ 7 452
5 förste biträden Ce 8 i st. f. laboratoriebiträden Cg 9	— 1 920
4 förste biträden Ce 8 i st. f. biträden Cg—Ce 5	+ 4 416
	+ 47 904
3. Vissa arvoden	
a) Ersättningar till ordförande och ledamöter i laboratoriets styrelse.....	—
b) Ersättningar till sakkunniga i vissa befordringsärenden.....	+ 7 000
c) Höjt arvode till veterinär	+ 600
d) Arvode till portvakt.....	+ 3 000
e) Arvode till städtillsyningsman	+ 9 600
	+ 20 200
4. Vikariats- och övertidsersättningar m. m.	
a) Belöpande på föreslagna personalförstärkningar m. m. (12 % av under 1 och 2 upptagna belopp)	+ 34 000
b) Uppräkning i överensstämmelse med verklig belastning.....	+ 120 000
	+ 154 000
5. Omräkning	
a) Rörligt tillägg	+ 119 000
b) Löneklassuppflyttningar, avlöningsförstärkning för biträden i lönegrad 5 samt avrundning.....	+ 23 788
	+ 142 788
	+ 608 000

Motiv

Allmänna synpunkter. Laboratoriets arbetsbelastning är till största delen beroende av de anspråk, som utifrån ställes på laboratoriet. De senaste

årens successiva stegring av dessa anspråk har automatiskt nödvändiggjort ökade insatser och medfört ökade utgifter. En fortsatt uppgång kan väntas under de närmaste åren. Om till inkomsterna från provavgifter och preparatleveranser lägges värdet efter taxepreis av de prestationer, som laboratoriet har skyldighet att utföra utan ersättning, ökade totalvärdet för rutinverksamheten från 3 992 000 kronor budgetåret 1954/55 till 4 303 000 kronor 1955/56.

Verksamheten under det gångna budgetåret har i hög grad präglats av arbetet för framställning av vaccin mot polio. Ett produktionsprogram har utarbetats för tiden fram över våren 1957, enligt vilket vaccin skulle kunna framställas för ympning av i propositionen nr 91/1956 nämnt antal barn. Med hänsyn till de ännu begränsade erfarenheterna av en produktion i stor skala och den komplicerade framställningsprocedurens stora känslighet anser sig styrelsen dock icke böra lämna några utfästelser rörande möjligheterna att fullfölja det sålunda upplagda programmet.

Den nya epidemiologiska avdelningen, som trädde i verksamhet med ingången av 1955/56, har genomfört flera omfattande epidemiutredningar. Avdelningens arbetsuppgifter kommer successivt att utökas betydligt. Den nödvändiga utbyggnaden måste emellertid tills vidare ske i långsam takt, framför allt på grund av lokalbrist.

Laboratoriet har i olika avseenden varit föremål för utredningar oavbrutet sedan 1950, men ännu står flera vitala frågor öppna. Under utredningarna har uppstått ackumulerade behov av lokaler, personal och utrustning, främst vid produktionsavdelningen (den serologiska avdelningen) samt ekonomiavdelningens tekniska och administrativa arbetsenheter. Personalärendena tränger sig även i förgrunden på ett allt påtagligare sätt. Det administrativa arbetet, som i och för sig ökat med den allmänna utvidgningen av verksamheten, har försvårats av angivna omständigheter. Långsiktiga planeringsarbeten och beräkningar kan i viktiga avseenden ännu icke utföras. Det vetenskapliga utvecklingsarbetet har delvis måst eftersättas, och rationaliseringsverksamheten i teknisk, organisatorisk och administrativ mening har ej kunnat bedrivas i skälig omfattning.

Vid bedömning av laboratoriets anslagsbehov synes det rimligt att taga statsverkets nettokostnader på laboratoriets budget samt den procentuella utgiftstäckningen till utgångspunkt. Med beaktande av allenast de avgiftsbelagda prestationerna framkommer följande jämförelse:

Budgetår	Brutto- kostnad	Netto- kostnad	Utgifts- täckning
1952/53	3 738 000	1 909 000	48,9 %
1953/54	4 718 000	2 107 000	55,3 %
1954/55	4 395 000	1 984 000	54,9 %
1955/56 totalt	5 798 000	3 260 000	43,7 %
1955/56 exkl. extra polio vaccinkostnad ¹	4 873 000	2 335 000	52,1 %
1957/58 förslag (intäkterna beräknade)	6 564 000 ²	3 664 000 ²	44,2 %
1957/58 exkl. extra polio vaccinkostnad ¹	5 448 000 ²	2 548 000 ²	53,2 %

¹ De frånräknade extra polio vaccinkostnaderna är delvis endast grovt beräknade.

² Engångsutgifter för utrustning av mässbyggnad samt för ny telefonväxel ej medräknade.

Än tydligare framstår laboratoriets ekonomiska förhållanden om hänsyn toges till den utgiftstäckning, som skulle uppnås, om laboratoriet tillgodoföres beräknade intäkter för avgiftsfria undersökningar och preparatleveranser. Den så beräknade »teoretiska utgiftstäckningen» har under de senaste åren varierat enligt följande:

1953/54	86,9 %
1954/55	90,8 %
1955/56	76,9 %
1955/56 exkl. extra poliovaccinkostnad	88,3 %

Det må framhållas, att en utgiftstäckning av 75 procent i andra fall ansetts fullt tillfredsställande.

Laboratoriet har viktiga arbetsuppgifter, som icke låter sig värdeberäknas enligt dessa metoder. Hit hör bl. a. den epidemiologiska avdelningens verksamhet och produktionen av poliovaccin. Kostnaderna för dessa verksamhetsgrenar är givetvis inkluderade i anförda totalkostnader. Det kan emellertid vara av intresse att göra en uppskattning av den hittillsvarande poliovaccinproduktionens värde. Vid utgången av budgetåret 1955/56 förelåg ungefär 115 liter vaccin i praktiskt taget färdigställt skick. Samtidigt uppgick lagret av vaccinsatser under formalinbehandling och av virus-suspensioner, utgörande råmaterial för vaccin, till omkring 500 liter. Preliminära prisuppgifter från USA har växlat mellan 8,00 och 5,76 dollar per 9 milliliter eller alltså 4,62 resp. 3,33 kronor per milliliter. Beräknas det svenska lagret efter det lägsta priset och uppskattas värdet av halvfabrikat till hälften härav, erhålles 383 000 resp. 833 000 kronor eller sammanlagt 1 216 000 kronor.

1 a) Vid den nyinrättade mykologisektionen har arbetsbelastningen redan från början varit stor och i ständig stegring. Under sista halvåret 1955 utfördes bl. a. 255 diagnostiska undersökningar, under första halvåret 1956 299 samt under juli och augusti 1956 107. För att sektionen skall kunna motsvara de anspråk som nu ställes, behöver mykologen ett laboratoriebiträde som medhjälpare. Arbetet är starkt specialbetonat och kräver långvarig inträning. Tjänsten bör därför placeras i lägst 13 lönegraden.

Under senare år har för syfilisdiagnostiken i praktiskt taget alla kulturländer införts TPI-testen. Metodiken är komplicerad och ömtålig, är ännu icke känd till alla delar samt kräver en mångårig och långt driven inträning i bakteriologiskt arbete. Vid den serologiska sektionen har TPI-testen sedan någon tid utförts i begränsad omfattning. Under första halvåret 1956 undersöktes cirka 600 sera med TPI. Med ledning av erfarenheterna i Danmark beräknas ett behov av cirka 3 000 TPI-tester årligen i Sverige. Det är därför nödvändigt, att sektionen tillföres en tjänst som laboratoriebiträde i Ce 13.

1 b) Streptokock-, kontroll- och pyrogensektionen vid serologiska avdelningen svarar för sterilitets- och oskadlighetskontrollen av samtliga vid

avdelningen framställda sera, ympännen och diagnostiska preparat. Den vetenskapliga utvecklingen under senare år har medfört, att man kan resa större fordringar än tidigare på preparatens renhetsgrad. Under de senaste åren har i synnerhet sera underkastats pyrogenprövning, en nytillkommen metod för fastställande av preparatens halt av ovidkommande föroreningar. Pyrogenprövningarna har hittills endast kunnat utföras försöksvis och i obetydlig omfattning. I takt med förbättringen av produktionsmetoderna måste arbetet med pyrogenprövningar liksom övriga oskadlighets- och kontrollundersökningar utvidgas. Härför erfordras en förstärkning med ett kvalificerat laboratoriebiträde.

1 c) Under de senaste åren har en ny typ av hjärninflammationsvirus givit upphov till epidemier på flera håll i Europa, bl. a. i Finland. Samtidigt har i Sverige börjat uppträda fall av hjärninflammation, vilkas orsak icke kunnat fastställas. Undersökningar rörande denna sjukdom liksom beträffande flera andra virusarter, som hittills ej kunnat bearbetas, har påbörjats vid virusavdelningens serologiska sektion. De nytillkommande undersökningarna liksom huvudparten av övriga undersökningar vid sektionen utföres enligt komplicerade och krävande metoder. För att sektionen skall kunna bemästra den alltmer utökade hittillsvarande verksamheten och över huvud taget kunna upptaga nämnda angelägna arbetsuppgifter, är en förstärkning med ett laboratoriebiträde i Ce 11 nödvändig.

1 d) I skrivelse den 9 juni 1956 hemställde styrelsen bl. a. om utökning av personalen vid poliosektionerna under budgetåret 1956/57 med ett laboratoriebiträde i Cg 11 och ett biträde i Cg 6 för det betydligt utökade kontrollarbetet, en vaktmästare i Cg 10 för biträde vid framställningen av Parkersubstrat samt ett biträde i Cg 6 för disk- och steriliseringsarbetet, som fått större omfattning än tidigare kunnat beräknas. Behovet av dessa tjänster kvarstår.

1 e) Vid epidemiologiska avdelningen har vissa mindre kvalificerade arbetsuppgifter, som gott kunnat skötas av kontorspersonal, måst utföras av hälsovårdsinspektören. Genom inrättande av en kontorsbiträdestjänst kan de mer kvalificerade tjänstemännen avlastas rutingörsmål till förmån för det vetenskapliga arbetet i fältet och på laboratoriet.

1 f) Det kemiska laboratoriet har till fördel för verksamheten vid övriga avdelningar tagits i anspråk i växande omfattning. Emellertid kan de båda kemisternas kapacitet och sakkunskap icke tillgodogöras effektivt för de mera komplicerade arbetsuppgifterna. Det starka inslaget av rutinmässiga serviceuppgifter tar, i brist på medhjälpare på mellanplanet, för stor del av deras tid i anspråk. Det är därför synnerligen angeläget, att laboratoriet utökas med en befattningshavare, som självständigt kan utföra kemiskt rutinarbete, biträda vid experimentella undersökningar, handha och sköta den komplicerade apparaturen samt utföra även icke rutinbetonade kemiska och biokemiska bestämningar. Tjänsten bör inrättas i 17 lönegraden (laboratorieassistent).

1 g) Immunologi utgör ett ämne, som har central betydelse inom laboratoriets verksamhetsområde, och immunologiska undersökningsmetoder tillämpas vid samtliga avdelningar av laboratoriet. Ämnet har under senare år undergått en snabb och betydelsefull utveckling både i fråga om bredd och metodologiska möjligheter. Så snart möjligheter erbjuder sig, bör inrättas en särskild immunologisk avdelning med uppgift att utföra de mera krävande immunologiska undersökningarna, att biträda vid utarbetandet och prövningen av olika metoder för rening av sera och ympämnen och att följa den specialbetonade utvecklingen inom facket. Endast på så sätt synes tillgången på nödig sakkunskap kunna tryggas. En immunologisk avdelning bör också vara väl skickad att åtaga sig uppgifter av diagnostisk och annan art av betydelse i kliniska sammanhang. Det kan förutses, att sådana uppgifter till en början i stor utsträckning kommer att få formen av utredningar eller i samarbete med sjukhusläkare bedriven forskning, men därutöver torde redan nu intresse för och behov av vissa mera rutinbetonade undersökningar föreligga.

Då en immunologisk avdelning vid laboratoriet sålunda till en början skulle få många uppgifter av forskningskaraktär, har styrelsen inhämtat utlåtande från karolinska institutets lärarkollegium, som uttalat sin tillfredsställelse över det tagna initiativet och förklarat sig berett att stödja strävandena att få till stånd en immunologisk avdelning vid laboratoriet.

En immunologisk avdelning borde redan från början organiseras under ledning av en avdelningsföreståndare och i övrigt omfatta minst 2 laboratorieläkare och 6 befattningar för teknisk personal. Den mycket trängda lokaltillgången tillåter dock icke, att en sådan avdelning inrymmes inom befintliga lokaler. Styrelsen har därför efterhört, om Knut och Alice Wallenbergs stiftelse, som visat intresse för att stödja utvecklingen inom det immunologiska området, vore villig att ställa medel till förfogande för uppförande av en byggnad för ändamålet. Stiftelsen var emellertid icke beredd att nu bekosta nybyggnad utan önskade på annat sätt stödja forskningen inom området. Den 2 juli 1956 ställde stiftelsen ett anslag om 132 710 kronor till förfogande för immunologisk tumörforskning vid radiumhemmet och statens bakteriologiska laboratorium. Detta anslag innefattar arvoden till en laborator och en laboratorieläkare, ersättning till teknisk personal samt medel för omkostnader.

Med hänsyn bl. a. till omfattningen av redan beslutad utvidgning av laboratoriets lokaler för andra verksamhetsgrenar anser sig styrelsen icke nu kunna föreslå en nybyggnad för en immunologisk avdelning. Det immunologiska området är emellertid så betydelsefullt för laboratoriets verksamhet, att laboratoriet, trots de anspråk som måste ställas för tillgodo-seende av andra arbetsområden, bör få möjlighet att i liten skala bygga upp en organisation för avancerade immunologiska undersökningar. Styrelsen föreslår därför, att ett immunologiskt laboratorium inrättas fr. o. m. nästa budgetår med en laborator som ledare och med ett laboratorie-

biträde och ett första biträde som tekniska medhjälpare. För en verksamhet i denna begränsade omfattning torde utrymme kunna beredas inom befintliga lokaler.

1 h) Samtidigt som laboratoriet år 1954 erhöll ställning som självständig myndighet med egen huvudförvaltning sammanfördes de kamerala och tekniska sektionerna till en nyinrättad ekonomiavdelning med en byrådirektör som chef. Redan från början visade sig arbetsbelastningen på tjänsten vara mycket stor som följd av ekonomiavdelningens storlek, f. n. 94 befattningshavare, vitt skilda arbetsuppgifter samt ett tidigare tillbakahållet behov av samordning såväl inom ekonomiavdelningen som mellan dennas administrativa och tekniska servicesektioner och fackavdelningarna. Trots övertidsarbete i en omfattning, som i längden är ohållbar, har eftersläpningar uppstått i viktiga frågor av administrativ och driftsekonomisk art.

Vid kameralsektionen finns f. n. en förste byråsekreterartjänst i Ce 27, vilken vid uppkommande ledighet skall utbytas mot en kamrerstjänst i Ce 25; i avbidan härpå skall sistnämnda tjänst hållas obesatt. Härutöver finns en bokhållarbefattning i Ce 19, en kassörstjänst i Ce 15 och 26 befattningshavare i lägre lönegrader.

De omfattande ny- och ombyggnadsarbeten med åtföljande utrustningsproblem, som är aktuella för laboratoriet, tränger sig på grund av sin starka ekonomiska och tekniska anknytning i förgrunden i ekonomiavdelningens arbete, såväl på planerings- som genomförandestadierna. Härtill kommer, att de löpande kamerala göromålen kvantitativt svällt högst avsevärt. Detta belyses av att laboratoriets nettoutgifter ökat från 3 738 000 kronor år 1952/53 till 5 798 000 kronor år 1955/56, d. v. s. med 55 procent, samt att laboratoriets personal under samma tid ökat från 222 befattningshavare till 290, d. v. s. med 31 procent.

Med hänsyn till den ökade arbetsbelastningen och då angelägna rationaliseringsåtgärder icke längre får uppskjutas, kan en förstärkning av ekonomiavdelningens arbetskrafter icke undvikas. Laboratoriets särpräglade verksamhet medför, att antalet olikartade administrativa arbetsuppgifter är omfattande och ofta av den art, att de icke kan lösas av rutinpersonal. Då förste byråsekreteraren helt togs i anspråk för personalärenden samt för frågor av juridiskt-administrativ art, sekreterargöromål m. m., föreslår styrelsen, att den förenämnda kamrerstjänsten får tillsättas. Kamreraren avses under byrådirektören skola svara huvudsakligen för kostnadsredovisning, kalkyler, administrativ statistik och anslagskontroll jämte övervakning av fakturering, inkomst- och utgiftsbokföring samt kassa. Den nu föreslagna åtgärden medför dock f. n. icke sådan avlastning av byrådirektörens arbetsbörda, att denne utan särskilt biträde kan vidtaga och genomföra erforderliga rationaliseringsåtgärder. Den allmänt ökade arbetsbelastningen inom sektionen är nu sådan, att en förstärkning

av rutinpersonalen med två befattningar bör vidtagas. Dessutom bör åtminstone en befattning i Cf 4—Ce 8 uppflyttas till kanslibiträdestjänst. Kontorsbiträdet vid inköpskontoret har nämligen i växande omfattning tagits i anspråk för handläggning av enklare inköpsärenden och svarar tidvis vid förfall för bokhållaren för en stor del av dennes löpande göromål. På grund härav bör en av de nya tjänsterna inrättas i Cg 11.

Den begärda tjänsten i reglerad befordringsgång är motiverad av att laboratoriet vid budgetårsskiftet 1957 erhåller ny telefonväxel.

1 i) Vid ekonomiavdelningens tekniska del finns bl. a. en laboratorieingenjör i Cg 31, som svarar för planering av inredning och utrustning för de aktuella nybyggnaderna och för tekniska rationaliseringsåtgärder, apparatkonstruktioner m. m. För utvecklings- och rationaliseringsarbetet föreligger fortsatt behov av kvalificerad teknisk expertis, icke minst med tanke på den snabba utvecklingen inom laboratoriets arbetsområde, som innebär övergång till alltmer komplicerad teknisk utrustning. Under de närmaste åren tränger sig dessutom planerings- och utrustningsproblemen beträffande virusbyggnaden i förgrunden. Under det senaste året har laboratorieingenjören varit så överhopad med trängande arbetsuppgifter, att eftersläpningar på flera punkter vållat svårigheter i laboratoriets verksamhet. Rationaliseringsarbetet har på grund härav blivit särskilt lidande. Med hänsyn jämväl till nytillkommande arbetsuppgifter, sammanhängande med laboratoriets utbyggnad, bör ekonomiavdelningen tillföras ytterligare en ingenjör, som bör tjänstgöra som assistent till laboratorieingenjören. Med beaktande av arbetsuppgifternas art och de tekniska kvalifikationer som krävs föreslås ett arvode om 21 000 kronor.

Innevarande budgetår erhållen utökning av personalen vid verkstad och panncentral med en reparatör har visat sig otillräcklig. Verkstadens otillräckliga kapacitet vållar hos fackavdelningarna störande och kostnadskrävande driftsavbrott. En stor del av de fasta installationerna och den tyngre utrustningen vid laboratoriet kräver vidare på grund av sin ålder successivt alltmer reparationer. Härtill kommer att den tekniska utvecklingen tenderar mot alltmer komplicerad apparatur med omfattande, oftast elektrisk, instrumentering, vilket successivt ökar utrustningens värde och dess krav på kvalificerad service. Laboratoriets specialbetonade utrustning och lokala belägenhet försvårar och fördyrar anlitande av utomstående verkstäder. Då laboratoriet bör tillföras personal med kvalifikationer för mera krävande mekaniska, finmekaniska och elektriska arbetsuppgifter, föreslås en tjänst som instrumentmakare i 16 och en tjänst som elektriker i 14 lönegraden.

Till följd av den ökade produktionen vid serologiska avdelningen samt det nytillkomna arbetet med påfyllning av poliovaccin bör påfyllningssektionen tillföras en manlig arbetskraft för biträde med förekommande tyngre arbete.

För substratsektionens arbete med plattgjutning tages praktiskt taget oavbrutet i anspråk ett biträde utöver den ordinarie personalen. Sektionen bör därför tillföras en biträdestjänst i Ce 6.

2 a) Då det framtida behovet av virusavdelningen är ställt utom varje tvivel, bör befattningen som avdelningsföreståndare vid avdelningen föras på ordinarie stat.

På grund av det kemiska laboratoriets växande betydelse och med hänsyn till i det följande framfört förslag om lönegradsplacering av laboratoristjänsterna föreslås en uppflyttning av avdelningsföreståndartjänsten vid kemiska laboratoriet från Ce 33 till Ce 34.

Det är av största vikt, att laboratoriet får möjlighet att upprätthålla höga vetenskapliga kompetenskrav för laboratoristjänsterna. Detta kan icke ske med nuvarande löneställning. Tjänsterna får nu blott karaktär av passageplatser till universitets- eller överläkarbefattningar. Kraven i vetenskapligt hänseende kan icke ställas lägre än för universitetslaboratorer. Den enda skillnaden gentemot dessa blir därför arten av rutinuppgifterna, i ena fallet undervisning, i det andra ledningen av en på vetenskaplig bas vilande undersöknings- och utredningsverksamhet eller produktion av biologiska preparat. Med hänsyn härtill bör laboratoristjänsterna placeras i lönegrad 34, när innehavarens kompetens motsvarar en universitetslaborators.

2 b) Den personal i Cg-ställning, som anställts för framställning av poliovaccin, kommer budgetåret 1957/58 i många fall att ha varit knuten till laboratoriet upp till 5 år. Under de närmaste åren torde denna personal alltfört erfordras för poliovaccinframställningen. För att icke riskera att personalen söker sig över till andra laboratorier, bör åtminstone en del av poliobefattningarna ombildas till extra ordinarie.

Det är angeläget att genom fastare anställningsform minska riskerna för täta ombyten på laboratorieingenjörsbefattningen, där arbetsinsatsen är beroende inte bara av en grundlig och mångsidig teknisk utbildning utan även av personlig kännedom om laboratoriets speciella verksamhet.

Utbytet av en laboratorieassistentbefattning mot en assistenttjänst i Ce 27 och uppflyttningen av ett laboratoriebiträde gäller personal för beredningen av Parkersubstrat och andra flytande medier för de vävnadskulturer, som utnyttjas för odling av poliovirus och andra virusarter. Denna uppgift ställer högre krav på personalens kvalifikationer än som kan påräknas med de lägre löneställningarna.

Med hänsyn till svårigheterna att få behålla kompetent personal är extraordinarieställning för instrumentmakaren i Cg 16 betydelsefull.

2 c) Löneplaceringen av laboratoriebiträdespersonalen vid laboratoriet har sedan åtskilliga år erbjudit bekymmer. Avgången från dessa tjänster har varit onormalt stor, under åren 1954 och 1955 32 procent per år. Främst har akademiska och högskoleinstitutioner dragit åt sig personalen. Löne-

regleringen 1953 medförde för dessa institutioner betydligt bättre villkor än vid laboratoriet.

Laboratoriet har sedan åtskilliga år i rationaliseringssyfte successivt sökt överföra enklare och mera monotona delar av det egentliga laboratoriearbetet på teknisk personal utan elevutbildning. Denna tekniska personal är placerad i lönegrad 8 som förste biträde. I och med denna rationalisering sysselsättes laboratoriebiträdena genomsnittligt med mera kvalificerade uppgifter än på institutioner, där detta system icke införts. I propositionen nr 124/1956 blev av laboratoriet framförda förslag till löneställning för hithörande personal endast i ringa grad beaktade. Då emellertid en principiell utredning av frågan pågår, anser sig styrelsen nu böra hemställa om ändrad löneställning endast i fråga om några av de mest trängande fallen.

Styrelsen föreslår sålunda, att antalet befattningar som laboratorieassistent (lönegrad 17) ökas från 1 till 2, som förste laboratoriebiträde (lönegrad 15) från 5 till 7, som laboratoriebiträde i lönegrad 13 från 7 till 11 och som laboratoriebiträde i lönegrad 11 från 28 till 30. Samtidigt föreslås befattningarna som laboratoriebiträde i Cg 9 utgå ur personalförteckningen genom att 9 sådana tjänster ingår i nyssnämnda uppflyttningar och de 5 återstående ändras till tjänster som förste biträde i lönegrad 8.

Även i fråga om löneplaceringen av annan teknisk personal än laboratoriebiträden och biträden har styrelsen begränsat sig till de mest trängande fallen. Förslaget att uppflytta 2 institutionsvaktmästare (Ca 12) till preparatorer (Ca 14) motiveras av att två befattningshavare numera fått det förmanskap och de kvalificerade uppgifter, som i övrigt vid laboratoriet åvilar preparatorer.

De tre institutionsvaktmästarbefattningarna (lönegrad 12) gäller personal, som i och med den tekniska utvecklingen av arbetsmetoderna fått kvalificerade uppgifter.

Kanslibiträdet vid virusavdelningen bör få extra-ordinarie ställning, enär befattningen erfordras även för framtiden.

3 a) Till ledning vid en översyn av arvodena till styrelsens ordförande och ledamöter må nämnas, att styrelsen under år 1955 sammanträtt 8 gånger och under tiden januari—augusti 1956 9 gånger. Härutöver har flera per capsulam-sammanträden ägt rum och beslut i brådskande ärenden fattats efter samråd per telefon. Sammanträdena har varat upp till 6 timmar per gång. Vidare har uppdragits åt ordföranden att i samråd med föreståndaren handlägga vissa frågor enligt vid sammanträdena fastlagda riktlinjer.

3 b) Delposten till ersättningar till sakkunniga i vissa befordringsärenden, 1 000 kronor, föreslås uppräknad i överensstämmelse med den verkliga belastningen under 1955/56, 8 400 kronor.

Styrelsen hemställer, att gällande maximering av ersättningsbeloppen till

600 kronor upphäves. Sakkunniguppdragen kan nämligen vara så tidskrävande, att nämnda belopp ej innebär rimlig ersättning.

3 c) Arvodet till en veterinär utgår sedan 1953 med 3 600 kronor för år. Veterinären svarar för tillsynen av stallarna för större djur, skötsel av sjuka hästar samt besiktning av inköpta djur, däribland även apor för poliovaccinframställningen.

3 d) Såsom ersättning för portvaktsuppdraget, som i praktiken bl. a. innebär passning av grindarna från klockan 6 till klockan 23, har sedan länge utgått ett arvode motsvarande hyran för portvaktsbostaden. Arvodet bör utan hänsyn till hyran ställas i relation till arbetsuppgiften samt bestridas från anslagsposten till arvodet.

3 e) Städningsarbetet vid laboratoriet lider f. n. av vissa brister, och extra städningsarbete har måst tillgripas i icke obetydlig omfattning för att icke bristande grundhygien skall äventyra laboratoriets arbetsresultat och personalens hälsa. För att få till stånd en avsevärt förbättrad ledning och tillsyn av det dagliga städningsarbetet har mot arvode anställts en person med erfarenhet som städningsinspektör.

4 b) Om samtliga befattningshavare uppehåller sina befattningar hela året, återstår på ordinarie- och icke-ordinarieposterna 141 000 kronor för vikariats- och övertidsersättningar. Erfarenhetsmässigt uppgår övertidsersättningarna till cirka 39 000 kronor exclusive rörligt tillägg. 102 000 kronor skulle sålunda vara disponibla för avlöning av vikarier (grundlön). Kostnaderna för semestervikarier kan beräknas till högst 142 000 kronor. Härtill kommer långvariga ledigheter av annat slag med helt eller delvis bibehållen lön. Grundlönkostnaderna för vikarier under ledigheter av sistnämnda slag uppgår sedan flera år till mer än 100 000 kronor, för 1954/55 till 177 000 kronor. Disproportionen mellan icke-ordinariepostens utrymme för vikariatslöner, 102 000 kronor, och det beräknade teoretiska maximalbehovet (142 000 + 177 000) 319 000 kronor motiverar en uppräknig.

Yttranden

Statens lönenämnd kan icke biträda förslaget om uppflyttning av en avdelningsföreståndare från Ce 33 till Ce 34 samt — på grundval av nuvarande kompetensfordringar — ej heller förslaget om ändrad lönesättning för vissa laboratoristjänster. Den föreslagna nya tjänsten som laborator i Cg 34 bör, därest densamma anses behövlig, placeras i 31 lönegraden.

Nämnden har ingen erinran mot den föreslagna löneställningen för följande till inrättande yrkade befattningar, nämligen en befattning som arvodesanställd ingenjör, en tjänst som kanslibitråde Cg 11 samt tre tjänster som biträden i 6 lönegraden. Beträffande den i stället för en tjänst som laboratorieassistent i Cg 17 föreslagna tjänsten som assistent i Ce 27 erinrar nämnden om Kungl. Maj:ts beslut den 5 juni 1953 angående lönegradsplacering av vetenskapligt utbildade laboratorieläkare och assistenter vid bl. a. statens bakteriologiska laboratorium.

Beträffande förslaget om att maximeringen till 600 kronor av det särskilda arvodet till sakkunnig i vissa befordringsärenden måtte upphävas erinras om att det särskilda arvode, som utgår till sakkunnig i motsvarande befordringsärenden vid statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier samt barnmorskeläroanstalterna, jämväl är maximerat till 600 kronor. Nämnden anser därför, att frågan bör prövas i ett vidare sammanhang.

Nämnden erinrar beträffande förslagen om inrättande av vissa tjänster som laboratorieassistent, instrumentmakare, elektriker, laboratoriebiträden, förste biträde Cg 8 och vaktmästare samt förslagen om uppflyttning i högre lönegrad eller ändring av vissa tjänster som laboratorieassistent, laboratriebiträden m. fl. om pågående utredning angående vissa spörsmål sammanhängande med inrättande och lönegradsplacering av tjänster för viss teknisk biträdespersonal. Med hänsyn härtill har nämnden icke ansett sig böra taga ställning till de föreslagna lönegraderna. Löneställningen för ifrågavarande tjänster bör bedömas i samråd med utredningen.

Frågan om höjning av arvodet å 3 600 kronor till en veterinär torde böra prövas i ett vidare sammanhang.

Statens organisationsnämnd anser, att den utvidgning av laboratoriets verksamhet, som skett de sista åren motiverar, att ekonomiavdelningens personal förstärkes med en kamrer och en ingenjör i enlighet med laboratoriestyrelsens förslag.

Statens sakrevision har beräknat statsverkets totala kostnader för laboratoriet och det sammanlagda värdet av laboratoriets prestationer budgetåren 1955/56 och 1957/58 efter de principer, som tidigare tillämpats av revisionen i fråga om olika myndigheters taxesättning. För det gångna budgetåret grundar sig beräkningarna på det verkliga utfallet av verksamheten. För budgetåret 1957/58 har kostnaderna för avlöningar upptagits med av laboratoriet äskat belopp, medan omkostnaderna beräknats i enlighet med sakrevisionens under laboratoriets omkostnadsanslag redovisade förslag. Inkomsterna för budgetåret 1957/58 har avvägts med utgångspunkt från motsvarande siffror för budgetåret 1955/56 med de förhöjningar, som beräknas bli följderna av en av laboratoriets styrelse övervägd taxehöjning. Beträffande värdet av produktionen av poliovaccin har för budgetåret 1955/56 räknats med den vid budgetårets utgång färdiga kvantiteten om 115 liter och för budgetåret 1957/58 med 1 000 liter. Försäljningspriset för amerikanskt vaccin har upplysts f. n. vara lägst 3 kronor 33 öre per milliliter, men revisionen har utgått från ett värde av 2 kronor per milliliter. De gjorda beräkningarna resulterar i en inkomsttäckning med cirka 68,2 procent för budgetåret 1955/56 och 87 procent för budgetåret 1957/58. Om för budgetåret 1957/58 kostnaderna för poliotillverkningen, beräknade till 1 miljon kronor, och värdet av poliovaccinet, 2 miljoner kronor, frändrages, blir inkomsttäckningen cirka 70 procent, ett resultat, som får anses tillfredsställande.

Beträffande de föreslagna personalökningarna anför sakrevisionen.

Den fortgående utvecklingen av verksamheten vid laboratoriet, vilken återspeglats i det successivt ökande värdet av produktionen, kan svårligen fullföljas utan vissa personalförstärkningar. Utan att kunna göra några bestämda uttalanden beträffande det ofrånkomliga behovet av varje enskild tjänst menar revisionen, att önskemålen om förstärkningar av laboratoriepersonalen framstår som välgrundade. Arbetet vid ekonomiavdelningen med uppgörandet av den viktiga kostnadsredovisningen har icke kunnat slutföras, och för den tekniska sidan av avdelningens verksamhet föreligger en betydande eftersläpning, som måste lösas för att få till stånd en personalbesparande och rationell drift. Mot bakgrunden härav förefaller de begärda förstärkningarna vid ekonomiavdelningen angelägna. Kamrerstjänsten bör emellertid tills vidare placeras i Cg 25. Det torde få anses styrkt, att laboratoriets kapacitet i fråga om verkstäder fortfarande är otillräcklig och att verksamhetens rationella bedrivande och produktiva lönsamhet är avhängiga av dylika serviceorgan med tillräcklig kapacitet.

Såvitt sakrevisionen kan bedöma, föreligger för laboratoriet behov av kvalificerad specialkunskap inom immunologin. I och för sig kan emellertid diskuteras, om laboratoriet i nuvarande skede med en kraftig expansion av verksamheten i övrigt just nu bör påtaga sig nya uppgifter. Önskvärt vore, om för forskningen och vidareutvecklingen på detta speciella ämnesområde tills vidare kunde anlitas medel från Wallenbergsstiftelsen eller andra forskningsmedel.

Revisionen vill ifrågasätta, om icke i vart fall de tjänster, som är avsedda för framställning av poliovaccin, tills vidare bör bibehållas såsom Cg med undantag för laboratorieingenjörstjänsten, ifråga om vilken ett stadigvarande behov torde föreligga oavsett poliovaccintillverkningen. Spörsmålet om uppflyttning av laboratoristjänsterna till 34 lönegraden berör även andra institutioner än laboratoriet. Därest åtgärder för förbättrad löneställning för denna personalgrupp anses erforderliga, bör de föregås av en särskild utredning, omfattande samtliga institutioner, som beröres av detta problem.

Den föreslagna uppräknigen av delposten till ersättningar till sakkunniga i vissa befordringsärenden föranleder icke någon erinran. Däremot anser sakrevisionen, att tillräckliga skäl ej anförts för förslaget att upphäva maximeringen av ifrågavarande ersättningsbelopp, i synnerhet som liknande bestämmelser gäller bl. a. för universiteten. Revisionen vill dock ej motsätta sig en höjning av den nuvarande maximigränsen, därest en sådan åtgärd befinner påkallad. Förslaget att höja veterinärens arvode från 3 600 till 4 200 kronor tillstyrkes. Mot uppräknigen av arvodesposten med 3 000 kronor för arvode till portvakten synes icke vara något att erinra. Vad slutligen angår arvodet om 9 600 kronor till en städtillsyningsman anser sakrevisionen, att detta bör bestridas från omkostnadsstatens delpost till tvätt och inre renhållning.

Sakrevisionens ordförande och en ledamot har ansett sig icke med säkerhet kunna bedöma, om och i vilken omfattning de föreslagna personalförstärkningarna kan betecknas som oundgängligen erforderliga och därför ansett, att revisionen icke bort tillstyrka yrkandena ifråga.

Statskontoret vill med hänsyn till vad som anförts rörande den ökade

omfattningen av laboratoriets arbetsuppgifter icke motsätta sig, att en ny laboratoriebiträdestjänst inrättas. Beträffande den under 1 d) angivna personalen erinras, att Kungl. Maj:t den 20 augusti 1956 medgivit anställande av motsvarande personal under innevarande budgetår. Under förutsättning att personalen i fråga alltjämt erfordras för framställning av poliovaccin synes icke något vara att erinra mot att den bibehålles under nästa budgetår. För tillgodoseende av det ökade behovet av skrivhjälp å epidemiologiska avdelningen bör det vara tillfyllest att anvisa 3 000 kronor såsom arvode åt deltidsanställd befattningshavare. Yrkandet om personalförstärkning vid kemiska laboratoriet framfördes redan år 1955 utan att vinna tillmötesgående. Anledning till ändrat ståndpunktstagande torde icke föreligga. Statskontoret anser tillräckliga skäl icke ha förebragts för inrättandet av ett särskilt immunologiskt laboratorium. I den mån sådan verksamhet anses böra understödjas från det allmännas sida, lär medel i första hand böra utverkas från anslaget till främjande av medicinsk forskning (VIII ht M 5).

Då de kamerala arbetsuppgifterna vid laboratoriet hittills icke lösts på ett tillfredsställande sätt, vill statskontoret icke motsätta sig tillsättandet av kamrerstjänsten i Ce 25. Vid ekonomiavdelningens kamarsektion torde vidare en biträdestjänst i reglerad befordringsgång få inrättas för skötseln av den nya telefonväxeln. Ämbetsverket vill ej heller motsätta sig viss utökning av personalen vid ekonomiavdelningens tekniska sektion med en ingenjör, en instrumentmakare eller elektriker och en vaktmästare. Arvodet åt ingenjören bör avvägas med utgångspunkt från de tillämpade lönesättningsnormerna i fråga om dylik personal.

De under punkten 2 föreslagna tjänsteförändringarna anser sig statskontoret icke kunna biträda. Med hänsyn till pågående utredning rörande löneställningen för teknisk biträdespersonal å vetenskapliga institutioner torde de under punkten 2 c) upptagna yrkandena icke nu böra föranleda någon åtgärd.

Delposten till ersättningar till sakkunniga i vissa befordringsärenden torde kunna uppföras med oförändrat belopp. Frågan om frångående av de fastställda grunderna för ersättning till sakkunniga i befordringsärenden torde liksom hittills få i varje särskilt fall underställas Kungl. Maj:ts prövning. De föreslagna arvodeshöjningarna lär endast böra genomföras i den mån så befinnes påkallat vid en generell prövning av dylika arvoden. Förslaget om särskilt arvode å 9 600 kronor till en städtillsyningsman kan ämbetsverket icke tillstyrka.

Beträffande frågan om inrättande av ett immunologiskt laboratorium anför *kanslern för rikets universitet*, efter hörande av rektorsämbetet vid karolinska institutet, att från institutets sida bl. a. framhållits, att den bakteriologiska immunologien självfallet hörde hemma vid institutets bak-

teriologiska institution och att denna del av immunologien komme att bli föremål för forskning därstädes. Därmed tillgodosåges emellertid icke det behov av immunologisk serviceverksamhet, som förelåge vid skilda institutioner och kliniker i vårt land. Härtill komme att den tilltänkta avdelningen inom statens bakteriologiska laboratorium skulle till stor del få karaktär av ett forsknings- och servicelaboratorium för olika immunologiska problem långt utanför bakteriologiens område. Kanslern är ense med rektorsämbetet om att en särskild immunologisk avdelning med de uppgifter styrelsen för laboratoriet angivit f. n. lämpligen torde böra anslutas till nyssnämnda institution. Det synes också ändamålsenligt, att organisationen till en början prövas i liten skala, avseende avancerade immunologiska undersökningar.

Departementschefen

I propositionen nr 192 till 1956 års riksdag har redogjorts för de svårigheter som på sistone yppats i fråga om framställningen av svenskt polio-vaccin vid bakteriologiska laboratoriet och som föranledde förslag om import av amerikanskt vaccin för polioympning av barn våren 1957. Av allt att döma kommer amerikanskt vaccin om så erfordras att kunna ställas till förfogande för hela det planerade ympningsprogrammets genomförande. Däremot är det vid tiden för statsverkspropositionens färdigställande för tidigt att med bestämdhet avgöra om och i vad mån svenskt polioympämne kommer att kunna tillhandahållas för 1957 års ympning.

Beträffande den för laboratoriets tillverkning av poliovaccin erforderliga personalen vill jag erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 20 augusti 1956 medgivit en utökning för innevarande budgetår med ett laboratoriebiträde i lönegrad Cg 11, en vaktmästare i lönegrad Cg 10 och två biträden i högst lönegrad Cg 6. Därest en ympännestillverkning i större skala nu kan komma igång, behövs denna personal även i fortsättningen. I enlighet med laboratoriets förslag anser jag mig därför böra beräkna medel för ändamålet för nästa budgetår. Jag vill i detta sammanhang ytterligare understryka vad jag tidigare anfört rörande angelägenheten av att laboratoriets styrelse noga följer behovet av personal för tillverkningen av polioympämne och i möjligaste mån anpassar personalen efter vad som vid varje tidpunkt kan anses påkallat.

Då jag finner det angeläget, att de kvalificerade kemisterna vid kemiska laboratoriet i möjligaste mån befrias från rutinmässiga serviceuppgifter, tillstyrker jag, att nämnda laboratorium förstärkes med en laboratorie-assistent i Ce 17. Härvid förutsätter jag, att tjänsten kommer att besättas med en ingenjör med examen å kemisk linje från tekniskt läroverk eller tekniskt institut.

Med hänsyn till den starka expansionen av bakteriologiska laboratoriets arbete och de svårigheter, som i samband härmed yppats att bemästra

framför allt lokalfrågorna och de administrativa uppgifterna vid laboratoriet, bör enligt min mening stor återhållsamhet iakttagas i fråga om utvidgning av laboratoriets verksamhet. Oaktat de immunologiska undersökningsmetodernas växande betydelse för laboratoriets arbete kan jag därför icke förorda, att ett immunologiskt laboratorium nu inrättas. Då tyngdpunkten på det immunologiska området alltjämt synes ligga på forskningssidan, torde utvecklingen på området tills vidare böra ske med forskningsmedel.

Ärbeitsbelastningen vid den fr. o. m. budgetåret 1954/55 inrättade ekonomiavdelningen har visat sig vara betydande. Särskilt gäller detta beträffande byrådirektörstjänsten vid avdelningen. Till följd härav har eftersläpningar uppstått i avdelningens arbete, varigenom angelägna arbetsuppgifter, avseende bl. a. uppläggning av kostnadsredovisning, effektivisering av det kamerala arbetet samt rationalisering av laboratoriearbetet, icke kunnat bedrivas i önskvärd takt. En förstärkning av personalen vid avdelningen är därför nödvändig. För kameralsektionens del tillstyrker jag, att den kamrerartjänst i lönegrad Ce 25, som inrättades vid omorganisationen år 1954 och som f. n. skall hållas vakant i avbidan på att förste byråsekreterartjänsten vid sektionen kan indragas, får tillsättas samt att ytterligare ett kanslibitråde i Cg 11 anställas. Med hänsyn till lönegradsplaceringen för kamrerartjänsten förutsätter jag, att denna kommer att besättas med en väl kvalificerad befattningshavare, som under byrådirektören kan självständigt svara för löpande kameralt arbete. För att tillfälligt lätta arbetsbördan vid ekonomiavdelningens tekniska sektion föreslår jag, att medel beräknas för anställande under ett år av en ingenjör med ett arvode av 15 000 kronor. Vidare bör en biträdestjänst i lönegrad Ce 6 inrättas för arbetet med plattgjutning vid substratsektionen. Då ett biträde utöver den ordinarie personalen de senaste åren praktiskt taget oavbrutet varit anställt härför, torde någon uppräknig av anslaget för ändamålet icke erfordras.

Övriga av laboratoriets styrelse föreslagna personalförstärkningar anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Vad härefter angår begärda tjänsteförändringar förordar jag extraordinariesättning av laboratorieingenjörstjänsten i Cg 31, kanslibiträdestjänsten i Cg 11 vid virusavdelningen samt av 14 tjänster för laboratoriebiträden i Cg 9. I övrigt är jag med hänsyn till pågående utredning angående vissa spörsmål sammanhängande med inrättande och lönegradsplacering av tjänster för viss teknisk biträdespersonal icke beredd att nu pröva förslagen om ändring av tjänsteställningen eller lönegradsplaceringen för laboratorie- och vaktmästarpersonal vid laboratoriet. Ej heller anser jag mig kunna tillstyrka övriga förslag om tjänsteförändringar.

På grundval av nu föreliggande utredning är jag ej beredd att taga ställning till laboratoriets förslag angående ersättningen för portvaktssupple-

get. Slutlig ställning till frågan härom torde få tagas i ett senare sammanhang vid prövning av andra arvoden av likartad karaktär.

Jag kan icke biträda förslaget om att under förevarande anslag beräkna medel till arvode åt en städtillsyningsman. Därest försöket med denna anordning anses böra fortgå under nästkommande budgetår, torde kostnaderna härför fortsättningsvis böra bestridas från den under laboratoriets omkostnadsanslag upptagna delposten till tvätt och inre renhållning.

En maximering av de ersättningar som utgår till sakkunniga i vissa befordringsärenden torde alltså böra gälla. Med hänsyn till belastningen å den för dylika ersättningar upptagna delposten bör denna emellertid höjas. Frågan om en höjning av ifrågavarande maximibelopp ävensom av ersättningarna till styrelsens ordförande och ledamöter samt av arvodet till en veterinär torde böra avgöras i anslutning till avsedd uppräknings av vissa arvoden. På grund av vad jag sålunda anfört beräknar jag en höjning av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med sammanlagt 6 000 kronor.

Med hänsyn till av mig föreslagna personalförstärkningar beräknar jag för vikariats- och övertidsersättningar en ökad medelsanvisning med i runt tal 9 000 kronor. Någon ytterligare uppräknings av anslaget för sådana ändamål anser jag mig icke kunna förorda.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits erfordras en ökning av medelsanvisningen med 90 828 kronor för personalförstärkningar, varav 35 136 kronor för tillverkningen av polioympämne, med omkring 6 000 kronor för arvodesreglering och ökat medelsbehov för ersättningar till vissa sakkunniga samt med 9 000 kronor för vikariatsersättningar m. m. Härtill kommer den automatiska utgiftstegringen med cirka 143 000 kronor för löneklassuppflyttningar och höjningen av det rörliga tillägget m. m. Anslaget bör alltså uppräknas med $(90\,828 + 6\,000 + 9\,000 + 143\,000)$ 248 828 kronor eller i runt tal 249 000 kronor.

I enlighet härmed beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 449 000 (+ 3 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 89 000 (+ 21 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 2 237 000 (+ 80 000) kronor samt rörligt tillägg 807 000 (+ 145 000) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till $(449\,000 + 89\,000 + 2\,237\,000 + 807\,000)$ 3 582 000 (+ 249 000) kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av mig förordad ändring i personalförteckningen för statens bakteriologiska laboratorium;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	449 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	89 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 237 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	807 000
<hr/> Summa kronor 3 582 000;	

c) till *Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 3 582 000 kronor.

[13] 10. Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 637 000	1 651 286
1955/56	1 550 000	2 528 083
1956/57 (statsliggaren s. 989)	2 150 000	
1957/58 (förslag)	2 603 000	

Yrkande

Styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium (skr. 31/8 1956) hemställer, att anslaget höjes med 746 000 kronor.

	Utgifter 1955/56	Anslag 1956/57	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Sjukvård m. m.	23 076	30 000	25 000	— 5 000
2. Reseersättningar	9 950	10 000	12 000	+ 2 000
3. Bränsle, lyse, gas och vatten	260 811	150 000	200 000	+ 50 000
4. Inköp av blod för tillverkning av konvalescentsera	104 210	40 000	60 000	+ 20 000
5. Frystorkning av sera m. m.	44 760	30 000	40 000	+ 10 000
6. Vissa ombyggnadsarbeten	5 000	—	50 000	+ 50 000
7. Utrustning för mässlokaler m. m.	—	—	190 000	+ 190 000
8. Inköp och underhåll av inventarier och instrument	270 156	170 000	320 000	+ 150 000
9. Inköp och underhåll av djur	463 655	500 000	650 000	+ 150 000
10. Inköp av förbrukningsartiklar	887 655	750 000	850 000	+ 100 000
11. Tvätt och inre renhållning	101 334	95 000	110 000	+ 15 000
12. Yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m.	6 617	4 500	9 500	+ 5 000
13. Automobiles och transporter	30 393	18 000	27 000	+ 9 000
				+ 746 000

Motiv

Av den föreslagna ökningen hänför sig 329 000 kronor till utgifter av engångskaraktär, 50 000 kronor till ett anslag av beredskapsnatur och 367 000 kronor till rörliga utgifter.

Arbetet med kostnadsredovisningen har blivit fördröjt till följd av den kvalificerade administrativa personalens otillräckliga numerär. Resultatet av den första etappen av arbetet framkom först de sista dagarna av augusti och har icke hunnit närmare analyseras. Nämda etapp har omfattat en fördelning av kostnaderna under budgetåret 1955/56 på ett relativt stort antal kostnadsslag (cirka 200 konton). Fr. o. m. juli 1956 har det äldre bokföringssystemet ersatts med löpande bokföring på nämnda kostnads-
slagskonton. Nästa etapp i omlägningsarbetet — fördelning av kostnaderna på kostnadsställen tillika med en korrektare periodisering av utgifterna — torde kunna genomföras under innevarande budgetår, därest förstärkning av kameralsektionen medgives. Kostnadsfördelning på kostnadsbärare, som utgör slutmålet, torde i så fall kunna erhållas, åtminstone approximativt, under hösten 1957.

1) Med ledning av belastningen torde posten till sjukvård m. m. kunna minskas till 25 000 kronor.

2) Utgifterna för reseersättningar är huvudsakligen beroende av det epidemiologiska läget och därför svårt att i förväg uppskatta. Beräkningen är gjord på grundval av belastningen budgetåret 1955/56 samt med hänsyn till att från anslagsposten skall bestridas utgifter för hemtransporter från Köpenhamn av apor för poliovaccinframställningen.

3) Belastningen budgetåret 1955/56 inkluderar cirka 35 000 kronor, som hänför sig till 1954/55. De verkliga utgifterna kan sålunda beräknas till cirka 225 000 kronor. När den kalla vintern detta år medförde onormalt stora utgifter, torde det vara tillfyllest att upptaga posten till 200 000 kronor.

4) Från anslagsposten bestrides kostnaderna för insamling av blod från personer, vilka nyligen genomgått vissa sjukdomar (mässling, röda hund, påssjuka, vaccinia, mononucleosis, kikhosta) eller som nyligen vaccinerats mot sjukdomen (kikhosta). Konvalescentsera renas numera genomgående till immunglobuliner. Den stora belastningen för budgetåret 1955/56 sammanhänger med en under året inträffad epidemi av röda hund, som dels medförde en stor förbrukning av immunglobulin mot denna sjukdom, dels föranledde inköp av blod för att trygga lagerhållningen av sistnämnda preparat. Den ökade användningen av immunglobuliner torde under budgetåret 1957/58 kräva relativt omfattande blodinsamling, och anslagsposten bör beräknas till 60 000 kronor.

5) Genom frystorkning erhålles sera med praktiskt taget obegränsad hållbarhet, medan flytande sera måste kasseras efter i genomsnitt 4 år. Metoden medför därför på längre sikt betydande kostnadsbesparingar i samband med den omfattande lagerhållningen för beredskapsändamål. In-
till dess erforderliga lager av frystorkade sera uppbyggts, beräknas medels-
behovet kvarstå i det närmaste oförändrat jämfört med budgetåret 1955/56.

6) Laboratoriets lokalfrågor är i väntan på en slutlig lösning svårbe-
mästrade. Verksamheten ställer även allt större krav på avskilda utrymmen

för skilda arbetsuppgifter, vilket i nuvarande situation endast kan uppnås genom delning av befintliga rum. För att viktiga framsteg snarast möjligt skall kunna tillgodoses, krävs i regel icke bara särskild utrustning utan även omDisposition eller nyinredning av befintliga lokaler. Kostnaderna för sådana ombyggnadsarbeten kan icke inrymmas i det årliga anslaget för fastigheternas underhåll. Det är angeläget att uppkommande ombyggnadsbehov, som icke kunnat anmälas i vanlig ordning, kan tillgodoses i fall, då dröjsmål skulle vålla allvarlig olägenhet. Styrelsen föreslår därför, att i omkostnadsstaten uppföres en anslagspost om 50 000 kronor, vilken får tagas i anspråk endast efter Kungl. Maj:ts bemyndigande i varje särskilt fall.

7) Byggnadsstyrelsen har för budgetåret 1957/58 hemställt om medel för en tillbyggnad, inrymmande lunchrum för laboratoriets personal, varjämte nya lokaler för bibliotek, konferensrum och arkiv skulle anordnas. De definitiva ritningarna har dock framkommit så sent, att laboratoriet endast hunnit göra en översiktlig uppskattning av medelsbehovet för inventarier för lunchlokalerna med tillhörande köks- och ekonomiutrymmen samt för bibliotek, styrelserum och arkiv. Enligt denna uppskattning skulle 190 000 kronor erfordras. Med hänsyn till den osäkerhet, som sålunda vidlåder beräkningen, föreslås, att beloppet upptages i laboratoriets omkostnadsstat men får tagas i anspråk först sedan laboratoriet inkommit till Kungl. Maj:t med en detaljerad specifikation.

8) Medelsbehovet för underhåll och anskaffning av inventarier beräknas sålunda:

Löpande utgifter för inköp och underhåll av smärre inventarier i likhet med innevarande år 40 000 kronor.

Anskaffning av ny telefonväxel, för vilken beställningsbemyndigande erhållits, 83 000 kronor.

Regleringsanordningar för omkring 40 termostater för att minska riskerna för övertemperaturer, 6 000 kronor. Fläktar för utjämning av temperaturskillnaden i termostater 6 000 kronor.

Möbler och skrivmaskiner för ny personal och för ersättning av försliten kontorsutrustning 9 400 kronor.

Diagnostiska avdelningen. Faskontrastmikroskop och kemikermikroskop som ersättning för omodern utrustning resp. för nya undersökningsuppgifter 17 250 kronor. Två centrifuger som ersättning för förslitna sådana 2 200 kronor. Tre kylskåp för serologiska sektionen, för antigensektionen och för fagtypning samt frysbox för antigensektionen för förvaring av sera, m. m. 9 200 kronor. Ändring av termostatinredningar för att öka kapaciteten 6 500 kronor. Två kitchenrobots och två pipetteringsmaskiner för rationalisering av arbetsmetoderna 3 100 kronor. En Beckman-spektrofotometer för densitometrisk bestämningar vid antigen- och antibiotikasektionerna 1 900 kronor.

Serologiska avdelningen. Ett Seitzfilter med tillbehör för anaerobsektionen 6 900 kronor. Två kylskåp till anaerobsektionen som ersättning för förslitet skåp resp. till pyrogensektionen 2 600 kronor. Ett mikroskop med faskontrast och mörkfält för tuberkulinsektionen 5 800 kronor.

Virusavdelningen. En torrsterilisator till influensasektionen som ersättning för försliten apparatur 4 200 kronor.

Epidemiologiska avdelningen. För fortsatt utrustning inom ramen för tidigare redovisat totalbelopp 20 000 kronor.

Kemiska laboratoriet. För fortsatt modernisering av utrustningen (2 vinkelcentrifuger, kulkvarn med frysanordning, analytisk kromatografiapparat, utrustning för vacuumdestillering, indunstning, fraktionering etc., frystorkapparat, apparatur för papperselektrofores med fotoelektrisk registrering, frysexbox, elektrisk räknemaskin) 36 000 kronor.

Verkstäderna. En fräsmaskin (23 000), skåp för förråd samt diverse maskiner och verktyg 34 250 kronor.

Substratsektionen. En ångkokare för beredning i större volym (5 500) samt en spraytorkanläggning för rationalisering av framställningen av semisyntetiska substrat (17 000) 22 500 kronor.

Kameralsektionen. 1 kylskåp för serumexpeditionen som ersättning för förslitet skåp 3 200 kronor.

9) Av belastningen utgör cirka 72 000 kronor kostnader för inköp av apor och cirka 392 000 kronor kostnader för övriga djur samt djurfoder. För den fortsatta poliovaccinframställningen erfordras omkring 200 apor i månaden, vilket motsvarar cirka 330 000 kronor i årlig kostnad. Å andra sidan beräknas bl. a. kostnaderna för inköp av möss (43 000 kronor 1955/56) sjunka väsentligt. Dessutom har foderpriserna under föregående budgetår varit onormalt höga.

10) Anslagsbehovet har beräknats med utgångspunkt från medelsförbrukningen budgetåret 1955/56. Redan den hittills genomförda omläggningen av bokföringen med löpande fördelning av utgifterna för omkostnader på ett relativt stort antal kostnadslag torde skapa underlag för en bättre övervakning av omkostnadsutvecklingen och för besparingsåtgärder.

11) Tillämpningen av ny städningsinstruktion och revision av städningsområdena förutsättes medföra ökade kostnader. Härtill kommer att byggnadsstyrelsen krävt bättre golvvård. Med hänsyn både till arbetsresultatet och personalens säkerhet har i ökad omfattning föreskrivits byte av skyddskläder vid arbete i sterilrum och med infektiöst material. Successivt utrustas därför allt fler befattningshavare med dubbla skyddsrockar, vilket medför ökade kostnader för tvätt.

12) Många av arbetsoperationerna vid laboratoriet är av den art, att föroreningar genom damm kan äventyra resultaten. Det är därför påkallat, att vägarna underhålls bättre än hittills samt i möjligaste mån behandlas med dammbindande medel. Ifrågavarande delpost bör utöver medelsförbrukningen budgetåret 1955/56 uppräknas med 3 200 kronor.

13) I belastningen budgetåret 1955/56 ingår 11 000 kronor för inköp av Volkswagenbuss. Laboratoriets lastbil bör utbytas, enär den numera ej är av lämplig modell. En något mindre vagn skulle bättre täcka nuvarande behov och dessutom medföra mindre driftkostnader. För utbytet beräknas 12 000 kronor. I samband med kostnadsbokföringens genomförande bör

vissa utgifter för hemtransport av varor belasta resp. varukonto. På grund härav torde en uppräknig av förevarande post med 9 000 kronor vara tillfyllest.

I omkostnadsstaten är upptagen en högstbestämd delpost om 1 500 kronor för diverse utgifter. Därest Kungl. Maj:t icke annorlunda föreskriver, avser styrelsen att från delposten bestrida ersättningar till befattningshavare, som vid missöde i arbetet åsamkats saksador av mindre omfattning. På grund av arbetets art kan dylika missöden icke undvikas, även om tillbörlig försiktighet iakttages. Ersättningsärenden av ifrågavarande slag synes böra underställas Kungl. Maj:ts prövning endast då fråga är om större belopp, vilka icke rymms inom delposten.

Yttranden

Statens sakrevision föreslår, att delposten till bränsle, lyse, gas och vatten beräknas till 225 000 kronor. Revisionen kan icke biträda förslaget att i omkostnadsstaten uppföra en post om 50 000 kronor för vissa ombyggnadsarbeten. Medel härför torde böra ställas till förfogande under allmänna fastighetsfonden. Det till utrustning för mässlokaler m. m. begärda beloppet av 190 000 kronor är endast ungefärligt beräknat. Enligt vad sakrevisionen inhämtat torde de nya mässlokalerna — om föreliggande planer förverkligas — icke kunna bli färdiga förrän våren 1958. Med hänsyn härtill och till ovissheten om medelsbehovets storlek bör för budgetåret 1957/58 denna post — om den över huvud taget skall uppföras i staten — begränsas till högst 100 000 kronor. Medelsanvisningen till inköp och underhåll av inventarier och instrument bör kunna begränsas till 250 000 kronor, innebärande att laboratoriet får samma medelstillgång som för budgetåret 1956/57 men med tillägg för kostnaden för en ny telefonväxel. Enligt vad under hand inhämtats är den befintliga lastbilen fullt användbar men för stor för de nuvarande transportuppgifterna. Sakrevisionen anser, att ett uppskov med utbytet ett budgetår bör vara möjligt och föreslår i enlighet härmed att medelsanvisningen till automobiler och transporter begränsas till 18 000 kronor.

Statskontoret föreslår, att posten till reseersättningar med hänsyn till ökade resekostnads- och traktamentsersättningar höjes med 1 000 kronor till 11 000 kronor. För inköp och underhåll av inventarier och instrument tillstyrker statskontoret oförändrad medelsanvisning med tillägg av ett engångsbelopp å 83 000 kronor för anskaffande av ny telefonväxel. Posterna till inköp och underhåll av djur ävensom inköp av förbrukningsartiklar torde kunna uppföras med 550 000 kronor resp. 800 000 kronor. För tvätt och inre renhållning lär med hänsyn till belastningen kunna beräknas 100 000 kronor. I fråga om posten till yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m. torde en uppräknig till 6 000 kronor vara tillfyllest. Spörsmålet om rätt för laboratoriet att besluta om mindre ersättningar till

personalen för förstörda klädespersedlar m. m. torde böra prövas i ett större sammanhang. I övrigt har anslagsberäkningen icke givit statskontoret anledning till erinran.

Departementschefen

I enlighet med styrelsens förslag föreslår jag, att anslagsposten till sjukvård m. m. nedräknas med 5 000 kronor till 25 000 kronor.

Anslagsposten till reseersättningar torde på grund av ökade utgifter för hemtransport av apor för poliovaccinframställningen samt stegrade resekostnader och höjda traktamenten böra uppräknas med 3 000 kronor till 13 000 kronor.

Under delposten till bränsle, lyse, gas och vatten förordar jag med hänsyn till belastningen en höjning av medelsanvisningen från 150 000 till 225 000 kronor eller med 75 000 kronor.

Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet under anslagsposterna till inköp av blod för tillverkning av konvalescentsera och till frystorkning av sera m. m. har jag intet att erinra. Posterna bör alltså höjas med 20 000 resp. 10 000 kronor till 60 000 resp. 40 000 kronor.

Ehuru det i och för sig är angeläget att under löpande budgetår aktualiserade omdispositioner och ändringsarbeten i laboratoriets arbetslokaler snabbt kan komma till stånd i sådana fall, där dröjsmål skulle inverka menligt på verksamheten eller arbetsförhållandena vid laboratoriet, kan jag icke tillstyrka, att medel för sådana ändamål anvisas under omkostnadsanslaget. I likhet med sakrevisionen anser jag, att kostnaderna för dylika åtgärder i princip bör belasta allmänna fastighetsfonden. Jag förutsätter härvid, att det där så erfordras skall finnas möjlighet att för mindre omfattande åtgärder av här avsett slag anlita under fastighetsfonden anvisade medel till fastigheternas underhåll.

Vid anmälan senare denna dag av medelsbehovet för budgetåret 1957/58 under det å kapitalbudgeten uppförda anslaget till Nybyggnad för virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium och virusinstitution vid karolinska institutet m. m. ämnar jag framlägga förslag om uppförande av en tillbyggnad för personalrestaurang m. m. vid laboratoriet. Då det icke synes sannolikt, att de nya lokalerna hinner färdigställas före utgången av nästa budgetår, torde medel för anskaffning av inventarier m. m. icke nu behöva anvisas. Jag finner det emellertid lämpligt, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande att, sedan detaljerat utrustningsförslag framlagts, redan under budgetåret 1957/58 låta utlägga beställningar på erforderlig materiel inom ramen för ett belopp av 150 000 kronor. Hemställen härom torde dock böra göras under nästföljande anslag.

I fråga om delposten till inköp och underhåll av inventarier och instrument anser jag mig endast kunna tillstyrka en till 80 000 kronor begränsad höjning av medelsanvisningen. Höjningen avser att i huvudsak täcka

kostnaden för ny telefonväxel, för vars anskaffande beställningsbemyndigande lämnats av 1956 års riksdag. Posten bör sålunda uppföras med 250 000 kronor. För löpande inventarieanskaffning beräknar jag härvid oförändrat 40 000 kronor.

Enär kostnaderna för inköp av apor kan beräknas stiga väsentligt, därest poliovaccinframställning kan bedrivas i större skala under nästa budgetår, vill jag icke göra någon erinran mot att delposten till inköp och underhåll av djur uppräknas med 150 000 till 650 000 kronor.

Ej heller har jag något att erinra mot styrelsens beräkning av medelsbehovet under delposterna till inköp av förbrukningsartiklar, till tvätt och inre renhållning samt till yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m. innebärande höjningar med 100 000, 15 000 resp. 5 000 kronor till 850 000, 110 000 resp. 9 500 kronor.

Jag anser mig icke kunna tillstyrka, att medel för nästa budgetår anvisas för utbyte av laboratoriets lastbil. På grund härav förordar jag oförändrad medelsanvisning under delposten till automobiler och transporter.

Styrelsens förslag att från delposten till diverse utgifter bestrida ersättningar till befattningshavare för mindre sakskador, som dessa må åsamkas i tjänsten, föranleder icke någon erinran från min sida.

Vid bifall till vad nu förordats bör anslaget uppräknas med (— 5 000 + 3 000 + 75 000 + 20 000 + 10 000 + 80 000 + 150 000 + 100 000 + 15 000 + 5 000) 453 000 kronor och sålunda upptagas till (2 150 000 + 453 000) 2 603 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 2 603 000 kronor.

[14] 11. **Inredning och utrustning av virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium m. m.** Under denna rubrik har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 800 000 kronor (statsliggaren s. 989).

Yrkande

1954 års medicinska utrustningskommitté (skr. 4/10 1956) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 640 000 kronor.

Motiv

Såsom framgår av 1956 års statsverksproposition (XI ht, s. 58) har den av styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium föreslagna och av kommittén tillstyrkta kostnadsramen å 1 440 000 kronor för anskaffning

av utrustning för laboratoriets virusavdelning godtagits av departementschefen. Av nämnda belopp har för budgetåret 1956/57 anvisats 800 000 kronor.

Till följd av försening med igångsättandet av nybyggnaden för virusavdelningen har anskaffningsverksamheten hittills bedrivits i mycket ringa omfattning. Därför är det ännu icke möjligt att överblicka, om — med hänsyn till nytillkommande förhållanden — kostnadsramen kommer att hålla. Kommittén fäster dock uppmärksamheten på dels de allmänna prisstegringstendenserna, dels ock att i vissa fall äldre och billigare typer av apparater o. dyl. kan komma att utgå ur fabrikenas tillverkningsprogram och ersättas med nya, ofta mer kostnadskrävande.

Enligt vad som inhämtats från byggnadsstyrelsen beräknas nybyggnaden bli färdig under sommaren 1959. Med hänsyn framför allt till nämnda prisstegringstendenser bör beställningar å inredning och utrustning utläggas så snart som möjligt. Det är därför önskvärt, att hela det resterande beloppet, (1 440 000 — 800 000) 640 000 kronor, ställs till förfogande redan under budgetåret 1957/58.

Departementschefen

I enlighet med vad som förutsattes vid anmälan av förevarande anslag i 1956 års statsverksproposition (XI ht p. 15) har Kungl. Maj:t den 13 januari 1956 uppdragit åt 1954 års medicinska utrustningskommitté att omhänderha inredning och utrustning av virusavdelningen vid bakteriologiska laboriet.

Arbetet med uppförandet av den nya virusavdelningen har igångsatts under hösten 1956. Då byggnadstiden uppskattats till omkring två år, kan nybyggnaden icke beräknas vara färdig förrän tidigast under hösten 1958. För innevarande budgetår har anvisats ett utrustningsanslag av 800 000 kronor, varjämte Kungl. Maj:t bemyndigats att sedan utrustningsgranskningen avslutats medgiva utläggande av beställningar utöver nämnda belopp men inom ramen för en totalsumma av 1 440 000 kronor. Under sådana förhållanden torde ytterligare medelsanvisning för ändamålet icke erfordras för nästa budgetår. Jag förordar därför, att anslaget för budgetåret 1957/58 allenast uppföres med ett formellt belopp av 100 kronor.

Under återopande av vad jag anfört under laboratoriets omkostnadsanslag föreslår jag, att riksdagens bemyndigande inhämtas att inom ramen för ett belopp av 150 000 kronor under budgetåret 1957/58 utlägga beställningar på inredning och utrustning till ny personalrestaurang m. m. vid laboriet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av förut angivna beställningar;

b) till *Inredning och utrustning av virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[15] 12. **Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar.** På riksstaten för innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett förslagsanslag av 790 000 kronor (statsliggaren s. 990). Vidare har till Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader för samma budgetår anvisats ett förslagsanslag av 155 000 kronor (statsliggaren s. 991).

1955 års utredning rörande statens rättskemiska laboratoriums organisation m. m. har i juli 1956 avlämnat sitt betänkande. Sedermera har medicinalstyrelsen i skrivelse den 24 oktober 1956 inkommit med anslagsäskanden beträffande laboratoriet för budgetåret 1957/58 och i samband därmed även gjort vissa tillägg till sina anslagsäskanden beträffande medicinalstyrelsens avlöningsanslag för samma budgetår.

Remissbehandlingen av utredningens förslag ävensom medicinalstyrelsens anslagsäskanden har först nyligen avslutats, och beredningen av hit hörande frågor har ännu icke kunnat slutföras.

Med hänsyn härtill förordar jag, att rättskemiska laboratoriets avlönings- och omkostnadsanslag i rikstatsförslaget för budgetåret 1957/58 upptages med allenast preliminärt beräknade belopp. Avlöningsanslaget synes därvid böra uppföras med 910 000 kronor och omkostnadsanslaget med 340 000 kronor.

Beträffande omkostnadsanslaget gör jag hemställan under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 beräkna ett förslagsanslag av 910 000 kronor.

[16] 13. **Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader.** Under åberopande av vad jag anført under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 beräkna ett förslagsanslag av 340 000 kronor.

[17] 14. **Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	497 000	524 778
1956/57 (statsliggaren s. 991)	517 000	
1957/58 (förslag)	543 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1956) föreslår, att anslaget ökas med 67 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Personalförstärkning	
a) Arvode till en konsult i farmakoterapi	+ 8 600
b) 1 assistent Ce 25, för apoteksinspektionen	+ 18 492
c) 1 laboratoriebiträde Ce 11, för forskningsarbete	+ 9 936
d) 1 laboratoriebiträde Cg 11 i st. f. 6 600 kr. till laboratoriebiträdeshjälp, för registreringsärenden	+ 3 336
e) 1 laboratoriebiträde Cg 11 på heltid i st. f. halvtid, för farmakopéarbetet	+ 4 968
f) Ersättning till diskhjälp	+ 2 500
2. Personalminskning	
a) Ersättningar för kliniska och radiologiska undersökningar utom laboratoriet	— 3 000
b) Avlöande av extra arbetskraft för meddelande av råd och upplysningar etc.	— 3 600
3. Löner regleringar	
a) 1 kansliskrivare Ce 15: 18 i st. f. kontorist Ce 13: 16.	+ 912
b) 1 förste laboratoriebiträde Ca 15: 18 i st. f. laboratoriebiträde Ca 13: 16. .	+ 912
c) 1 förste laboratoriebiträde Ce 15: 16 i st. f. laboratoriebiträde Ce 13: 15 ..	+ 420
4. Omräkning	
a) Löneklassuppflyttningar	+ 3 174
b) Uppräkning med hänsyn till beräknad belastning	+ 20 100
c) Avrundning	+ 250
	+ 67 000

Motiv

1 a) och 2 a)—b). Vid biologiska avdelningen bör anställas en befattningshavare med hög kompetens i läkemedlens kliniska verkan och användning (farmakoterapi). Det är icke längre möjligt för avdelningens föreståndare att utan biträde av hög klinisk sakkunskap taga ställning till det allt större antalet svårbedömda läkemedelsärenden av klinisk art. Risk föreligger att frilistning och registrering av åtskilliga betydelsefulla läkemedel kommer att stagnera. Vid bifall till förslaget kan det för kliniska och radiologiska undersökningar utom laboratoriet anvisade beloppet å 6 000 kronor nedräknas till hälften samt delposten å 3 600 kronor till extra arbetskraft för meddelande av råd och upplysningar åt sjukhus- och tjänsteläkare i läkemedelsekonomiska frågor m. m. utgå. Konsulten i farmakoterapi bör ha samma tjänstgöringsskyldighet och förmåner som deltidsanställd föredragande i medicinalstyrelsen med ett arvode av 8 600 kronor.

1 b) Svårigheter föreligger för inspektörerna vid apoteksinspektionen att utan biträde av en farmaceutiskt utbildad befattningshavare medhinnat erforderligt laborariemässigt arbete. Sedan 1950 har ledningen av laboratoriearbetet provisoriskt måst anförtros åt en av kemiska avdelningens assistenter, som på halvtid sysslat med denna uppgift. Kemiska avdelningen kan med hänsyn till det nordiska farmakopéarbetet icke till någon del undvara sina assistenter.

1 c) En förstärkning av den tekniska laboratoriepersonalen erfordras för möjliggörande av metodikforskning för specialitetskontrollen och far-

makopéarbetet. På grund av det etablerade samarbetet med farmaceutiska institutet torde biologiska avdelningen komma att genom de studerande erhålla viss arbetskraft för metodikforskning. Kemiska avdelningens behov av personal för forskningsarbetet kan däremot icke tillgodoses på annat sätt än genom inrättande av en laboratoriebiträdestjänst vid avdelningen.

1 d) I stället för att visst belopp anvisas för anställandet av tillfällig biträdes hjälp för minskning av balansen av registreringsärenden, bör inrättas en laboratoriebiträdestjänst i Cg 11 vid den kemiska avdelningen. Någon minskning av balansen under de senaste åren hade icke kunnat åstadkommas, om icke det ifrågavarande biträdet genom ianspråktagande av medel avsedda för vikariatsersättningar och tillfälliga biträden varit anställt under hela året.

1 e) och 3 c) I sitt yttrande över svenska farmakopékommitténs anslags-
äskanden (se p. 19) har medicinalstyrelsen beträffande kommitténs biträdespersonal, vilken fr. o. m. budgetåret 1955/56 avlönas från laboratoriets avlöningsanslag, tillstyrkt, att den nuvarande halvtidstjänsten som skriv- och laboratoriebiträde i Cg 11 utbytes mot en heltidstjänst samt att en tjänst som laboratoriebiträde i Ce 13 uppflyttas till Ce 15. Styrelsen vill starkt understryka nödvändigheten av ytterligare arbetskraft för att kommittén skall kunna fullgöra sin andel av det nordiska farmakopéarbetet. Uppflyttningen av laboratoriebiträdestjänsten är motiverad bl. a. av att åtskilliga kvalificerade arbetsuppgifter på grund av ökade göromål för laboratorieföreståndaren överlåtits på laboratoriebiträdet.

1 f) Nya laboratoriemetoder och ökade arbetsuppgifter har medfört ett allt större behov av arbetskraft för forskning. F. n. måste forskningsarbetet i viss utsträckning utföras av laboratoriebiträden. För anställande av en extra diskhjälp tillstyrkes ett belopp av 2 500 kronor.

3 a) Kontoristtjänsten föreslås ändrad till en kansliskrivartjänst i Ce 15 med hänsyn till de med tjänsten förenade arbetsuppgifterna.

3 b) Laboratoriebiträdestjänsten i Ca 13 på kemiska avdelningen föreslås utbytt mot en förste laboratoriebiträdestjänst i Ca 15 på grund av göromålens kvalificerade natur och enär motsvarande tjänst vid biologiska avdelningen numera höjts till förste laboratoriebiträdestjänst.

Yttrande

Statskontoret framhåller att, enligt vad ämbetsverket inhämtat, det för anställande av en konsult i farmakoterapi yrkade beloppet avser tjänstgöring på kvartstid. Tjänstgöringstiden torde sålunda bli något kortare än för specialföredragande vid medicinalstyrelsen med årsarvode 8 600 kronor. Med hänsyn härtill anser ämbetsverket, som icke vill motsätta sig, att ifrågavarande befattning inrättas, att arvodet bör begränsas till förslagsvis 7 200 kronor per år. I detta sammanhang föreslagen minskning under anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal har ej givit statskontoret anledning till erinran.

Förslaget om inrättande av en tjänst som assistent i Ce 25 har prövats senast av 1955 års riksdag utan att vinna bifall. Tillräckliga skäl att nu intaga en annan ståndpunkt anser ämbetsverket ej föreligga.

Behovet av teknisk biträdespersonal vid laboratoriet har prövats av 1955 och 1956 års riksdagar utan att de förslag om förstärkning av arbetskraften, som därvid förelegat, föranlett utökning av personalen vid den kemiska avdelningen. Då sålunda vid nyligen företagen prövning befunnits, att någon ytterligare laboratoriebiträdestjänst ej borde inrättas å nämnda avdelning, kan ämbetsverket icke tillstyrka bifall till det förnyade yrkandet härom.

I utlåtande över laboratoriets anslagsframställning för budgetåret 1956/57 framhöll statskontoret, att antalet balanserade ansökningar om inregistrering av farmaceutiska specialiteter uppginge till 555 den 15 september 1955. Antalet sådana ansökningar uppgick den 1 juni 1956 till 209. Vid sådant förhållande bör det vara tillräckligt för avarbetande av balansen att anvisa samma belopp som för innevarande budgetår disponeras för ändamålet eller 6 600 kronor. Det förnyade önskemålet om förstärkning av biträdespersonalen vid farmakopékommittén anser sig statskontoret ej kunna tillstyrka. Med hänsyn till önskvärdheten av att laboratoriets tekniska biträden helt kan ägna sig åt laboratoriearbete, torde däremot visst belopp till avlöning åt en extra diskerska böra anvisas.

Förslaget om uppflyttning av kontoristtjänsten till kansliskrivartjänst har prövats av 1954 års riksdag utan att föranleda någon åtgärd. De skäl, som legat till grund för statsmakternas ställningstagande, torde alltjämt äga giltighet.

Enär frågan om en rörligare lönesättning för den tekniska biträdespersonalen avsetts skola bli föremål för utredning, torde förslagen om högre lönegradsplacering för två laboratoriebiträdestjänster ej nu böra upptagas till prövning.

Departementschefen

Under de senaste åren har behovet av hög klinisk sakkunskap för bedömningen av läkemedlens medicinska värde i registreringsärenden vid farmaceutiska laboratoriet provisoriskt tillgodosetts genom att en laboratorieläkartjänst under vakans uppehållits på deltid av en kvalificerad kliniker. Sedan antalet svårbedömda ärenden ökat, måste ytterligare medicinsk expertis anlitas för ändamålet, enär risk eljest föreligger för att frilistning och registrering av viktiga läkemedel kommer att fördröjas. Jag tillstyrker därför, att medel beräknas för arvode åt en konsult i farmakoterapi med hög kompetens att bedöma läkemedlens kliniska verkan och användning. Då den dagliga tjänstgöringsskyldigheten för befattningshavaren bör bestämmas till två timmar, bör arvodet utgå med samma belopp som till specialföredragande hos medicinalstyrelsen med motsva-

rande arbetstid, f. n. 8 600 kronor per år. Vid bifall till förslaget bör det belopp, som f. n. disponeras för bestridande av ersättningar för kliniska och radiologiska undersökningar utom laboratoriet, nedräknas från 6 000 till 3 000 kronor samt det belopp av 3 600 kronor, som anvisats för avlönande av extra arbetskraft för meddelande av råd och upplysningar åt sjukhus- och tjänsteläkare i läkemedelsekonomiska frågor m. m., ej längre utgå.

I övrigt anser jag mig icke kunna tillstyrka av medicinalstyrelsen föreslagna personalförstärkningar och lönegradsuppflyttningar i annan mån än att en mindre uppräkning av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör ske för att möjliggöra anställande av extra diskhjälp under en del av året.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör anslaget höjas med i runt tal 3 000 kronor.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under förevarande anslag, innebärande vissa automatiska utgiftsökningar för löneklassuppflyttningar och höjningen av det rörliga tillägget m. m. om i runt tal 23 000 kronor, har jag icke funnit anledning till erinran.

Vad sålunda förordats påkallar en uppräkning av medelsanvisningen med (3 000 + 23 000) 26 000 kronor.

I enlighet härmed beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän oförändrat 70 000 kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 2 700 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 355 500 (+ 5 500) kronor samt rörligt tillägg 114 800 (+ 20 500) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (70 000 + 2 700 + 355 500 + 114 800) 543 000 (+ 26 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens farmaceutiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	70 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	355 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	114 800
Summa kronor 543 000;	

b) till Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 543 000 kronor.

[18] 15. Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	112 000	146 278
1956/57 (statsliggaren s. 992)	146 000	
1957/58 (förslag)	169 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1956) föreslår, att anslaget höjes med 110 000 kronor.

	Utgifter 1955/56	Anslag 1956/57	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	9 923	10 000	14 000	4 000
2. Övriga expenser.....	15 591	15 600	16 600	1 000
3. Inköp och underhåll av inventarier....	6 039	6 000	95 000	89 000
4. Inköp och underhåll av djur.....	26 999	19 000	26 000	7 000
5. Inköp av förbrukningsartiklar	22 048	22 000	27 000	5 000
6. Städning samt inre och yttre renhållning	30 224	30 000	34 000	4 000
				110 000

Motiv

1) Till reseersättning åt apoteksinspektörerna har alltsedan budgetåret 1947/48 varit anvisat 10 000 kronor. Sedan kostnaderna för biljetter och traktamenten under årens lopp stigit, har utgifterna icke kunnat hållas inom anslagets ram utan att antalet inspekterade apotek måst inskränkas. Ytterligare eftersättande av inspektionsverksamheten kan ej försvaras. Med hänsyn härtill samt till varslad ytterligare stegring av taxeavgifterna för järnvägsbiljetter bör anslagsposten höjas med 4 000 kronor.

2) Från delposten till övriga expenser har de senaste åren tagits i anspråk 4 500 kronor för inköp och bindning av böcker. Med hänsyn till prisstegringar och behovet av ytterligare litteratur för att laboratoriet skall kunna följa den mycket snabba utvecklingen på läkemedelsområdet, föreslås en höjning med 1 000 kronor.

Laboratoriets föreståndare har under denna post äskat medel för täckande av översättningskostnader för publikationer från laboratoriet. Översättning av uppsatser av vetenskapligt innehåll för publicering får betraktas som ett led i det vetenskapliga arbetet vid laboratoriet och bör enligt medicinalstyrelsens mening bestridas av statsmedel. Medel härtill bör kunna disponeras under avlöningsanslaget.

3) Den snabba utvecklingen inom läkemedelsområdet med därmed sammanhängande tekniska förbättringar och nya uppfinningar medför stora svårigheter att på förhand beräkna medelsbehovet under inventarieposten, särskilt i vad avser utbyte av befintlig apparatur. Medicinalstyrelsen tillstyrker en uppräknig av delposten till 15 000 kronor för bestridande av kostnader för normalt underhåll och smärre inköp.

För laboratoriets kemiska avdelning tillstyrkes inköp av en infraröd-spektrofotometer till ett värde av 80 000 kronor. Användningen av infra-

röd-spektrofotometri har sedan 1950 blivit vanlig även för rutinbruk vid kemiska analyslaboratorier. Instrumentet, vars användningsområde utökats genom nya rön, skulle tjäna inte bara den kemiska avdelningen utan även apoteksinspektionen och farmakopékommittén. Flera svenska läkemedelsfabriker samt apotekens kontrolllaboratorium utnyttjar numera infraröd-spektrofotometrar. Farmaceutiska laboratoriet måste kunna undersöka läkemedel med samma noggrannhet som de fabriker och apotek, vilkas produkter laboratoriet skall kontrollera.

4) Nya arbetsmetoder och höjda priser på djur ävensom laboratoriets deltagande i det nordiska farmakopéarbetet har medfört ökade utgifter för inköp och underhåll av djur.

5) Effektiviseringen av analysarbetet samt prisstegring på förbrukningsartiklar föranleder en höjning av delposten med 5 000 kronor.

6) Medelsbehovet för renhållning har ökat med 4 000 kronor med hänsyn till avtalsenliga löneökningar samt större kostnader för bl. a. tvätt, fönsterputsning och sophämtning.

Yttrande

Statskontoret föreslår, att anslagsposten till sjukvård m. m. med hänsyn till nedgången i belastningen under det sistförflutna budgetåret nedräknas med 1 200 till 1 800 kronor. En viss uppräkningspost till reseersättningar, som varit upptagen med oförändrat belopp sedan budgetåret 1947/48, torde med hänsyn till i ärendet anförda omständigheter vara motiverad. Ökningen bör emellertid begränsas till 1 500 kronor.

Beträffande medelsanvisningen för bokinköp och bokbindning förordar statskontoret en höjning med 400 kronor. Kostnader för översättning till främmande språk av vetenskapliga artiklar, som utarbetas av befattningshavare vid laboratoriet, torde böra ersättas av de tidskrifter, i vilka artiklarna införes. Posten till övriga expenser bör sålunda för nästa budgetår uppföras med 16 000 kronor.

I fråga om delposten till inköp och underhåll av inventarier och instrument ansluter sig ämbetsverket i princip till vad medicinalstyrelsen föreslagit rörande bestridandet av kostnader för normalt underhåll och smärre inköp och finner sig i avsaknad av närmare erfarenheter rörande medelsbehovet kunna godtaga av styrelsen förordad uppräkningspost för detta ändamål med 9 000 kronor. Spörsmålet om laboratoriets behov av en infraröd-spektrofotometer undandraget sig ämbetsverkets bedömande.

Med anvisande av medel till täckande av kostnader för laboratoriets arbete åt farmakopékommittén under budgetåret 1957/58 torde böra anstå, till dess definitiva uppgifter erhållits om arbetsuppgifternas omfattning. Under hänvisning till vad sålunda anförts föreslår ämbetsverket, att delposten till inköp och underhåll av djur uppföres med oförändrat belopp.

Det ökade behovet av förbrukningsartiklar och prisstegringar å dessa

synes motivera en viss medelsförstärkning, vilken dock torde kunna begränsas till förslagsvis 2 000 kronor. Av i ärendet redovisad kostnadsberäkning synes framgå, att laboratoriet under nästa budgetår behöver disponera ett något större belopp för städning och renhållning än som står till förfogande för löpande år. En medelsanvisning å 32 000 kronor bör dock vara tillräcklig.

Departementschefen

Såsom statskontoret anfört, bör anslagsposten till sjukvård m. m. nedräknas med hänsyn till belastningen, vilken för de två senaste budgetåren utgjort 2 125 resp. 1 294 kronor. Jag förordar, att anslagsposten minskas med 1 400 kronor till 1 600 kronor.

På grund av stegringen av resekostnaderna samt höjda traktamenten tillstyrker jag en uppräknig av anslagsposten till reseersättningar med 2 000 kronor till 12 000 kronor.

Under delposten till övriga expenser föreslår jag med hänsyn till ökade kostnader för inköp och bindning av böcker en till 400 kronor begränsad höjning. Då jag icke kan dela medicinalstyrelsens uppfattning, att kostnaderna för översättning av uppsatser av vetenskapligt innehåll, som utarbetas vid laboratoriet, bör bestridas av statsmedel, är jag icke beredd att beräkna medel för sådant ändamål.

I likhet med medicinalstyrelsen förordar jag, att delposten till inköp och underhåll av inventarier och instrument uppräknas med 9 000 kronor för bestridande av kostnaderna för normalt underhåll och smärre kompletteringsanskaffningar. Frågan om inköp av en infrarödspektrofotometer för farmaceutiska och rättskemiska laboratoriernas gemensamma behov avser jag att pröva i samband med behandlingen av sistnämnda laboratoriums anslagsbehov för nästa budgetår. Yrkandet om medelsanvisning för ändamålet under förevarande anslag bör därför icke bifallas.

På av medicinalstyrelsen anförda skäl tillstyrker jag en höjning av delposten till inköp och underhåll av djur med 6 000 kronor till 25 000 kronor samt av delposten till inköp av förbrukningsartiklar med 3 000 kronor till likaledes 25 000 kronor.

Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet under delposten till städning samt inre och yttre renhållning, 34 000 kronor, innebärande en uppräknig med 4 000 kronor, har jag intet att erinra.

I enlighet med det anförda bör anslaget uppräknas med $(-1\,400 + 2\,000 + 400 + 9\,000 + 6\,000 + 3\,000 + 4\,000)$ 23 000 kronor och sålunda bestämmas till $(146\,000 + 23\,000)$ 169 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 169 000 kronor.

[19] 16. Svenska farmakopékommittén m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	67 000	61 809
1956/57 (statsliggaren s. 993)	73 000	
1957/58 (förslag)	88 000	

Yrkande

Svenska farmakopékommittén (skr. 13/8 1956) hemställer, att för dess räkning anvisas ytterligare 29 600 kronor, varav 5 300 kronor under statens farmaceutiska laboratoriums avlöningsanslag.

	Ökning
1. Arvoden till experter	1 000
2. Arvode till en sekreterare, tillika laboratorieföreståndare	650
3. Extra anslag för anlåtande av kvalificerad arbetskraft för laboratoriearbete för nordiska farmakopénämnden	20 000
4. Avlöning till övrig icke-ordinarie personal	4 000 ¹
5. Rörligt tillägg	1 300 ¹
6. Expenser	1 000
7. Andel i kostnaderna för nordiska farmakopénämnden	1 650
	29 600
	Avgår 5 300 ¹
	Nettoökning 24 300

Motiv

1) Kommittén har nödgats anlita ett allt större antal experter för handläggningen av ärenden inom farmakopéområdet. Under budgetåret 1955/56 har sålunda 18 olika experter rådfrågats. Till ersättande av dessa skulle erfordrats 4 300 kronor. Då kommittén har ett alltmer ökat behov av dylik expertis och nuvarande anslag å 3 000 kronor icke medger arvoden, som svarar mot utträttade arbeten, är en höjning med 1 000 kronor nödvändig.

2) Arvodet till sekreteraren skall utgå med belopp motsvarande lönen i 29 löneklassen.

3) Den på svenskt initiativ upprättade nordiska farmakopénämnden har beslutat, att en gemensam nordisk farmakopé skall utarbetas. Utarbetandet av manuskriptet till denna skall slutföras före år 1960. Det för ändamålet erforderliga, vidlyftiga laboratoriearbetet skall enligt nämndens beslut fördelas lika på de olika länderna, främst Danmark, Norge och Sverige. Kommittén saknar möjlighet att med nuvarande personal- och arbetsförhållanden inom nämnda tid utföra det stora laboratoriearbete, som sålunda erfordras.

Antalet hittills utarbetade och godkända monografiförslag, innebärande laboratoriearbete, framgår av följande uppställning.

¹Dessa belopp, tillhoppa 5 300 kronor, skall belasta statens farmaceutiska laboratoriums avlöningsanslag.

	Danmark	Norge	Sverige
T. o. m. år 1953	46	10	13
1954	—	3	2
1955	7	—	—
1956 intill den 13/8	25	12	3
	78	25	18

Danmark och Norge har således utfört ett betydligt större arbete än som varit möjligt i Sverige. I Danmark har även utarbetats de grundläggande föreskrifterna för utförande av renhetsprov m. m., ett omfattande arbete, som sträckt sig över flera år. Eftersläpningen i det svenska laboratoriearbetet har under det sista året blivit ännu mer besvärande, då tillgänglig personal uteslutande måst utnyttjas för arbete på ett nödvändigt tillägg till den svenska farmakopén. Vid vardera danska och norska farmakopékommisionernas laboratorier är numera anställda 3 apotekare och kontorspersonal.

Då det nordiska samarbetet på farmakopéområdet blivit lidande av berörda svenska förhållanden, som även direkt inverkar menligt på förhandlingarna inom nämnden, kan en förstärkning av kommitténs personalresurser icke längre uppskjutas.

4—5) Kommitténs nuvarande icke-ordinarie personal utgöres av 1 laboratoriebiträde i Ce 13 och $\frac{1}{2}$ skriv- och laboratoriebiträde i Cg 11. Förstnämnda laboratoriebiträde bör med hänsyn till ökat ansvar och arbete placeras i Ce 15. Det halvtidsanställda biträdet bör med hänsyn till vad som anförts under punkt 3) heltidsanställas.

6) Med hänsyn till den ökade åtgången av skrivmateriel och inköp av varuprov för monografiarbetet bör anslaget höjas med 1 000 kronor.

7) Höjningen av medelsanvisningen för Sveriges andel i kostnaderna för nordiska farmakopénämnden och dess biologiska standardiseringskommitté hänför sig framför allt till stegrade löner i Danmark och ett ökat behov av extra skrivhjälp och skrivmateriel.

Yttranden

Medicinalstyrelsen betonar, att de personalresurser, som stått till farmakopékommitténs förfogande de senaste åren, varit otillräckliga. Kungl. Maj:t har numera bemyndigat medicinalstyrelsen att utgiva ett av farmakopékommittén utarbetat supplement till den svenska farmakopén. Förberedande arbeten har redan utförts av kommittén, men omfattande arbetsuppgifter återstår. Detta arbete har i hög grad inverkat försenande på kommitténs laboriemässiga arbete för nordiska farmakopénämnden. Kommittén har hittills icke tillnärmelsevis kunnat fullgöra sin andel av detta ytterst angelägna internordiska samarbete. Eftersläpningen kan endast väntas bli större. Ett ytterligare uppskjutande av en personalförstärkning för kommittén kommer att avsevärt fördröja färdigställandet av den

gemensamma nordiska farmakopén och samtidigt inskränka det svenska inflytandet i nordiska farmakopénämnden.

Statskontoret framhåller, att den svenska farmakopékommitténs insats hittills i arbetet på en nordisk farmakopé är avsevärt mindre än motsvarande danska och norska kommittéers. Enligt vad som uppgivits under hand kan den svenska kommittén komma att se sig förhindrad att i fortsättningen deltaga i det nordiska samarbetet på området, därest icke ökade personalresurser ställes till dess förfogande. Med hänsyn härtill vill statskontoret icke motsätta sig, att medel anvisas för nästa budgetår med sammanlagt 20 000 kronor till arvode åt en farmaceutiskt utbildad befattningshavare jämte pensionsavgifter, som kan finnas böra erläggas för denne. Vid bifall till detta förslag torde medelsanvisningen för arvoden till experter icke böra höjas. Yrkandet om uppräkningsposten till expenser torde med hänsyn till belastningen under budgetåret 1955/56 ej böra bifallas. Erinras må, att posten höjts med 1 000 kronor för innevarande budgetår.

I betraktande av de omständigheter, som föranleder ökat bidrag från vårt land till bestridande av de gemensamma kostnaderna för nordiskt samarbete på farmakopéområdet, synes någon erinran ej kunna göras mot den föreslagna uppräkningsposten av beloppet härför.

Departementschefen

Enär anslagsposten till arvoden till experter, vilken f. n. är upptagen med 3 000 kronor, icke räckt till för att bereda av farmakopékommittén anlidade sakkunniga skäligen ersättning, tillstyrker jag förslaget, att anslagsposten uppräknas med 1 000 kronor.

Arvodet till kommitténs sekreterare skall enligt Kungl. Maj:ts beslut utgå med belopp motsvarande lönen i 29 löneklassen å löneplan nr 1. Den fr. o. m. år 1956 gällande lönenivån föranleder en höjning av medelsanvisningen med 632 kronor.

Farmakopékommitténs knappa personalresurser har medfört, att insatserna från svensk sida i arbetet på en gemensam nordisk farmakopé varit mindre omfattande än de danska och norska farmakopélaboratoriernas, varigenom besvärande eftersläpningar uppstått. Då en förstärkning av kommitténs personal sålunda framstår såsom angelägen, tillstyrker jag, att medel för nästa budgetår ställes till kommitténs förfogande för anställning av kvalificerad arbetskraft. Jag anser mig dock icke kunna förorda, att högre belopp än 10 000 kronor anvisas härför. Beloppet torde få användas för att anställa en farmaceutiskt utbildad befattningshavare antingen för deltidstjänstgöring under hela budgetåret eller för heltidstjänstgöring under en del av året. Såsom framgår av vad jag anfört vid anmälan av farmaceutiska laboratoriets avlöningsanslag (p. 17), är jag icke beredd att tillstyrka förslagen om heltidsanställning för kommitténs laboratoriebiträde i löne-

grad Cg 11 eller lönereglering för laboratoriebiträdet i lönegrad Ce 13, vilka befattningshavare avlönas från nämnda anslag.

Med hänsyn till avsedd uppräknig av vissa arvoden torde förevarande anslag böra höjas, och beräknar jag för detta ändamål 2 000 kronor.

Beträffande kommitténs omkostnader torde anslagsposten till expenser, vilken för innevarande budgetår höjts med 1 000 kronor, böra uppföras med oförändrat belopp.

Vad slutligen angår Sveriges andel i de gemensamma kostnaderna för den nordiska farmakopénämnden, har jag intet att erinra mot kommitténs förslag, vilket innebär en ökning av medelsanvisningen i förhållande till i innevarande budgetårs stat upptaget belopp med 1 650 till 22 850 kronor. Jag förutsätter därvid, att det liksom hittills skall få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera närmare bestämma andelens storlek.

Vad jag sålunda förordat föranleder en uppräknig av anslaget med (1 000 + 632 + 10 000 + 2 000 + 1 650) 15 282 kronor, vilket belopp torde böra avrundas nedåt till 15 000 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med (73 000 + 15 000) 88 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svenska farmakopékommittén m. m.* för budget-
året 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 88 000 kronor.

[20] 17. Statens rättsläkarstationer: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	319 000	277 940
1956/57 (statsliggaren s. 994)	354 000	
1957/58 (förslag)	454 000	

Yrkanden

I. *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1956) föreslår, att anslaget höjes med 80 800 kronor.

		Ökn. el. minskn.
A. Rättsläkarstationerna vid Stockholm och i Lund		
1. <i>Personalförstärkning</i>		
1 biträdande bårhusföreståndare Ce 14	+	10 980
2. <i>Personalminskning</i>		
1 rättsläkare Cg 29	—	22 632
3. <i>Löneregleringar</i>		
a) 1 vaktmästare Ce 14 i st. f. Ce 12	+	516
b) 1 tekniskt biträde Ce 13 i st. f. Ce 11	+	336
c) 1 tekniskt biträde Ce 13 i st. f. Ce 11 (Lund)	+	648
4. <i>Omräkning</i>		
Höjning av arvoden till assistenter och läkaramanuens	+	2 512
Löneklassuppflyttningar	+	2 487
Uppräknig med hänsyn till beräknad belastning	+	8 400
Avrundning	+	53
	+	3 300

B. Rättsläkarstationen i Umeå

	Ökn. el. minskn.
1. Personalförstärkning	
a) 1 rättsläkare och föreståndare Ce 31	+ 23 988
b) 1 halvtidsanställd assistent, arvode	+ 9 384
c) 1 vaktmästare Ce 14	+ 10 548
d) 1 tekniskt biträde Ce 13	+ 10 224
e) 1 kanslibitråde Ce 11	+ 9 528
f) Vikariatsersättning, tillfälliga biträden m. m.	+ 3 828
g) Ersättningar enligt taxa för tjänsteförrättningar	+ 10 000
	+ 77 500
	+ 80 800

II. Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades den 13 februari 1956 statskommissarien B. Kull att verkställa utredning av frågan om erforderliga åtgärder för att erhålla en bättre rekrytering till rättsläkarbanan m. m. Utredningsmannen, som för utredningen antagit benämningen *1956 års rättsläkarutredning*, har den 15 september 1956 avgivit betänkande med förslag rörande rekrytering av rättsläkare (stencilerat).

Motiv

I. (Medicinalstyrelsens skrivelse)

A. 1) Bårhusföreståndarens arbetsbörda har nu nått en sådan omfattning, att den icke längre kan bäras av en enda person ens med övertidsarbete. Bårhusföreståndarens övertid utgjorde år 1953 654 timmar, år 1954 812 och år 1955 906 timmar. Antalet övertidstimmar år 1956 torde komma att betydligt överstiga antalet 1955. En avlastning av arbetsuppgifterna på vaktpersonalen är icke möjlig, då även denna är hårt belastad. Någon lindring av betydelse i arbetet på stockholmsstationen kan icke förutses genom tillkomsten av rättsläkarstationen i Umeå.

2) Med hänsyn till tillkomsten av rättsläkarstationen i Umeå torde en tjänst vid stockholmsstationen som rättsläkare i Cg 29 böra indragas.

3 a) En uppflyttning av vaktmästaren i Ce 12 till Ce 14 är motiverad med hänsyn till arbetsbelastningen å stationens vaktmästartjänster samt till att de med tjänsten förenade arbetsuppgifterna är av samma slag som de båda ordinarie vaktmästarnas, vilka fr. o. m. detta budgetår uppflyttats till Ca 14.

3 b) Det tekniska biträdet har i allt väsentligt samma arbetsuppgifter som tekniska biträden i Ce 13 vid patologiska universitetsinstitutioner. Hon måste fullständigt behärska den patologisk-histologiska preparations-tekniken samt biträder vid laborationer av olika slag, djurförsök och andra experimentella undersökningar m. m.

3 c) Tjänsten som tekniskt biträde i Ce 11 i Lund bör med hänsyn till göromålens art och omfattning jämsställas med motsvarande tjänst vid stationen vid Stockholm.

B. Den nybyggnad för rättsläkarstationen i Umeå, som är under uppförande, torde stå färdig att tagas i bruk under våren 1957. På grund härav bör medel beräknas för anställande av personal vid stationen.

I ett den 18 december 1954 överlämnat, av särskild utredningsman avgivet förslag angående utbyggnad av rättsmedicinalväsendet i riket har för stationen i Umeå föreslagits en personalorganisation i huvudsaklig överensstämmelse med vad styrelsen nu föreslår. Medicinalstyrelsen anslöt sig i allt väsentligt till utredningsmannens förslag.

1 a) I avbidan på pågående utrednings slutförande torde föreståndartjänsten vid umeåstationen böra, i likhet med vad som gäller motsvarande befattningshavare i Lund, uppföras i Ce 31.

1 b) I samband med 1954 års utredning ifrågasatte styrelsen, huruvida tillräckligt underlag föreläge för inrättandet av en assistenttjänst på heltid. Då Västerbottens läns landsting övervägde att inrätta en patologunderläkartjänst vid lasarettet i Umeå, syntes innehavaren av denna tjänst böra förordnas att i mån av behov bestrida göromål som assistent vid rättsläkarstationen mot deltidisarvode.

I landstingets budget för år 1957 har nu uppförts en halvtidstjänst som patologunderläkare vid nämnda lasarett med lön enligt 26 lönegraden. Det är avsett, att innehavaren av denna tjänst skall stå till rättsläkarstationens förfogande för halvtidstjänst. För stationen bör därför beräknas medel för en assistent på halvtid med arvode motsvarande 26 lönegraden.

1 c)—e) Vaktmästaren och det tekniska bitrådet, som i utredningsmannens förslag placerats i resp. Ce 12 och Ce 11, bör erhålla samma placering som föreslagits beträffande motsvarande befattningshavare i Stockholm och Lund. Västerbottens läns landsting har förklarat sig berett att söka bereda den underordnade personalen fyllnadstjänstgöring, om den icke skulle erhålla full sysselsättning å rättsläkarstationen.

1 g) Anslagsbehovet för ersättningar enligt taxa för tjänsteförrättningar beräknar styrelsen i likhet med utredningen till 10 000 kronor.

II. (1956 års rättsläkarutredning)

Utredningen konstaterar inledningsvis, att uppbyggnaden av den för mera än tio år sedan beslutade organisationen beträffande rättsmedicinalväsendet i landet i olika avseenden mött svårigheter, vilka fördröjt dess genomförande. Härutinnan anföres bl. a.

Svårigheterna har framför allt gjort sig gällande i personalhänseende, och de stipendier, som skapats genom beslut av 1955 års riksdag i avsikt att förbättra rekryteringen, har icke utnyttjats. Läkartjänsterna vid rättsläkarstationerna har tidvis fått stå vakanta eller uppehållas av befattningshavare utan föreskriven kompetens. Detta har särskilt gällt stockholmsstationen. Följderna av den inskränkning verksamheten härigenom undergått har i första hand varit dels att förrättningar utanför distriktet i ökad utsträckning måst omhändertagas av icke specialutbildade läkare, dels att antalet transporter av undersökningsmaterial till rättsläkarstationen ökat. Den underbemanning, som i varje fall de senaste åren kännetecknat stockholmsstationen, är icke tillfredsställande, och regelmässig övertidstjänst-

göring av den omfattning, som förekommit under senare år, är på längre sikt otänkbar. Om åtgärder icke vidtages, torde därför en successiv minskning av rättsläkarstationernas möjligheter att fullgöra sin verksamhet icke kunna undgås.

Beträffande orsakerna till den dåliga rekryteringen till rättsläkarbanan framhåller utredningen följande.

Erfarenheten synes visa, att ämnet rättsmedicin intresserar blott ett fåtal blivande eller nyblivna läkare. Rättsläkarens arbete, som till största delen består i förrättande av obduktioner, betraktas av läkarna som synnerligen påfrestande. Därtill kommer den långa och speciella utbildning, som krävs för rättsläkarkompetens. Den allmänna läkarbristen i landet gör sig också särskilt gällande på rättsläkarbanan med hänsyn till konkurrensen från patologhåll. För de läkare, som fullgjort patologtjänstgöringen, kommer valet mellan patologbanan och den rättsmedieinska vägen att avgöras av den förras kortare utbildningstid, bättre befordringsförhållanden, förmånligare förtjänstmöjligheter och mindre påfrestande arbete. Givet är också, att redan det förhållandevis ringa antalet läkartjänster över huvud inom rättsläkarorganisationen — behovet vid fullt utbyggd organisation kan beräknas uppgå till blott ett tiotal — kan inverka menligt på rekryteringen.

Av de faktorer, som sålunda synes vara av betydelse för rekryteringen till rättsläkarbanan finner utredningsmannen huvudsakligen endast den långa utbildningstiden och lönevillkoren vara av den art, att de i förevarande sammanhang kan föranleda förslag till särskilda åtgärder.

I fråga om utbildningsgången för rättsläkare och det därmed sammanhängande problemet om kompetenskraven uttalar utredningen bl. a.

Ur olika synpunkter framstår det som lämpligast, om rekryteringen av högre tjänster på rättsläkarbanan kunde ske från befattning som läkaramanuens. Hinder bör dock icke uppställas för att rekrytering jämväl kan ske från amanuens- eller assistentbefattning vid rättsmedieinsk institution.

Den första anställningen vid rättsläkarstation skulle således regelmässigt bli som läkaramanuens, för vilken befattning f. n. krävs legitimation som läkare samt minst två års tjänstgöring som amanuens eller assistent vid patologisk institution eller patologisk-bakteriologisk lasarettavdelning. Denna tjänstgöring kan nu helt eller delvis vara fullgjord redan före legitimationen. Någon minskning av den angivna tidslängden är icke tillrådlig. Tjänstgöringen bör helst vara fullgjord i minst förste amanuens ställning. I varje fall torde böra krävas, att minst hälften av tjänstgöringen fullgjorts i annan befattning än som andre eller tredje amanuens. Med förenämnda tjänstgöring torde som tillfredsställande kompetens böra likställas även tjänstgöring som underläkare vid patologisk eller patologisk-bakteriologisk sjukhusavdelning. Liksom hittills bör kunna godtagas, att patologutbildningen vunnits före legitimationen.

Behörighetskraven för assistenttjänst är mera omfattande. Utöver vad som fordras för läkaramanuens vid rättsläkarstation skall vederbörande kunna åberopa icke endast minst ett års tjänstgöring som läkaramanuens — eller därmed likvärdig rättsmedieinsk utbildning — utan jämväl ytter-

ligare ett års tjänstgöring som amanuens eller assistent vid patologisk institution, varjämte hela den vid dylik institution fullgjorda tjänstgöringen av tre år skall ligga i tiden efter legitimationen som läkare. Formellt sett innebär bestämmelserna, att en läkare, som fullgjort för läkaramanuens erforderlig tvåårig tjänstgöring å patologisk institution före erhållen legitimation och vilken antagits som läkaramanuens, skulle behöva underkasta sig förnyad utbildningstid i patologi. Ett sådant utbildningskrav måste framstå som oberättigat. Den tjänstgöring å patologisk institution, som godtages för antagande som läkaramanuens, bör kunna åberopas även för antagande till högre tjänst å rättsläkarstation. Med hänsyn härtill och då utredningen för sin del tillmätt rekryteringssynpunkterna den största betydelse föreslås, att kravet på patologiutbildning för samtliga tjänster vid rättsläkarstation begränsas på samma sätt som för läkaramanuens, d. v. s. till två år.

Därest det treåriga tidskravet likväl skulle anses böra bibehållas, bör det enligt utredningen kunna övervägas att — då så anses ofrånkomligt — medgiva, att tjänstgöringen som läkaramanuens må kombineras med tjänstgöring under högst ett år som förste amanuens å patologisk institution. För att underlätta en sådan kombinerad tjänstgöring kan det framstå som angeläget med en ökning av antalet amanuens-tjänster vid patologisk institution. Detta spörsmål har emellertid ansetts ligga utanför utredningsuppdraget.

Vad angår omfattningen av den rättsmedicinska utbildning, som bör fordras för erhållande av assistent- och rättsläkartjänst, anser utredningen att, om hänsyn tages till vad i det följande föreslås beträffande assistent-tjänsternas omvandling till rättsläkarbefattningar ävensom till utredningens förslag till jämkande regler i fråga om patologiutbildningens omfattning och förläggning, en tvåårig tjänstgöring som läkaramanuens eller på annat sätt förvärvat likvärdig rättsmedicinsk utbildning bör fastställas som formellt villkor.

För behörighet till befattning som rättsläkare, vilken tillika är föreståndare för station utan att dock vara professor, bör härutöver — liksom f. n. — i princip krävas, att vederbörande genom vetenskapligt författarskap ådagalagt god vetenskaplig skicklighet. Från detta krav torde dock böra kunna dispenseras.

Om den föreslagna jämkningen i fråga om utbildningen av rättsläkare genomföres, förutsättes, att utbildningssynpunkterna icke skall lägga hinder i vägen för en bättre rekrytering till banan. De mera begränsade kompetenskraven innebär också, att relationen mellan dessa och nu utgående löneförhöjningar blir gynnsammare.

I fråga om löneförhöjningarna för rättsläkarpersonalen är det enligt utredningen av vikt att jämförelse sker med löneförhöjningarna å andra läkartjänster. Anställningsvillkoren för rättsläkarpersonalen bör nämligen vara minst lika förmånliga som för med denna likställda läkargrupper. En jämförelse med läkarna vid kroppssjukhusen synes därvid ligga nära till hands. Utredningen erinrar härutinnan om den reglering, som fr. o. m. den 1 juli 1956 genomförts för vissa läkare vid de statliga undervisningssjukhusen och som bl. a. innebär en lösning av pensionsfrågan för flertalet läkare vid dessa sjukhus genom inrättande av extra ordinarie tjänster. Denna reform torde enligt utredningen medföra konsekvenser främst i pensionshän-

seende för den vid rättsläkarstationerna anställda läkarpersonalen. Assistentbefattningarna måste anses som fasta tjänster i organisationen, och en extra-ordinariesättning av tjänsterna står därför även i överensstämmelse med redan tidigare tillämpade grunder för inrättande av pensionsberättigande befattningar. Den fasta organisation, som kännetecknar rättsläkarstationerna, talar även för att läkartjänsterna blir lönegradsplacerade.

Vid bestämmandet av lönegradsplaceringen utgår utredningen från assistenterna. Dessa åtnjuter f. n. årliga arvoden om 17 328 kronor. Då assistenterna i förevarande avseende närmast bör jämföras med bl. a. förste underläkare inom den statliga kroppssjukvården, föreslår utredningen, att de placeras i lönegrad Ce 29. I Stockholm innebär detta en årlig löneförbättring med 5 304 kronor i lägsta och 8 376 kronor i högsta löneklass. Motsvarande förbättring i Lund utgör 3 912 resp. 6 972 kronor.

Beträffande läkaramanuejtjänsten i Stockholm är nu utgående arvode — 13 596 kronor — av samma storlek som det till förste assistent å universitetsinstitution. Vissa skäl kan onekligen åberopas för en sådan likställighet. Med den ställning läkaramanuejtjänsten intager inom rättsläkarorganisationen och med hänsyn till angelägenheten att genom denna tjänst rekrytera de högre befattningarna inom organisationen synes dock samma löneställning som för andre underläkare motiverad. I likhet med vad som gäller för dylik läkare föreligger icke skäl att förena tjänsten med pensionsrätt. För läkaramanuejten föreslås således placering i lönegrad Cg 26, innebärande en förbättring i lägsta löneklass med 5 868 och i högsta löneklass med 9 036 kronor.

Vid rättsläkarstationen i Stockholm finns förutom nyssberörda assistent- och läkaramanuejtjänster två rättsläkarbefattningar i 29 lönegraden, varjämte föreståndarskapet utövas av professorn i rätts- och statsmedicin. Anledning synes icke föreligga att i förevarande sammanhang beröra löneställningen för sistnämnde befattningshavare. Beträffande rättsläkarna erinras, att organisationen fram till den 1 juli 1954 — förutom föreståndare för rättsläkarstationen — bestod endast av assistenter samt läkaramanuejten. Vid berörda tidpunkt utbyttes en assistenttjänst mot en befattning som rättsläkare i Ce 29, varjämte ytterligare en rättsläkartjänst — tills vidare placerad i Stockholm men avsedd att utbytas mot en befattning som rättsläkare och föreståndare för umeåstationen — därefter tillkommit. Nämnda omvandling av en assistenttjänst till rättsläkarbefattning i 29 lönegraden torde delvis få ses mot bakgrunden av de föreliggande rekryteringssvårigheterna. Då utredningen på grundval av de i det föregående avgivna förslagen icke kan finna sakliga skäl för uppflyttning i lönegrad av den för stockholmsstationen avsedda rättsläkartjänsten, bör åtskillnad i lönehänseende mellan nu i 29 lönegraden placerad rättsläkartjänst samt förenämnda assistentbefattningar icke vidare upprätthållas. Samtliga bör således placeras i lönegrad Ce 29. I likhet med vad som nu är fallet bör dock med den nuvarande

för stockholmsstationen avsedda rättsläkartjänsten förenas uppdrag som biträdande föreståndare med ett oförändrat arvode om 2 400 kronor.

I fråga om tjänstetiteln föreslår utredningen, att läkarna i 29 lönegraden benämnas rättsläkare och att läkaramanuens tjänstebestämmelse ändras till förslagsvis rättsläkarassistent eller rättsläkaramanuens.

Vad härefter angår den i lönegrad Ce 31 placerade föreståndartjänsten vid rättsläkarstationen i Lund är denna förenad med en lärartjänst med ett årligt arvode av 3 500 kronor. Några invändningar mot denna tjänsteförening torde icke föreligga. — I fråga om tjänstens placering i lönegrad är att märka, att föreståndaren i viss mån betungas av administrativt arbete, varigenom hans möjligheter till taxeinkomster torde bli begränsade. Å andra sidan innebär utredningens förslag en väsentlig förbättring av relationen mellan kompetenskrav och löneförhållanden. Vidare skulle en uppflyttning i lönegrad av föreståndartjänsten i Lund rubba förhållandet i lönehänseende mellan denna tjänst och den nuvarande extra ordinarie rättsläkartjänsten i Stockholm. Av dessa skäl anser utredningen föreståndarbefattningen i Lund alltjämt böra vara placerad i Ce 31. Befattningen som rättsläkare och föreståndare för stationen i Umeå bör hänföras till samma lönegrad.

Utredningen, som erinrar om att rättsläkarpersonalen utöver lön eller arvode äger uppbära ersättning enligt fastställd taxa för tjänsteförrättningar, har funnit övervägande skäl icke minst med hänsyn till önskemålen om likställdhet med kroppssjukhusens läkarpersonal tala för att systemet med ersättning för utförda tjänsteförrättningar bibehålles. Ej heller har utredningen funnit skäl till jämkning av nu gällande grunder för taxeersättningen.

Slutligen framhåller utredningen, att de två vid 1955 års riksdag tillkomna rättsläkarstipendierna å 3 000 kronor hittills icke lockat någon sökande. Med de jämkningar i fråga om utbildningstiden och löneförmånerna, som utredningen föreslagit, torde dessa stipendier icke vidare behövas. Utredningen föreslår således, att stipendierna slopas.

Utredningens förslag innebär i kostnadshänseende en väsentlig ökning av lönebeloppen beträffande tre tjänster som assistent, varav två i Stockholm och en i Lund, och en tjänst som läkaramanuens i Stockholm. Merkostnaderna uppgår i Stockholm till lägst 20 388 och högst 32 760 kronor för år. Härtill kommer kostnaderna i pensionshänseende.

Emellertid torde, om förslagen leder till åsyftat resultat i fråga om rekryteringen till rättsläkarbanan, vissa kostnadsminskningar kunna beräknas uppkomma. Vid full personaluppsättning å rättsläkarstationerna bör nämligen transporter till stationerna av obduktionsmaterial kunna avsevärt begränsas och förrättningsresor i stället företagas av läkarpersonalen. Uppskattningsvis kan besparingen beräknas till omkring 14 000 kronor för år. Härtill kommer en kostnadsminskning å 6 000 kronor vid indragning av stipendierna.

Yttranden

I. *Statskontoret* upplyser, att till bårhusföreståndaren samt vaktmästarpersonalen vid rättsläkarstationen i Stockholm under år 1955 utbetalats gottgörelse för övertidstjänstgöring under drygt 2 200 timmar. Då övertidstjänstgöring i denna utsträckning på längre sikt är otänkbar och ur ekonomisk synpunkt icke försvarlig, vill statskontoret icke motsätta sig, att personalen utökas med en vaktmästare i 12 lönegraden. Tills vidare synes tjänsten böra inrättas som extra.

Frågan om ändrad lönegradsplacering av tjänsterna såsom vaktmästare och tekniskt biträde vid stockholms- och lundastationerna torde böra prövas i samband med pågående översyn av löneställningen för teknisk biträdespersonal.

Med hänsyn till att Västerbottens läns landsting utfäst sig att vid behov bereda den underordnade personalen fyllnadstjänstgöring ävensom till inrättandet vid lasarettet i Umeå av en halvtidstjänst som patologunderläkare, vilken tjänst avses skola förenas med tjänsten som rättsläkarassistent, har statskontoret icke något att erinra mot den föreslagna personalorganisationen vid rättsläkarstationen i Umeå. Det tekniska bitrådets lönegradsplacering torde böra anpassas efter löneställningen för motsvarande befattningshavare vid de övriga rättsläkarstationerna, innebärande en placering i lönegrad Ce 11.

II. Över 1956 års rättsläkarutrednings betänkande har utlåtanden avgivits av medicinalstyrelsen, efter hörande av föreståndarna för statens rättsläkarstationer i Stockholm och Lund samt medlemmen av styrelsens vetenskapliga råd professorn Ringertz, kanslern för rikets universitet, efter hörande av de medicinska fakulteterna vid universiteten i Uppsala, Lund och Göteborg samt lärarkollegiet vid karolinska institutet, statskontoret, statens lönenämnd och Sveriges läkarförbund.

Statskontoret och *statens lönenämnd* har förklarat sig icke ha något att erinra mot vad utredningen föreslagit.

Även *medicinska fakulteten i Uppsala* instämmer i stort sett i utredningens förslag. Fakulteten understryker, att en ökning av antalet amanuéstjänster vid patologiska institutioner skulle kunna ifrågakomma för att underlätta att tjänstgöring som läkaramanuens vid rättsläkarstation kunde kombineras med tjänstgöring som förste amanuens å patologisk institution under högst ett år.

Medicinska fakulteten i Göteborg hälsar med tillfredsställelse förslaget att minska antalet utbildningsår för formell kompetens till respektive tjänster ävensom förslaget beträffande justering av tjänsternas placering i lönehänseende. En av de väsentligaste orsakerna till att inga eller praktiskt taget inga patologer söker sig till rättsmedicinen torde emellertid vara den formalism, som är förenad med verksamheten, med protokollskrivning och med formerna för medicinalstyrelsens granskningsverksamhet. Om ingen ändring

i detta avseende kommer till stånd, kommer säkerligen rättsläkartjänster att stå obesatta ända till dess ett betydande överskott på läkare uppkommit.

Kanslern för rikets universitet anser — i likhet med de *medicinska fakulteterna i Lund och Göteborg* samt *karolinska institutets lärarkollegium* — att de av utredningen föreslagna åtgärderna icke torde vara tillfyllest för att stimulera rekryteringen av rättsläkare. Då patologutbildningen måste anses grundläggande för rättsläkarutbildningen och i sin tur sålunda påverkar rättsläkarrekryteringen, torde nämnda spörsmål näppeligen kunna lösas oberoende av varandra. En kompletterande utredning beträffande detta problemkomplex synes därför erforderlig. Betänkandet bör bli föremål för en överarbetning, varvid även torde böra övervägas, huruvida ytterligare någon professur i rättsmedicin utöver den nu vid karolinska institutet förefintliga kan anses böra komma till stånd.

Utredningens förslag rörande utbildningsgången och kompetensfodringarna för rättsläkarbanan kritiserar starkt av bl. a. *medicinalstyrelsen, medicinska fakulteten i Lund, karolinska institutets lärarkollegium, föreståndarna för rättsläkarstationerna i Stockholm och Lund* samt *Sveriges läkarförbund*.

Medicinalstyrelsen anför bl. a.

Styrelsen anser, att utredningen icke framlagt bärande skäl för att nu gällande krav på tre års utbildning i patologi för assistent- eller rättsläkartjänst kan begränsas till två år. Enligt styrelsens mening har ej heller tillräckliga skäl anförts för ett avskaffande av assistenttjänsterna vid rättsläkarstationerna. Dessa tjänster har nämligen stor betydelse ur såväl utbildnings- som rekryteringssynpunkt. Däremot kan medicinalstyrelsen instämma med utredningsmannen i så måtto, att för såväl rättsläkare som underordnad läkartjänst å rättsläkarbanan ett år av erforderlig patologitjänstgöring bör kunna fullgöras före legitimationen.

Beträffande omfattningen av den rättsmedicinska utbildningen kan styrelsen med sin ståndpunkt till assistentbefattningarna icke godtaga utredningens förslag, att en tvåårig tjänstgöring som läkaramanus eller på annat sätt förvärvat likvärdig rättsmedicinsk utbildning bör fastställas som formellt villkor för erhållande av högre tjänst vid rättsläkarstation än läkaramanus. Det av utredningen framlagda förslaget innebär nämligen att fordringarna i rättsmedicin höjes med ett år för assistent och sänkes med ett år för rättsläkare, vilket icke är ägnat att befördra rekryteringen till rättsläkarbanan eller stärka organisationen. Styrelsen kan därför icke tillstyrka detsamma.

Styrelsen vill framhålla, att tjänstgöring vid rättsmedicinsk institution eller vid rättsläkarstation bör kunna kombineras med tjänstgöring vid patologisk institution. Angivna kombinationer av tjänster torde underlätta rekryteringen.

I anledning av utredningens uttalande, att rekryteringen av högre tjänster på rättsläkarbanan lämpligast sker från befattningen som läkaramanus, vill styrelsen erinra om att ifrågasvarande amanuensjänst är den enda i riket. Tjänsten har varit vakant sedan den omändrats till heltidstjänst. Även om den vid behov torde kunna disponeras för två halvtidstjänster, lär rättsläkarbanan i likhet med vad nu är fallet i regel komma att rekryteras från de rättsmedicinska institutionerna.

I huvudsak enahanda synpunkter framföres av de övriga remissinstanser, som ställt sig avvisande till förslagen i förevarande del.

Den av utredningen föreslagna löneställningen för nuvarande rättsläkar-amanuens och assistenter har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i remissyttrandena. Däremot har utredningens förslag rörande placeringen av de högre tjänsterna av *flertalet medicinska fackorgan* ansetts uppenbart otillräckligt för att åstadkomma en bättre rekrytering av rättsläkare.

Sålunda anför *medicinalstyrelsen*, att huvudvikten måste läggas på att få till stånd tillräckligt lockande sluttjänster. Patologöverläkare är f. n. placerade i 37 lönegraden och åtnjuter dessutom taxeinkomster, vilka torde väsentligt överstiga dem, som rättsläkarna kan erhålla. För att kunna värva patologer till rättsläkarbanan bör därför i princip föreståndartjänst, som icke är förenad med professur, placeras i lägst 37 lönegraden. Härjämte torde erfordras att övriga rättsläkartjänster beredes en högre löneställning. Styrelsen erinrar om att styrelsen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1955/56 till statens rättsläkarstationer funnit påkallat, att den tjänst som rättsläkare i Stockholm, vars innehavare skulle fungera som tjänsteför rättande föreståndare, placerades i 35 lönegraden och att den andra rättsläkartjänsten vid stockholmsstationen, vilken icke kunde betraktas som sluttjänst, uppflyttades till 33 lönegraden.

Motsvarande förslag i fråga om löneplaceringen framföres av *karolinska institutets lärarkollegium, medicinska fakulteten i Lund, föreståndarna för rättsläkarstationerna, Sveriges läkarförbund* samt en *reservant i statens lönenämnd*.

Medicinska fakulteten i Lund tillägger, att det får anses helt orimligt med så små skillnader mellan de olika graderna på banan som utredningen förordat. Därtill kommer att med hänsyn till arbetsmaterialets geografiska fördelning en underordnad rättsläkartjänst (i Ce 29) i Stockholm blir mycket förmånligare än föreståndartjänsten i Lund och än mera i Umeå (i Ce 31).

Beträffande förslaget att slopa rättsläkarstipendierna framhåller *medicinalstyrelsen*, att stipendierna kan stimulera intresset för utbildning till rättsläkare och att de därför bör bibehållas. Styrelsen finner det vidare önskvärt, att varje stipendium höjes till 6 000 kronor.

Departementschefen

Den allvarliga läkarbrist, som sedan flera år tillbaka råder inom rättsmedicinalväsendet och som föranlett tillkallandet av 1956 års rättsläkarutredning, torde såsom utredningen anfört sammanhänga med en rad olika faktorer. I första hand synes svårigheterna att rekrytera rättsläkare få ses mot bakgrunden av den allmänna läkarbristen i landet. Andra faktorer som försvårar rekryteringen synes vara det förhållandevis ringa behovet av rättsläkartjänster överhuvudtaget samt naturen av rättsläkarens arbets-

uppgifter, vilka på många håll torde betraktas som mindre lockande och mera påfrestande än andra läkares arbete. I nu berörda hänseenden torde några åtgärder, ägnade att underlätta rekryteringen, i förevarande sammanhang knappast kunna vidtagas. Det bör emellertid undersökas, huruvida en förenkling av protokollsföring och andra liknande göromål i samband med rättsmedicinska undersökningar kan genomföras i syfte att göra rättsläkarnas arbete mindre formbundet och administrativt betungande. En sådan utredning torde böra utföras av medicinalstyrelsen i samråd med rättsläkarstationernas föreståndare.

Bland åtgärder, som kan övervägas ur rekryteringssynpunkt, synes kunna ifrågakomma en breddning av rekryteringsbasen genom ökning av antalet amanuens tjänster vid de patologiska institutionerna. Ej minst med tanke på den planerade utbyggnaden av rättsläkarväsendet är det självfallet av vikt, att sådana utbildningsplatser i tillräckligt antal finnes. Detta spörsmål torde dock få prövas i annat sammanhang.

Vad härefter angår de av utredningen berörda utbildnings- och kompetenskraven för rättsläkarbanan är det uppenbart, att dessa — icke minst med tanke på konkurrensen från patologihåll — har stor betydelse för rekryteringen. I och för sig synes det icke finnas anledning att här mera ingående beröra dessa spörsmål, men då frågan om utbildningskraven bör ställas i samband med de berörda läkartjänsternas löneplacering, anser jag mig böra giva min principiella inställning till känna. Jag vill härvid framhålla, att jag finner de nuvarande kompetenskraven, särskilt för rättsläkare, höga och att en förkortning av utbildningstiden i och för sig framstår som önskvärd. Med hänsyn till den kritik, som vid remissbehandlingen från åtskilliga håll riktats mot utredningens förslag i fråga om uppmjukning av kompetenskraven, anser jag emellertid det nu föreliggande utredningsmaterialet knappast kunna läggas till grund för några mera vittgående förslag härutinnan. Jag utgår därför ifrån att gällande utbildningskrav åtminstone tills vidare i huvudsak bibehålles. Vissa lättnader synes dock kunna övervägas. Sålunda torde såsom utredningen föreslagit den för assistenttjänst gällande bestämmelsen, att tjänstgöringen vid patologisk institution skall vara fullgjord efter legitimationen såsom läkare, kunna borttagas. Vidare bör tjänstgöring vid rättsmedicinsk institution eller rättsläkarstation kunna kombineras med tjänstgöring vid patologisk institution. För att underlätta sådan kombinerad tjänstgöring kan enligt min mening övervägas att uppdelat tjänsten som rättsläkaramanuens på två halvtidstjänster.

Då assistenttjänsterna får anses vara av betydelse som passagetjänster på rättsläkarbanan, bör de enligt min mening nu icke avskaffas. Vid ett bibehållande av assistenttjänsterna torde nu gällande krav på ett års utbildning i rättsmedicin för behörighet till sådana tjänster få anses tillräckligt.

Mot bakgrunden av vad jag sålunda anfört återstår att behandla utredningens förslag rörande lönesättningen för läkarna vid rättsläkarstationer.